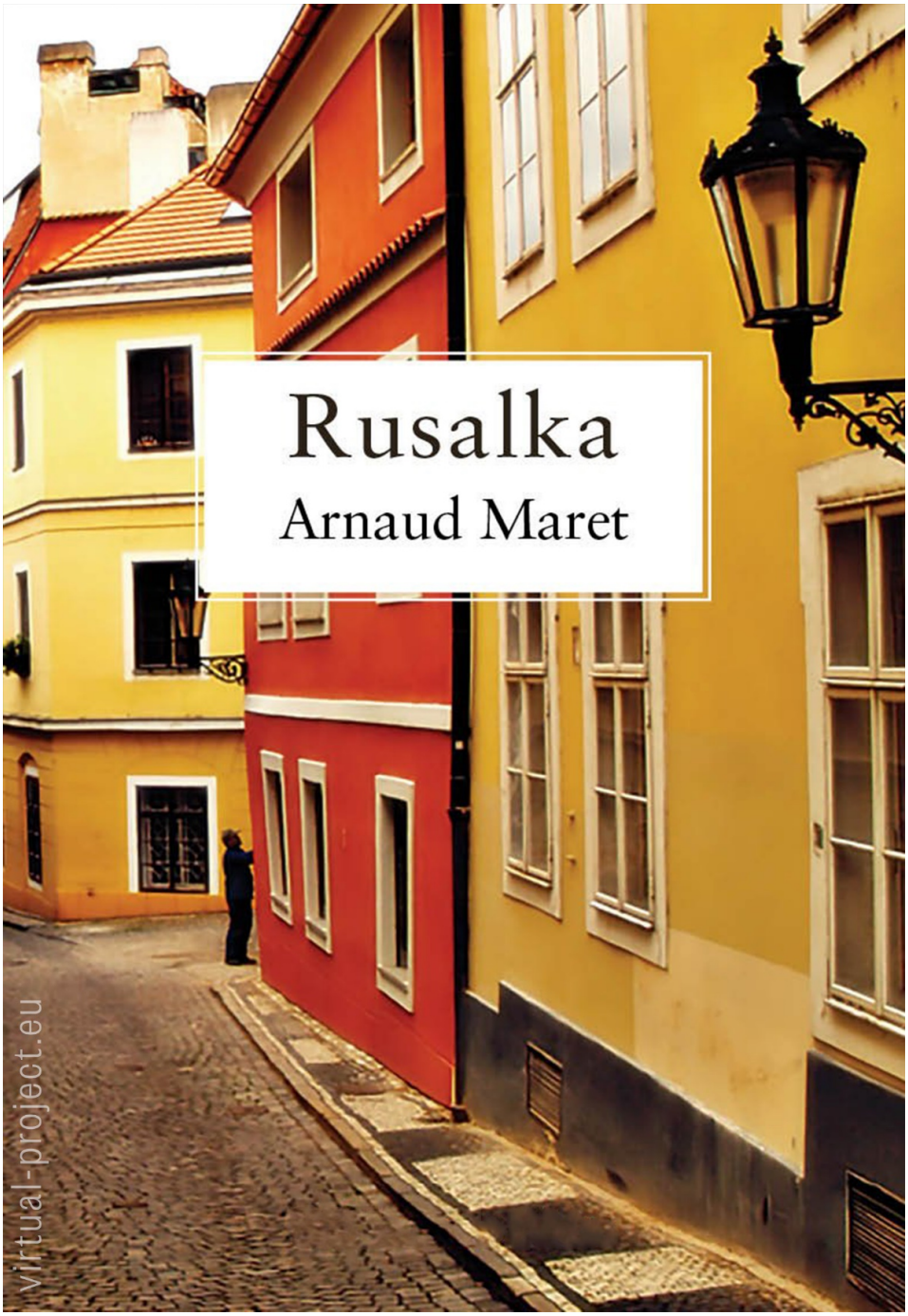

virtual-project.eu

ARNAUD MARET

RUSALKA

Original: *Rusalka* (2016)

Traducere de:
IRINEL ANTONIU

virtual-project.eu

UNIVERS

2019

„Raiul pe pământ, unde toți oamenii s-ar iubi între ei, unde ar fi cinstiți și amabili, unde totul ar fi frumos și ar evolua în armonie spre mulțumirea Domnului, nu va exista niciodată”.

Václav Havel,
Meditații de vară

„Ce altceva putem cere decât să fim fericiți pentru o clipă?”

Milan Kundera,
Jacques și stăpânul său

PROLOG

MÜNCHEN
SÂMBĂTĂ, 11 AUGUST 2012

Ploaia răpăia pe parasol și apa se scurgea apoi de pe pânză pe pavaj. O perdea gri îneca fațadele și micul chioșc, începețoșând verdele copacilor din mijlocul pieței, înăbușind până și zgomotul mașinilor de pe Innere Wiener Straße. Câțiva studenți treceau pe bicicletă, udați de furtună până la piele. Ceva mai departe, pierdut în pâcla de apă, un cuplu grăbit sub o umbrelă neagră. Dincolo, nimic altceva decât liniștea unui oraș parcă adormit.

Sfârșitul unei zile de august în vara müncheneză.

Julien Kelsen se lăsă pe scaun și trase un fum din țigara care i se mistuia încet între degete. Pe masa din fața lui, un pahar cu apă minerală. Bulele urcau ușor, ca un contrapunct la aversă.

Julien nu făcea nimic. Pur și simplu se bucura de răcoarea revenită, savura plăcerea lipsei de acțiune, încerca să nu se mai gândească la nimic altceva în afara acestei ploi care se abătea, puternică, încăpățânată, violentă, asupra solului din fața ochilor săi.

Ca o disonanță în acest tablou acvatic, un straniu sentiment revenea totuși, încăpățânat ca ploaia torențială. Oricât s-ar fi străduit, nu reușea să scape de el. O preocupare. O vagă impresie neplăcută.

Scutură din cap ca pentru a se descotorosi de ideea bizară că greșise – greșise neacționând imediat.

Dar sentimentul de vinovăție revenea.

Și, de parcă n-ar fi fost de ajuns, mai trebuise și să descopere, absolut întâmplător, că femeia cu care urma să lucreze în următoarele luni era… Nu, mai bine să încerce să nu se mai gândească la asta. Alte amintiri, destul de dureroase

și ele, reveneau la suprafață. Tânăra i se păruse destul de simpatică, nu dădea semne că ar ști ceva despre ce se întâmplase atunci. Era mai bine așa. Și, oricum, trecuse atât de mult timp…

Faptul că aceste două momente din existența lui îi fuseseră reamintite în numai două zile, lui, care avusese mereu tendința de a-și îngropa trecutul în ungherele cele mai izolate ale unei memorii încuiate de două ori, era o ironie cel puțin ciudată. Dar așa e făcută viața.

Oftă.

Această senzație stânjenitoare pe care de o săptămână încerca fără succes să o alunge era o formă de remușcare.

Singurul obstacol peste care nu reușise vreodată să treacă.

•

Reveni la ideea inițială.

Când, cu două zile în urmă, îi telefonase femeia, la început el nu înțelesese cine este. Apoi un nume îi rezonase în urechi – un nume pe care nu-l mai auzise de mai bine de douăzeci de ani. Un nume pe care se străduise să-l uite. Cel care-l purta era, fără îndoială, una dintre persoanele pe care le apreciase cel mai mult într-un anumit moment al vieții sale. Dar acea persoană era legată de prea multe imagini dureroase, de o pierdere care până în ziua aceea îl făcuse prea mult să sufere. De asta încercase s-o îndepărteze din memorie – fără a izbuti pe deplin, totuși.

Și tocmai numele acesta îl auzise la telefon cu două zile în urmă. O voce de femeie bătrână, cu un accent deopotrivă melodios și aspru – de unde se trăgea? din regiunea Rosenheim, fără îndoială –, o voce subțire și tremurătoare rostise niște cuvinte care-l siliseră să se întoarcă în trecut cu mulți ani, exercițiu pe care, în general, căuta mai degrabă să-l evite.

De fiecare dată când încercase experiența cufundării în trecut, regretase.

Închisese telefonul. Fără să ezite. Vocea tăcuse. Dar mecanismul, bine uns, se pusese deja în mișcare. Ascultând chemarea, ca un val puternic, propria lui memorie se avântase

spre el în galop întețit, răvășind totul în cale.

Trăsese un fotoliu vechi și căutase pe ecranul telefonului ultimul apel primit. Răul era făcut, așa că mai bine să oprească repede ceea ce avea să se reverse.

La a doua sonerie, femeia răspunsese.

— Hannah Hertling.

Nu întrebase cine o suna. Probabil că avea un telefon vechi, lipsit de orice tehnologie, dar nu-și pusese problema de a afla cine era la celălalt capăt al firului. Știa. Julien era sigur de asta.

— Sunt Julien Kelsen, doamnă.

— S-a întrerupt?

— Nu, am închis eu.

Făcuse o pauză înainte de a continua:

— Vă ascult, doamnă.

Tăcere lungă.

— Soțul meu ar vrea să vă vadă. El…

— Când?

— Repede. A făcut un atac cerebral. E într-o stare foarte gravă, se exprimă greu, dar vrea să vă vorbească.

El parcă se așteptase la ceva de genul acesta. Parcă ghicise deja ce voia femeia să-i spună.

Totuși nu răspunsese nimic.

— Clinica Rechts der Isar. Vă așteaptă.

Convorbirea fusese întreruptă.

Atunci el pusese încet receptorul jos și rămăsese așezat în fotoliu. Mult timp.

Când își revenise, apartamentul era cufundat în penumbră. Rămăsese totuși, pentru încă o veșnicie, fără să schițeze niciun gest.

•

Simți deodată o ușoară căldură între arătător și degetul mijlociu. Era țigara care, mistuită până la filtru, își termina arderea între degetele lui. O puse delicat în scrumieră, înainte de a bea o înghițitură mare de apă.

Două zile.

Curând aveau să se facă patruzeci și opt de ore de când

primise acel apel. Și tot de atâta timp rămăsese imobil, refuzând să acționeze. Hertling murea. Iar el nu se clintise.

Ca întotdeauna, în fața celor care aveau nevoie de el, ezitase. Ca întotdeauna, căutase în primul rând să se păzească pe sine. Era atât de greu să rămână disponibil pentru cei care apelau la el – în timp ce lui, de ani de zile, nu-i răspundea nimeni.

Prin urmare, se purtase de parcă nu ar fi auzit nimic. Se dusese la culcare, se aruncase în somn ca din înaltul unei faleze. A doua zi, înainte să se deschidă, aștepta deja în fața ușii de la Bayerische Staatsbibliothek.

Apoi lucrase toată ziua, uitând de timpul care se scurgea, ignorând cerințele înăbușite ale stomacului care, supus de ani întregi unor perioade de post necugetat, ajunsese, de oboseală, să tacă.

Noua sa lucrare era despre Münchenul de la sfârșitul Primului Război Mondial și de la începutul anilor douăzeci – perioadă pe care, fără îndoială, numai el voia s-o readucă la viață. Cum cercetările, cursurile ținute la Ludwig-Maximilians-Universität și scrierea cărților sale erau partea de existență căreia îi sacrifica tot restul, era chiar în avans față de așteptările editorului. Ceea ce nu-l împiedica să lucreze ca un ocnaș, fumând prea mult, dormind prea puțin și îngurgitând cantități de cafea care uneori îl speriau până și pe el.

După vreo zece ore petrecute aplecat asupra cărților, a cutiilor de arhivă prăfuite și a monitorului prea luminos al laptopului său, ieșise până la urmă din bibliotecă odată cu ultimii studenți care învățau pentru sesiunea de examene din toamnă. Cum făcea și el cu un sfert de secol în urmă. Numai că ei lucrau ca niște nebuni în vaga speranță de a-și construi un viitor după visurile și ambițiile lor. În timp ce el se mulțumea cu încercarea de a-și ține mintea ocupată ca să uite un trecut dispărut și un prezent neatractiv.

Cu mintea golită, hoinărise pe Theresientraße, băuse o bere la o terasă și se surprinsese apreciind adierea plăcută a serii înainte de a remarca, după ambianța tinerească și veselă care domnea în acest cartier apropiat de universitate, că era vineri

seara. Studenți, cu geanta pe umăr, părul în vânt și ochelari de soare pe ochi, își revărsau în jurul lui bucuria de a trăi și speranțele neexprimate. Un soare complice mângâia toată această lume frumoasă cu razele lui portocalii și piezișe.

În clipa aceea, înțelesese că acest univers nu mai era, de o veșnicie, al lui și că venise timpul să se întoarcă acasă. Ca un animal nocturn orbit de lumina prea puternică, clipind din ochi, pornise înapoi spre vizuina lui.

Sâmbătă dimineața se sculase devreme. Încercase să dea de fiul lui, Romain, care, ca de obicei, nu răspunsese. Atunci se așezase la masa de lucru, pentru a face ultimele retușuri la principalul său curs din semestrul care avea să înceapă în octombrie. În fiecare an, începerea anului universitar și a cursurilor se lăsa așteptată ceva mai mult. Când ridica ochii, vedea cum o lumină greoaie strivea Wiener Platz sub ferestrele lui.

După-amiaza, își îngăduise un moment pentru a-i scrie un e-mail lung unui vechi prieten din studenție care locuia la Bruxelles cu soția și copiii și pe care nu-l mai vedea aproape deloc. Aceste schimburi epistolare erau un mod de a evita ruperea completă a firului. Chiar dacă forma se schimbase, chiar dacă hârtia pe care încă o foloseau în urmă cu douăzeci de ani fusese înlocuită de suprafața strălucitoare și luminoasă a ecranului, scopul urmărit și nevoia care trebuia satisfăcută rămăseseră aceleași.

O dată trimis mesajul, băgase de seamă că cerul devenise amenințător, un capac de plumb care se închidea peste arșița orașului.

Până la urmă ieșise. Abia se închisese în urma lui marea ușă Jugendstil de la intrarea imobilului, că se făcuse auzită o bubuitură surdă. Ajunsese cu pași iuți la terasa micului bar de peste drum, în timp ce tunetul răsuna a doua oară, încă și mai îngrijorător. Din prudență, alesese un loc sub o umbrelă mare și comandase o apă minerală înainte de a-și aprinde țigara. Nici nu apucase să tragă două fumuri când începuse să cadă ploaia. Julien își întinsese atunci picioarele lungi pentru a profita de răcoarea regăsită.

Atunci, în acel moment când reușea în sfârșit să nu se mai gândească la nimic precis, un vag parfum de remușcare, tristețe și rușine revenise ca să-l tulbure, scrâșnind undeva în adâncul capului său.

Din violentă și zgomotoasă, aversa devenise de vreo zece minute mai măruntă, mai blândă, preludiu pentru apropiatul sfârșit al furtunii. Ceața lichidă se risipea deja, iar contururile pieței și ale străzilor se profilau iarăși, tot mai clare.

Poate că, până la urmă, era o seară frumoasă.

Julien se ridică și lăsă câteva monede pe masă. Luase o hotărâre. Se îndreptă apoi cu pași mari spre stradă, călcând apăsat pe pavajul umed fără a încerca să evite uriașele bălți în care începea deja să se oglindească un soare palid.

Traversă și făcu semn unui taxi providențial care gonea nebunește pe Innere Wiener Straße. Mașina viră spre marginea străzii și opri brusc într-o jerbă de apă albă.

— Rechts der Isar.

Vorbise ceva mai tare decât intenționase. Șoferul demară fără să răspundă, aruncându-i o privire disprețuitoare în retrovizor. Clinica se afla la mai puțin de cinci sute de metri de Wiener Platz.

Julien, presimțind că pierduse deja un timp impardonabil de lung, încerca pur și simplu să câștige câteva minute.

Puse o bancnotă de douăzeci de euro pe mânerul dintre scaune și coborî fără să-i adreseze vreun cuvânt taximetristului, lăsându-l doar să înțeleagă printr-un gest vag că nu așteaptă restul. Șoferul ridică din umeri și demară din nou de cum închise el portiera.

Nemișcat, cu picioarele pe trotuarul ud, Julien contemplă intrarea spitalului. O masă respingătoare de beton cu contururi ostile. Te ducea cu gândul la anii de după război, la construcțiile făcute repede și prost, la tristețea aseptizată și hohotele de plâns refulate. Chiar și în aerul răcoros al unei după-amiezi de vară, curat și luminos, chiar după ploaie.

După cum se așteptase, nu se putuse abține să se gândească la ultima sa vizită la clinică. Se strădui să alunge cât mai repede această idee.

Douăzeci și trei de ani.

Trecuseră douăzeci și trei de ani.

Dar impresiile legate de un loc nu mor atâta timp cât acel loc își prelungește pânda și continuă să aștepte. Undeva la punctul de intersecție al amintirii, întreținută în mod pios și inconștient, cu realitatea imediată, care se șterge și se mistuie singură în derularea ei. Locul poate să se schimbe, să capete patină, să îmbătrânească, sentimentele născute și încrustate acolo n-au nici urmă de rid.

Julien știa mai bine decât oricine că se cade să eviți aceste puncte geografice precise unde se ancorează memoria – dacă ești în stare să le recunoști, dacă ești capabil să nu te lași surprins. Mai știa și că, dacă până la urmă eschiva nu este posibilă, atunci vine momentul să te călești împotriva a ceea ce urmează să se trezească brusc.

Să te protejezi. Să te pui la adăpost de val.

Măcar să încerci.

Surprinse pe propriu-i chip un început de zâmbet și porni cu pași liniștiți spre ușa de sticlă. Totul era artificial în atitudinea lui, dar numai mințindu-te pe tine însuți reușești să mergi mai departe. Și asta știa de mult.

Trecând de ușă, se trezi confruntat cu imaginea pe care i-o trimiteau imensele geamuri imaculate. Încercă să-l uite cât mai repede pe omul reflectat din întâmplare de aceste oglinzi neîndurătoare – acest om care trecuse deja de borna fatidică a celor cincizeci de ani și în care trebuia, de voie, de nevoie, să se recunoască.

Tălpile lui ude făceau un zgomot de sucțiune pe linoleum. Ajuns la recepție, în capătul unui spațiu vast al cărui plafon părea foarte îndepărtat, așteptă ca infirmiera îmbrăcată toată în alb să închidă telefonul pentru a ridica ochii spre el.

— Hertling.

Se corectă.

— Camera lui Georg Hertling, vă rog.

Femeia bătu distrată pe o tastatură, înainte de a ridica spre el un chip schimbat. Mult mai lent, de data aceasta.

— Îmi pare foarte rău, domnule. Georg Hertling a decedat

azi-dimineață în jurul orei șapte.

Julien nici nu clipi.

— Nu ați fost anunțat? Domnule?

El se întorsese deja pe călcâie și se îndrepta spre ieșire. Ușile de sticlă se dădură la o parte pentru a-l lăsa să treacă și se trezi iar în lumina searbădă.

Abia atunci mări pasul.

PARTEA ÎNTÂI

La umbra barajului

VALAIS – FRIEBURG
JOI, 16 AUGUST 2012 – SÂMBĂTĂ, 18 AUGUST 2012

I

Nu crezusem niciodată că totul va merge bine. Dar nici nu-mi închipuisem un asemenea fiasco.

Știam că va fi un moment neplăcut, că va trebui să mă abțin de mai multe ori să mă uit la ceas. Să orientez conversația fără a părea că intervin, pentru a evita stâncile care aveau să se ridice inevitabil la suprafața apei. Să dau dovadă de răbdare – ceea ce este, fără îndoială, cel mai greu. Să tac și să-nghit, iar Éléonore alături de mine. Știam toate astea – amândoi știam. Și am făcut tot posibilul. Dar această primă întâlnire cu părinții mei a fost un dezastru.

Cum se întâmplase, de altfel, de fiecare dată când le prezentasem prietene, apoi iubite, încă de pe vremea liceului. Chiar dacă nu fuseseră așa de numeroase, toate confruntările inițiale, fără excepție, ieșeau prost.

Din cauza părinților mei, eram obligat să recunosc asta. Încât mă întrebam de ce, la douăzeci și șapte de ani, îmi mai impuneam această experiență căreia îi cunoșteam dinainte deznodământul. Poate din cauza speranței vagi că, de data asta, va fi cea potrivită? Speranță înșelată în orice caz, încă o dată.

Când am ieșit pe ușa casei, după două ore de supliciu, eram furios. Pe ei. Și mai ales pe mine.

Constatând încă o dată că diplomația nu era de mare folos cu ei, hotărâsem să scurtez vizita înainte de a ajunge să ne aruncăm cuvinte neplăcute. Cu mare greutate reușisem să-mi

păstrez calmul, dar fierbeam pe dinăuntru. Și mai ales nu îndrăzneam s-o privesc în ochi pe Éléonore, atât de rușine îmi era pentru ceea ce-i impusesem.

Mi se întâmplase, cu mai mulți ani în urmă, să trebuiască să-mi consolez iubita de atunci, pe care o podidise plânsul după prima întâlnire cu familia mea. Eram tânăr student la Drept pe vremea aceea. Rămăsesem cu o amintire destul de plină de vinovăție. O apărasem suficient? Nu cedasem prea mult în fața tiranicilor mei genitori? Nu fusesem laș? Mă temeam că azi va trebui să șterg iarăși niște lacrimi pentru care aș fi fost, în mare parte, responsabil. Mă temeam că va trebui să-mi pun din nou întrebări neplăcute despre comportamentul meu din acea zi, deși de data asta socoteam că dădusem dovadă de o fermitate pe atât de mare pe cât mi-o permitea sentimentul de pietate filială.

Am ridicat timid ochii spre Éléonore. Pur și simplu habar n-aveam ce să-i spun.

Iar ea râdea. Pufnea, stăpânindu-se să nu izbucnească în râs pe treptele din fața casei.

Zâmbetul ei ștergea totul.

Am înțeles atunci că de asta o iubeam atât de mult. Și, fără ca măcar să mă forțez, toată mânia împotriva mea și a celorlalți evaporându-se pe loc, am început să râd și eu. Atât de adevărat era că, în definitiv, toate acestea n-aveau nicio importanță.

— Te-am prevenit…

— Exagerai. O să-mi revin. Cel mai greu, în unele momente, a fost să nu râd. Îmi pare rău, dar a trebuit să mă stăpânesc de câteva ori.

— Dacă reușești să iei lucrurile așa, cu atât mai bine. Eu nu-s în stare.

Am făcut o grimasă.

— Poate pentru că-s părinții mei.

— Scuză-mă, n-am vrut să te jignesc.

— Nu mă jignești, dimpotrivă. Mă bucur că nu te afectează prea mult. Pot să fie foarte răutăcioși, fără intenție – sau, cel puțin, așa sper. Nu s-au îndreptat cu vârsta. Dar măcar acum

știi cu ce ai de-a face. Și înțelegi de ce limitez contactele cu ei la strictul necesar.

— N-ar trebui. Cred că ei țin la tine. Chiar dacă nu știu să exprime asta prea bine.

— Ca atunci când o întreabă pe femeia pe care o iubesc și pe care ei o întâlnesc pentru prima oară dacă are de gând să renunțe curând la slujbă ca să se ocupe de viitorii nepoți pe care o să li-i oferim neapărat în cel mai scurt timp?

— Sunt cam catolici – mai mult decât mine, vreau să spun. Ei, și?

— Ai de gând să renunți la job?

— Nu.

— Ei bine, vezi tu, asta nu intră în viziunea lor despre lume.

— Or să se schimbe.

— Mă-ndoiesc.

— Om vedea… Oricum, ai spus chiar tu că nu ne mai întâlnim până la Crăciun.

Am sărutat-o pe Éléonore pe obraz și am tras-o spre stradă. Am plecat spre centru, poate cu pași mai ușori decât pe drumul pe care-l făcuserăm în sens invers, cu două ore și ceva în urmă.

— Mulțumesc pentru răbdare. Te iubesc.

— Te iau cu totul. Inclusiv familia ta – atâta timp cât nu mă obligi să-i văd prea des. Ai niște părinți, să zicem… dificili. Eu n-am avut deloc. Nu știu cum e mai bine.

Éléonore nu vorbea niciodată despre părinții ei dispăruți. N-am insistat.

Mi-am petrecut brațul peste umărul ei și, din mers, am strâns-o lângă mine, în timp ce privirea mea colinda departe, pe colinele ce se ridicau în fața noastră, strivite de soarele de august care apăsa orașul. Tourbillon și castelul său în ruine, Valère și biserica sa fortificată. Ca întotdeauna de când ajunsesem la vârsta la care să-mi pun problema asta, mă întrebasem dacă afurisitul meu de prenume avea vreo legătură cu bazilica asta austeră, cocoțată pe pintenul ei stâncos.

Valérien. Cum de putuseră părinții mei să mă procopsească

și cu așa ceva, pe lângă tot restul? Când le-ar fi fost ușor să-mi găsească un prenume uzual, ușor de purtat. Fără să caute inspirație în istoria antică, mitologia scandinavă sau mai știu eu unde?

Valérien. Numele unui împărat roman persecutor al creștinilor, pe deasupra. Care sfârșise jalnic, mort în prizonierat la perși. Un frumos paradox pentru o familie catolică practicantă, cum remarcase într-o zi Éléonore.

Oricum, renunțasem de mult să mai caut semnificația acestei alegeri. Mă mulțumeam să-mi asum consecințele ei. Ca, de exemplu, atunci când mi se cerea, o dată sau de două ori, să-mi repet prenumele, de parcă oamenilor nu le vedea să creadă că e posibil să împopoțonezi cu el o ființă umană normal alcătuită.

— La ce te gândești?

— La nimic. Sau, mai degrabă, la faptul că, fără îndoială, n-o să reușesc niciodată să-i înțeleg pe părinții mei.

— Crezi că ești singurul în situația asta? Niciodată nu-i înțelegem complet pe cei apropiați.

Pentru o clipă, m-am întrebat dacă vorbele lui Éléonore erau valabile și pentru noi. Pentru relația noastră. Apoi am alungat din minte întrebarea aceasta. Nu la asta voiam să mă gândesc pe moment. Eram în concediu, vremea era caldă. Ca orice polițist, trebuia să-mi țin mobilul deschis, dar totul sugera că sfârșitul de săptămână va fi calm și că nu vor avea nevoie de mine. În principiu, nimic nu trebuia să tulbure liniștea estivală a Sionului, capitala adormită a unui canton aflat în vacanță.

— Hai să bem ceva. Ca să ne revenim, am propus eu.

Éléonore m-a sărutat la rândul ei. Lăsasem încercarea în urmă și îmi spuneam că nimic nu ne mai poate împiedica să profităm pe deplin de weekendul care urma.

Aici mă înșelam groaznic.

•

Odată coborâți din Gravelone, care se întindea pe versant printre vii, am luat-o drept spre orașul vechi și rue du Grand-Port, ale cărei terase păreau să ne aștepte. Temperatura

depășea treizeci de grade.

Abia ne instalaserăm la umbra unei fațade vechi că telefonul meu a început să vibreze. Am ezitat să răspund. La a cincea sonerie, am răspuns oftând.

Era Lucas Lamon, un coleg. Ne angajaserăm în același timp la Poliția Judiciară, dar el era puțin mai tânăr decât mine, care frecasem menta patru ani pe băncile universității înainte de a obține un masterat în Drept și a opta, în cele din urmă, pentru poliție. Împărțeam același birou.

— Val? Trebuie să vii încoace cât mai repede.

— Ce s-a-ntâmplat?

— O chestie groasă de tot. Un cadavru la Fionnay.

Am ridicat din umeri.

— La Fionnay? În văgăuna aia?

Un cătun de câteva case pe fundul unei văi laterale. Două uzine electrice foloseau apa barajelor construite mai sus pe munte. În genul ăsta de colț izolat se găseau acum și cadavre?

— Și colegii de la Martigny sau de la secția din Verbier nu pot să se ocupe ei?

— Din ce mi s-a spus, treaba îi depășește. Au personal insuficient din cauza concediilor. Și e ceva violent. Nu mi-au dat detalii, dar pare… șocant.

— Adică?

— Habar n-am. Se pare că oamenii care au ajuns primii la fața locului au fost… zguduiți tare.

— Cum așa, zguduiți?

— Au vomat.

În căldura orașului, m-am surprins că mă treceau fiori.

— Poftim?

— Nici eu nu știu mai mult. S-au dus două echipe de la centru, elicopterul deja a plecat. Treci să mă iei, te aștept în fața intrării principale.

Mi-am venit în fire, alungând senzația neplăcută care mă învăluia.

— Bine. Vin.

Am închis.

După grimasa mea, Éléonore înțelesese deja că după-

amiaza noastră de libertate era compromisă. Am vrut să-i explic că, fără îndoială, va trebui să lucrez toată noaptea, dar nu m-a lăsat să vorbesc.

— Du-te. Știu. Sună-mă diseară dacă ai timp. Ca să-mi spui că totul e bine.

— OK. Te iubesc.

— Mi-ai mai spus-o.

— Niciodată n-o spunem destul de mult.

Am plecat ca din pușcă după ce am lăsat pe masă o bancnotă pentru consumația care nu avusese încă timp să sosească.

Éléonore îmi zâmbea încă atunci când m-am întors spre ea înainte de a apuca pe străduță.

•

Apartamentul pe care-l împărțeam se afla la doi pași, în spatele catedralei, pe ruelle du Chapitre. Am făcut o vizită-fulger, cât să-mi iau un pulover și să găsesc cheile de la mașină, parcată cu o stradă mai încolo. O dată instalat la volan, am dat drumul la stația radio ca să intru în contact cu centrul, înainte de a demara în trombă. Simțeam că merg prea repede.

După nici cinci minute, frânam în fața sediului poliției cantonale, aproape de ieșirea din oraș. Lucas mă aștepta pe trepte.

— Lucie și Frédéric au plecat deja. Și Arlettaz o să preia comanda operațiunilor la fața locului.

Pentru a treia oară în după-amiaza aceea, am făcut o grimasă. Erwan Arlettaz era, fără îndoială, cel mai bun polițist de la noi. Dar, ca să mă exprim diplomatic, era complicat să lucrezi cu el. Avea un caracter imposibil, moștenit, din ce se spunea în secție, de la mama sa bretonă, căreia îi datora și prenumele atât de nepotrivit cu numele de familie specific regiunii Valais.

— Începe bine. Detalii?

— Nimic în plus față de ce ți-am zis la telefon. O chestie violentă, atâta pot să-ți spun. Ne întâlnim cu ceilalți în fața hotelului Grand-Combin. Colegii și poliția municipală sunt

deja acolo.

După o pauză:

— Aveai planuri pentru weekend?

— Tu ce crezi?

Știam amândoi că putem să uităm de ele.

Era ora cincisprezece și optsprezece minute, 16 august 2012.

II

Părăsiserăm câmpia cu întinsele ei livezi și lăsaserăm în urmă viile de pe versant ca să ne afundăm dincolo de Martigny în depresiunea abruptă și întunecoasă. Șoseaua domina trecătoarea unde vuia râul Dranse, înconjurat de pădure și de umbră.

Traseul anticului drum spre Grand-Saint-Bernard nu se schimbase fundamental de-a lungul secolelor. Și, pe primii kilometri, nu avea nimic prea atrăgător. Fâșia lată de asfalt înainta printre versanți împăduriți și povârniți. Iar soarele dispăruse deocamdată.

Conduceam în continuare prea repede, în timp ce Lucas îmi rezuma ultimele elemente de care dispunea.

— Alerta s-a dat la ora unu. Niște drumeți olandezi au dat peste cadavru. În mijlocul drumului, pare-se.

— Aproape de sat?

— Nu știu.

— Nu se poate, de ce nu ne transmit informațiile? Nu există un prim raport de constatare?

— Nu încă. Poliția din Bagnes a fost prima la fața locului. Acuși ajungem.

Am accelerat iar ca să depășesc un camion înainte de a intra în tunel. Traversam un defileu negru făcut din grohotișuri și pante abrupte printre care se agățau copaci firavi și tufișuri încăpățânate. Calea ferată, șoseaua și râul se întâlneau într-un singur mănunchi, înainte ca valea să se deschidă în sfârșit spre un peisaj mai vesel. Pădurile se

retrăgeau pentru a lăsa loc pajiștilor, pantele se atenuau. Sate și ferme izolate apăreau pe crestele pășunilor și se dezvăluiau primele culmi de peste trei mii de metri. Parcă deodată respiram mai ușor. M-am forțat să încetinesc.

— La ce crezi că ar trebui să ne-așteptăm? m-a întrebat brusc Lucas.

— Habar n-am. Ce e sigur e că simt că o chestie ca asta o să atragă presa.

— Pe-aici oamenii nu-s deloc obișnuiți cu crimele.

— Nu.

Am tăcut.

La Sembrancher, valea se împărțea în două. În dreapta se deschidea un drum îngust spre trecătoarea Grand-Saint-Bernard și Italia. Noi am luat-o la stânga. Pe un podiș care domina depresiunea, Verbier își etala construcțiile, un oraș inform agățat pe munte.

Am traversat satele și cătunele, unul după altul, pe drumul care urca întruna. Le Châble. Versegères. Champsec. Lourtier. Pădurea ne înconjura din nou. Ne ridicam tot mai mult pe malul stâng al văii, expus spre nord-est.

Molizi, tuneluri, penumbră. Molizi.

De mulți ani nu mai circulasem pe șoseaua aceasta. Atunci mersesem, împreună cu trei prieteni, până la capătul ei, până la barajul care închidea depresiunea, mult mai sus. De acolo, ajunsesem în câteva ore de mers pe jos la cabana Chanrion, înainte de a ne avânta a doua zi, prin morene surpate, spre limba ghețarului Otemma. Urmașe o interminabilă traversare glaciară prin trecătoarea Charmotane până la cabana Vignettes, sub privirile vârfului Pigne d'Arolla și sub razele unui soare care nu ne cruțase nicio clipă. Fusese totodată, pentru mine, prima mea etapă din Haute Route[1]. O experiență pe care nu o regretasem niciodată și care mă încurajase pe urmă să încerc noi ascensiuni și să-mi trec în palmares primele „4.000".

•

Fionnay s-a profilat încet la capătul unei linii drepte și libere. Câteva case pe fundul unei cuvete, două lacuri reci

strânse în diguri de beton, două uzine electrice, kilometri de linii de înaltă tensiune și de conducte îngropate în rocă ce transformau zi și noapte cursul apei ghețarilor în energie pentru oamenii de la câmpie. Câteva căsuțe vechi și pitorești. Sus de tot, o cascadă ce țâșnea dintr-un ieșind stâncos ca să se evaporeze în vid, înghițită de lumină, împrăștiată de vânt. Într-o scânteiere argintie și fragilă.

Aici, ce vedeai la suprafață era numai o amăgire. Un cătun locuit tot anul de câteva zeci de persoane. Ca să mascheze lungimile infinite ale galeriilor, ale drumurilor de sub munte, unde bătea pulsul real al regiunii. Ca să ascundă ce se întâmpla sub pământ.

În depărtare, chiar dacă nu-l vedeam încă, știam că veghează zidul uriaș al barajului. El nu se ascundea. Două sute cincizeci de metri de perete drept închizând valea, zăgăzuind o apă verde-gri tulbure din cauza sedimentelor și a mâlului. Un zid unde totul se oprea. Și unde începea o altă lume.

M-am îndreptat încet spre hotel ca să parchez lângă o piață pustie. Am coborât din mașină, iar pocnetul portierelor a răsunat în spațiul gol. Când tocmai voiam să scot telefonul și să mă enervez de-a binelea, un agent în uniformă a ieșit din hotel, aproape în fugă.

— Veniți de la Sion?

— De unde vreți să vin?

Am văzut că privirea i se îndreaptă spre parbrizul mașinii mele. Căuta, fără îndoială, girofarul pe care-l țineam întotdeauna în torpedo. Am scos legitimația.

— Valérien de Roten. Și dânsul este inspectorul Lamon.

A dat din cap.

— Trebuie să mergeți mai departe, domnule inspector. Până la baraj.

— Poftim?

— Cadavrul a fost descoperit la baraj.

Am crezut că explodez.

— Am fost trimiși la Fionnay, nu aici a fost găsit cadavrul?

— O problemă de comunicare, domnule inspector. Toată lumea e la baraj, numai eu am rămas aici, să-i dirijez spre

locul crimei pe cei care ajung.

Amatori. Nu eram decât niște amatori, incapabili să desemneze precis măcar locul unde un tip decedase de o moarte violentă – de altfel, fără să mi se indice încă în ce fel anume. Problemele de comunicare erau numai vârful aisbergului.

— La poalele barajului? Unde exact, drăcia dracului?

— Nu, domnule inspector. Pe coronament. Trebuie să o țineți pe drum după ce treceți de sat, mereu la dreapta, până se termină.

— E-n regulă, cunosc.

Am urcat în mașină fără să-i arunc o privire agentului. Lucas m-a urmat fără o vorbă și am demarat iar.

•

Tot pe șosea. Și mai sus.

Zidul masiv al barajului care ni se dezvăluie. Ca pentru a ne opri. Pentru a ne forța să facem cale întoarsă. Un han de altitudine, pe un pinten acoperit de iarbă deasupra noastră. Copacii care se retrag, de data asta definitiv. Aerul transparent și apăsător al unei după-amiezi de vară între pante. Singurătatea deopotrivă sufocantă și eliberatoare a înălțimilor. Nori cenușii evadați în straturile superioare ale atmosferei. O furtună care amenință.

Am ajuns pe coronament, la aproape două mii de metri altitudine.

Mauvoisin. Vecinul rău[{2}]. Un defileu stâncos pe care ghețarul îl blocase de mai multe ori în trecut. Apa se acumula până la sfârșitul primăverii în spatele unei mase enorme de gheață. Până când aceasta ceda. Uneori, un val uriaș și mâlos mătura totul în calea lui, cât era valea de lungă. Metri întregi de mâl ca un capac grețos peste ruinele satului, peste cadavrele oamenilor și ale vitelor. Un cataclism care s-a tot repetat până la construirea barajului în anii 1950.

Acum ghețarii dădeau înapoi. Limba de gheață dinspre Giétroz nu va mai veni niciodată să astupe valea. Iar lacul turcoaz din spatele zidului nu avea să se mai reverse niciodată, furios, înspre Léman. Moartea era stăvilită în

spatele miilor de metri cubi de beton.

Sau, cel puțin, așa se crezuse.

— Vii?

Întârziasem așezat la volan, iar Lucas, în picioare lângă mașină, mă aștepta. Am gonit gândurile trezite de Mauvoisin și m-am silit să-mi golesc mintea. Să fac loc pentru ceea ce urma să văd. Pentru ceea ce urma să înceapă. L-am urmat pe Lucas fără a mă mai osteni să încui mașina. Există hoți atât de sus pe munte? Și încă într-un loc care pe moment colcăia de polițiști? O voce rea mi-a răspuns, de undeva din adâncul capului, că, după cum se vedea, se găseau acolo și ucigași…

O ireală bandă roșie și albă interzicea accesul spre baraj. Uniforme albastre și negre, precum și câteva persoane în civil se deplasau în toate sensurile de-a lungul arcului de cerc concav al coronamentului, între apă și vid.

Am remarcat doi tipi care păreau să aștepte în fața benzii. Unul purta un aparat de fotografiat la gât. M-am întors și am văzut un jeep în culorile ziarului local parcat pe iarba scurtă, la câțiva metri de mașina mea. Până atunci fusese mascat de o stâncă. Dacă erau deja acolo, nici televiziunea nu avea să mai întârzie mult. Trebuia să fi fost dat ordin să fie opriți la Fionnay. De ce nu fusese luată nicio măsură? Am simțit cum agasarea îmi creștea iar.

Am pășit împreună cu Lucas peste bandă și l-am lăsat pe el să le ceară jurnaliștilor să se dea înapoi. Fără prea mare convingere. Am continuat singur, înainte de a întâlni doi polițiști în uniformă. L-am recunoscut pe unul dintre ei, care venea de la Sion, și i-am cerut șoptit să-i oblige pe jurnaliști să părăsească locul. A dat din cap cu o expresie dezabuzată în timp ce Lucas mi se alătura și am mers mai departe împreună.

Un drum asfaltat păzit de o parte și de alta de o barieră. Prăpastia în stânga, lacul în dreapta. Mi se părea că mergem pe un fir între două lumi. Și imediat mi-am dat seama că mai avusesem deja gândul acesta.

În mijlocul unei forfote de polițiști în civil și jandarmi se înălța un cort alb și țuguiat, susținut de patru bare de metal și deschis pe toate părțile. Sub cort trebăluiau niște oameni în

combinezoane albe, străini de tot acel du-te-vino din exterior, parcă insensibili la ființele care gravitau împrejurul lor.

— De Roten!

Apărând dintr-un grup mai compact de funcționari în civil, comisarul Erwan Arlettaz venea țintă spre noi cu capul în jos, ca un taur ce era. Cravata legată la repezeală în jurul gâtului prea gros îi flutura peste umăr și, din când în când, vântul o ținea dreaptă ca o banderilă implântată pieziș în grăsimea cefei sale de un toreador nesăbuit.

— Domnule?

Arlettaz deja mă luase de braț și mă trăgea spre cort. Am remarcat că Lucas ne urma discret, cu câțiva pași în urmă. Șeful nostru n-a scos o vorbă până n-am ajuns chiar în fața cortului. Subordonații lui se dădeau respectuos la o parte din fața lui – de teamă, cei care-l cunoșteau numai după reputație, din obișnuință, cei care se aflau zilnic în preajma lui.

— Atenție, voi doi. E urât. Să nu cumva să vi se facă rău.

Arlettaz a schițat un zâmbet malițios, dezvelind niște canini sidefii absolut neverosimili în gura lui mare.

— Procurorul tocmai a coborât, l-ați ratat la mustață. Nu era prea în formă când a ieșit de-aici.

Ceea ce pe el părea să-l bucure la culme.

Arlettaz a renunțat brusc la zâmbetul carnasier și m-a fixat drept în ochi, ca pentru a se asigura că avertismentul îi fusese bine înțeles, înainte de a se da la o parte cu o mișcare rapidă.

Am văzut atunci ceva pentru care nimic nu m-ar fi putut pregăti.

Mi s-a făcut imediat greață și nu mi-am putut stăpâni o ușoară tresărire. Eram forțat să înghit în sec cu dureri și să întorc privirea. Lucas se uita la cadavru cu niște ochi ieșiți din orbile, pălind vizibil.

— De Roten, e o porcărie aici. În două cuvinte: un bărbat în vârstă, spre optzeci de ani, după aparențe. Complet dezbrăcat, încă în bună formă fizică, din ce se poate aprecia…

Arlettaz s-a strâmbat fără să-și termine fraza.

Din ce se poate aprecia după ce-a mai rămas din el.

— Gâtul sfâșiat de o… mușcătură. Mușcături pe tot corpul.

Și zgârieturi de gheare.

Am auzit cum Lucas se îndepărta.

— Lipsesc părți importante. Ca și cum ar fi fost… smulse. N-am găsit nimic în împrejurimi. În afară de niște urme de sânge, de jur-împrejurul corpului, pe o rază de trei-patru metri.

O pauză.

— Tipii de la criminalistică spun că, la prima vedere, ar fi vorba de un câine mare, de genul ciobănesc german. Probabil că mușcătura la gât l-a omorât imediat. Dar încă nu se știe dacă celelalte… dacă celelalte au fost făcute după deces.

Șeful meu avea, printre alte talente, pe cel al sintezei. Eu n-aș fi putut să rezum în mai puține cuvinte spectacolul indescriptibil pe care-l aveam în fața ochilor. Iar el formula exact întrebarea pe care mi-o pusesem.

Dacă tipul încă era viu când i s-a făcut asta…

Fără să spun nimic, m-am întors către Lucas, care, la câțiva pași de mine, părea că încearcă să-și revină din primul șoc. Știam că, la fel ca mine, nu văzuse niciodată așa ceva.

Și mai știam că, la fel ca mine, nu avea să uite niciodată această confruntare cu oroarea.

M-am forțat să-mi îndrept din nou privirea asupra cadavrului.

Prăbușit pe burtă, bărbatul părea înalt. Lat în umeri, aparent destul de musculos. Fața, ușor întoarsă spre dreapta, era parțial vizibilă și părea să fi fost cruțată de colți – sau de ceea ce cauzase rănile. Era aproape complet chel, iar coroana de păr care-i mai rămânea era rasă. Un ochi de un verde pal, obraji supți, o bărbie hotărâtă. O cicatrice care se întindea de la tâmplă până pe mijlocul obrazului. Trăsături ascetice, dar destul de puțin marcate de vârstă. Fără îndoială, sub optzeci de ani, m-am gândit imediat.

— Vreun indiciu despre identitate?

— Dac-am avea, crezi c-am mai fi cu toții aici?

Un fotograf mi-a cerut să mă dau la o parte, pentru a face un gros-plan cu fața.

Se întinsese o prelată în stânga cadavrului, pe care urmau

să-l întoarcă. Date fiind rănile adânci și mari de pe spate și de pe fese, unde în mai multe locuri carnea fusese smulsă până la os, n-aveam niciun chef să văd în ce stare erau pieptul, abdomenul și partea din față a coapselor. Tocmai schițam o mișcare înspre Lucas când am remarcat că un tehnician se învârtea pe lângă mâna dreaptă a cadavrului. Aparent, în momentul morții, bărbatul ținea ceva în pumnul strâns.

Un lucru căruia încă nu-i dăduse drumul.

Tehnicianul s-a ridicat după câteva secunde de luptă mută. Arlettaz măsura cadavrul cu un aer nerăbdător, în timp ce i se întindea o mică fotografie în culori spălăcite. A netezit sumar fotografia cu mâna acoperită cu o mănușă de latex, și-a căutat ochelarii în buzunar, a mormăit când i-a găsit în sfârșit și s-a uitat îndelung la imaginea îngălbenită, înainte de a mi-o întinde mie.

Fotografia înfățișă un cuplu, tânăr și zâmbitor, în fața a ceea ce părea o biserică în stil baroc a cărei fațadă era vizibilă aproape în întregime. Culorile erau stinse, imaginea fusese surprinsă oarecum în contre-jour. Pavele desprinse, ziduri cam pline de igrasie, mașini demodate sub o lumină ireală.

— Îți spune ceva? m-a întrebat Arlettaz.

M-am gândit un moment, căutând să prind din trecere o amintire care părea că vrea să iasă la suprafața memoriei. Degeaba.

— Absolut nimic, am răspuns până la urmă.

III

Furtuna care mocnea a izbucnit chiar după plecarea ambulanței care ducea cadavrul.

Până la urmă, Lucas n-a mai rezistat și a vomat, aplecat peste parapetul dinspre vale. I-am dat o sticlă de apă și niște șervețele. Și-a clătit gura și a băut o înghițitură zdravănă, înainte de a arunca șervețelele în hău.

Pe coronament, eram ieșiți în afară, parcă suspendați de culmea imensei bolți a barajului. Șervețelele au zburat în

primele bubuituri ale tunetului, au zburat până s-au pierdut în umbră.

— Ce-i? Ce s-a văzut? m-a întrebat Lucas.

— Habar n-am.

N-aveam alt răspuns să-i dau.

Mi-am dat seama că-i era frică – și mie la fel.

Ne-am repezit în mașină, în timp ce picăturile de ploaie începeau să se spargă pe sol. O noapte ireală se lăsase brusc peste defileul cu pereți abrupți, sfâșiată la intervale regulate de fulgere albe ce dezvăluiau deodată contururile ciopârțite ale falezei din fața noastră. Apa, tot mai dezlănțuită, răpăia pe acoperișul mașinii, iar lumea dispărea treptat în spatele unei perdele de întuneric și ploaie.

Lucas era tăcut.

Mă uitam la aburul care acoperea, puțin câte puțin, parbrizul, ca pentru a ne izola de furia furtunii.

Când o mână și o față lungă și albă s-au lipit de geamul de pe partea șoferului, nu mi-am putut stăpâni o tresărire.

Fără să mai aștepte, tipul s-a urcat în spate. L-am recunoscut imediat pe ziaristul de la *Le Nouvelliste* care dădusem ordin să fie îndepărtat.

— Îți bați joc de mine? Ce naiba mai faci aici?

Tensiunea acumulată a răbufnit când m-am întors spre omul ud leoarcă așezat în spatele meu. A trebuit să mă stăpânesc ca să nu-l pocnesc.

— Meseria, dom inspector!

A zâmbit cu un aer spășit.

La capătul nervilor, i-am șoptit s-o șteargă.

— Numai o secundă, mă adăpostesc de ploaie.

— Ai mașină, nu?

Mi-a ignorat întrebarea. Nu părea să priceapă că se punea în pericol, date fiind dispoziția și starea mea de șoc.

— Îmi pare rău.

Dar tot nu s-a clintit.

— Știți la ce mă duce cu gândul ăsta?

N-aveam niciun chef să aflu.

— Mușcături, se pare?

Lucas a ieșit din mutenie.

— Unde-ai auzit asta?

— Vântul sufla în direcția noastră. Am prins frânturi de discuție. Era vorba de un câine și de mușcături. Mă înșel?

Nu mai puteam.

— Cară-te naibii, am explodat.

— Știți la ce-o să se gândească lumea?

M-am uitat la Lucas, care a ridicat din umeri.

Da, știam la ce avea să se gândească toată lumea.

Dar nu avea sens deloc.

— De două săptămâni nu s-a mai auzit de M30. După ultimele știri, era în valea Ferret. Putea foarte bine să ajungă în valea Bagnes.

— Ai de gând să scrii genul ăsta de prostii? Ești complet dus cu pluta. Dar n-ai decât. Acum coboară din mașina mea.

Simțind că a pierdut partida, jurnalistul a tras adânc aer în piept, a deschis portiera și a dispărut în vijelie.

Lucas mi-a aruncat o privire descumpănită. Ce puteam face dacă asemenea zvonuri s-ar fi răspândit? Nu stăteau în picioare, dar cu siguranță jurnalistul avea astfel în vârful condeiului articolul anului. O presupunere absurdă, dar care ar deveni o poveste numai bună de spus. O poveste care avea să se răspândească cu iuțeala fulgerului. O teză în care nimeni n-ar fi crezut, dar despre care oamenilor le-ar fi plăcut la nebunie să vorbească.

M30. Lupul din valea Ferret, care avea la activ vreo douăzeci de oi omorâte.

Și care acum prinsese gustul cărnii umane.

Era ridicol.

•

Cum Lucas nu avea nimic de spus, și nici eu, am băgat cheia în contact și am dat înapoi. Șoseaua era îngustă și abia din a treia încercare am putut să întorc.

Cât a ținut drumul, n-am schimbat o vorbă. O dată ajunși la Fionnay, am parcat din nou în fața hotelului.

— Hai să bem ceva. Avem nevoie.

Lucas a aprobat cu un semn din cap și am coborât din

mașină în ploaia care continua să cadă, mai măruntă, dar mai îndârjită. Furtuna trecuse, dar ploaia rămânea.

Nu mai era nimeni la Fionnay, în afara unei mașini cu doi oameni care aveau misiunea de a interzice oricărui vehicul accesul spre baraj. La volan l-am recunoscut pe agentul care, la sosire, ne dirijase spre lac. L-am salutat din cap. Colegul era ocupat cu radioul. Nici urmă de mașina jurnaliștilor.

Barul hotelului era bătrânicios, trist și complet gol. O chelneriță, tânără și cu părul cam gras, care ar fi avut nevoie de o baie bună, ne-a servit două cafele la o masă de lângă fereastră.

Mi-am dat seama că mâinile îmi tremurau puțin.

— Aduceți-ne și două rachiuri de caise pe lângă cafele, am adăugat eu.

— Ce-i chestia asta? a întrebat Lucas, mai mult pentru el însuși decât pentru mine.

— Nu știu. Dar, pentru prima oară de când fac meseria asta, nu mă simt bine.

— Un atac de fiare sălbatice?

Lucas nu îndrăznea să pronunțe cuvântul „lup”. Chiar dacă nu credea sincer într-o asemenea poveste, era zdruncinat. La fel ca mine. Am luat o înghițitură din alcoolul arzător. Mi-a făcut bine.

— Deocamdată nu știm nimic. Trebuie să așteptăm rezultatele. Laboratorul o să poată compara mușcăturile cu alea prelevate de Serviciul de Vânătoare de la oile din valea Ferret.

Am făcut o pauză înainte de a continua.

— Și poate că nu-i decât un câine.

— Care atacă un om?

— Poate-i vreo namilă din aia de câine ciobănesc, care apără turmele. Știi că pot fi periculoși.

— Crezi că tipul era deja mort?

— Nu știu, Lucas! Dar spune-mi ce-ar căuta un ins de aproape optzeci de ani, gol-pușcă, pe baraj?

— Să-l fi adus cineva?

— Tu ce crezi?

Am tăcut amândoi.

— De ce a fost găsit abia după-amiază? Trebuie să fi trecut drumeți prin zonă încă de dimineață. De ce n-a semnalat nimeni cadavrul mai devreme?

Lucas punea tocmai întrebarea care nu-mi dădea pace.

— Asta nu poate să însemne decât două lucruri. Fie chiar n-a trecut nimeni înaintea turiștilor de după-amiază. Fie cadavrul nu era acolo dimineața.

Lucas nu părea deloc convins.

— Toate astea seamănă prea mult cu o înscenare, am insistat eu. Cadavrul plasat parcă anume la mijlocul coronamentului – și gol, pe deasupra. Nu e nimic natural în asta. Ca și cum…

Am ezitat.

— Ca și cum fiecare detaliu ar fi fost aranjat cu bună știință.

Ca și cum cineva ar fi vrut să creeze un tablou.

IV

Am deschis ușa apartamentului nostru. Era aproape unu noaptea.

La serviciu, totul o lua razna. Nu eram obișnuiți cu asemenea lucruri, iar organizarea avea de suferit. Oamenii fugeau de la un birou la altul ca să schimbe puținele informații de care dispuneam și să facă pregătiri pentru conferința de presă.

Cunoșteam aceste conferințe inevitabile în cazul unor asemenea evenimente, dar continuam să cred că, în primele momente ale unei anchete, timpul nostru era prea prețios ca să-l irosim astfel. Trebuise să iau loc lângă Arlettaz, procurorul de caz, Savioz, și ofițerul de comunicare al poliției cantonale, la fel de tăcut și de ineficient ca întotdeauna.

Procurorul exprimase în câteva cuvinte puținul pe care-l cunoșteam, înainte de a răspunde laconic la întrebări – cel mai adesea printr-un refuz de a comenta. În ce-l privește, Arlettaz

încă nu-și dezlipise buzele, tot chipul său exprimând părerea grozavă pe care și-o făcea despre competențele procurorului Savioz. Polițistul și magistratul se detestau cordial, fără ca vreunul dintre noi să știe exact de ce.

Cât despre mine, n-avusesem nimic de spus și nu mă plânsesem de asta. Îi zărisem în sală pe corespondenții diverselor ziare de limbă franceză, ba chiar și pe cel de la *Le Dauphiné libéré*, venit din Savoia vecină. În luna august, faptele diverse erau mană curată pentru ziariștii în pană de subiecte. Mai știam și că sunt cu atât mai apreciate cu cât sunt mai sordide. Aveam de așteptat mai bine de o săptămână până când publicul să se plictisească sau actualitatea să furnizeze subiecte mai arzătoare. Până atunci, trebuia să îndurăm cu răbdare.

Am aruncat cheile într-un bol și m-am descălțat. În șosete, m-am îndreptat spre dormitor. Ușa era întredeschisă. M-am strecurat în patul mare, căutând cu mâna căldura lui Éléonore sub cearșaf. Când mâna mea rece i-a întâlnit piciorul, am auzit-o protestând în somn. Am zâmbit și mi-am retras mâna, i-am căutat fața în întuneric și i-am depus o sărutare furișă pe frunte, înainte să ies pe bâjbâite din cameră și să mă duc la bucătărie pentru a-mi face o ceașcă de ceai verde.

În timp ce apa fremăta în ibric, am încercat să trec în revistă desfășurarea acelei zile, pentru a decela o logică imposibil de găsit. La capătul puterilor, am abandonat, alungând imaginea bărbatului întins acolo sus, pe baraj, și care fusese adus la câmpie cu o ambulanță. A doua zi trebuia să mă scol devreme și voiam să profit de cele câteva ore de somn. Dar imaginea rămânea încrustată undeva pe retina mea.

Degeaba mă străduiam, acea sălbăticie mută, acele rămășițe imobilizate într-un spasm hidos de suferință, toate astea rămâneau prea noi pentru mine. Nu eram pregătit. Nu știam destul să mă protejez.

Alesesem o profesie în care confruntarea cu violența era la ordinea zilei. Teoretic, cel puțin. Dar nu eram decât un polițist de provincie, nu lucrasem niciodată într-un mare oraș. Jungla urbană, termen care mă făcea să zâmbesc, nu o percepusem

niciodată decât prin intermediul serialelor de televiziune și al romanelor polițiste. Din meserie cunoșteam numai micul trafic, accidentele rutiere, destul de rare, micile cazuri financiare ale unui canton rural, uneori înduioșătoare prin naivitate, și, din an în Paști, jafuri sau încăierări între clienții alcoolizați ai vreunui local de noapte.

La poliția judiciară din Sion, făceam de toate. Precum medicii de țară. Pe când în alte părți o brigadă se ocupa de traficul de droguri, alta de infracțiunile violente, iar alta de delincvența economică, noi eram simpli muncitori, polivalenți și nespecializați, lipsiți de o funcție precisă. Ceea ce ne dădea măcar avantajul unei anumite viziuni de ansamblu – o capacitate de a cuprinde repede panorama generală a criminalității în acest colț de țară protejat de lanțurile lui muntoase de netrecut. O regiune unde fiecare își avea locul precis și unde toată lumea se cunoștea, de aproape sau de departe. Elementele exogene erau rare la câmpie și tindeau să devină inexistente în văile laterale, pe măsură ce creștea altitudinea.

Aici, crimele erau rare și, de cele mai multe ori, grosiere, triste și transparente, elucidate repede.

Apa din ibric fierbea de mult. Am turnat-o în ceașcă, iar plicul de ceai dansa ciudat în lichidul fierbinte.

Gândindu-mă mai bine, realitatea nu era totuși mai roz aici decât în alte părți. Copii maltratați, oameni morți de supradoze, sinucideri prin aruncarea de pe vreun pod, cu toate astea ne confruntam la fel ca în orașele de pe Podiș. Deși la intervale mai rare – poate. Și cu senzația ciudată că victimele acestor tragedii umane nu erau niște anonimi, ci persoane cunoscute. Ceea ce ne făcea meseria cu atât mai grea în unele zile.

Am luat o înghițitură lungă de ceai cald.

Dar aceste zile rămâneau puține. În restul timpului, era de-ajuns să ridici ochii ca să scapi de o realitate prea angoasantă sau de succesiunea prea monotonă a clipelor identice. Vârful Haut de Cry, pe care-l vedeam la fel de bine de la fereastra biroului meu și de pe terasa apartamentului nostru, rămânea

în acele momente ca un reper imuabil, o amintire intangibilă a frumuseții fără seamăn a ținutului în care mă născusem.

Faleze mate de granit, pante de ardezie argintie marmorate cu plăci verzi vara, de un alb strălucitor iarna, luminoase încă la căderea nopții, strivind cascadele viilor și ale pădurilor sumbre.

Un fel de antidot pentru disperare.

Am ieșit pe terasă. Era prea întuneric ca să văd altceva decât masa romanică a turnului catedralei, slab luminat. Mi-am lăsat ceașca de ceai să se răcească pe masă.

Ceea ce văzusem acolo sus nu trebuia să strice echilibrul pe care-l construisem. Ceea ce văzusem la Mauvoisin era legat de munca mea. Nimic mai mult. Iar acum eram acasă.

Imaginea cadavrului sfâșiat am lăsat-o la ușă, pe pavelele invizibile ale străzii. Mi-am luat ceașca și am intrat.

•

Când m-am strecurat lângă Éléonore și ea s-a lipit de mine, imaginea bătrânului a dispărut.

Dar am adormit cu imaginea incoerentă a unor pante împădurite afundându-se în apele reci ale unui lac și a unui sat de pe celălalt mal unde nu puteam să ajung.

Îmi sorbeam cafeaua în bucătărie a doua zi, dimineața devreme, când a venit și Éléonore, în cămașă de noapte. I-am văzut pe brațul gol urma roșie lăsată de urechea ei când dormise cu capul pe brațul îndoit. Era puțin după șase jumătate, un cer acoperit anunța o zi cenușie și în sfârșit răcoroasă după două săptămâni de caniculă.

— Ce s-a întâmplat acolo sus?

M-a sărutat și i-am explicat în câteva cuvinte ce descoperiserăm pe baraj.

— Știți despre ce-i vorba?

— Nicio idee. Era… era complet dezbrăcat. Fără acte, fără indicii. O să ne ia ceva timp să-i determinăm identitatea. Am consultat fișierul persoanelor dispărute, dar nu figurează nimeni care ar putea corespunde cu omul nostru. Poate o să apară cineva, acum că știrea a fost făcută publică.

I-am întins *Le Nouvelliste* din ziua aceea.

— Și dacă nimeni nu vine să-l recunoască?

— Ei bine, o să ne facem treaba și o să aflăm cine e.

— Cum?

— Poate să fie originar din vale. Bagnes nu-i o zonă mare. Până la urmă tot o să aflăm.

Éléonore parcurgea articolul despre macabra descoperire în timp ce eu îi făceam o ceașcă de ceai verde.

— Tu crezi în povestea asta cu lupul? m-a întrebat.

— O șmecherie de jurnaliști. Eu habar n-am. E prea devreme să propunem vreo explicație.

— O să facă vâlvă dacă se confirmă. Deja întoarcerea lupului e un subiect sensibil la noi…

— Asta-i sigur. O să redeschidă dezbaterea. Văd deja intervențiile crescătorilor de animale, ale vânătorilor și ale altor grupuri de presiune, cazul o să fie folosit și poți fi sigură că o să se discute despre asta în viitoarea ședință a parlamentului cantonal. Cât despre munca noastră, prinși la mijloc…

— Confruntarea cu animalele sălbatice în regiunile de munte a fost întotdeauna marcată de violență și fantasme, știi bine.

Éléonore scria o teză de doctorat în istorie, era lector la universitatea din Freiburg și, de un an, director-adjunct al muzeului cantonal de istorie din Sion. Prima expoziție pe care o organizase acolo, iarna trecută, trata relațiile dintre om și lup în Valais, din Antichitate până în zilele noastre. Numărul-record de vizitatori ai muzeului în acea perioadă fusese o dovadă în plus a interesului suscitat de acest subiect în canton.

Mă dusesem, ca toată lumea, la expoziție și profitasem de comentariile edificatoare ale comisarului, un coleg de-al lui Éléonore de la universitate care, se părea, își dedicase existența istoriei acestui animal – ceea ce, dacă te gândești mai bine, nu era o alegere mai stupidă decât altele.

Specialistul îmi explicase că lupul, puțin câte puțin alungat din zona lui de vânătoare începând de la sfârșitul Evului Mediu, fusese complet eradicat în jurul anului 1870. Apoi nu

mai făcuse decât scurte incursiuni în Valais, un ultim mascul fiind ucis în 1947. Totuși prădătorul își făcuse reapariția în mod natural la sfârșitul anilor 1990 și de atunci lumea vorbea întruna despre asta. Deocamdată erau doar exemplare izolate, dar frica de a vedea haitele adunate din nou era mare. Prin urmare, aproape toate animalele sfârșeau ucise, uneori ilegal, cel mai adesea după decizia guvernului cantonal pe baza unor criterii pe care nu încercasem niciodată cu adevărat să le înțeleg și pe care colegul lui Éléonore le considera, în mod clar, absolut inadecvate.

În timp ce subiectul polariza lumea la maximum, între crescătorii care refuzau să-și vadă animalele devorate de fiare și asociațiile de apărători ai naturii care expuneau o argumentație în care cuvintele „lanț alimentar” și „biodiversitate” reveneau la intervale mai mult sau mai puțin regulate, eu nu putusem niciodată să-mi fac o părere clară – chiar dacă fiecare om din Valais avea în mod normal o opinie bine stabilită asupra chestiunii.

Ideea romantică de revenire la o natură mai sălbatică nu îmi displăcea în sine, dar știam și că teritoriile virgine se reduseseră drastic și nu eram sigur că vor fi prielnice pentru lupi. Lipseau spațiile întinse, chiar dacă ne aflam în partea cea mai înaltă a arcului alpin, tot se ivea vreun sat sau vreun cătun în calea carnivorului. Știam, pe deasupra, ce rol jucau turmele de oi în întreținerea peisajului montan, mai sus de limita pădurilor. Pe scurt, latura mea rousseauistă mă făcea să privesc cu o bunăvoință politicoasă ideea revenirii carnivorului, în timp ce principiul realității mă convingea că lupul, oricât ar fi de simpatic, nu-și mai avea locul la noi.

Însă ipoteza că ar putea de acum să atace un om, pe coronamentul unui baraj, schimba diametral datele. Deocamdată nu acceptam să cred așa ceva, dar, dacă presupunerea devenea un fapt certificat științific, știam ce impact va avea știrea asupra regiunii, precum și a modului meu lipsit de patimă de a privi dezbaterea – ceea ce n-ar fi fost, desigur, consecința cea mai dramatică a cazului.

— Mai ai exemplare din catalogul expoziției?

I-am turnat ceai lui Éléonore, care întindea conștiincioasă un strat gros de dulceață pe o felie de pâine cu unt.

— Expoziția noastră despre lup? Trebuie să fi rămas vreunul pe-aici, dar sigur avem altele la muzeu. De ce?

— Cu titlu pur informativ. Dacă e să se confirme – ceea ce nu cred –, atunci mai bine să ne documentăm cât de cât la serviciu, în lipsă de alte piste, deocamdată.

— N-o să se ocupe Serviciul cantonai de vânătoare, dacă e vorba într-adevăr de un atac al lupului?

— Deja colaborăm cu ei.

Éléonore, pe care subiectul nu părea s-o perturbe peste măsură, a ridicat din umeri și a făcut un gest vag înspre biblioteca debordantă care ocupa un perete întreg în livingul nostru. Cu gura plină, m-a sfătuit să caut pe raftul de jos. După câteva minute de investigație și de mormăieli pe jumătate inaudibile în care condamnam vehement lipsa de logică din metoda ei de aranjare, m-am întors triumfător spre ea fluturând un exemplar uzat al catalogului.

— O să vezi, e un pic adnotat, e cel pe care-l foloseam eu, mi-a șoptit ea.

L-am deschis la întâmplare și mi-a scăpat un oftat. Toate spațiile goale de pe margini și dintre rânduri erau acoperite de scrisul îngrijit al iubitei mele.

— Versiunea adnotată e mai scumpă, nu? am întrebat.

— Bineînțeles! Sper că n-o să te deranjeze la citit, a sugerat ea, fără prea mare convingere.

M-am mulțumit, în semn de răspuns, cu o mimică resemnată care putea să însemne orice.

— Mulțumesc! i-am spus. Acum o șterg. Tu pleci la Freiburg?

— Afirmativ. Am cursuri până la trei, dar cred c-o să mă-ntorc târziu. Trebuie să mă întâlnesc cu un coleg de la LMU care vine expres de la München să mă ajute să pregătesc următoarea expoziție temporară la muzeu.

Mi s-a părut că deja abordasem vag subiectul cu două zile în urmă.

— A, da?

— Da, doar știi, expoziția despre Valais în timpul Primului Război Mondial. E un specialist în perioada aia și o să scriem și un articol împreună despre relațiile dintre Haut-Valais și Bavaria în timpul conflictului.

— Au fost relații între Haut-Valais și Bavaria în timpul Primului Război Mondial? am întrebat prostește.

— Da, familii din Valais ai căror fii s-au înrolat în armata Regatului Bavarez și care au rămas la München la sfârșitul războiului. Unii au intrat în tabăra comunistă și au jucat un rol secundar în efemera Republică a Sfaturilor din Bavaria după asasinarea lui Kurt Eisner în 1919. Alții au deviat spre grupările paramilitare și extrema dreaptă. Unul chiar a fost membru al Partidului Muncitoresc German, strămoșul direct al Partidului Național-Socialist. Am vrea să dedicăm o parte a expoziției acestor oameni din Valais prinși în vâltoarea de la sfârșitul războiului.

— Și cine-i tipul?

Pesemne că afișam o expresie suspicioasă, ba chiar geloasă de-a binelea, căci Éléonore s-a ridicat, mi-a zâmbit și m-a sărutat.

— Un specialist în perioada aia, ți-am zis. Oricum, nu i-ai recunoaște numele. Dar fii pe pace, e bătrân.

Am dat din cap, adoptând o atitudine de mascul sigur pe irezistibila sa putere de seducție.

— Nu te grăbi, am răspuns. Oricum și eu o să stau până târziu la serviciu.

Éléonore a făcut mutrișoara aceea pe care o adoram, asigurându-mă că va sta trează până mă întorc. Am sărutat-o din nou înainte de a-mi lua impermeabilul, prevăzând ploaia care avea să cadă negreșit până seara.

În prag, am mai întors o dată privirea, pentru a păstra imaginea radioasă a lui Éléonore în bucătăria noastră, devorând o nouă tartină.

Voiam să conserv această imagine undeva în străfundul meu înainte de a reveni la treburile mele sumbre cu cadavrul sfârtecat și lupul devorator.

V

Când am ajuns la birou în vinerea aceea, am început așezând catalogul lui Éléonore deasupra unui vraf de rapoarte absolut lipsite de interes, pe care totuși le citisem conștiincios săptămâna trecută, așa cum fusesem rugat. Am văzut biletul lăsat de Lucas pe tastatura calculatorului meu în ajun, după ce plecasem.

„Publicat poza. Așteptăm reacții.”

Da, văzusem ziarul. Speram să existe vreo reacție. Altfel cum aveam să punem un nume pe acel chip? Amprentele digitale și ADN-ul nu aveau să ne folosească la nimic dacă omul nu era fișat nicăieri. Iar în genul ăsta de cazuri nu credeam în șansă.

Am aruncat o privire spre ceasul de la mână. Mai aveam zece minute înainte de ședința echipei, deci fix cât să trec prin biroul lui Lucas.

— Salut, Lucas. Fie-ți milă, zi-mi că avem ceva.

— Salut, șeful Nu, nimic deocamdată. Frédéric a stat aici toată noaptea, un lucru e sigur, tipul nu e fișat nicăieri în Elveția, încă n-avem ADN-ul lui, dar amprentele-s de ajuns pentru genul ăsta de cereri. S-a făcut o solicitare la Interpol, dar durează ceva mai mult. Mai e și week-end… Probabil că n-o să rezolvăm nimic până luni.

— Bine, am oftat eu. Pe scurt, omul nostru nu e dat dispărut și n-are cazier în Elveția.

— În privința dispariției, poți să-ți iei gândul. I-am contactat pe colegii italieni și francezi, nici ei n-au nimic.

— Măcar am eliminat pistele astea. Cred că-i timpul.

— Da, hai, a zis Lucas ridicându-se cu carnetul în mână.

Ca de obicei, nu luasem nimic de scris, bazându-mă pe colegul meu să-mi dea o foaie pentru cele câteva notițe pe care cu greu le puteam citi pe urmă.

•

Arlettaz a ajuns târziu și părea în toane proaste. A măsurat toată echipa cu o privire arțăgoasă, înainte de a se așeza

mormăind o vagă formulă de salut menită să deschidă ședința.

În afară de faptul că șeful nostru era sub presiunea superiorilor, la rândul lor încolțiți de presa care părea hotărâtă să facă din cazul nostru principalul subiect al zilei, n-a reieșit mare lucru din discuția de grup. Am remarcat că Lucie nu arăta prea bine.

Mai în vârstă decât mine și Lucas, apropiindu-se de patruzeci de ani, avea un dar nemaipomenit pentru poveștile sentimentale nefericite, pe care le înșira cu regularitatea și precizia unui ceas atomic. Probabil că ultima peripeție îmi scăpase. Mi-am promis să-mi fac timp, cu prima ocazie, ca să bem o cafea și să încerc să-i ridic moralul.

Ședința a fost expediată în timp-record. Mie și lui Lucas ne revenise misiunea de a face turul spitalelor din canton ca să descoperim dacă victima de la Mauvoisin nu fusese tratată recent. De comun acord, hotărâserăm ca întâi să mergem împreună la spitalul din Sion, iar apoi să ne despărțim ca să cercetăm celelalte centre de îngrijire din Valais. Alți colegi aveau să meargă pe la serviciile de asistență socială, în timp ce un ultim grup se pregătea pentru o anchetă din ușă-n ușă, care se anunța interminabilă, prin toată valea Bagnes, de la Fionnay până la Martigny.

Primiserăm toți un set de fotografii și de amprente ale bărbatului de pe baraj, precum și, la propunerea mea (care nu mi-a adus din partea șefului meu decât un mormăit ce putea trece, la rigoare, drept aprobator), o copie a fotografiei pe care bătrânul o strângea în pumn în momentul decesului.

Altfel spus, în dimineața aceea Sisif ni s-a părut tuturor un simplu amator și un glumeț.

•

Trecerea pe la spitalul cantonai nu ne-a adus nimic altceva decât sentimentul neclar de ușurare care îi cuprinde invariabil pe cei care pot scăpa rapid de culoarele prea curate și de mirosurile prea greoaie de dezinfectant care caracterizează aceste locuri stranii unde oamenii vin ca să se trateze sau ca să moară.

Odată ieșiți, ne-am despărțit, Lucas luând-o spre Sierre, iar

eu spre Martigny.

Înainte să urc în mașină, am făcut câțiva pași prin parcare. Pentru mine, mersul fără țintă fusese întotdeauna indisociabil de reflecție, în asemenea măsură încât de mai multe ori mă surprinsesem deja mormăind cuvinte fără logică în peregrinările mele nesigure – ceea nu întârzia să mă îngrijoreze, câteodată.

Știam că nu-mi dă pace o idee, dar eram incapabil să discern despre ce poate fi vorba. Am gonit virtual această idee impalpabilă, aruncând-o departe în speranța că avea să revină mai târziu sub o formă mai clară. După ce am făcut asta, mi-am frecat mâinile și m-am îndreptat spre vehiculul meu, nesatisfăcut și iritat.

Nu reușeam decât să reiau în buclă sfârșitul discuției cu medicul vorbăreț căruia îi puseserăm întrebări și care regreta vizibil că nu ne poate ajuta – arzând de nerăbdare, la fel de vizibil, să afle mai mult decât cele câteva frânturi pe care i le prezentaserăm cu o parcimonie calculată.

— Trebuie să fie greu să nu știi despre cine anchetezi. Chiar nu știți nimic despre el?

— Nu, nimic deocamdată, răspunsese Lucas, sperând că va închide discuția. Dar vă mulțumim pentru ajutor.

— N-am putut să vă spun mare lucru, decât că n-am tratat persoana asta aici în ultima vreme, din ce știu eu. Totuși o să caut în dosare și o să vă comunic orice informație găsim despre vreo persoană care să corespundă semnalmentelor. Dar dumneavoastră cum o să procedați? Fără să știți nimic despre el, despre viața lui, despre eventualii apropiați? Fără să-i cunoașteți deloc personalitatea?

— Câți oameni mor înainte de a se cunoaște pe ei înșiși? întrebasem eu atunci peretele portocaliu din fața mea, provocându-i medicului o reacție stupefiată.

Cum nu păream dispus să mă explic, Lucas preluase cârma, punând capăt derivei mele.

— La revedere, vă mulțumim încă o dată.

Cu ochi nedumeriți, medicul ne privise plecând, apoi se întorsese la pacienții cărora le datora atenția sa.

— Mai ai fraze din astea? mă întrebase Lucas în lift.

— O grămadă. E din Saint-Beuve.

Citisem pe chipul lui Lucas că acest nume nu-i spunea mare lucru.

— Un critic literar. Care îi rădea pe Balzac și pe Hugo. Dar care scria și pentru el, în timpul liber. Și care n-a spus numai nerozii.

— N-am auzit de el.

— Fii liniștit. După toate aparențele, nici doctorul.

În privința asta, nicio îndoială, nu ne aleseserăm cu nimic concret din discuție. Și nu în parcarea spitalului aveam să reușesc vreun progres în dosar sau să traduc în cuvinte acea idee vagă care mă atinsese ușor pentru o clipă, înainte de a se evapora fără urmă. M-am hotărât să pornesc la drum și, câteva minute mai târziu, intram pe șoseaua secundară spre Bas-Valais.

•

Odată ce am oprit în altă parcare, acum în fața spitalului din Martigny, am presimțit că acolo, la cotul Ronului, aveam să aflu ceva. Poate că nu avea să fie descoperirea decisivă, dar un progres cât de cât. Iar această nouă certitudine m-a deranjat. Considerându-mă totuși – în mod greșit, fără îndoială – rațional, nu-mi plăceau genul ăsta de premoniții fără bază obiectivă. Mai ales când se îndeplineau.

Hotărât lucru, nu eram ființa rațională care mă credeam. Trebuia să accept asta cândva.

•

Un medic mă aștepta fumând o țigară pe treptele din fața spitalului – o fațadă impozantă din anii cincizeci care dădea direct în parcare. Prevenit de sosirea mea, era mai tânăr, mai puțin vorbăreț și mai simpatic decât colegul său de la Sion.

— Doctorul Morand.

Mi-a strâns viguros mâna și, după ce a aruncat chiștocul sub pneurile unei ambulanțe care trecea nonșalant, m-a invitat să-l urmez înăuntru.

Odată instalați cu două cești de cafea în biroul lui de la etajul al doilea, am început să discutăm. Apoi el a deschis

dosarul pe care i l-am întins. Reacția lui a fost imediată.

— Îl cunosc pe omul ăsta. A făcut un set de analize la noi acum trei săptămâni, poate o lună.

— Serios?

— Sunt sigur. A trecut prin secția mea – chiar eu m-am ocupat de el. La secretariat o să-l găsească. Un tip din Est. Cehoslovac, cred.

— Ceh? l-am corectat mașinal.

— Sau leton, nu mai știu. Contează?

— Deocamdată nu. Și de ce a venit la dumneavoastră?

Doctorul s-a lăsat pe spate în scaun, schițând un zâmbet deopotrivă ironic și, după părerea mea, puțin deznădăjduit.

— Sunt oncolog. Când oamenii vin la mine, în general o fac pentru că-s forțați.

— Și persoana noastră?

— Îmi închipui că, într-un caz ca ăsta de care vă ocupați, secretul medical nu cântărește prea mult. El e cel despre care vorbesc toate ziarele azi-dimineață?

— Sunt presupuneri de crimă, alte precizări nu sunt autorizat să vă ofer.

— Bineînțeles. Scuze pentru întrebare.

După o pauză:

— Te-ntrebi de ce l-o fi atacat cineva.

— Cum așa?

Doctorul Morand a oftat ușor și a ridicat din umeri într-un gest de descurajare prost disimulat.

— Pentru că omului dumneavoastră tocmai i se diagnosticase un cancer de pancreas în fază terminală, cu prezența unor metastaze la ficat, vezică și plămâni. Tratamentul nu avea aproape nicio șansă de succes, așa că a ales să nu se interneze.

O nouă ridicare din umeri.

— În ciuda unei rezistențe fizice incontestabile, când l-am văzut ultima oară mai avea cel mult două luni de trăit.

VI

Când am ieșit din biroul doctorului Morand, descumpănit, știam din dosarul său medical că victima de la Mauvoisin se numea Jiří Kubiš, că se născuse în 1947 la Kutná Hora, pe atunci în Cehoslovacia, că părea să fi imigrat în Elveția în decembrie 1968 și că apoi obținuse cetățenia elvețiană. Așadar era mult mai tânăr decât crezusem până atunci. Sigur, eu îi dădusem sub optzeci de ani, dar nu mi-ar fi trecut prin cap că, de fapt, are numai șaizeci și cinci.

După sosirea în Elveția, locuise câțiva ani la Lausanne, înainte de a se instala la Sarreyer, pe fundul văii Bagnes, unde, după toate aparențele, trăise izolat timp de câteva decenii.

Mi-am dat seama că nimic nu era încă rezolvat.

Despre întoarcerea la Sion și despre o zi insipidă de muncă înverșunată și în mare parte inutilă, mai bine să nu spun nimic. Când am venit acasă, cu puțin înainte de zece seara, aveam o singură dorință: să o revăd pe Éléonore, să mă lipesc de ea. Să o ascult povestindu-mi despre cum își petrecuse ziua la Freiburg. Despre studenții și colegii ei. Despre tipul cu care trebuia să se întâlnească și căruia îi uitasem numele. Să facem dragoste. Să tăcem împreună. Unul lângă altul. Cu respirația tăiată. Întinși pe canapeaua noastră veche, contemplând bârnele vechi și negre ale tavanului din living. Cum făcuserăm de atâtea ori.

La urma urmei, Pușkin spune undeva în *Evgheni Oneghin:* „Obișnuința ne-a fost lăsată/Să țin-al fericirii loc câteodată”. Iar când fericirea însăși devine o obișnuință fără a fi încă o rutină, trebuie să știi să profiți de această șansă nemaipomenită.

Aici ajunsesem cu reflecțiile când am băgat cheia în yală, frânt de oboseală și cu capul greu. Clipa aceea aveam să mi-o amintesc mult timp – la drept vorbind, până în momentul când scriu rândurile de față.

Am împins ușa și n-am găsit decât un apartament gol și rece, scăldat într-o liniște pe care n-o puteam împărți cu nimeni.

Îngrijorarea, irațională, a început să mă năpădească.

•

Am umblat ca un leu în cușcă prin livingul nostru aproape o oră, prins între ecoul pașilor mei pe parchetul scârțâitor și bătăile inimii care mi se repercutau în craniul dureros. Totul se amesteca în mintea mea epuizată. Lipsa lui Éléonore și imaginea bătrânului întins mort pe beton.

Éléonore nu era colo. Nu se întorsese de la Freiburg, nu răspundea la telefon, nici la mesaje. Trecuse de ora unsprezece. Ceva nu era în ordine.

Am sunat la universitate, la prietenii noștri cei mai apropiați, cu care s-ar fi putut întâlni după întoarcerea la Sion, în sfârșit, la toți cei cu care ar fi putut să-și petreacă timpul fără să mă anunțe – simplu detaliu deja destul de improbabil el însuși.

Meseriile noastre ne obligau uneori să lucrăm până seara târziu, dar niciodată fără să-l anunțăm pe celălalt. De asemenea, ni se întâmpla episodic, amândurora, să avem nevoie de un timp de singurătate. Însă, de fiecare dată când se anunța un astfel de moment de tulburare, găsiserăm până atunci un mod de a ne asigura că niciunul dintre noi nu avea de suferit. Câteva cuvinte liniștitoare erau de-ajuns, martorul unei pase proaste înțelegea și respecta izolarea provizorie a celuilalt.

Dar nimic din toate acestea în seara aceea, niciuna dintre aceste scheme nu părea să se poată aplica, angoasa îmi creștea și toate apelurile telefonice mă readuceau în cele din urmă la aceeași constatare: nimeni nu știa unde este Éléonore.

Meseria mea m-a împins să-mi pun una dintre întrebările care-i vin inevitabil în minte oricărui anchetator în asemenea situații. Am evocat posibilitatea infidelității.

Abia formulată, această ipoteză m-a făcut să-mi fie greață de mine însumi. Cum să fi fost Éléonore în stare de o asemenea trădare? Cum puteam să pun la îndoială dragostea ei și să cred, fie și pentru o clipă, posibilă o faptă atât de contrastantă cu ceea ce era ea – cu ceea ce eram unul pentru altul?

Firește, această certitudine poate părea prosteasca. Într-atât

este de înrădăcinată ideea că, adesea, partenerul de viață este ultimul care să bănuiască infidelitatea celuilalt. Dar în cazul nostru o asemenea presupunere era pur și simplu neverosimilă – prea îndepărtată de orice fel de realitate. Pur și simplu nu putea să se întâmple.

Iar faptul că o luasem în calcul îmi crea o imagine sumbră. Cea a unui bărbat gelos, meschin și egoist. Cea a unui ticălos.

Nu știam unde este Éléonore, panica tot mai mare mă lăsa încetul cu încetul fără puteri, dar știam un singur lucru: dacă ar fi vrut să mă părăsească, niciodată n-ar fi făcut-o astfel. Dacă ar fi vrut să mă lovească, niciodată nu ar fi făcut-o într-un mod necinstit.

La douăsprezece și jumătate, după ce sunasem la toate spitalele din cantoanele Freiburg, Vaud și Valais, l-am sculat din pat pe Lucas, cerându-i să vină cât mai repede la mine.

VII

— Nu crezi c-ar trebui să te duci acasă?

Lucas îmi pusese mâna pe umăr ca să mă trezească. Adormisem în fotoliul de oaspeți din biroul meu de la Poliția Cantonală. Prima privire am aruncat-o spre ceasul de la mână. Era aproape opt dimineața, în acea sâmbătă de 18 august 2012. Dormisem mai puțin de o oră, mă dureau spatele și capul, aveam un gust amar în gură. Lucas mi-a întins o ceșcuță de cafea.

— Du-te acasă, altceva nu mai putem face deocamdată, doar știi. Și poate că Éléonore s-a întors, sigur există o explicație absolut logică pentru lipsa ei.

Am clătinat din cap.

— Știi bine că e imposibil. I-am lăsat un bilet, dacă s-ar fi întors m-ar fi sunat imediat.

M-am ridicat făcând o grimasă. În acel moment, mobilul meu a început să vibreze în buzunar. Plin de o speranță nebunească, am răspuns fără să mă uit măcar la număr.

— Da?

— Domnul de Roten?

Era o voce de bărbat, gravă, profundă, dar melodioasă.

— Eu sunt.

— Julien Kelsen. Vă rog să mă scuzați că vă sun așa devreme sâmbăta dimineața. Trebuia să mă întâlnesc ieri după-amiaza cu soția dumneavoastră, Éléonore, dar n-a venit la întâlnire. Am încercat s-o sun de câteva ori pe mobil și la muzeu, fără rezultat. O colegă de-a ei de la universitatea din Freiburg mi-a dat numărul dumneavoastră. Voiam doar să mă asigur că totul e în ordine.

Kelsen se exprima într-o franceză perfectă, fără urmă de accent. Dar ce să-i răspund acestui tip? Că Éléonore dispăruse?

— N-am nicio veste de la Éléonore de ieri-seară, am reușit să articulez până la urmă cu o voce mai răgușită decât mi-aș fi dorit. Nu-i stă în fire, și nici să rateze o întâlnire.

— Ieri și-a scurtat cursul, a spus Kelsen, care nu părea nici surprins, nici prea compătimitor.

— Poftim?

— Colega ei mi-a zis. A plecat cu aproape o jumătate de oră înainte de sfârșitul cursului. Era grăbită.

— Vasăzică a plecat de la universitate pe la două jumate?

— Cam așa – tot de la colega ei știu. Eu am așteptat-o până aproape de ora cinci la cafeneaua unde trebuia să ne întâlnim. Degeaba.

Era un punct de plecare.

Acum știam exact în ce moment se pierdea urma lui Éléonore.

Își scurtase cursul înainte de a părăsi în grabă universitatea. Apoi dispărea de pe toate radarele, fără să mă poată anunța.

Nu pricepeam nimic.

— Domnule profesor, mai sunteți la Freiburg? am întrebat brusc.

— Da. Prevăzusem să mă întorc la München abia mâine.

A tușit. O tuse înveterată de fumător, un acces foarte scurt.

— Trebuie să mă văd cu niște oameni. Am locuit mai mulți ani la Freiburg. Cu mult timp în urmă, a socotit el de cuviință

să adauge.

Am ezitat un moment.

La Freiburg dispăruse Éléonore. În Valais eram legat de mâini și de picioare. Iar vocea lui Kelsen îmi inspira încredere – de ce anume, habar n-aveam.

M-am hotărât.

— Vin la Freiburg, domnule profesor. Pot să ajung într-o oră jumate. Putem să ne întâlnim în fața universității?

— Nicio problemă. Nu știu dacă o să vă pot ajuta, dar o să încerc. Eu… sper că soția dumneavoastră n-a pățit nimic. Nu se poate să fi pățit ceva, nu-i așa?

Întrebarea lui a rămas în suspans.

— Nu știu, am răspuns în cele din urmă. Toate astea mă îngrijorează. Vin cât de repede pot.

— Vă aștept.

Am închis, mi-am luat trendul și m-am năpustit spre ușa biroului. Lucas s-a uitat la mine uluit.

— Mă duc la Freiburg. Mă găsești pe mobil.

— Vrei să vin cu tine?

— Nu. Tu ocupă-te să anunți dispariția. Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

— Foarte bine. Dar știi că nu pot imediat, trebuie…

— Fă-o în dimineața asta. Îmi asum eu răspunderea. Mulțam, bătrâne.

Lucas a încuviințat în tăcere. Eram deja pe scară.

•

Drumul a fost lung – chiar dacă Freiburg e numai la o oră și ceva de Sion.

Cioburi de gânduri.

Fragmente de întrebări.

Un manej nebunesc.

Niciun răspuns.

Când am parcat undeva pe una dintre străzile care întretaie alternanța de grădini când burgheze, când lăsate în paragină care se etajează ca un patchwork stupid pe flancul colinei Guintzet, în spatele universității, pierdusem noțiunea timpului – și contactul cu realitatea. Eram năucit, ca o pasăre care s-a

izbit de un geam, a căzut și nu reușește să se mai ridice.

Îmi amintesc de aceste sentimente contradictorii care duceau o luptă mereu luată de la capăt, o repetiție buimacă a aceluiași raționament, ca și cum creierul meu, într-o mișcare dureroasă care-mi strângea tâmplele în menghină, s-ar fi retras încet ca să nu se mai concentreze decât asupra funcțiilor lui reptiliene.

Într-o mișcare de pendulare care excludea tot restul, eram sfâșiat între două presupuneri.

Dacă Éléonore nu-mi dădea vești înseamnă că era împiedicată de ceva.

Éléonore fusese răpită.

Dacă Éléonore nu-mi dădea vești înseamnă că nu voia.

Éléonore mă părăsise, fără a avea curajul să-mi spună de ce.

Și, în fața ambelor variante, eram neputincios.

Turbat, înnebunit de groază.

Dar iremediabil neputincios.

Încercasem să înec această impresie într-o agitație pe cât de furioasă pe atât de inutilă. Conducând prea repede. Continuând să sun, fără rezultat, pe la spitale. Purtând lungi conversații cu Marie, colega lui Éléonore, care o văzuse, cu o zi în urmă, ieșind în grabă din universitate. Încercând să scriu dinainte discuția pe care urma s-o am cu Kelsen, punându-i în gură răspunsurile pe care voiam să le aud. Închipuindu-mi că simt vibrația mobilului, din care o voce mi-ar fi spus că Éléonore fusese găsită, teafără și nevătămată. Sau, mai degrabă, că ea m-ar fi sunat.

Ba nu, n-o să te sune, de vreme ce e moartă.

Am apucat cu amândouă mâinile barele de fier forjat ale unei porți. O pisică, trecând pe acolo, s-a uitat la mine cu uimire.

Și dacă n-am fost acolo în momentul când a închis ochii?

Trebuia să mă agăț de faptul că era în viață.

Și cercul se închidea.

Manejul reîncepea.

Frica, gelozia surdă și nedreaptă, dar imposibil de stăpânit

sau de refulat. Și dacă pur și simplu plecase cu altul? De la gândul ăsta îmi venea să vomit. Éléonore era singură, undeva, iar eu o bănuiam.

Însă, de la distanță, știu de ce îmi revenea întruna în minte acest gând insuportabil și imund că femeia pe care o iubeam se afla în brațele altuia.

El îmi permitea să nu-mi imaginez ce era mai rău – moartea ei.

Și, mai presus de toate, îmi dădea putere, un motiv de a rămâne în picioare.

Îmi dădea pe cineva pe care să-l urăsc.

•

Într-o răbufnire turbată, am zgâlțâit poarta și am pornit, cu pași sacadați de automat, spre Miséricorde, principalul corp al universității. Trei minute mai târziu, ocoleam *aula magna* ca să ajung pe terasa pustie a clădirii.

L-am văzut imediat pe Kelsen, care fuma sprijinit de una dintre coloanele masive de beton armat. M-am îndreptat spre el.

Un păr cam lung, dat pe spate, de un gri metalic amestecat cu alb. Un chip frumos, poate emaciat, dar destul de tânăr încă, formând un contrast ciudat cu claia argintie. Ochi gri, un pic triști. Era mai înalt decât mine și ușor încovoiat.

Îndată ce m-a văzut, s-a apropiat de mine cu mâna întinsă.

— Julien Kelsen.

Mi-a strâns mâna hotărât, cam tare.

— Îmi pare rău că vă cunosc în asemenea împrejurări. Sper sincer că soția dumneavoastră nu a pățit nimic.

— Nu suntem căsătoriți. Oricum, vă mulțumesc.

Am părăsit colonada, îndreptându-ne spre umbra oferită de copacii înalți din parcul universității.

— V-ați întâlnit vreodată cu Éléonore? Vreau să spun înaintea întâlnirii de ieri.

— Nu direct. Adică am vorbit de multe ori la telefon când își pregătea expoziția, am schimbat câteva e-mailuri, dar acum urma să ne vedem pentru prima oară.

— Colaborarea cu Éléonore mergea bine? V-a părut

îngrijorată, stresată sau ciudată în discuțiile precedente?

— Câtuși de puțin. Ne plăcea colaborarea asta – mă rog, mie, cel puțin. Eram bucuros s-o întâlnesc. N-am remarcat nimic anormal în discuțiile noastre telefonice. Mi s-a părut că aștepta în mod pozitiv prima noastră întâlnire, la fel ca mine. Éléonore mi-a făcut impresia unei persoane echilibrate și sigure pe ea. Dar dumneavoastră o cunoașteți mai bine decât mine.

— Așa credeam.

— Dacă pot să-mi permit să vă spun părerea mea…

— Vă rog.

— Nu e o dispariție voită. Nu se potrivește cu impresia pe care am putut să mi-o fac despre Éléonore. Chiar dacă n-o cunosc de mult și n-am stat niciodată față în față, sunt sigur de asta.

L-am privit în ochi pe Kelsen. Am avut impresia fugitivă că ghicește exact sentimentele care, din ajun, se sfâșiau și se reformau în mine într-un mod anarhic. Și, totodată, am avut în clipa aceea intuiția că Kelsen trecuse cândva prin momente la fel de dificile ca acelea pe care le traversam eu de aproape douăzeci și patru de ore. Ridurile care i se adânceau la colțurile ochilor și încreștitura puțin tristă care-i marca gura îmi stârneau o formă de compasiune difuză, ca și cum am fi aparținut amândoi, pentru un scurt moment, aceleiași comunități – cea a bărbaților care se tem să n-o piardă pe femeia iubită.

— Cred că știu să cântăresc oamenii, a adăugat el. Iar Éléonore nu-i dintre cei care pleacă fără nicio explicație. Dacă a plecat înseamnă că a fost forțată. Sau…

A părut să ezite.

— Da? l-am îndemnat eu să continue.

— Sau a fost mânată de un motiv imperios, vital, despre care nu știm nimic.

Kelsen îmi confirma unele temeri și mi le potolea pe altele. Oricum ar fi fost, voiam să-l cred și, nu știu de ce, am căpătat deodată încredere în acest om slab și cărunt.

— O răpire? De asta mă tem și eu. Iar sentimentul de

completă neputință pe care mi-l provoacă e insuportabil.

— Știu. Hai să bem o cafea. Abia vă mai țineți pe picioare.

— E drept că nu prea am dormit astă-noapte.

— E normal. Eu… cred că înțeleg ce simțiți. Hai, o să încercăm să facem un bilanț.

Din parcul răcoros și umbros am ieșit pe rue de Rome, pe care soarele sfârșitului de dimineață începea să o încingă. O clădire nouă-nouță de sticlă se ridica în fața zidurilor austere cu muchii tăioase ale universității, proiectată la sfârșitul anilor 1930. În ciuda temperaturii, n-am reușit să-mi reprim un frison.

Ochiserăm un bar din fața esplanadei. Probabil un loc de întâlnire pentru studenți, pustiu în această sâmbătă din vacanța universitară. Am comandat la bar două *ristretti* și ne-am așezat la o măsuță, în umbra primitoare din capătul sălii.

— Éléonore nu v-a pomenit zilele astea de vreun plan de călătorie? m-a întrebat Kelsen imediat ce ni s-au servit cafelele.

— Bineînțeles că nu. Dac-ar fi fost așa, n-aș sta aici, întrebându-mă unde ar putea fi.

— Evident. Așadar a ieșit din universitate ieri între orele paisprezece și cincisprezece, scurtându-și cursul, poate ca să se întâlnească în oraș cu cineva. E ultima urmă a ei pe care o avem.

— Marie Clement, colega ei de la departamentul de istorie, a văzut-o ieri când pleca de la curs. Am sunat-o adineauri, în drum spre Freiburg. N-a putut să-mi spună nimic mai mult decât v-a spus dumneavoastră.

Atunci mi-a venit o idee.

— Dar dumneavoastră cum de ați dat de Marie? Nu la universitate aveați întâlnire cu Éléonore ieri, ci la o cafenea – chiar dumneavoastră mi-ați spus.

— Când am văzut că nu vine, m-am dus la universitate. Cunosc un pic locurile… De fapt, aici mi-am scris teza de doctorat și am predat în anii optzeci.

— Ah, nu știam.

— E o poveste veche. M-am întors să lucrez la München, de

unde aproape că n-am mai plecat. De atunci nu mai venisem la Freiburg.

Un zâmbet straniu i-a luminat fugitiv chipul.

— Lucrurile nu s-au prea schimbat. Într-un fel, parcă nici n-aș fi plecat vreodată.

Am tăcut amândoi timp de câteva minute lungi.

— Ce-o să faceți? m-a întrebat Kelsen deodată.

— Nu știu. Nu mai știu. Éléonore pare să se fi evaporat complet. N-avem niciun indiciu, nicio pistă. Nimic. Absolut nimic.

Mi-am luat capul între mâini. Îmi venea să plâng și să urlu. Voiam să acționez, să mă lupt, să o găsesc, dar eram condamnat la inerție fiindcă nu știam încotro s-o apuc. Eram complet descumpănit, incapabil, poate pentru prima oară în viață, să preiau inițiativa.

M-am ridicat să mă învârt de colo-colo.

Ca un leu în cușcă.

Am dat jos impermeabilul pe care îl aruncasem neglijent pe spătarul scaunului. Dosarul Jiří Kubiš, care din ajun nu mai părăsise buzunarul interior al pardesiului, s-a răspândit atunci pe pavajul alb și negru. Stăpânindu-mi o înjurătură, m-am aplecat să adun foile împrăștiate. Kelsen a venit să mă ajute.

— Lăsați, vă rog. E confidențial.

Kelsen a avut un gest de surpriză, apoi s-a așezat la loc ridicând din umeri. Probabil că întrezărise imaginile corpului sfârtecat. Dar nu mi s-a părut că asta îl marcase în mod deosebit.

Atunci mi-am dat seama că fusesem cam brutal. M-am simțit vinovat.

— Vă rog să mă scuzați. E un caz de omor care ne ține ocupați de două zile. O poveste urâtă.

— Înțeleg, a spus Kelsen fără să insiste.

Am strecurat repede foile în dosarul de carton tare. Atunci Kelsen s-a aplecat să ia ceva de sub masă.

— V-a scăpat asta, se prinsese sub piciorul mesei. Fiți pe pace, nu mă uit, mi-a zis el întinzându-mi o fotografie în culori șterse.

Era copia fotografiei găsite în pumnul strâns al lui Kubiš sus, pe barajul de la Mauvoisin, la ani-lumină de acest bar întunecos din Freiburg.

— Vă rog să mă iertați pentru reacția de adineauri, a fost o prostie. Un reflex profesional. Oricum, la noi nu știe nimeni cine-s oamenii din poza asta și unde a fost tăcută.

Încurajat, Kelsen a aruncat o privire rapidă spre fotografia pe care o lăsasem pe masă. A ridicat din sprâncene, apoi m-a fixat cu ochii lui cenușii.

— Nu vă pot spune cine-s personajele din imagine. În schimb, pot să vă spun unde a fost făcută.

Am tresărit.

— Știți unde a fost făcută poza?

— Da. E parvisul bisericii Sfântul Nicolae, în cartierul Mala Strana din Praga.

— Sunteți sigur?

— Absolut. Cunosc bine orașul. După mașinile parcate de-a lungul trotuarului, aș spune că a fost făcută în anii șaizeci. E mai greu de evaluat de partea cealaltă a Cortinei de Fier, dar sunt aproape sigur că poza asta nu se poate să fi fost făcută după, să zicem, 1975. Un specialist în perioada aia sau cineva născut în Praga v-ar putea spune, fără îndoială, mai multe, dar sunt destul de sigur pe mine. Cât despre biserică, bag mâna-n foc.

— N-ar fi imposibil. În cazul nostru, victima e de origine cehă. Mă rog, cehoslovacă, pe vremea când a plecat din țară. Și datarea pe care ați făcut-o fotografiei ar putea să corespundă perioadei în care persoana asta încă se afla acolo – la Praga sau în alt loc din țară, deocamdată nu știm.

Julien Kelsen s-a mai uitat un moment la cuplul din fotografie, înainte să o împingă spre mine.

— E *Kostel svatého Mikuláše,* fără nicio îndoială.

A oftat.

— Par îndrăgostiți.

Am privit imaginea la rândul meu. Fără îndoială, mai bine decât o făcusem până atunci. Bărbatul și femeia erau prea departe de obiectiv ca să li se poată deslușI cu precizie

trăsăturile. Dar păreau foarte tineri.

Iar Kelsen avea dreptate.

Și îndrăgostiți.

VIII

Am plecat împreună din bar. Eram la fel de dezorientat. Aveam, într-adevăr, un început de pistă în cazul mortului de la baraj, dar ce importanță putea să aibă asta după dispariția lui Éléonore?

Kelsen părea sincer dezamăgit că nu putuse să mă ajute mai mult. Hotărâse până la urmă să se întoarcă la München chiar în ziua aceea. Ceea ce însemna aproape cinci ore de drum.

— Îți las numărul meu de telefon, Valérien. Dă-mi un semn dacă ai noutăți.

Am făcut schimb de cărți de vizită.

— Și, dacă pot face ceva pentru tine, nu ezita.

— Vă mulțumesc, domnule profesor.

— Spune-mi Julien.

Pentru prima oară din ajun, am schițat un zâmbet rapid.

— Drum bun. Te țin la curent cu mersul cercetărilor.

Julien mi-a strâns mâna înainte de a schița un gest de compasiune pe care și l-a stăpânit imediat. I-am fost recunoscător – aș fi putut să mă prăbușesc în clipa aceea. S-a întors pe călcâie și l-am privit cum se îndepărta înspre Piața Georges Python.

Nu știam exact de ce, dar mă bucuram că-l întâlnisem.

•

Stând în picioare sub soarele amiezii, am ezitat cu privire la ce era de făcut. Într-un final, m-am hotărât să trec pe la biroul pe care-l împărțeau Marie și Éléonore la departamentul de istorie. Cum amândouă lucrau cu jumătate de normă, trebuiau să se mulțumească cu un birou minuscul la primul etaj al aripii sud-estice din Miséricorde. Avusesem ocazia să intru puțin acolo, o dată sau de două ori, când venisem să mă întâlnesc cu Éléonore la Freiburg. Poate, cu puțin noroc,

aveam s-o mai găsesc pe Marie. Când o sunasem mai devreme, mă asigurase că are de gând să-și petreacă toată dimineața la universitate.

După ce am trecut de ușile cu geam, am ajuns într-un hol pe care-l cunoșteam bine – și eu îmi făcusem studiile la Freiburg. Am remarcat atunci că – o coincidență ciudată și, fără îndoială, fără vreo însemnătate deosebită – trecuserăm toți trei prin această universitate, aveam toți trei, în calități diverse, o legătură personală cu vechea clădire rece și indiferentă: Éléonore, Julien și cu mine. Am alungat acest gând care, pe moment, nu aducea niciun răspuns la întrebările mele și am urcat, câte patru, treptele scării de piatră.

Marie tocmai ieșea din birou când am apărut la celălalt capăt al culoarului. I-am făcut un semn cu mâna și ea a pornit spre mine.

— Valérien! Nu mi-ai zis că vii la universitate.

— M-am hotărât brusc să trec pe aici. Tocmai m-am întâlnit cu Julien Kelsen.

— A putut să te ajute cu ceva?

— Nu prea.

Marie m-a luat de braț.

— Valérien, sunt tare îngrijorată pentru Éléonore. Nu-i normal să plece fără să anunțe pe nimeni. Sigur i s-a întâmplat ceva.

— Așa cred și eu.

— Scuză-mă, sunt o proastă. Probabil că e deja destul de greu pentru tine, n-ai nevoie să mai adaug și eu.

— E-n ordine, nu-ți face griji.

M-am uitat la Marie. Era de vârsta mea, scundă și frumușică, cu ochi căprui și păr buclat. Era destul de apropiată de Éléonore, știam asta, chiar dacă nu o cunoșteam prea bine. Părea cu adevărat tulburată de dispariția prietenei ei.

— Când ai văzut-o ieri plecând, nu te-a frapat vreun detaliu?

— Nu prea. Cum ți-am zis și la telefon mai devreme și cum i-am spus ieri profesorului Kelsen, Éléonore era foarte grăbită.

Mi s-a părut stresată, poate nervoasă, dar nu îngrijorată în mod deosebit sau ceva de genul ăsta. Doar că era pe fugă. De asta, pe moment, nu mi-am pus prea multe întrebări. Știi bine cum poate ea să fie.

— Erai la birou când a venit din sala unde ținea cursul?

— Nu, trebuise să plec puțin ca să stau de vorbă cu responsabila de la biroul de relații internaționale. Când am urcat înapoi, după vreo douăzeci de minute, Éléonore tocmai își strângea lucrurile și se pregătea să plece.

— Ai întrebat-o de ce pleacă așa devreme?

— Exact, cum ți-am spus. Și mi-a răspuns că are de luat un tren, fără alte precizări. Și că e în întârziere.

— Pot să arunc o privire în biroul vostru?

— Sigur, vino.

Am avut o inspirație bruscă.

— A sunat de pe fix înainte să plece?

— Când m-am întors eu nu era la telefon. Dar se poate să fi sunat înainte. Recunosc că nu mi-a dat prin gând să verific – folosim același telefon.

— O să mă uit, dacă-mi permiți.

— Bineînțeles.

Ajunseserăm în fața ușii biroului lui Éléonore și al lui Marie. Marie a descuiat și s-a dat la o parte ca să mă lase să trec.

Biroul era la fel de mic ca în amintirea mea, rafturile pline de cărți și de dosare părând să strivească și mai mult puținul spațiu disponibil. Lângă fereastră, două birouri aflate față în față – al lui Éléonore era în stânga.

M-am apropiat. Laptopul dispăruse, cu siguranță Éléonore îl luase cu ea – ceea ce Marie mi-a confirmat când am întrebat-o.

— Da, avea poșeta și geanta când a plecat. Am văzut-o băgând laptopul în geantă când am intrat în birou.

Nimic altceva nu mi-a atras atenția. O fotografie cu Éléonore și cu mine într-o ramă argintie, niște creioane cu capătul ros în dinți, dosare de plastic de culori diferite, bine aliniate, conținând documente legate de cursurile ei sau de

proiectele de cercetare.

Am început să apăs la întâmplare pe tastele telefonului fix. Până la urmă au apărut numerele formate. Unul singur în răstimpul cuprins între ora treisprezece și ora cincisprezece. Cu prefix de Zürich.

Am apăsat tasta de reapelare.

După ce a sunat de două ori, cineva a răspuns.

— *Swiss Last Minute, Flughafen Zürich, Laura Maurer, Griiezi. Was kann ich fiir Sie tun?*

Timp de câteva secunde am rămas interzis. Aeroportul. Apoi reflexele mi-au revenit.

— *Griiezi, Valérien de Roten, Walliser Kantonspolizei.*

Nicio reacție deosebită la celălalt capăt al firului. Am continuat în germană.

— Ați primit un apel de la acest număr ieri la ora paisprezece și douăzeci și două de minute. Trebuie să-mi spuneți numele persoanei care a contactat serviciul dumneavoastră, precum și subiectul convorbirii.

— Nu știu dacă… Nu eram în tură ieri după-amiază. Și totuși…

— Sunt ofițer de poliție judiciară. Dacă nu-mi răspundeți la întrebări, pot, bineînțeles, să iau legătura cu colegii mei de la aeroport, care vor veni personal să caute informațiile de care am nevoie.

Cacealma totală. Deja la Freiburg eram în afara jurisdicției mele. Și, oricum, nu se declanșase încă nicio procedură. În genul ăsta de situații, când frizezi ilegalitatea, trebuie să-ți împingi tot mai departe avantajul – altfel se prăbușește totul. Cel puțin, așa m-a învățat experiența.

Așa că am mărit presiunea.

— Dacă nu sunteți în măsură să-mi răspundeți, faceți-mi legătura cu superiorul dumneavoastră. Cât mai repede.

— Da, v-o dau pe șefa de serviciu. O clipă, vă rog.

A trebui să aștept vreo cincisprezece secunde înainte să se stabilească legătura. Marie mă privea cu o expresie întrebătoare și i-am făcut un mic semn cu mâna.

— Inspectorul de Roten? Anita Gerber. Cu ce pot să vă

ajut?

— Anchetez o dispariție. Fiecare minut contează. Am nevoie să aflu identitatea persoanei care a contactat compania dumneavoastră ieri, la ora paisprezece și douăzeci și două de minute, de la telefonul pe care-l folosesc eu acum, și motivul acestui apel.

— Nu pot să vă dau informațiile acestea, domnule inspector. Știți la fel de bine ca mine că legea federală pentru protecția datelor…

— Cunosc textul la fel de bine ca dumneavoastră. Vă repet totuși că este vorba de un caz de dispariție, că bănuim că persoana respectivă este în pericol și că orice minut pierdut ne reduce șansele de a o găsi.

— Dar, de obicei, pentru acest tip de solicitări procuratura din Zürich este cea care…

— Nu-mi pasă. O să primiți zilele următoare toate documentele și formularele pe care le doriți, vă promit. Serviciile noastre o să ia chiar în după-amiaza asta legătura cu procuratura din Zürich. Dar vă repet că orice minut contează. Așa că fie îmi dați nenorocitele de informații pe care vi le cer, fie o să aveți pe conștiință moartea unei femei! Aveți un minut de gândire.

Aproape am simțit cum rotițele din creierul interlocutoarei mele se pun în mișcare, apoi se învârt din ce în ce mai repede. M-am rugat cerului să fi fost suficient de convingător.

După niște secunde interminabile, am înțeles că reușisem.

Am auzit-o în receptor pe Anita Gerber bătând cu o viteză înfricoșătoare pe tastatura computerului ei și mi-am închipuit că-i aud foșnetul ușor al eșarfei. Mi-am dat seama că îi transmisesem o parte din tensiunea și din teama care mă sufocau.

În fața mea, Marie stătea ca pe jăratec.

— Mai sunteți la telefon? m-a întrebat brusc funcționara de la Swiss.

Am răspuns afirmativ cu un fel de țipăt răgușit. Mi-a transmis informațiile pe care le cerusem. Fără o vorbă, am închis încet.

— Ei? m-a întrebat Marie.

Probabil că m-am uitat un moment la ea cu un aer rătăcit.

Cred că a trebuit să repete întrebarea înainte de a-i răspunde în sfârșit.

Frânturile de informații culese în ultimele ore începeau să se lege în mintea mea, fără să pot distinge încă, în această magmă informă, o schiță de răspuns la întrebările care mă asaltau, tot mai numeroase.

Un singur element se ridica la suprafața nedumeririlor mele. Un element care, de altfel, nu explica nimic. Dimpotrivă. Dar care parcă a întețit angoasa irațională pe care o simțeam de când deschisesem ușa apartamentului nostru gol cu o seară în urmă.

— Chiar Éléonore a sunat ieri la aeroport.

— Și de ce? a exclamat Marie în fața tăcerii mele care se prelungea.

— Ca să rezerve un loc pentru un zbor de aseară.

— Un zbor încotro?

— Un zbor spre Praga, Cehia.

Marie a priceput că această destinație nu era deloc întâmplătoare. Că pentru mine avea un sens. Că-mi stârnea o îngrijorare pe care mă străduiam s-o ascund.

— Ce înseamnă asta?

— Nu știu. N-am nicio idee.

Mi-am înghițit saliva, gâtlejul uscat mă durea.

— Tot ce știu e că orașul ăsta a apărut în conversația pe care tocmai am avut-o cu Kelsen. Că are legătură cu un caz de crimă de care ne ocupăm. Și că, deși nu înțeleg nimic, nu cred că legătura asta e întâmplătoare.

Nu, chiar nu înțelegeam nimic. Nu înțelegeam ce putuse să o împingă pe Éléonore să plece. Nu înțelegeam de ce nu-mi spusese nimic. Nu înțelegeam ce treabă avea Praga cu toate astea, un oraș pe care nu-l cunoșteam, unde nu călcasem niciodată – și care începea să mă sperie.

Era fotografia unui cuplu, făcută undeva în acel oraș, cu decenii în urmă, pe care un bărbat o strânsese în pumn în momentul morții sale. Era orașul acela unde, cu douăzeci și

patru de ore mai târziu, Éléonore hotărâse să plece în cel mai straniu mod.

Bineînțeles, se putea ca hazardul să fi jucat un rol. Dar nici meseria mea, nici presentimentul inexplicabil care-mi strângea acum pieptul nu-mi permiteau să cred în coincidența aceasta surprinzătoare.

— Éléonore ți-a zis ce voia să facă la Praga? am întrebat-o pe Marie după o nouă tăcere pe care nici ea, nici eu nu încercaserăm s-o întrerupem.

— Sigur că nu. Nici nu știam că vrea să plece. Îți dai seama că, dacă m-ar fi anunțat despre așa ceva, ți-aș fi spus imediat. N-ai încredere în mine?

— Ba da, bineînțeles. Scuză-mă.

Am oftat și m-am așezat pe marginea biroului, cu brațele încrucișate.

— Cică a plătit cu cardul și s-a înregistrat aseară la șase. Era singură și fără bagaje.

Marie nu a răspuns.

Înțelegea foarte bine ce însemna asta.

După toate aparențele, Éléonore plecase de bunăvoie.

Și fără să mă prevină.

Nesilită de nimeni.

Nu știu care sentiment domina atunci, ușurarea de a ști că Éléonore fusese văzută vie și teafără sau impresia de trădare provocată de această plecare pripită, fără niciun avertisment.

Nu știu nici cât timp am rămas așezat pe biroul lui Éléonore, cu brațele încrucișate și bălăbănindu-mi picioarele. Cât timp a stat Marie lângă mine, în picioare, fără a îndrăzni să spună sau să facă ceva. Cât timp am stat acolo chinuindu-mă în încercarea de a înțelege ce putuse să se întâmple între mine și cea pe care credeam că o cunosc atât de bine.

Până la urmă m-am ridicat.

Am încercat, încă o dată, să preiau inițiativa în această partidă în care totul părea să-mi scape.

Am început ieșind din birou ca să-l sun pe Lucas. I-am cerut să afle dacă pașaportul lui Éléonore fusese controlat la debarcarea pe aeroportul din Praga.

— Pot să fac asta pentru tine, Val, dar știi bine că în privința anunțului de dispariție trebuie să ne lăsăm păgubași. Totul indică o plecare de bunăvoie, a răspuns Lucas.

Colegul meu, simțeam asta, încerca să rămână diplomat.

Știam că are dreptate.

Dar asta nu mă putea împiedica să simt cum crește în mine o furie pe care mă străduiam, de bine, de rău, să mi-o stăpânesc.

— Nu sunt îndeplinite condițiile pentru darea în urmărire, știi bine, a continuat Lucas.

— Las-o baltă, Lucas, știu ce încerci să spui. Éléonore a plecat de bunăvoie. N-a vrut să mă anunțe.

— Val, îmi pare rău, dar tu…

— Știu, lasă. Fă ce poți. Și spune-i lui Arlettaz că o să lipsesc zilele următoare.

— Cu ancheta care ne-a picat pe cap? Ascultă, bătrâne, eu unul te înțeleg, dar Arlettaz o să te omoare dacă nu apari aici mâine. Mai cu seamă că avem informații noi care…

— Crezi că-mi mai pasă mie de Arlettaz? l-am întrerupt eu. Dacă vrea să mă vadă, spune-i pur și simplu că am găsit pe cineva care a identificat locul unde a fost făcută poza.

— Cuplul din fața bisericii?

— Exact. Cică ar fi biserica Sfântul Nicolae din Malá Strana, în Praga.

— Praga?

— Da.

Lucas a făcut o pauză, apoi a continuat:

— S-ar potrivi cu originea lui Jiří Kubiš. Praga e în Cehoslovacia, nu?

— Cehia, din 1993. Cehoslovacia înainte. Dar da, se potrivește, înseamnă că trebuie să ne concentrăm pe trecutul tipului. Nu e o întâmplare că singurul lucru pe care l-am găsit asupra lui e poza asta. Încercați să aflați dacă se întorcea constant în Cehia, mai ales în ultimii ani.

— Am notat. O să ne ocupăm de asta. Dar tu ce-o să faci?

— Eu merg să văd la fața locului.

— Acum?

— Da. Éléonore e acolo. Crezi c-o să stau aici? Nu pricep nimic din toată nebunia asta, dar simt că există o legătură ascunsă. Praga revine mereu în centrul lucrurilor, acolo trebuie căutate răspunsurile. Toate răspunsurile.

Am simțit că Lucas nu știa ce să-mi spună. Că se temea să n-o iau razna de tot. O acțiune pe baza unor sentimente, a unor impresii vagi nu putea să mă ducă nicăieri.

Avea dreptate, eram foarte conștient de asta. Și totuși aveam sentimentul că n-am de ales.

Am încercat să-l liniștesc.

— Știu ce gândești. Mă port complet irațional, fiindcă sunt afectat personal, fiindcă amestec dispariția lui Éléonore și munca pe baza unei asocieri stupide de locuri, totul fără nicio dovadă concretă. Și poate că ai dreptate. Dar mă duc. Nu-ți face griji pentru mine, o să fie bine.

— OK. O să-ncerc să te acopăr cât pot. Bănuiesc că nu vrei să se știe unde ești?

— Dacă vrei să-mi dai douăzeci și patru de ore, ar fi bine.

— O să-ncerc. Sună-mă imediat ce ai noutăți – despre Éléonore sau despre Kubiš.

— Da. Tu să-mi transmiți orice informație ajunge la tine despre dispariția lui Éléonore.

— Se-nțelege.

— Și trimite-mi pe e-mail ultimul raport intermediar despre moartea lui Kubiš.

— Tocmai că avem niște noutăți…

— Scuză-mă, n-am timp. Trimite-mi raportul tău, cu notele lui Lucie și ale lui Frédéric, și tot ce poți găsi interesant. O să citesc totul în avion.

— Bine. Succes, Val.

— Mulțumesc.

Am înebis fără să mai adaug nimic. Încă aveam de rezervat locul pentru zborul spre Praga. Cu puțin noroc, puteam să decolez chiar în seara aceea.

Și să sosesc pe malul Vltavei înainte de căderea nopții.

IX

Stăteam pe scaun. Avionul decolase de la Zürich la timp și zburam de vreo zece minute când am început să citesc documentele și notele trimise de Lucas. Vedeam cum se perindă textele pe ecranul iPhone-ului, fără a percepe cu adevărat sensul a ceea ce descifram.

Am lăsat jos telefonul. Soarele cobora încet deasupra unui ocean de abur care ezita între oranj și roz. Albastrul cerului devenea tot mai intens pe măsură ce înaintam spre nord-est.

Mergeam pentru prima oară în Europa Centrală. Cunoșteam puțin sudul Germaniei și mersesem la schi în Tirolul austriac, atât. Călătoriile mă purtaseră mai degrabă spre continentul american – din Canada în Chile, trecând prin Bolivia și Cuba. *Mitteleuropa* rămânea pentru mine o *terra incognita.*

Am luat geanta de voiaj pe care o cumpărasem la repezeală din aeroport – înainte să cutreier magazinele duty-free pentru a găsi în cele din urmă două cămăși, un set de lenjerie, o periuță de dinți și un ghid al Pragăi. Am scos ghidul din geanta de piele pe care am împins-o înapoi, cu piciorul, sub scaunul din față.

M-am cufundat în istoria ținuturilor cehe, de la originile mitice din epoca prințesei Libuše – care ar fi prezis întemeierea orașului Praga și ai cărei urmași ar fi ocupat neîntrerupt tronul Boemiei până la stingerea dinastiei přemyslide la începutul secolului al XIV-lea, înainte de a-i inspira lui Smetana o operă sublimă în secolul al XIX-lea – până la crearea statului cehoslovac în 1918.

Într-un caleidoscop fără logică, am văzut trecând la grămadă figurile împăraților Carol al IV-lea de Luxemburg și Rudolf al II-lea de Habsburg – constructorul podului pe care, ca toată lumea, îl văzusem măcar o dată în fotografie, o aliniere de statui austere ieșind dintr-o ceață fantomatică, și prietenul pictorilor, alchimiștilor și astrologilor care și-a petrecut viața izolat în castelul său de la Praga –, cele ale primului președinte al Cehoslovaciei independente, Tomáš

Garigue Masaryk, și al genialului compozitor Antonín Dvořák. Cele ale dramaturgului încarcerat devenit șef de stat Václav Havel și al poetului Jan Neruda, autor, am aflat atunci, al *Povestirilor din Malá Strana* – cartierul unde se afla misterioasa biserică din fotografia găsită în mâna lui Jiří Kubiš la Mauvoisin.

Ceea ce m-a readus la cazul de la baraj și la documentele trimise de Lucas.

Am închis ghidul cu pagini lucioase și am reluat lungul e-mail în care colegul meu schițase bilanțul cercetărilor.

Pe măsură ce avansam cu lectura mesajului, mi-am reproșat tot mai aspru că nu-l parcursesem înainte.

> De la: Lucas Lamon <lucas.lamon@police.vs.ch>
> Către: Valérien de Roten <valerien.deroten@police.vs.ch>
> Subiect: Bilanțul situației la 18 august
> Sâmbătă 18 august 2012 16:08
>
> Val,
>
> Cum ți-am promis, îți trimit un scurt rezumat al progreselor de peste zi. O să constați că lucrurile s-au mișcat destul de mult de când ai plecat dimineață la Freiburg.
>
> În primul rând, presa de weekend și-a făcut de cap, prelucrând în articole lungi și neinteresante puținele informații pe care a putut să le obțină despre rănile descoperite pe cadavru. De unde teorii și dezbateri fără sfârșit despre prezența lupului în Alpi, cum poate că ai văzut și tu dacă ai avut vreme să deschizi vreun ziar.
>
> Dar o să iau lucrurile în ordine. Am primit azi-dimineață, pe la nouă, un apel de la Serviciul cantonal de vânătoare. Fără altă explicație, mi-au cerut să vin cât mai repede la cabana Brunet, mai sus de Lourtier. Cred că știi locul. Așa că am luat-o cu mine pe Lucie și am plecat spre valea Bagnes.
>
> Când am ajuns în sfârșit la refugiu, la peste două mii de metri altitudine, vremea se stricase. O ceață groasă ne surprinsese în pădure mai sus de Lourtier și, pe pășunea de la Serv, vizibilitatea era sub cinci metri. Atmosferă de vis.
>
> Tipii de la Serviciul de vânătoare ne așteptau în fața cabanei cu o camionetă. Ne-au cerut să lăsăm mașina pe marginea drumului și să urcăm cu ei în 4x4. După vreo

zece-douăzeci de minute de-a lungul unui fel de cărare lată numai cât să încapă mașina, a trebuit să continuăm pe jos. Cărarea șerpuia mai întâi înspre vâlceaua unde curge torentul, pe care-l auzeam fără să-l vedem – ceața nu dădea semne că s-ar risipi. La un moment dat, ne-au spus să părăsim cărarea ca să coborâm spre pădurea de dedesubt. Zade răzlețe se detașau din când în când din ceață, iar umiditatea ne intra în haine și începea să mi se facă frig. Nicio adiere de vânt, numai impresia persistentă că intraserăm pe neașteptate în altă lume, înghețată și tăcută.

Acolo, la poalele unui taluz abrupt, s-au oprit paznicii de vânătoare. Ne-au arătat o adâncitură între două stânci, sub o zadă uriașă lovită de trăsnet. La început n-am văzut nimic, apoi, apropiindu-mă, l-am zărit. Un animal enorm, gri, culcat pe o parte, cu gura deschisă. M30. Faimosul lup din Entremont. Ucis cu un glonț în inimă.

Tipii îl omorâseră cu câteva ore în urmă. Erau pe urmele lui de două săptămâni – după ultimul masacru al oilor la Bourg-Saint-Pierre, dincolo de masivul Combins. Nicio permisiune de vânătoare nu fusese încă emisă pentru animalul ăsta, dar, văzând ce începea să apară în presă, se pare că guvernul dăduse ordinul neoficial de a fi ucis – pentru a se putea compara cât mai repede mușcăturile provocate omului nostru de pe baraj cu maxilarul animalului. Și mai ales pentru a pune capăt zvonurilor.

Au fotografiat hoitul, apoi l-au ambalat într-o husă asemănătoare cu cele pe care le folosim noi la poliție. A fost nevoie de patru inși ca să transporte cadavrul. Eu și Lucie i-am urmat, puțin năuciți, fără să înțelegem prea bine ce rost avea prezența noastră. Eu unul nu asistasem niciodată la așa o scenă. În orice caz, animalul era mort și povestea putea să pară încheiată – firește, dacă mulajele ar fi corespuns. Dar, cum o să vezi, nu se terminase nimic.

Odată ajunși înapoi la cabană, paznicii de vânătoare ne-au asigurat că o să primim în aceeași zi rezultatele analizelor. Ca în vis, ne-am luat rămas-bun și am pornit spre câmpie. Lucie era congelată, iar eu nu eram în apele mele. Drumeția asta prin ceață până la stârvul animalului responsabil, poate, de moartea unui om mă zdruncinase mai mult decât voiam să recunosc.

Întorși la Sion, n-am avut mult de așteptat. La mai puțin de o oră după întoarcerea noastră, Arleltaz a năvălit la mine în birou, furios și gâfâind, ca să mă anunțe că mulajele corespund. Mușcăturile de pe corpul

lui Kubiš fuseseră provocate de M30, care de acum nu mai putea face rău nimănui.

M-am uitat la Arlettaz fără să-i răspund, ezitând să-l întreb cum o să comunicăm informația asta. Ca să nu mai pun la socoteală punctele care rămâneau în suspans: de ce naiba s-o fi dus tipul gol-pușcă, cu o poză în mână, pe coronamentul barajului? Ca să fie masacrat de un lup singuratic care dădea târcoale pe acolo? Eram în plină nebunie. Analiza Serviciului de vânătoare ridica mai multe probleme decât rezolva. Arlettaz, chiar dacă n-a spus-o, părea la fel de nesatisfăcut de turnura pe care o lua ancheta.

Când am plecat de la birou la amiază, eram tot în beznă absolută. Așa că m-am hotărât să mă duc direct la morgă. Știam că doctorul Bagnoud trebuia să facă autopsia lui Kubiš. Când am ajuns am cerut să vorbesc cu el. A venit imediat la recepție și m-a condus în camera frigorifică. Terminase autopsia și cică avea elemente noi să-mi comunice.

O nouă scenă cât se poate de neplăcută. Corpul bătrânului zăcea pe masa de inox. Încă nu văzusem cadavrul din față. Răni foarte mari pe brațe și pe coapse, precum și la baza gâtului.

Și un miros de mort, fad și persistent, pe care și acum, când îți scriu, mi se pare că-l am pe mine. Totuși m-am ținut mai bine decât la baraj.

Bagnoud m-a forțat să mă apropii de toracele bătrânului, în partea stângă. Ceea ce semăna cu o lovitură de gheară, dar nu prea adâncă, aproape că-i smulsese sfârcul. Totuși nu asta voia el să-mi arate. Doi centimetri mai jos, mi-a indicat cu rigla de metal un orificiu circular ascuns de o fâșie de piele care se desprinsese parțial din zgârietura de deasupra. Orificiu pe care l-am identificat imediat. M-am uitat la Bagnoud, care a dat din cap confirmându-mi deducția. Kubiš fusese omorât cu un glonț de nouă milimetri în inimă, înainte ca animalul să se năpustească asupra cadavrului.

Extras din concluziile doctorului Bagnoud, pe care le găsești în atașament: „Glonțul a fost tras în timp ce agresorul se afla în spatele victimei, care a căzut în față. Orificiul de intrare, aproximativ la nivelul omoplatului, a dispărut complet atunci când lupul a consumat carnea din acea zonă. Din acest motiv le-a scăpat anchetatorilor la primele constatări. În schimb, orificiul de ieșire s-a prezervat în mare parte, pentru că bărbatul s-a prăbușit pe burtă. Se constată că loviturile de gheare și mușcăturile se concentrează în partea stângă, membrele inferioare și baza gâtului, adică părțile cele

mai accesibile pentru animal, dată fiind poziția corpului. De unde starea de relativă prezervare a părților aflate în contact direct cu solul după cădere (piept și abdomen). […] Nu există nicio îndoială că proiectilul a cauzat decesul cvasiinstantaneu al victimei. […] Ceea ce pot spune, dat fiind unghiul de penetrare, este că agresorul era de o înălțime puțin mai mică decât a victimei, adică aproximativ 1,75 m. […] Moartea nu poate să se fi produs cu mai mult de optsprezece ore înainte de descoperirea cadavrului. Prin urmare, a avut loc aproximativ între orele douăzeci și douăzeci și patru, în seara de 15 august".

Iată, știi la fel de bine ca mine ce înseamnă descoperirea asta. Abandonăm terenul legendelor ancestrale ca să revenim la ceva mai clasic. Singurul lucru pe care nu mi-l explic este că nu s-au găsit nici cartușul, nici proiectilul pe coronamentul barajului. Totuși, nu e exclus ca glonțul să-și fi continuat traiectoria dincolo de parapet după ieșirea din corp, iar acum să fie la poalele barajului, cu două sute de metri mai jos. Tocmai am trimis o echipă la fața locului, dar e ca și cum ai căuta acul în carul cu fân.

Găsești toate datele suplimentare în documentele pe care ți le-am trimis, dar ți-am rezumat esențialul. Suntem pe urmele unui criminal înarmat. Nu uita asta, acum, că ai plecat.

Nu-s așa de sigur ca tine că la Praga se află cheia, dar fii prudent.

Sper mai ales să o găsești pe Éléonore.

Baftă.

Lucas

Am rămas minute lungi pierdut în gândurile mele după ce am terminat de citit darea de seamă a lui Lucas. Era o oarecare ușurare să văd eliminată definitiv teza animalului de la Mauvoisin. Reveneam, cum spunea Lucas, la ceva mai „clasic". În spatele morții lui Jiří Kubiš era un responsabil cât se poate de uman, un bărbat sau o femeie pe care trebuia să-l identificăm și să-l neutralizăm. Asta ne era meseria – mult mai mult decât să alergăm după lupi flămânzi sau după orice alt animal mâncător de oameni și care cristalizează fricile și fantasmele nemărturisite ale unei populații ce trăiește de mult la umbra muntelui.

Asta însemna că porneam pe urmele unui ucigaș. Acesta

avea o legătură – pe care încă nu reușisem s-o înțeleg clar, dar de existența căreia nu mă îndoiam – cu Praga.

Praga, un oraș cu peste un milion de locuitori unde se afla și Éléonore.

S-a anunțat începerea coborârii spre aeroportul Ruzyně.

Mai mult decât orice, voiam s-o găsesc pe Éléonore. Ca să înțeleg de ce plecase așa, fără să mă anunțe, fără să-mi spună o vorbă. Ca s-o pot strânge iarăși în brațe.

Îmi era dor de ea.

Absența ei de lângă mine era dureroasă.

Trebuia neapărat ca plecarea ei să aibă o explicație.

O plecare ce nu schimba, în fond, nimic pentru mine. Aveam în continuare încredere în ea. O iubeam în continuare. Chiar mai mult acum, când mă temeam că am pierdut-o. O iubeam în continuare. Poate într-un mod mai irațional. Mai necugetat. Mai instinctiv.

Și aveam s-o găsesc.

Trenul de aterizare a atins betonul pistei.

Sosisem la Praga când soarele înflăcăra vestul.

PARTEA A DOUA

Mala Strana

PRAGA
SÂMBĂTĂ, 18 AUGUST 2012 – DUMINICĂ, 19 AUGUST 2012

X

Capitala cehă mi s-a dezvăluit sub un cer de oțel care făcea culorile fațadelor prea vii, umbra străduțelor prea umedă, mirosurile de poluare și de canal prea puternice. Furtuna amenința orașul, suspendată între dealurile Petřín și Vítkov.

Apelasem la o veche relație de la ambasada Germaniei pentru a obține adresa unui hotel acătării și bine plasat. Atașatul cultural, pe care-l cunoscusem pe vremea studiilor noastre la Freiburg, îmi recomandase un hotel din fața palatului Lobkowicz care adăpostea ambasada. Mă asigurase că mă voi afla în mijlocul cartierului Malá Strana, la cinci minute de biserica Sfântul Nicolae. Se ocupase el de rezervare.

Taxiul mă lăsase în piața pavată, în fața ambasadei germane. Hotelul era într-adevăr situat chiar vizavi și răspundea la numele deopotrivă fantezist și lipsit de sens *Düm u velké boty* – Casa Marii Cizme. Auzisem despre umorul ceh, despre ironia mușcătoare și dezabuzată care constituia o parte din identitatea acestui popor chinuit de istorie. Sensul absurdului de la Kafka rămăsese totuși, din anii de liceu, o dureroasă enigmă pentru mine și mă tem că n-am înțeles nici azi legătura misterioasă care unea acest hotel de pe strada Vlašská de cizma care atârna de firma lui.

Mi-am lăsat bagajul ușor în camera curată cu grinzi vizibile și mobilier demodat ce-mi fusese rezervată la etajul al doilea și, după ce i-am cerut repede indicații unei recepționiste ai

cărei ochi, trăsături și păr întunecat mi-ar fi atras fără îndoială, în alte împrejurări, atenția vinovată, am pornit în căutarea bisericii Sfântul Nicolae – singurul punct de plecare potențial pentru cercetările mele.

Străduțele începeau să se anime la acest început de seară, în ciuda căldurii sufocante. Felinarele se aprindeau în penumbra crescândă, în timp ce tunetul mugea la intervale tot mai apropiate. Mi-am zis că la Praga se înnopta mai repede decât în Valais.

Puțin după ambasada americană, m-am strecurat printr-un pasaj strâmt și boltit care se deschidea la stânga și dădea spre Malostranské náměstí, Piața Părții Mici, un spațiu liber mai mult sau mai puțin dreptunghiular, puțin în pantă, care înconjura mai multe clădiri înalte construite în centrul ei una lângă alta. În fața mea se deschidea o perspectivă destul de largă, chiar dacă, în dreapta, piața căpăta aspectul unei străzi mai înguste.

Locul era aproape pustiu, ceea ce m-a surprins după agitația veselă de pe arterele din zona hotelului meu.

Dar atenția îmi era deja atrasă de unul dintre monumentele care ocupau centrul pieței, lipit de o fațadă renascentistă mai austeră. Aș fi recunoscut-o dintre o mie, atât de mult scrutasem imaginea aceea veche care constituia singurul meu indiciu.

În fața mea, pe fondul nopții care se lăsa, cu turnul ei unic și statuile de sfinți în mărime naturală, se detașa silueta înaltă și barocă a bisericii Sfântul Nicolae.

•

Am făcut câțiva pași ca să mă plasez exact în fața portalului bisericii. Am scos din buzunar copia fotografiei. A trebui să mă dau în spate, strecurându-mă printre două mașini parcate în piață, ca să ajung în locul precis din care fusese făcută fotografia.

Am regăsit totul. Pavelele, trotuarul, scările, coloanele ionice încadrând intrarea. Nu lipseau decât tinerii cu zâmbete decolorate care stătuseră acolo cu patru decenii în urmă. La baza acestor trepte. Pe acest trotuar. Pe aceste pavele.

Am strecurat în buzunar fotografia cu colțurile îndoite, am mai cercetat o dată detaliile statuii unui episcop cu cârjă și mitră, cu o privire severă, apoi am pornit din loc, așteptând o ploaie care tot nu se hotăra să cadă.

Plimbându-mă la întâmplare, m-am trezit că urmez panta. Coboram tot mai mult. Am trecut pe lângă ziduri cu ferestre cu gratii de fier forjat, înainte de a ajunge în partea de jos a pieței. Am dat peste niște șine pe care înainta un tramvai cu vagoane antice, roșu și crem, scrâșnind și bălăngănindu-se în vântul care se stârnea.

Acest tramvai vechi care se strecura printre fațadele cu stiluri heteroclite degaja o impresie de infinită tristețe, un ecou al propriilor mele sentimente. Dar, fără îndoială, nu făceam decât să proiectez asupra unui oraș necunoscut îndoiala, îngrijorarea și descurajarea care amenințau în acel moment să mă copleșească.

Întorcându-mă, am văzut cum se ridica turnul masiv al bisericii, al cărui vârf dispărea în întuneric. M-a gâtuit atunci teama că o pierdusem pentru totdeauna pe Éléonore. Criza ar fi putut foarte bine să izbucnească mai devreme – sau mai târziu. Dar se declanșase atunci, sub un turn baroc înghițit de un cer negru. Pieptul mi se contracta, îmi venea să plâng – de furie, de disperare și de neputință.

Și totuși, contemplând această piață din Malá Strana care se întindea între luminile gălbui, ascultând cum dispare tramvaiul într-un zgomot de fiare torturate, simțind cum începe ploaia să-mi umezească fața și să încețoșeze conturul lucrurilor, lăsându-mi privirea să se prelingă de-a lungul liniei neregulate de clădiri care înconjurau fără logică acest spațiu de pavele ude și de arcade iluminate, mi-am zis că nu văzusem în viața mea ceva atât de frumos.

•

Am rămas mult timp în picioare, în ploaie, înainte să pornesc iar.

Fără să mă gândesc, am luat-o spre Vltava.

•

Valurile negre ale râului dispăreau sub arcele podului. Mă

sprijinisem cu spatele de parapet, imobil sub ploaia torențială acum, privind trecerea turiștilor care fugeau spre un adăpost. Siluetele lor treceau prin fața ochilor mei care nu le vedeau.

Furtuna îi alungase de pe Podul Carol pe toți vânzătorii de vechituri care, potrivit ghidului, îl umpleau de obicei. Numai un cvartet de coarde, adăpostit la câțiva zeci de metri sub un fel de copertină de pânză, continua să cânte arii pe care, fără îndoială, nimeni în afară de mine nu le asculta. Am recunoscut la un moment dat un dans slav de Dvořák, unul dintre preferatele mele – al doilea din seria a doua. O arie a cărei nostalgie dulce, fără a fi apăsătoare, mă răcorea sub această ploaie care scăzuse temperatura cu mai multe grade.

Cu un efort, m-a îndreptat de spate pentru a ajunge pe malul opus și a contempla fluviul care curgea spre Mánesův most, primul pod din aval. Am recunoscut Rudolfinumul, care se înălța pe malul drept, luminat strălucitor.

Dintotdeauna avusesem obiceiul acesta aproape bolnăvicios, înainte de a merge într-un oraș pe care nu-l cunoșteam, petreceam un timp interminabil studiindu-i planul, încât învățam pe de rost, aproape fără risc de greșeală, amplasarea și numele străzilor, monumentelor și podurilor pe care totuși nu le văzusem niciodată. Poate că asta venea dintr-un soi de panică de a nu mă rătăci, moștenită din copilărie. Iar această călătorie nu făcuse excepție de la regulă și, după ce citisem mesajul lui Lucas, petrecusem minute bune în avion cercetând planul capitalei cehe. Puteam acum să identific fiecare clădire pe care o distingeam prin perdeaua de ploaie ce inunda Praga în seara aceea, de la cupola Academiei Straka la sclipirile aurii ale acoperișului Teatrului Național.

În fața imensității acestui oraș, mi-am dat seama cât de zadarnică era speranța de a o regăsi acolo pe Éléonore. Fără urmă. Fără indicii. Fără semn. Căutarea mea era pur și simplu disperată.

Eram leoarcă. Apa trecuse de mult prin impermeabil, iar cămașa mi se lipea de piept. Totuși nu mă gândeam să mă întorc la hotel, unde știam că nu voi putea adormi. Așa că mi-am reluat mersul șovăitor înspre celălalt mal, trecând cu pași

înceți pe sub turnul negru care apăra intrarea estică a podului. Crestele subțiri ale acoperișului său, mai întunecate decât noaptea, sfidau furtuna care părea acum să se îndepărteze spre nord.

Am trecut prin fața statuii lui Carol al IV-lea din centrul pieței ce se deschidea între pod și fațada rece a bisericii Sfântul Salvator. Puțin câte puțin, ploaia lăsase locul unei burnițe nesuferite care părea și ea pe sfârșite, în timp ce vântul se domolise.

Mă oprisem, nehotărât încotro s-o iau în continuare, când am primit o lovitură violentă în coaste.

Surprins, am simțit atunci o mână care mă împingea cu putere. Era cât pe ce să cad, înainte să ridic capul tocmai la timp ca să zăresc o camionetă albă care înainta cu viteză redusă ca să mă depășească, la ceva mai mult de un metru în dreapta mea, precum și spatele unei femei blonde care se strecurase printre vehicul și mine. I-am strigat spontan ceva în franceză. N-a dat semn că ar vrea să se întoarcă.

Cum ajunsese să mă busculeze, când ar fi putut la fel de bine să o ia de-a curmezișul spațiului pustiu al pieței, prin stânga mea? M-am căutat repede prin buzunare. Portofelul era acolo, la fel telefonul și cheile. La lumina felinarelor, am văzut cum femeia dispare după colțul bisericii. Zveltă, fără îndoială tânără, după mersul suplu și rapid. Părul strâns în coc, un impermeabil elegant, albastru-închis. Oricum, nu semăna deloc a hoață de buzunare. De altfel, cum purta pantofi cu toc, aș fi putut lesne s-o prind din urmă. O nebună, fără îndoială. Ridicând mașinal din umeri, mi-am vârât mâinile în buzunarele trenciului care căpătase aspectul unui mop.

Atunci am simțit, pe fundul buzunarului drept, o hârtie pe care eram sigur că nu eu o pusesem acolo. Am scos-o și am desfăcut-o.

M-am clătinat pentru a doua oară.

Era scrisul lui Éléonore, mâzgălit pe o foaie smulsă dintr-un carnet.

Val,

Sunt bine. Nu-ți face griji. Ne vedem mâine, la ora 18, în Parcul Letná, pe esplanada Metronomului.

Te iubesc.
Éléonore.

Abia am terminat de citit mesajul că deja pumnul meu se încleșta în jurul lui și o luam la fugă. Când am ajuns pe strada Křížovnická, femeia care mă busculase dispăruse. Am sprintat până la următoarea intersecție, îmbrâncindu-i pe rarii trecători pe care sfârșitul aversei îi readusese pe trotuare. Nici urmă de mesagera mea. Am aruncai o privire împrejur, fără să-mi fac iluzii. Nu putea să fi alergat atât de departe în atât de puțin timp. Fie intrase într-una dintre clădirile pe lângă care trecusem, fie urcase într-o mașină. Am făcut cale întoarsă.

Privind atent fațadele de o parte și de alta a străzii, mi-am dat seama că, de fapt, trecusem pe lângă o singură ușă – un mare portal cu canaturi de lemn negru și cu o cruce roșie de Malta deasupra. Dacă nu plecase cu mașina, inevitabil se refugiase acolo. Și, dacă acea casă nu avea alte ieșiri, era logic să iasă pe aceeași ușă la un moment dat.

Așa că am traversat strada ca să mă postez pe trotuarul opus și să aștept.

•

Dar pesemne că aveam ghinion, căci, după trei sferturi de oră de pândă zadarnică, tânăra blondă tot nu reapăruse.

Înciudat, cu mintea plină de imaginea lui Éléonore, am notat repede pe telefon adresa casei și mi-am reluat deriva nocturnă care nu a întârziat să mă poarte spre piața Orașului Vechi, dominată de turnurile austere ale bisericii Maicii Domnului din Týn, presărate cu vârfuri negre pe care ploaia le făcuse strălucitoare și care în întuneric mi se păreau ascuțite ca niște lame. În hainele mele ude, m-a trecut un fior.

•

Până la urmă am eșuat într-un bar de pe Dlouhá, Strada Lungă. Coborând câteva trepte, m-am trezit într-o pivniță lungă și boltită, călduroasă și plină de fum. După toate

aparențele, reglementările anti-tutun încă nu trecuseră de vechea Cortină de Fier. Pe o scenă din fundul sălii, un grup local interpreta cu oarece talent cântece preluate de la Oasis, Eagles sau Damien Rice. Am zărit un taburet liber ia bar, între un cuplu de adolescenți care se pupau de nu mai puteau să respire și un grup de bărbați cam de vârsta mea, și am comandat o bere.

Tensiunea ultimelor douăzeci și patru de ore, lipsa de somn și aerul condiționat din avion lăsaseră o urmă sub forma unei dureri strașnice de cap care tocmai se trezea. Nu eram sigur că alcoolul este tocmai leacul potrivit, dar am dat pe gât jumătatea de litru de bere într-un timp-record, înainte de a mai comanda una, pentru mai multă siguranță. Berea cehă își merita pe deplin reputația – aceasta era produsă la Plzeň și se distingea printr-un discret gust amar pe care-l lăsa și care mi se părea un ecou logic al impresiilor dulci-amare între care oscilam.

Am savurat cu mai multă moderație a doua halbă – voiam să-mi păstrez mintea limpede în seara aceea.

Aveam să o revăd pe Éléonore.

Mesajul ei însemna un singur lucru: trăia, era teafără și urma s-o pot strânge în brațe.

Neînțelegerea în fața dispariției ei neexplicate, sentimentul de trădare care mi se insinuase în orele precedente, îndoielile despre supraviețuirea relației noastre după această lovitură stranie, totul se risipise. Nu mai rămânea nimic din furia, gelozia și ura pe care le simțisem cu intensitate față de un rival imaginar care mi-ar fi răpit-o. Știam că Éléonore avea să-mi spună motivele pentru care fugise. Și știam, de asemenea, că, chiar dacă nu mi-ar fi spus nimic, asta n-ar fi avut nicio importanță pentru mine.

Eram îndrăgostit de ea mai mult decât aș fi putut exprima în cuvinte. O singură teamă aveam – să n-o pierd. Și, în fața nevoii viscerale, pasionale de ea, nimic nu mai conta – nici amorul meu propriu, nici vreun sacrificiu pe care ar fi putut să mi-l ceară ea.

Am zâmbit, pentru o clipă, față de propria mea naivitate.

Rămăsesem un adolescent nevinovat, ingenuu până la prostie. Dar preferam să văd lumea astfel, cu ochi candizi, și să cred în existența câtorva rămășițe de absolut – iubirea dintre două ființe – în loc să cad în cinismul sistematic pe care putusem să-l ghicesc la mulți dintre oamenii pe care-i întâlneam în viața de zi cu zi.

Nu credeam în Dumnezeu. Poate să pară o prostie, dar, dacă n-aș mai fi crezut nici în iubirea mea pentru Éléonore, ce-mi mai rămânea?

Aici ajunsesem cu firul raționamentului teologico-filosofic când vecinul meu, un tip înalt și slăbănog, deja abțiguit bine, mi s-a adresat într-o engleză perfectă.

Mi-a vorbit mai ales despre el, nepărând să acorde vreo importanță frânturilor de răspuns pe care debitul lui ridicat îmi îngăduia să i le dau. Am aflat astfel că era slovac, că se numea Ondrej (dar că puteam să-i spun Ondra[3]), că se trăgea din Košice, din estul țării, și că, asemeni multor tineri slovaci, venise să studieze la Praga, atras de luminile capitalei fostei Cehoslovacii – precum și de un nivel de viață mai ridicat, de o rată a șomajului mai scăzută și de perspectivele profesionale mai interesante.

De altfel, mi-a șoptit apoi, confidențial, că scindarea din 1993, orchestrată de triștii domni Václav Klaus, de partea cehă, și Vladimir Mečiar, de partea slovacă, nu era nimic altceva decât un aranjament între niște naționaliști frustrați, pensionari nostalgici și (în porțiunea slovacă) catolici extremiști. După părerea lui, împărțirea țării nu adusese nimic Slovaciei – în orice caz, nu generației noi.

N-am îndrăznit să-i răspund că, dacă numele lui Klaus îmi spunea vag ceva – nu era acel eurofob convins care fura stilouri pe la ceremoniile oficiale de semnare a tratatelor? –, cel al lui Mečiar nu-mi spunea absolut nimic. Dar, cum nu voiam să pierd firul, am aruncat un văl pudic peste insuficiențele culturii mele generale, în timp ce neobositul meu interlocutor își continua demonstrația, oprindu-se totuși pentru o clipă ca să comande două Becherovka. Fără a avea timp să protestez, m-am trezit cu un pahar în față, în timp ce

Ondra îl golea pe al său dintr-o înghițitură, după un răsunător *„Na zdraví”*.

— De altfel, Havel nu era de acord cu despărțirea asta.

— A, nu?

— Nu! Voia să mențină o Cehoslovacie unită – și avea mare dreptate. Dar atunci nu l-a ascultat nimeni. Mai ales în țara mea. Poate în afară de Dubček, dar el nu mai avea nicio influență în perioada aia. Toată lumea voia independență! Ce mai porcărie! Iar acum, toți cei care au ceva studii vin la muncă în Cehia.

— Chiar așa?

— În cabinetul de avocatură unde lucrez eu, suntem patru slovaci. De altfel, acum sărbătorim ziua lui Jaroslav. Dar el e ceh. Din Brno.

Mi l-a arătat pe unul dintre tovarășii lui, care trebuia să aibă tot vreo treizeci de ani, sprijinit cu neglijență de bar, cu cravata strâmbă, dar părând destul de ferm pe picioare.

— Și plimbă-te pe la facultatea de drept, a continuat Ondra, ascultă conversațiile. Dacă ești un pic atent, o să remarci multe expresii sau discuții întregi numai în slovacă!

— Abia reușesc să deosebesc ceha de polonă, așa că, știi…

— Mda, e normal. Te obișnuiești, o să vezi.

Am refuzat, în modul cel mai politicos cu putință, o nouă porție de Becherovka. Fără succes. Atunci i-am făcut semn chelnerului și am pus o bancnotă de două sute de coroane pe piatra lustruită a barului.

— Așa deci, vii din Elveția? Ce te-a adus la Praga? Munca?

Nu știu de ce, dar n-am ezitat nicio clipă să-i răspund sincer lui Ondra.

— Prietena mea.

— Aha. E de aici?

— Nu, a venit aici.

— Pentru ce?

— Habar n-am.

Ca și cum ar fi fost cel mai normal lucru din lume, Ondra a încuviințat din cap.

— Of, femeile. Și eu o să mor și tot n-o să le-nțeleg.

— Cum zici tu, am răspuns fără să mă implic prea mult.

— Vasăzică a plecat. Te-a părăsit?

— Da, a plecat. Dar nu ca să mă părăsească. Mă rog, nu cred. N-am idee ce-a împins-o să vină la Praga.

— O iubești dacă ai urmărit-o până aici.

Am zâmbit. Ondra era de o luciditate deconcertantă. Poate de la Becherovka. Poate ar fi trebuit să mă apuc mai devreme. Se părea că băutura aceasta limpezește mințile.

— Da. Mai mult decât orice pe lume.

— E bine. Iubirea, aia care te face să urmărești o femeie până la capătul lumii, e singurul lucru adevărat în existența asta nenorocită. Singura speranță.

Mă bucuram să constat că Ondra, în felul lui, îmi împărtășea punctul de vedere.

— Știi, a adăugat el, speranța e importantă. Ea ne face să ne sculăm dimineața. Și cu plecarea prietenei tale e la fel.

Aici, în schimb, nu pricepeam ce vrea să spună.

— La fel?

— Păi, da. A plecat și asta ți-a dat speranța s-o regăsești.

— Are logică…

— Știi ce spunea Václav Havel despre asta?

Firește că nu știam.

— A zis că speranța nu înseamnă convingerea că un lucru o să aibă un deznodământ favorabil, ci certitudinea că lucrul ăla are un sens, orice s-ar întâmpla. Să-ți pierzi și să-ți regăsești femeia are un sens. Cum o cheamă?

— Éléonore. Și încă n-am găsit-o.

— Dar o s-o găsești. Asta e sensul.

— Dacă zici tu. Dar s-ar putea să ai dreptate, la urma urmei.

— Sigur că am dreptate. De altfel, asta mi-a zis și judecătorul de la tribunalul districtual nu mai târziu de ieri. Că am dreptate. Și clientul meu a câștigat procesul.

— Ce legătură are?

— Niciuna. Dar e un mod de-a spune că am des dreptate.

M-am uitat fix la Ondra ca să-mi dau seama dacă era vorba de o expresie, ermetică pentru mine, a umorului ceh sau

slovac. Ondra zâmbea puțin în colțul gurii. Dar cred și azi că nu glumea cu adevărat.

Mi-am zis atunci că e timpul să mă întorc.

— Ondra, a fost o plăcere să te cunosc. Dar acum trebuie să plec.

— Deja? Dar petrecerea de-abia a început…

— Nu mă-ndoiesc, dar nu cred c-ar fi o idee bună – în ce mă privește.

— Tu hotărăști. Știi ce ai de făcut.

A scotocit cu o mână nesigură prin buzunarul sacoului atârnat sub bar și mi-a întins cartea lui de vizită. Am făcut schimb de numere de telefon.

Eram aproape sigur că nu-l voi mai vedea – iar acest gând realist m-a întristat nițel. Din ce-mi putusem da seama în seara aceea, Ondra era un om pe care merita să-l cunoști mai bine. M-a gratificat cu o îmbrățișare zdravănă și cu o privire uimitor de pătrunzătoare, apoi i-am salutat pe colegii lui făcându-le un semn cu mâna și am plecat.

•

Ajuns în stradă, am tras adânc aer în piept. Impermeabilul era în continuare umed, dar măcar cămașa mi se uscase aproape de tot. Mă simțeam mai bine, uscat și încălzit de alcool – minus faptul că puteam a tutun.

Aerul era răcoros, un pic înțepător. Furtuna parcă spălase orașul, mirosul de poluare și de transpirație care-l îneca la sosirea mea dispăruse, iar luminile lampadarelor se reflectau maliții os în bălți și pe țiglele ude. Am luat-o înspre Vltatva ca să ajung pe malul celălalt și la hotelul meu, sub un cer care anunța pentru mâine o zi frumoasă.

Când am traversat Podul Carol, înșiruirea statuilor de piatră în ceața care se ridica dinspre râu m-a surprins prin frumusețe. Hotărât lucru, orașul acesta avea ceva deosebit, degaja un fel de magie inefabilă, o vrajă sfâșietoare pe care nu reușeam prea bine să mi-o explic – și pe care, cu toate eforturile mele de raționalizare, nici azi n-o înțeleg.

Deasupra aburilor albăstrii, pe deal, se decupa silueta masivă a castelului din Praga, Hradčany, iluminat strălucitor,

de unde se înălțau turnurile înalte ale catedralei Sfântul Vitus și cele, mai joase, ale bisericii Sfântul Gheorghe. Intre mal și catedrală, o etajare de acoperișuri, de domuri, de turele, de clopotnițe și de copaci negri.

La mijlocul podului aproape pustiu la ora aceea târzie, nu mai auzeam decât mugetul surd al micii cataracte pe care o făcea Vltava la câteva sute de metri în amonte. N-am rezistat tentației de a mă opri.

Am scrutat vâltorile înspre Střelecký ostov, Insula Arcașului, întunecată, acoperită de sălcii sumbre ale căror crengi atingeau suprafața apei.

Am așteptat minute lungi s-o văd pe Rusalka, ondina lui Dvořák, ivindu-se din undele opace. Aceasta era una dintre prea puținele mele referințe în materie de cultură cehă – o referință foarte relativă, de vreme ce nu asistasem niciodată la vreo reprezentație a acestei opere și aș fi fost absolut incapabil să fredonez cât de cât o temă.

Eram sigur că naiada ar fi avut trăsăturile lui Éléonore.

Cum ea nu se hotăra totuși să apară, mi-am reluat mersul, tălpile mele ude lăsând o urmă efemeră pe pavelele netede.

M-am culcat imediat și n-a fost nevoie să aștept mult timp somnul în noaptea aceea.

XI

Duminică dimineața, soneria telefonului m-a trezit puțin după ora șapte. Încă buimac de somn, am apucat pe pipăite mobilul de pe noptieră ca să răspund cu o voce cavernoasă ce trăda omul abia smuls dintr-un vis pe care nu și-l mai amintește.

— De Roten.

— Bună, Valérien. Kelsen sunt. Îmi pare rău că te trezesc.

— Nu-i nimic.

— Te-am sunat să te întreb dacă ai noutăți.

M-am sculat cu telefonul la ureche. Prin fereastra la care nu trăsesem draperiile, am aruncat o privire spre cer și spre

palatul Lobkowicz. Soarele strălucea deja.

— Am vești de la Éléonore. Mă rog, am primit un mesaj.

— Ah! Și… totul e bine?

— Așa cred. La drept vorbind, habar n-am. E la Praga. Și eu la fel. Trebuie să mă întâlnesc cu ea azi după-amiază.

— La Praga?

Am avut impresia ciudată că Kelsen nu era cu adevărat surprins – sau că era mai puțin decât s-ar fi cuvenit.

— Da. Aici a venit Éléonore. Încă nu știu de ce.

— Te-a sunat?

— Nu, mi-a transmis un mesaj pe hârtie, după ce-am sosit aici. Prin intermediul unui curier, să spunem… special.

— De ce nu te-a sunat pur și simplu?

— N-am nici cea mai mică idee.

— Iartă-mă, îți pun întrebări foarte personale… N-am vrut să fiu băgăcios. Voiam doar să mă asigur că totul e bine.

— Nu-ți face griji, nu e nicio supărare. Dar nu pot să-ți spun mai multe, pentru că deocamdată nu știu nimic.

L-am auzit pe Kelsen respirând adânc la celălalt capăt al firului.

— Valérien, nu știu prea bine cum să mă exprim. Am ezitat mult să-ți vorbesc de la întâlnirea noastră de ieri. Faptul că Éléonore a plecat la Praga îmi confirmă ideea că… Cum să spun? Cred că percep o legătură între plecarea lui Éléonore, cazul ăsta de crimă despre care am discutat pe scurt la Freiburg, fotografia pe care mi-ai arătat-o fără să vrei și… ceva care mi s-a întâmplat mie cu mult timp în urmă.

Am tresărit. Așadar Kelsen percepuse și el legătura pe care o bănuisem fără indicii concrete, fără motive valabile, într-un mod absolut irațional. Numai că el o lega și de un alt element – un element provenit din propriul său trecui.

— Nu prea înțeleg.

— E complicat. Dar cred că-i posibil… că nu-i complet exclus ca Éléonore să fie în pericol. Găsește-o cât mai repede.

— De unde știi?…

— Nu știu nimic. Deocamdată. Sunt ca și tine. Fac supoziții. Dar există în povestea asta o coincidență care nu-mi place.

— Care?

— Ar dura prea mult să-ți spun la telefon. Dacă nu te deranjează, aș prefera să vin și eu la Praga și să-ți explic.

Intuițiile lui Kelsen meritau, pare-se, o călătorie de patru sute de kilometri. Ceea ce nu avea darul de a mă liniști.

— Dacă ții.

— Da. Plec imediat. Ar trebui să ajung pe la amiază. Te sun.

— Foarte bine, aștept telefonul tău. Iei avionul?

— Nu, până găsesc bilet… Prefer tot mașina. Pe curând, Valérien.

— Drum bun.

Telefonul lui Kelsen mi-a lăsat o impresie neplăcută. Îngrijorarea pe care mesajul lui Éléonore a adormise în ajun se trezise deodată. Imaginile cadavrului de pe baraj, pe care nu reușisem niciodată să mi le alung complet din minte, au revenit în prim-plan. Kelsen credea că poate exista o legătură între plecarea precipitată a lui Éléonore și moartea lui Kubiš. De asta mă temusem de când aflasem că Éléonore a plecat la Praga.

Dar ce putea să aibă de-a face Éléonore cu afacerea asta? Nu deslușeam niciun amănunt care să mă poată dirija spre o explicație.

M-am uitat la ceas. Șapte și douăsprezece minute. Mai puțin de unsprezece ore până la întâlnirea fixată de Éléonore. Și niciun mijloc de a o contacta. Nu trebuia să i se întâmple nimic până atunci. Pe urmă aveam să fiu cu ea, nu mai risca nimic. Dar trebuia să mai aștept unsprezece ore.

Fără mari iluzii, i-am scris un nou mesaj lui Éléonore – sigur că va rămâne fără răspuns, ca și cele douăzeci dinainte. Am încercat s-o și sun, iarăși fără succes. Ce făcuse cu telefonul ei, pentru numele lui Dumnezeu?

Trebuia să aștept.

Am făcut un duș rapid înainte să plec de la hotel. Aveam nevoie de două-trei cafele tari și de un loc liniștit ca să iau la puricat, de data asta amănunțit, documentele trimise de Lucas – ceea ce-ar fi trebuit să fac încă de ieri, dacă aș fi dovedit

ceva mai mult profesionalism. Poate aveam să găsesc vreun detaliu, cheia necesară pentru a descoperi legătura între Éléonore și moartea lui Kubiš – dacă această legătură exista cu adevărat.

•

Am urcat înspre castel. Când am ajuns pe strada Neruda, după ce aproape că mă rătăcisem în labirintul de străduțe care cotesc, se întortochează și se intersectează în mica vale ce separă Hradčany de grădinile de pe dealul Petřín, primii turiști intrau deja în tură pe itinerarul care părea balizat special pentru ei.

Soarele era deja fierbinte printre fațadele de pe Nerudova. Galbenul Maria-Tereza alterna cu rozul și verdele-pal, cu albul și bejul construcțiilor baroce. Contururile ferestrelor și stucaturile extravagante erau evidențiate prin culori mai închise. Ridicând ochii, vedeam palatul Schwarzenberg care domina cu toată masa lui o înșiruire de lucarne și de țigle roșii, zidurile lui zugrăvite în *trompe l'oeil* animându-se sub lumina oblică a dimineții.

Acolo unde calea regală făcea un viraj strâns, luându-și cu ea spre castel valul de vilegiaturiști matinali, mi-am continuat drumul drept către Strahov. Aveam nevoie de un locșor liniștit.

Panta era destul de abruptă, adoptasem un pas rapid și simțeam cum fruntea mi se brobonește de sudoare. Când prelungirea străzii a devenit, pentru o scurtă distanță, mai puțin înclinată, am zărit pe o parte firma unei cafenele care, deși situată la numai câțiva metri de drumul care lega Podul Carol de castel, părea să nu intereseze pe nimeni. Este una dintre particularitățile acestui oraș, pe care am descoperit-o de la o zi la alta: la Praga e de-ajuns să te îndepărtezi cu câțiva pași de drumurile prea umblate ca să găsești liniștea. Și, uneori, o altă față a orașului.

În cazul meu, în spatele fațadei acoperite de iederă, *U Zavěšenýho Kafe* mi-a apărut ca refugiul perfect unde să lucrez câteva ore până ajungea Kelsen. Câteva vorbe schimbate cu barmanul mi-au permis să aflu ce însemna numele localului:

La Cafeaua Suspendată. Cunoșteam tradiția napoletană a acelei *caffe sospeso* și știam că, odată cu criza, tehnica se răspândise în toată Europa. Însă chelnerul m-a asigurat că acest obicei era foarte vechi la Praga și că barul respectiv îl practica din vremuri imemoriale.

De fapt, ideea era că, dacă voia, clientul putea să comande o cafea și să plătească două. Cafeaua în plus rămânea atunci „suspendată" până venea un client rămas fără bani care putea astfel să profite de pomana unei cafele gratuite. Pe o tablă din spatele barului, în văzul tuturor, se ținea socoteala consumațiilor „suspendate".

Sala forma un L în jurul barului și niște fresce simpatice decorau pereții, pe care puteai descoperi mai multe fotografii ale lui Václav Havel. Acesta fusese un client fidel al locului și pare-se că venea în continuare să-și bea berea, pe jos de la castel, când era președintele țării.

M-am așezat în partea din spate a barului, prea puțin frecventat la ora aceea, și am comandat o cafea scurtă înainte să mă apuc de citirea atentă, pe telefon, a tuturor pieselor din dosarul Kubiš pe care mi le trimisese Lucas.

O oră jumătate și câteva cafele mai târziu, terminasem. Din masa de documente pe care le cercetasem nu putusem să extrag informația care să confirme o legătură între plecarea lui Éléonore și cazul la care colegii mei lucrau de acum fără mine. Am început să-mi spun că, chiar dacă o regăseam pe Éléonore, nu neapărat la Praga aveam să scot la iveală elementul care să permită succesul sperat al anchetei noastre.

Era aproape zece și mai aveam două ore bune de omorât înainte de sosirea lui Kelsen.

Și opt până să mă reîntâlnesc cu Éléonore.

Am plătit consumația – fără să uit sacrificiul față de ritualul locului, plătind două cafele suspendate – și am plecat. În dreapta, valea în care se afla hotelul meu devenea pustie în partea cea mai înaltă, acoperită de pajiști și de livezi până la pădurea de pe Petrin și la zidurile albe ale mănăstirii Strahov.

Am continuat să urc până am ajuns într-o lungă piață pavată, mărginită de arcade, care se deschidea spre o arteră

unde circulau tramvaie. Am mers mai departe, tot în linie dreaptă.

Crezusem, în naivitatea mea, că Hradschin, înconjurat aproape din toate părțile de verdeață, marca, împreună cu dealul Petřín și structura sa metalică imitând Turnul Eiffel, limita vestică a orașului – cum era, fără îndoială, pe vremea dinastiei Luxemburg sau a războaielor husite. Dar nu, orașul continua, se întindea, se ramifica din nou pe zeci de kilometri. Clădiri neoclasice sau Biedermeier alternau cu construcții mai recente, unele cam deteriorate, de-a lungul bulevardului pe care o apucasem.

Mergeam mai departe.

Casele din anii treizeci sau de la începutul perioadei comuniste deveneau tot mai numeroase. Unele preluau canoanele cubismului ceh interbelic, altele își asumau fără complexe vocația funcționalistă. Dar toate se caracterizau, în felul lor, printr-o atmosferă stranie, într-o ruptură completă cu forfota barocă din Malá Strana, culorile vii din centrul restaurat lăsând locul maroului, cărămiziului, cenușiului închis și murdar, într-o ambianță sepia de imperiu dispărut.

Mergeam mai departe.

Mă însoțea imaginea lui Éléonore.

Și mergeam mai departe.

Acolo unde bulevardul se intersecta cu o arteră mai largă, m-am oprit. Am văzut o stație de tramvai și am descifrat inscripția pe bara de metal roșu. *Břevnovský klášter*. Mersesem peste trei sferturi de ceas. Tramvaiul m-ar fi readus, fără îndoială, în punctul de plecare – numai că n-aveam bilet.

Am urcat în primul tramvai care mergea în direcția bună. Era nou-nouț, complet silențios. Amintindu-mi de cel antediluvian și scârțâitor din ajun, de pe Malostranské náměstí, nu mi-am putut reprima un vag sentiment de dezamăgire.

XII

Mi-a sunat telefonul când tramvaiul începea să coboare spre Vltava pe Chotkova, sub o boltă de arbori care acoperea aproape în întregime strada. Pentru o clipă numai, în vârful pantei s-a deschis o perspectivă asupra orașului strâns în caseta lui de vegetație. Sub pădurea înaltă umbra era deasă.

Era Kelsen.

— Valérien, am trecut de Plzeň. Ar trebui s-ajung în mai puțin de o oră. Ești deja în centru?

— Oarecum. În tramvai.

— Perfect. Putem să ne vedem în Piața Păcii?

— Foarte bine. Dar spune-mi numele în cehă, aș găsi mai repede.

— Náměstí Míru. Poți să iei metroul, e numele unei stații de pe linia A. O să găsești?

— Mă descurc eu.

— Așteaptă-mă în fața teatrului, în partea de nord a pieței. O clădire cu două statui mari, înaripate pe acoperiș, nu poți s-o ratezi.

— OK, am notat.

— Ne vedem îndată.

Kelsen închisese.

•

Am coborât la următoarea stație. Ca un noroc, în fața uneia de metrou. Peste un sfert de oră ieșeam din adâncurile metroului praghez în Piața Păcii, aproape în fața teatrului pomenit de Kelsen.

În ciuda lungii plimbări dincolo de Hradčany, încă aveam nevoie să umblu. M-am uitat la ceas pentru a suta oară în dimineața aceea. Mai erau șapte ore până la întâlnirea fixată de Éléonore. Trebuia să umblu. Să umblu iar.

Am decis să fac un tur al străzilor învecinate, așteptând sosirea lui Kelsen.

•

Cartierul Vinohrady avea un aspect mai degrabă burghez, cu imobile înalte de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Am luat-o pe Korunní, un lung bulevard al cărui nume evoca, fără îndoială (din ce puteam intui), cuvântul „coroană” și pe care

se înșirau, succedându-se de o parte și de alta, clădiri Jugendstil și neogotice. Eram uimit să constat cât de mult putea orașul să-și schimbe imaginea de la un cartier la altul. Oamenii pe lângă care treceam vorbeau în cehă. Nici urmă de vizitator străin.

Mi-am dat seama, încetul cu încetul, că locul acesta ascundea o atracție incontestabilă, că răspândea un fel de atmosferă blândă și demodată de Belle-Époque – mi-am amintit atunci descrierile Vienei pe care le auzisem.

Am înțeles că tocmai simțeam, în împrejurările ciudate ale călătoriei mele la Praga, în chiar nerăbdarea de a o regăsi pe Éléonore, acea atracție inexplicabilă pentru orașele fostului spațiu habsburgic căreia îi cad pradă, se pare, toți cei care descoperă pentru prima oară țările fostei Austro-Ungarii.

Această senzație devenea mai puternică acum, când părăsisem centrul istoric pentru cartierele de la periferia lui imediată – am aflat mai târziu că Vinohrady fusese alipit la Praga abia după Primul Război Mondial. Aproape că uitasem motivele care mă aduseseră acolo, incertitudinea de a o regăsi pe Éléonore și viața mea de dinainte. Nu mai percepeam nimic în afară de dorința irezistibilă de a-mi continua mersul domol pe aceste străzi sub soarele verii și de nevoia de a zăbovi la nesfârșit în acest nou colț de lume care mi se oferea.

Nu-mi explicam ce se petrece. Dar asta nu mă tulbura peste măsură. Dimpotrivă, simțeam cum mă cuprinde liniștea ca o forță nouă. Intrândul întâmplător al unei fațade, consola unui balcon, basoreliefurile sculptate deasupra unei ferestre, linia ușoară a unui bovindou, pilaștrii murdari ai unei intrări, toate aceste detalii anodine păreau deodată să capete în mine o importanță uriașă – încât mă făceau să uit și scurgerea timpului, și motivațiile periplului meu.

A trebuit să fac un efort pentru a arunca un ochi la ceas și a-mi da seama că trecuse o oră. Probabil că Kelsen mă aștepta deja.

Mi-a revenit atunci în minte imaginea lui Éléonore. M-am întors pe călcâie ca să pornesc înapoi spre cele două turnuri înalte ale bisericii din centrul Pieței Păcii care se distingeau

mai jos, în anfilada ușor încețoșată a străzii.

•

În fața clădirii teatrului, Kelsen umbla încoace și încolo cu țigara în gură. A venit la mine îndată ce m-a zărit.

— Bună ziua, Valérien, mi-a zis el strângându-mi mâna la fel de viguros ca în ajun.

Am fost din nou surprins să constat ce impresie de forță și energie degaja în ciuda vârstei înaintate, a umerilor puțin căzuți și a trupului slab. Semăna cu o bătrână pasăre de pradă. Privirea gri, mai mult decât orice, exprima acest paradox între o formă de voință dură, inflexibilă și o reală bunăvoință care transpărea din când în când sub distanța nițel aristocratică, dar lipsită de afectare care părea să facă parte integrantă din ființa sa.

— Hai să ne așezăm la terasa cafenelei ăsteia, o să dureze ceva timp.

L-am urmat fără o vorbă.

— Ar fi trebuit să-ți dezvălui încă de ieri ceea ce-o să-ți povestesc. Dar trebuie spus că toate asta țin de hazard – în fine, așa mi se pare mie.

Ne-am așezat la o masă, cu spatele spre zidul alb și cald.

— Ce voiai să-mi spui? am întrebat eu, deopotrivă intrigat și un pic iritat de ezitările lui.

A răspuns cu o întrebare care m-a luat prin surprindere.

— Victima din cazul de crimă despre care vorbeai ieri se numește Jiří Kubiš, nu-i așa?

Aproape că mi s-a tăiat respirația. Informația nu fusese divulgată de serviciile noastre, știam asta prea bine.

— De unde ai aflat?

— Nu știam. Bănuiam. Sau mă temeam, depinde.

— Cum naiba…?

— E o asociere pe care am făcut-o. Ca și tine, pare-se. Între plecarea iubitei tale la Praga și fotografia pe care mi-ai arătat-o fără să vrei. Numai că asta mie mi-a trezit… să zicem că mi-a amintit de o poveste pe care mi-a spus-o ea. Și ai cărei actori au legătură cu Éléonore.

— Adică o cunoșteai pe Éléonore? Înainte de a veni să te

vezi cu ea la Freiburg, vreau să spun.

— Nu. Ți-am zis, n-am întâlnit-o niciodată personal. Dar știam că… Cum să spun asta simplu? Știam că este legată de o cunoștință de-a mea. Când mi-ai zis că e la Praga, legătura asta a devenit clară pentru mine. Și niște fapte de demult au ieșit deodată la suprafață.

— Nu pricep nimic din ce-mi spui. Și Kubiš ce treabă are cu toate astea?

— Cred că e mai bine să-ți explice Éléonore asta. Eu o să-ți spun o poveste. A lui Kubiš. Iar Éléonore, când o să vă-ntâlniți, o să-ți spună ce legătură are cu ea.

Am crezut că o iau razna. Kelsen venise la Praga să-mi spună că știe ceva despre Éléonore, dar că nu avea să-mi comunice această informație. Pesemne că mi-a citit furia și nedumerirea pe față, fiindcă a continuat:

— Înțelege-mă, Valérien. Nu am dreptul. E un secret pe care numai ea poate să ți-l destăinuiască. Ceea ce știu am aflat întâmplător. Nu-i povestea mea.

— Dacă știi ceva, trebuie să-mi spui.

— O s-o regăsești pe Éléonore. Ea o să-ți explice ceea ce o privește direct.

— E în pericol! La dracu', dacă aștept poate să i se întâmple orice!

A trebuit să mă stăpânesc pentru a nu-l lovi.

Avea să-mi spună totul. Altfel nu i-aș mai fi lăsat niciun os întreg. L-am fixat drept în ochi, transmițând prin privire toată furia, nerăbdarea reținută și disperarea rece care mă sugrumaseră și mă răvășiseră în ultimele zile. A făcut față încercării, toată ființa lui exprimând o formă de compasiune infinită de care ostilitatea mea s-a strivit, sfărâmată.

— În pericol? Nu. Mă rog, nu cred. M-am temut și eu de asta, dar acum cred că nu-i nimic.

— Dar mi se rupe de ce crezi tu! Trebuie s-o găsesc!

— Și ai s-o găsești. Ți-a scris. Crede-mă, o să vină la întâlnire.

Calmul și vocea lui profundă aveau ceva liniștitor. Am încercat să mă potolesc. Am încercat să înțeleg ce-mi spunea.

Am încercat să-l cred. Și, încă o dată, m-am resemnat, fără a ști prea bine de ce, să am încredere în el.

Mi-a repetat:

— O să-ți spun o poveste.

XIII

1967.

Zorii unei zile de martie.

Aerul era rece și aburul care ieșea din gura trecătorilor se pierdea în ceața albă care aureola orașul. Klára și Jiří se înghesuiau unul în altul sub căciuli și fulare groase de lână, mergând spre capătul cheiului. Pescărușii se jucau în oglinda lichidă care, în depărtare, spre insulă, se confunda cu ceața. Copacii abia se ghiceau, acoperiți de promoroacă, albi în imensitatea albă. Era o lună martie care încă mirosea a iarnă, iar apa era netedă cum nu e niciodată în zilele frumoase.

În locul acela, cheiul înaintează în râu ca un dig. Era, în dimineața aceea, ca un cap în fața mării, izolat de restul lumii.

Klára și Jiří își murmurau lucruri pe care nimeni nu le auzea, își zâmbeau ca și cum n-ar fi existat nimic altceva în afară de această bulă formată de ei în mijlocul unui univers care nu-i interesa. Existența lor se limita la acest paradis suficient sieși care era totuna cu ei. Nu împliniseră nici douăzeci și patru de ani. Se iubeau cum se iubesc oamenii la vârsta asta, fără întrebări inutile, fără frici, fără concesii. Urmau să se căsătorească. Jiří încă nu știa, dar Klára era însărcinată. Iar când avea să afle, avea să plângă de fericire.

•

Locuiau în Holešovice, în bucla mare pe care o face Vltava în nordul Pragăi, într-un mic apartament dintr-o clădire tristă de pe Komunardů, stradă al cărei nume îi omagiază pe comunarzii parizieni din 1871, despre care nimeni din cartier nu auzise vreodată. Jiří lucra ca mecanic și ca vatman la regia de transport public a orașului, iar Klára era infirmieră.

În cenușiul acelei ierni, dincolo de Cortina de Fier, dragostea

lor era cam tot ce aveau. Și le era de ajuns.

•

În ziua aia de martie a început totul.

După ce-și petrecuseră o parte a dimineții rătăcind prin centru, fără alt scop decât de a se plimba împreună, stătuseră la coadă prin magazinele prost aprovizionate și apoi se întorseseră acasă pentru a găti împreună o bramboračka, *o supă groasă de cartofi pe care o mâncaseră cu pâine și cu un pic de mezel pe care-l aduseseră din satul de pe lângă Plzeň unde încă locuiau părinții Klárei. Apoi, după-amiază, intraseră în tură, ea la spitalul general universitar, el la depoul Vozovna Střešovice, unde erau întreținute și reparate tramvaiele din rețeaua pragheză.*

Pe la ora cinci, Jiří l-a auzit pe șeful de atelier strigându-l pe nume. Mirat, a încercat fără mare succes să se șteargă pe mâini cu o cârpă unsuroasă, înainte de a abandona boghiul defect la care trudea cu alți doi colegi. S-a apropiat de șeful de atelier, un morav roșu la față, cu o talie impresionantă și o mustață trufașă. Omul era absolut lipsit de orice ambiție profesională și nu înțelesese niciodată motivele promovării sale, produse cu câțiva ani în urmă. Devenindu-le printr-o întâmplare superior, știuse să se facă apreciat de colegi fiindcă nu abuza niciodată de mica zonă de autoritate pe care i-o încredințase administrația transporturilor publice din capitală.

Când mâna șefului i s-a lăsat grea pe umăr, Jiří s-a întrebat totuși, fugitiv, ce greșeală o fi făcut. Văzând zâmbetul care lumina mieros fața marmorată a șefului său, s-a liniștit repede. Era vorba doar să înlocuiască un coleg vatman care lipsea. Bucuros de această ruptură binevenită în monotonia cotidiană, Jiří s-a repezit să se spele și să se schimbe în vestiar. Cum se număra printre puținii mecanici care erau și vatmani, aceste suplimentări pe nepusă masă îi reveneau destul de des – totuși nu destul de des după gustul lui. Firește că orele suplimentare pe care urma să le facă în seara aceea nu aveau să fie plătite niciodată, dar plăcerea de a conduce prin oraș unul dintre noile tramvaie Tatra T3, proaspăt livrate, compensa din plin acest inconvenient.

Trebuia să preia o garnitură care trecea pe o stradă paralelă, la câteva sute de metri de depou. Era linia lui preferată, 22, care și

astăzi pleacă de la Muntele Alb și ajunge în Malá Strana, apoi trece pe Podul Legiunilor, pe lângă Teatrul Național și traversează Piața Carol, înainte de a urca iarăși în linie dreaptă spre Palatul Păcii și a se pierde în estul orașului.

Când garnitura a apărut la colțul străzii Jelení, Jiří era deja la post, la capătul peronului, gata să-i ia locul colegului. A schimbat repede câteva vorbe cu vatmanul, pe care-l cunoștea bine, și s-a așezat la comandă. Tramvaiul s-a clintit cu un zgomot liniștitor de oțel tremurător și a accelerat treptat. Pornise la drum.

După două stații, a început marea coborâre spre Vltava, printre umbrele care se prelungeau. Acum se înnopta mai târziu, dar armura de promoroacă de care copacii nu reușeau să se descotorosească amintea, pe parcurs, prezența iernii cenușii care nu se hotăra să înceteze asediul asupra capitalei.

În cartierele de pe malul râului, clădirile deveneau tot mai înalte și mai înghesuite. Copacii scheletici și marile întinderi pustii și înghețate de gazon brun lăsau loc efervescenței unui oraș cu străzi înguste, acoperit de pânza de păianjen a cablurilor de alimentare a rețelei de tramvaie și a iluminatului public, ca o amenințare deasupra orășenilor grăbiți.

Odată trecut râul, bulevardele se lărgeau. Ieșeai din încâlceala inextricabilă a străzilor întortocheate de pe malul stâng și intrai pe arterele mai mult sau mai puțin rectilinii și în planul imperfect geometric al orașului nou, Nové Město. Circulația fluidă i-a permis lui Jiří să accelereze în lunga urcare spre biserica Sfânta Ludmila, ale cărei turnuri negre se înălțau ca un far dublu în amurgul înghețat.

•

În intersecția care marca limita vestică a Pieței Păcii s-a produs accidentul. Jiří încetinise ca să ia curba, în locul unde linia părăsește strada pentru a intra în micul parc din jurul bisericii. În ciuda vitezei reduse, n-a reușit să oprească tramvaiul când un bărbat a apărut din stânga, de pe una dintre aleile parcului, încercând să traverseze linia în fugă. Fără să vadă tramvaiul care venea drept spre el.

Maxilarele frânelor au mușcat din metal, roțile s-au blocat și au alunecat pe șine într-o jerbă de scântei roșii. Pietonul s-a izbit

cu capul de caroseria locomotivei, înainte de a fi proiectat în lateral, sub ochii panicați ai lui Jiří. Trupul i s-a prăbușit ca o marionetă căreia i s-ar tăia brusc sforile. Tramvaiul și-a continuat cursa vreo zece metri înainte să se oprească de tot într-un zgomot insuportabil de metal. În spate, oamenii țipau. Jiří nu mai vedea trupul.

A sărit repede din cabină, pe partea opusă, și a ocolit în fugă locomotiva oprită la nicio aruncătură de băț de stație și de copertina acesteia, de unde alergau deja cei care așteptau tramvaiul în momentul accidentului. A *îngenuncheat lângă bărbatul întins pe caldarâm, aproape paralel cu șinele. Capul stătea la vreo cincisprezece centimetri de uriașa roată neagră care, dacă ar fi fost prins de vehicul, l-ar fi strivit cu siguranță.*

Omul respira.

Jiří și-a recăpătat și el suflul.

Trăia. Inconștient, cu o tăietură mare și adâncă la tâmplă, acolo unde fusese lovit în plin de caroserie – dar trăia. Obrazul i se sfâșiase în sticla spartă a farului și sângera abundent.

Jiří s-a uitat înnebunit la fețelor acelor gură-cască adunați deja înjurai locului unde se produsese accidentul.

— Salvarea! Chemați salvarea!

Nimeni nu s-a sinchisit să reacționeze. Până când un bătrân s-a strecurat cu greu prin mulțime pentru a se apropia de Jiří și de rănit.

— Sunt doctor. Stau eu cu el.

Jiří l-a privit plin de recunoștință. Își venea deodată în fire.

Lăsându-l pe doctor aplecat lângă victimă, s-a repezit spre stația de tramvai, unde știa că se află un telefon. Era mai bine să cheme direct ajutoare decât să-și contacteze colegii prin radioul tramvaiului. Spitalul cel mai apropiat era cel unde lucra Klára – spitalul general universitar, la sud de Piața Carol. I-au promis că o ambulanță va pleca imediat.

După minute lungi de așteptare, Jiří, care revenise lângă rănit, a auzit în sfârșit sunetul sirenelor care se apropiau. În spatele tramvaiului său imobilizat, alte două se opriseră acum, amenințând să blocheze circulația în intersecție, iar vatmanii se alăturaseră grupului de trecători din jurul scenei.

Brancardierii l-au luat pe rănit cu gesturi deopotrivă rapide și precaute. Ambulanța aplecat spre spital. Jiří n-avea de ales, trebuia să-și continue cursa dacă nu voia să întrerupă toate liniile care treceau prin Náměstí Míru. Era conștient că nimeni nu l-ar fi înlocuit.

Nu știa deocamdată cum să obțină vești despre omul pe care-l lovise, dar spera să poată trece pe la spital îndată ce ieșea din tură.

Chiar dacă-și dădea bine seama că nu greșise cu nimic, că reacționase cât de repede putuse, nu putea scăpa de un sentiment difuz de vinovăție care sporea de la un minut la altul. Și, cu toate că acest gând egoist îl stânjenea, nu se putea împiedica să se gândească și la consecințele pe care acest accident putea să le aibă pentru cariera lui.

Oscilând între teama de a fi pus în pericol, fără voie, viața unui necunoscut – o responsabilitate de care nu se putea exonera – și rușinea că părea preocupat, în asemenea împrejurări, numai să-și păstreze postul, a urcat în cabină și a demarat încet. Tramvaiul s-a clintit cu un scrâșnet familiar și a prins viteză, dispărând în seara care se lăsa peste Vinohrady.

XIV

Klára a fost prima persoană pe care Alexej Špidla a văzut-o când s-a trezit.

Înconjurat de pereți terni, întins pe așternuturi curate, cu o femeie în alb stând în picioare la căpătâiul lui sub lumina rece a neoanelor, nu a înțeles imediat unde se afla. Pulsul i s-a accelerat, a încercat să întoarcă capul înainte de a-și da seama că îi era ținut într-o minervă care-l împiedica să se miște. I-a revenit atunci în minte imaginea limpede a unui tramvai care se năpustea spre el și pe care îl vedea prea târziu ca să-l mai evite. A auzit în adâncul capului dureros urletul frânelor, zăngăniturile de metal, dar și foșnetul vântului prin tufișurile desfrunzite din parc și țipătul înăbușit al unei femei în spatele lui.

Instinctiv, a respirat mai puternic, ca pentru a-și dovedi sieși că trăiește. Și-a trecut mâna peste față, nu atât pentru a simți pansamentul care, și-a dat seama deodată, îi acoperea tâmpla și obrazul drept, cât pentru a se asigura că are control asupra

fiecărui membru. A reușit să-și miște amândouă picioarele sub pătură. Cealaltă mână răspundea și ea la solicitări.

Avea mintea uimitor de limpede. Știa ce i se întâmplase. S-a uitat atunci la infirmiera care îi urmărea trezirea și care se apropiase acum pentru a-i scoate, cu câteva gesturi deopotrivă blânde și precise, perfuzia care-i jena mișcările. O mică durere, ascuțită și rapidă, când acul de metal i-a fost smuls din venă.

— Cum vă simțiți?

Atunci și-a dat el seama cu adevărat, când ea și-a întors fața spre a lui, cât era de frumoasă – tânără și frumoasă. A înțeles, chiar în timp ce o contempla, că această imagine nu i se va mai șterge din memorie. Că de acum va avea nevoie de amintirea acelui chip. Că deodată o dorea în mod brutal, sălbatic – ca o zvâcnire, un preaplin de viață după neantul somnului și al inconștienței.

A încercat să-i zâmbească, ceea ce a avut ca efect întinderea pansamentului de pe obraz, trezindu-i durerea adormită. S-a mulțumit cu o grimasă pe care ar fi dorit-o liniștitoare.

— Ce am?

— O comoție cerebrală puternică, o rană la tâmplă, care o să vă lase fără îndoială o cicatrice, și un traumatism al rahisului cervical. Dar măduva spinării nu e afectată. Pe lângă asta, câteva mici echimoze cauzate de cădere. Ați scăpat cu bine.

— Traumatism al…?

Era singura expresie pe care nu o înțelegea. Și, de aceea, singura care-l îngrijora.

— Rahisului cervical. Nimic foarte grav în cazul dumneavoastră, dar gâtul trebuie să rămână imobilizat un timp. O să treacă domnul doctor mâine dimineață și o să vă explice totul.

S-a oprit. El mai voia să-i audă sunetul vocii. Voia s-o întrebe cum o cheamă. Dar, fiindcă era clar că terminase, ea se pregătea să iasă. Având gâtlejul uscat, el nu a reușit să dea glas gândurilor indistincte care i se îngrămădeau violent în minte.

— Încercați să dormiți, e târziu.

Înainte să-i poată răspunde, dispăruse.

•

Klára s-a dus în cabinetul infirmierelor, la capătul culoarului.

Două dintre colegele ei stăteau de veghe în jurul unei cești de cafea proastă. Blanka, prietena ei cea mai bună de la spital, a ridicat ochii când a intrat.

— Klára? Arăți ciudat.

— Nu-i nimic.

— Ești sigură?

— Blanička[4]! Dacă-ți spun…

— Bine. Nu insist.

Klára și-a turnai o ceașcă de cafea, cu mult lapte, apoi s-a răzgândit.

— De fapt, e vorba de tipul de la 213, a continuat ea lent. Știi, cel lovit de tramvai.

— Da. Ei, și?

— Mă sperie. Are o privire dură. O privire de nebun.

Blanka a pufnit în râs.

— Îți faci tu idei aiurea. Pur și simplu încă e în stare de șoc după accident.

— Nu, dimpotrivă, are mintea foarte limpede. S-a asigurat pe îndelete că poate să-și miște mâinile și picioarele… Dar mai ales s-a uitat la mine ca… Nu știu. Nu mi-a plăcut cum m-a fixat.

— A fost aproape, a intervenit Elena, cea de-a treia infirmieră. Câțiva centimetri în plus și-ar fi ajuns sub roțile tramvaiului, din ce mi-au zis brancardierii. Când ai trecut pe lângă moarte, îmi închipui că sigur te bucuri să vezi orice fată frumoasă. Sau, dacă eram eu, primul tip mai acătării.

Blanka a zâmbit, iar Klára a ridicat din umeri, iritată.

— N-are a face. Era mai mult decât o simplă ocheadă la o fată frumoasă, cum zici tu. Era ceva nesănătos.

— Doar fiindcă ești tu deosebit de frumoasă, a răspuns Elena, nu fără un dram de ironie geloasă.

— Termină, i-a tăiat-o Klára încăpățânată. Știu ce-am văzut. Tipul ăsta mă sperie.

Elena a continuat să zâmbească, dar Blanka, intrigată de tonul Klárei, parcă s-a simțit contaminată de îngrijorarea care o sufoca pe prietena ei.

În momentul acela a năvălit Jiří, buimac, în încăpere. Elena și Blanka l-au măsurat cu un aer surprins. Se mai întâmplase ca

logodnicul Klárei să treacă s-o ia de la spital la sfârșitul gărzilor, dar toate trei terminau în seara aceea abia la ora douăsprezece – și era abia opt. Klára s-a alarmat imediat văzând chipul palid al lui Jiří.

— Jiří! Ce s-a întâmplat?

El s-a apropiat de ea și a strâns-o pe furiș de braț, salutându-le pe colegele ei cu un semn vag din cap.

— Klára, trebuie să fi venit aici un bărbat. Un accident de tramvai.

Klára a înțeles imediat.

— Cum, tu…?

— Da, eu eram. A traversat în fugă, fără să se uite. Ca să zic așa, s-a aruncat în fața mea. Eu… Ai noutăți?

— E la capătul culoarului. Și-a recăpătat cunoștința. E bine.

Jiří s-a prăbușit pe un scaun. Blanka, revenindu-și din uluială, i-a pus dinainte o ceașcă de cafea, pe care el a acceptat-o. Klára s-a aplecat spre el.

— E bine, a continuat ea, fii liniștit. A scăpat. N-are nicio rană gravă.

Jiří a expirat profund. Ușurarea îl acoperea ca un val de neoprit. Digurile cedau. Ca și cum tensiunea acumulată în ultimele ore s-ar fi resorbit dintr-odată.

Klára l-a sărutat pe frunte.

— Ba chiar a reușit s-o sperie pe Klára, a strecurat Elena pe un ton zeflemitor.

— Poftim?

Jiří nu înțelegea sensul vorbelor Elenei. Klára, iritată din nou, a răspuns pe un ton dur:

— Vrei să termini cu chestia asta, Elena?

În fața expresiei întrebătoare a lui Jiří, s-a forțai totuși să-i dea o explicație rapidă.

— Tipul pe care l-ai lovit…

A regretat imediat formularea care-i scăpase din cauza nervilor.

— Omul ăsta, Alexej Špidla, s-a uitat ciudat la mine adineauri. Eram în camera lui când s-a trezit. M-a fixat lung cu privirea, cu o insistență bizară, deranjantă. Asta m-a făcut să mă simt prost,

recunosc. Dar pesemne că-mi fac eu idei degeaba.

Elena n-a insistat, înghițindu-și ultimul sarcasm care-i ardea pe limbă. Cât despre Jiří, el nu părea să dea prea multă importanță disconfortului descris de logodnica lui. S-a mulțumit să se ridice și să o ia de mână. Blanka a rămas tăcută.

— Crezi că pot să-l văd? a întrebat Jiří.

Klára a avut un gest de nemulțumire.

— Pentru ce? a răspuns ea pe un ton în care răzbătea o teamă surdă.

— Nu știu. Să-l întreb cum se simte.

A făcut o pauză.

— La urma urmei, eu l-am lovit.

— Îți spun eu că se simte bine. Nu te duce la el! l-a implorat Klára, cufundându-și ochii într-ai lui.

Jiří a privit-o grav, părând să înțeleagă în sfârșit cât de profundă era tulburarea ei.

— Așa de tare te sperie?

— Da.

Klára a lăsat ochii în jos și s-a închis într-o tăcere încăpățânată. Jiří o cunoștea destul de bine ca să știe că, de obicei, ea nu ceda acestui gen de frici irațională. Nu-i stătea în fire. Și, în același timp, recunoștea aceste simptome, acești ochi când ațintiți, când feriți, această închidere în mutism ca într-o bulă protectoare. Klára era îngrozită.

În fața Blankăi și a Elenei, a cuprins-o în brațe. Ea s-a lăsat în voia lui. El a rămas tăcut, sperând s-o liniștească prin simpla prezență a corpului său lipit de al ei. În același timp, începea el însuși să-și pună întrebări despre personalitatea acelui om care îi ieșise în cale în împrejurări atât de nefericite – și pe care ar fi putut foarte bine să-l omoare. Acel om care, în mod evident, reușise s-o destabilizeze pe Klára cu privirea lui.

— Mă duc acasă. Nu pot să stau aici, a spus el până la urmă, desprinzându-se din îmbrățișarea Klárei, care fără să-și dea seama se agățase de el.

Ținând-o cu blândețe, dar ferm de umeri, a îndepărtat-o de el ca să-i prindă din nou privirea. Ea părea să iasă dintr-un soi de toropeală.

— Da, ai dreptate, a răspuns ea.

— O să fie totul în ordine?

— Bineînțeles. Nu-ți face griji. Sunt eu proastă cu poveștile mele.

Jiří i-a zâmbit. Dar disconfortul Klárei îl cuprinsese și pe el. Ceea ce, simultan, îi potolise sentimentul de vinovăție față de Špidla. A schimbat o privire cu Blanka, iar aceasta a încuviințat imperceptibil din cap. Avea să aibă grijă de Klára până la sfârșitul gărzii. Aveau să plece împreună, ca de obicei. Elena le surprinsese dialogul mut, dar nu a lăsat să se vadă asta.

Jiří a sărutat-o tandru pe Klára, căutând să-i transmită prin acel sărut puțin din forța brută și din calmul solid pe care voia să le întruchipeze, dar care păreau să-l părăsească brusc.

Le-a salutat sobru pe colegele Klárei și a ieșit din cameră, sub privirea compătimitoare a Blankăi și cea enigmatică a Elenei.

XV

Era cald lângă zidul teatrului. Timpul trecea încet sub soare, iar cuvintele lui Kelsen reînviau o perioadă și niște personaje de mult dispărute – oameni fără nicio legătură cu propria mea poveste, care trăiseră o existență atât de îndepărtată de a mea încât părea aproape exotică, dar care călcaseră pe străzile pe unde tocmai umblasem, care își opriseră, poate, privirea asupra fațadelor pe care tocmai le contemplasem. Care îmi erau complet străini, dar pe care, într-un fel, puteam să-i discern ca pe niște forme transparente în lumina fierbinte a acestui început de după-amiază de august.

Kelsen și-a aprins a nu știu câta țigară, trăgând profund în piept și scoțând conștiincios fumul pe nas. Se întrerupsese o clipă. O dată în plus, așteptarea mi s-a părut insuportabilă.

— Și pe urmă? am exclamat eu pentru a pune capăt acestui timp mort.

— Și pe urmă ce?

Kelsen părea să se fi rătăcit în propria-i poveste. Sau

undeva în acest du-te-vino între terasa cafenelei unde transpiram sub soare și cețurile unui sfârșit de iarnă, cu patruzeci și cinci de ani în urmă.

— Ce-mi povestești nu m-ajută să înțeleg ce caut eu aici, alergând după Éléonore. Toate astea-s complet absurde.

Kelsen m-a fixat îndelung. Într-un final, s-a prefăcut că nu-mi bagă de seamă exasperarea.

— Chiar crezi că e absurd? m-a întrebat el în cele din urmă.

— Poți să-mi zici ce naiba fac eu la Praga, căutând-o pe cea pe care o credeam femeia cu care împart totul și care a plecat fără să-mi spună nimic, lăsându-mă singur și fără știri, ca și cum plecarea ei ar fi putut să nu aibă nicio importanță pentru mine?

Duritatea mea m-a surprins. Îmi proferam pe un ton sacadat frustrarea în fața unui om pe care nu-l cunoșteam. Credeam că nu vreau decât s-o regăsesc pe Éléonore, îmi fixasem voința numai asupra acestui punct, dar de fapt mă cuprinseseră dezamăgirea și un sentiment amar de trădare, revărsându-se fără vreun semn prevestitor peste digurile pe care le ridicasem inconștient. Iar povestea atât de reală și în același timp atât de abstractă, de lentă și de insuportabilă pe care mi-o derula Kelsen nu făcuse decât să-mi ațâțe resentimentul ascuns în loc să-mi răspundă la întrebări.

Deodată m-a înfricoșat propria mea instabilitate. De două zile oscilam neîncetat între speranță și furie, starea de spirit mi se schimba complet de la o oră la alta. Oare nu cumva înnebuneam pur și simplu? Evoluam ca pe un fir, pe o creastă subțire între două abisuri și nu făceam decât să mă poticnesc, căzând când într-o prăpastie, când în alta și agățându-mă abia în ultima clipă. Și dacă la următoarea cădere nu mai reușeam să mă prind de nimic?

Hotărât lucru, nimic nu avea sens în povestea asta.

Da, totul era absurd.

— Așa e, fără îndoială, a continuat Kelsen în prelungirea gândurilor mele. Ești supărat pe ea.

Maxilarul mi s-a încleștat, iar mâinile căutau un obiect inexistent pe care să-l zdrobesc pentru a-mi potoli o nevoie

irepresibilă de distrugere.

— Da, sunt supărat pe ea. O iubesc și sunt supărat pe ea. Pentru că n-a avut încredere în mine, deși aș fi fost gata de orice pentru ea. Pentru că m-a lăsat pe marginea drumului, m-a exclus dintr-o parte a vieții ei. O iubesc și nu-nțeleg. Da, o iubesc și sunt supărat pe ea.

Kelsen și-a ațintit privirea spre un punct imaginar de deasupra bisericii.

— Niciodată n-am știut să mă deschid pe de-a-ntregul către cineva. Sau, mai bine spus, o singură dată, în fața unei singure persoane. A murit și, de atunci, n-am făcut decât să ridic ziduri ca să mă protejez. De ceilalți. De cei care ar fi putut să se intereseze de mine. Ceea ce era o grădină secretă s-a extins treptat, devenind un câmp imens care cuprinde viața mea. Un câmp pe care, astăzi, numai eu îl cutreier.

Mă durea fix în cot de ceea ce voia să-mi spună despre el. Iar el știa asta. Dar a continuat.

— Cred că fieonore e din soiul ăsta, al celor care țin numai pentru sine o parte din ei. Și care nu înțeleg decât prea târziu că acest șir tot mai lung de secrete a devenit identitatea lor, ființa lor intimă. Că s-au ferecat ei înșiși într-o încăpere a cărei cheie au pierdut-o. Și în care nimeni nu mai poate intra.

A oftat.

— Mă tem. Că n-ai s-o regăsești pe cea pe care o cauți. Sunteți tineri amândoi. Dar poate că deja ai pierdut-o.

Furia care mă susținuse în zilele precedente, ascunsă sub un capac fragil de speranță naivă și de frică, de dragoste nebunească și de lipsă fizică, aluneca încet, dezvăluind un infinit de dezamăgire și de dezgust – pentru ea, dar și pentru mine. Și totuși, paradox suprem, voiam neîncetat să o regăsesc, ba chiar în acel moment conștiința mea se limita la această dorință.

— N-ar trebui să-ți spun asta, s-a corectat el. Sigur mă înșel. Dar știu ce văd în tine. Iubire dezamăgită, înșelată într-un fel. Și știu cât de nociv poate fi lucrul ăsta.

— N-am venit aici ca să suport o psihanaliză de doi bani, i-am aruncat eu în față.

O reacție de apărare puerilă pe care el a receptat-o, cu siguranță, drept ceea ce însemna – adică nu mare lucru.

— Sigur. Nu ăsta e scopul meu. Nu mă laud că te-aș înțelege. Și nici măcar nu încerc să te fac să crezi asta. Îți spun doar cum aș reacționa eu în situația ta. Și cred că reacționezi ca mine.

— Nu știi nimic.

— Nu. Totuși cred că nu mă înșel.

Certitudinile lui trântite calm îmi exacerbau nerăbdarea, alimentând fără răgaz o iritare însoțită de un insuportabil sentiment de neputință care, din nou, amenința să copleșească totul.

Totuși îmi dădeam seama că avea dreptate.

— Să lăsăm asta, a tranșat el problema. Despre ce s-a întâmplat pe urmă știu numai câteva frânturi.

Fără tranziție, Kelsen revenise la acea lună martie 1967 în care ar fi trebuit să găsesc răspuns cel puțin la o parte dintre întrebările mele. M-am resemnat, fără iluzii sau entuziasm, să reluăm firul povestirii.

— La un moment dat Špidla a ieșit din spital. Klára și Jiří n-au mai auzit nimic despre el, iar Klára și-a uitat, până la urmă, fricile irațională. S-au căsătorit. Fără îndoială, în primăvara aia a fost făcută poza pe care mi-ai arătat-o. La sfârșitul anului li s-a născut o fetiță, pe care au botezat-o Eva.

O nouă țigară.

— La începutul lui 1968, Dubček îl înlocuiește pe foarte ortodoxul Novotný în fruntea Partidului Comunist Cehoslovac. Începe atunci scurta perioadă de liberalizare a regimului care a rămas cunoscută sub numele de *Pražké jaro* – Primăvara de la Praga. Libertate de expresie, reforme economice profunde, inovațiile sunt numeroase. Chiar dacă puterea politică a Partidului nu este pusă fundamental în discuție, controlul exercitat de el asupra societății în ansamblu încetează deodată. Pentru o vreme, în orice caz. Probabil că primăvara asta a fost cea mai frumoasă trăită de Praga de la perioada interbelică și Prima Republică încoace – faza de independență națională care rămâne în inima tuturor cehilor ca amintirea

unei epoci de aur pierdute și pe care nici Klára, nici Jiří n-o cunoscuseră. Până la invadarea țării de către trupele sovietice și de către armatele „țărilor-surori” din Pactul de la Varșovia la sfârșitul lui august, viața lor trebuie să fi fost frumoasă, din câte știu eu.

Kelsen s-a întrerupt încă o dată, cu privirea pierdută și țigara arzându-i încet între arătător și degetul mijlociu.

— Și ce legătură are asta cu Éléonore? Cu legătură cu moartea lui Jiří Kubiš în Valais, patru decenii mai târziu? Cum o să explice în sfârșit povestea asta tot ce nu reușesc să-nțeleg?

Lăsasem să cadă aceste întrebări una câte una, fără să mă uit la el, cu o voce monocordă și atonă care exprima, mai bine decât orice răbufnire, cât de aproape era echilibrul meu mintal să cedeze. Aproape că am simțit fizic cum voința lui Kelsen se apleca pentru a o sprijini pe a mea – pentru a mă ajuta să rezist.

— Ajung și acolo. La începutul lunii octombrie 1968 s-a schimbat totul pentru ei.

XVI

O liniște călduță domnea în austerul și minusculul apartament de pe Komunardů. Eva dormea în leagănul ei și Klára, epuizată, ațipise pe canapea. Jiří citea numărul de ieri din Rudé Právo[5], *organul oficial al Partidului. Pierdea firul unui articol neinteresant care aproba servil ultimele decizii ale conducerii KSČ[6], surprinzându-se că citește de mai multe ori același rând pompos și indigest.*

Pe Jiří nu-l interesa politica. Dar citea mult, cum fac cei care, din cauză că nu-și pot alege lecturile, devorează tot ce le pică în mână. Și nu se putea abține să zâmbească văzând cum ziarul sprijină fără rezerve revirimentul conservator al regimului cu același entuziasm cu care susținuse reformele liberale din lunile precedente. După sejurul forțat la Moscova, după cele câteva zile de captivitate care parcă îl striviseră, prim-secretarul Alexander Dubček era încolțit, nimeni nu se lăsa păcălit. Și totuși, chiar în

timp ce trupele sovietice staționau peste tot în țară, iar Dubček aplica o atenuare a politicii sale care, foarte probabil, îl îndepărta cu fiecare zi de convingerile sale profunde, bravul ziar al muncitorilor continua să laude continuitatea închipuită în care se înscria politica guvernului și a Partidului, transformând contradicțiile evidente și slalomul ideologic ale acelui sfârșit de an într-un drum drept și perfect jalonat spre fericirea pură a proletariatului.

Sătul de retorica șablonardă din Právo, *Jiří s-a ridicat din fotoliu ca să-și aprindă o țigară la geam. Strada era pustie și liniștită. În bloc, două familii întregi își părăsiseră apartamentele de pe o zi pe alta, fără să se știe destinația lor. Bineînțeles, nu fusese publicată nicio cifră, iar subiectul nu ținea prima pagină a presei oficiale, dar toată lumea cunoștea un vecin, un văr sau un prieten care plecaseră din țară după invazie. Sferele conducătoare păruseră să se resemneze cu această idee, convinse, cu siguranță, că exilarea elementelor reacționare și mic-burgheze ale populației care-și pusese destinul în mâna Partidului avea să constituie, ca o simbolică luare de sânge, prima etapă a unei regenerări necesare a societății cehoslovace.*

Jiří fusese tentat să-i imite pe oamenii care lăsaseră totul în urmă și riscaseră totul pentru a pleca în căutarea unei alte vieți, pe alte meleaguri. Nu-i vorbise niciodată Klárei despre asta. Ea, fără îndoială, n-ar fi vrut să plece. Cum să te duci spre necunoscut, cu două valize uzate legate cu sfori și un copil de nouă luni în brațe?

Și ca să găsești ce?

Nu, el făcuse alegerea bună – sigur, oarecum obligat. Cea de a rămâne. Avea o familie, ca un nucleu moale în sânul căruia era liber să-și organizeze existența după bunul plac. Și munca. Și prietenii. În sfârșit, toți cei care, asemenea lui, refuzaseră să facă marele salt – sau nici măcar nu se gândiseră la asta.

•

Se ducea să stingă țigara în scrumiera de pe pervaz când niște bătăi surde au răsunat în ușa apartamentului. Mașinal, Jiří s-a uitat la ceas. Era aproape nouă jumătate. Cine putea să fie la ora asta? Fără îndoială, vreun vecin de palier rămas fără zahăr sau

făină. După invazie, nimeni din cartier nu mai ieșea atât de târziu.

Bătăile au crescut în intensitate și, prin ușa prea subțire, o voce impersonală a strigat anunțul rece care, într-o fracțiune de secundă lungă cât eternități întregi de groază, dădea peste cap fără putință de întoarcere viața celor care-l auzeau.

— Securitatea statului, deschideți ușa!

Klára s-a trezit tresărind, iar privirea îngreuiată de somn s-a agățat, fără să înțeleagă, de cea a lui Jiří. Apoi, ca și cum o ceață opacă s-ar fi risipit brusc, a deschis complet ochii și totodată a înțeles sensul cuvintelor rostite de voce. S-a sculat încet, fără să spună nimic și fără să-l scape din ochi pe Jiří. El a ridicat din umeri și s-a îndreptat spre ușă, lăsând-o pe Klára tulburată în spatele lui.

Bătăile s-au mai auzit o dată, și mai violent, înainte ca Jiří să deschidă. Pe palier se aflau trei bărbați în civil, cu fețe impenetrabile și impermeabile gri fără cute.

— Bună seara, tovarăși.

— Jiří Kubiš? a întrebat personajul care stătea din centru, puțin în fața zbirilor săi.

— Da, eu sunt.

— Vă rog să vă luați paltonul și să ne urmați.

Niciun cuvânt în plus în această mecanică umană bine rodată.

În umbra apartamentului din spatele său, Jiří a simțit-o pe Klára apropiindu-se și strecurându-se lângă el.

— De ce trebuie soțul meu să meargă cu dumneavoastră, tovarăși?

— Îmi pare rău, doamnă, nu sunt autorizat să vă răspund.

— Dar o să se poată întoarce în seara asta?

— Nu știu.

În acel moment s-a trezit Eva. Plânsetele ei au răsunat din capătul apartamentului. Klára a părut dezorientată pentru o clipă, mâna i s-a agățat de cea a lui Jiří și capul, parcă fără voia ei, i s-a întors spre camera de zi din spatele ei, unde trona leagănul Evei.

Ca pentru a pune capăt acestei clipe de ruptură, Jiří și-a eliberat mâna, s-a întors către soția lui, i-a cuprins fața și a sărutat-o repede.

— Probabil e o greșeală. O să mă-ntorc repede. Pup-o pe Eva din partea mea.

Klára și-a cufundat pentru o ultimă oară privirea într-a lui, iar acea privire voia să spună: „Știi bine că în țara asta există numai greșeli. Greșeli care durează ani întregi. Greșeli care fac ca oamenii să nu se mai întoarcă acasă”.

Jiří și-a luat pardesiul și i-a urmat pe oamenii de la StB[7].

Klára a rămas un timp în prag. Inima i se oprise, se scursese cu totul într-un înveliș de bronz. Plânsetele și sughițurile Evei s-au întețit. Klára s-a silit să se smulgă din toropeală, să-și alunge angoasa – să iasă din sine însăși.

A închis încet ușa și s-a întors spre interiorul apartamentului, sprijinindu-se cu spatele de cadru. S-a forțat și s-a apropiat de leagăn ca să-și ia fetița în brațe. Eva a ridicat ochii spre cei ai mamei sale și s-a potolit.

Atunci a început Klára să plângă.

•

— Știți pentru ce vă aflați aici?

Jiří fusese adus cu mașina până la sediul StB-ului de pe Bartolomějská, o stradă îngustă nu departe de actualul bulevard național. Se afla într-o mică sală de interogatoriu cu pereți gri și murdari, mobilată cu un birou de lemn și două scaune tari. Un soldat în uniformă stătea în picioare, tăcut, lângă ușa închisă, la spatele său. Îl puseseră să se așeze pe unul dintre scaune, cu mâinile pe lângă corp.

În fața lui, de partea cealaltă a biroului curat și ordonat, luase loc un ofițer. Când ridicase ochii spre el, Jiří tresărise, înăbușindu-și un țipăt de surpriză care se transformase într-un croncănit ușor și nepotrivit. Încins într-o uniformă pe care lumina zgârcită o făcea să pară gri sau verde, de la un moment la altul, cu chipiul în mână, Alexej Špidla se așezase încet și îl măsurase cu un aer absent, în timp ce un zâmbet palid i se schița pe fața emaciată. Cicatricea lăsată de accident era foarte vizibilă pe obrazul drept.

— Știți pentru ce vă aflați aici?

Jiří se forță să răspundă.

— Nu știu nimic. Nu, nu știu.

Špidla n-a răspuns, zâmbind în continuare.

— E din cauza accidentului?

Zâmbetul lui Špidla s-a făcut mai larg.

— N-ați avut nicio vină. Eu am traversat fără să mă uit. Chiar credeți că la Securitatea Statului convocăm în mod arbitrar cetățeni din cauza unor fapte pentru care nu sunt responsabili?

— Nu cred nimic. Nu știu de ce am fost arestat de acasă.

— Nu știți. Foarte bine. Eu știu.

— N-am făcut nimic.

— Poate. Dar trebuie să înțelegeți un lucru.

— Care? a murmurat Jiří, care vedea, la fiecare replică a lui Špidla, cum o parte din lumea lui se prăbușește.

— O să trebuiască să înțelegeți că eu fixez regulile jocului. Eu o să decid dacă rămâneți aici sau dacă vă puteți întoarce acasă, la soția și la fiica dumneavoastră. Ceea ce trebuie să vă băgați bine în cap e că, începând de acum, viața dumneavoastră sunt eu.

Jiří simțea cum îi bate pulsul la încheieturi. Avea furnicături în mâinile care-l atârnau în gol ca niște apendice de acum inutile. Cu un gest, Špidla i-a făcut semn să iasă soldatului care păzea ușa. Odată aceasta închisă, a continuat:

— Iar eu tocmai viața dumneavoastră o vreau.

XVII

Kelsen se ridicase pentru a-și muta scaunul la umbra zidului. Bătaia soarelui pe trotuar era insuportabilă. L-am imitat, așteptând să vorbească iar.

Ființele cărora Kelsen le dăduse viață în timpul povestirii rămâneau în fața mea, fantome neclare în toropeala liniștită care îneca Piața Păcii. Degeaba simțisem la început ca existența acelui cuplu necunoscut nu mă privea, acum nu puteam scăpa de un sentiment misterios de apropiere și de compasiune față de ei, dincolo de anii care ne despărțeau. Nu știam nimic despre ei și totuși simțeam că făceau parte din viața lui Kelsen, ca și cum ar fi locuit, într-un mod pe care nu puteam să-l înțeleg pe deplin, în propria lui personalitate. Ca niște amintiri întrupate puternic chiar în miezul existenței sale

despre care nu știam nimic.

Imaginea lor pe asfalt începea totuși să se estompeze ușor. Părul negru al Klárei, privirea tristă a lui Jiří, lungul sărut nevinovat din ceața invernală care se ridica dinspre Vltava, totul se ștergea încet în lumina prea puternică. O imagine sepia subliniată de bruma timpului pe care soarele o topea fără nicio cruțare.

Nu aveam nimic de spus și, până la urmă, Kelsen a vorbit:

— Špidla o voia pe Klára. Era nebun după ea de când o văzuse la spital, când se trezise. Devenise o idee fixă. Și, cum era ofițer StB, a putut să afle repede totul despre ea. Și să înțeleagă că primul obstacol între ea și el era soțul ei. Evenimentele din 1968, începutul de liberalizare a regimului, apoi invazia sovietică i-au oferit ocazia să acționeze. Să pună în practică un plan bine chibzuit. Normalizarea era în curs. Odată cu revenirea rușilor, StB avea mână liberă să readucă ordinea și să-i neutralizeze pe toți cei care, mai îndeaproape sau mai de departe, contestaseră ordinea stabilită. În împrejurările astea, cine avea să-și bată capul ce se întâmplase cu un vatman amărât arestat de servicii? Doar dispăreau atâția și nu se mai auzea nimic despre ei…

— Ce s-a întâmplat? Jiří n-a fost eliberat?

— Klára nu l-a mai văzut niciodată.

Kelsen m-a privit, ridicând dezabuzat din umeri.

— Păi, și cel pe care l-am găsit mort în Elveția? am întrebat eu.

— N-ai înțeles? Nu era Jiří Kubiš. Jiří a dispărut în 1968. Mai mult ca sigur, executat în subsolurile de pe Bartolomějská. Sau undeva în mijlocul vreunui câmp. Nu era ceva frecvent, nu, dar se mai întâmplau și asemenea lucruri. Pe vremea aia.

— Și Klára? Și copilul?

— Klára nu voia să plece din țară. Nu atâta timp cât nu-l găsea pe Jiří. Dar familia ei a reușit s-o convingă să fugă. Dacă-i arestaseră soțul, puteau s-o aresteze și pe ea. Pentru ea, dar mai ales pentru fiica ei, trebuia să plece. Asta a și făcut. Ca mulți oameni la acel sfârșit de 1968…

— Au lăsat-o să plece?

— Autoritățile nu erau prea stricte. Preferau ca elementele îndoielnice să emigreze. Cel puțin, atâta timp cât hemoragia era suportabilă. Cehoslovacia nu era RDG. Est-germanii puteau să-și părăsească țara și totuși să rămână în Germania. În vest. Dar cehii? Unde puteau să se ducă?

Kelsen a scos ultima țigară din pachet.

— Aproape zece mii s-au refugiat în Elveția. Asta a făcut și Klára. Pe anumite filiere, nu știu, a ajuns în Elveția cu fiica ei. De ce Elveția? Nici asta nu știu.

— Și Špidla a lăsat-o? Fără să reacționeze?

Kelsen a zâmbit dureros.

— Cred că Špidla a urmărit-o. Cred că a venit în Elveția. Sub identitatea lui Jiří Kubiš.

Era ca și cum o bucată de istorie lăsată în umbră ar fi fost brusc luminată de valurile insuportabile ale soarelui care se revărsau pe deasupra bisericii Sfânta Ludmila, până la periferia propriului meu mediu.

— Așadar pe Špidla l-am fi găsit noi la Mauvoisin…

Nu era o întrebare, era o exprimare în cuvinte a ceea ce tocmai realizam.

Kelsen a precizat totuși:

— Ai grijă, Valérien. Această ultimă informație e numai o presupunere. Așa cred eu. Dar nimic nu dovedește că am dreptate.

Puținul pe care-l cunoșteam despre Kelsen îmi dădea impresia că până și intuițiile lui erau valoroase. Dar nu puteam accepta tot ce-mi dezvăluise fără să fi obținut mai întâi măcar o explicație.

— De unde știi toate astea? Cum ai aflat povestea asta – și cum se face că vii să mi-o spui acum, mie, care anchetez oficial tocmai crima asta? Prin ce întâmplare ni s-au intersectat drumurile fix în momentul ăsta? Nu-i vorba de hazard, nu-i așa?

— Nu. Nu pe de-a-ntregul.

Kelsen părea că vrea să-mi eludeze întrebarea. A continuat:

— Știi care era al doilea prenume al Evei, fiica lui Jiří și a

Klárei?

— Nu, și ăsta nu e răspunsul la întrebarea mea.

— Așteaptă, Valérien. I-au ales prenumele de Rusalka. Eva Rusalka Kubišová.

De ce ar fi trebuit să mă intereseze această informație?

— Rusalka? Personajul din opera lui Dvořák? am sugerat mașinal, fără să-mi dau seama prea bine unde voia Kelsen să ajungă.

— Da, personajul din operă. Dar nu numai. În folclorul ceh, *rusalky* sunt niște ființe supranaturale legate de apă – de lacurile și râurile din Boemia. Sunt naiade, zâne. Mircea Eliade le considera o resurgență slavă al cultului antic al Dianei.

Atunci Kelsen și-a ațintit privirea în ochii mei ca să se asigure că-l urmăresc. Un profesor și elevul lui, am gândit eu imediat.

— Dacă opera lui Dvořák și alte creații romantice din secolul al XIX-lea au făcut din ele un personaj unic (Rusalka), o individualitate inițial pozitivă sub trăsăturile unei femei dispuse să renunțe, din dragoste, la condiția ei nemuritoare, inspirația populară este foarte diferită. *Rusalky* sunt personaje înfricoșătoare, de care oamenii trebuiau să se ferească. Puteau să apară atât sub forma unor fete atrăgătoare cât și a unor bătrâne asimilabile vrăjitoarelor. Vocea lor avea puterea de a-i fermeca pe bărbați – cam ca Lorelei pe Rin. Sub vrajă, victimele (bărbați tineri, cel mai adesea) se lăsau prinși în mrejele lor și trași la fundul apei, în palatul lor de cristal, de unde nu mai aveau nicio speranță să se întoarcă. De altfel, țăranii născociseră strategii pentru a se proteja de personajele astea a căror realitate nu era pusă la îndoială. De pildă, nu umblau niciodată fără niște usturoi sau niște fire de pelin la ei în săptămâna de după duminica Sfintei Treimi, perioadă în care *rusalky* erau, potrivit mitului, cel mai active.

Kelsen a dat de mai multe ori din cap, parcă prins de propria lui expunere.

— În plus, dacă-ți aduci aminte, Rusalka din operă îl ucide în actul al treilea pe prințul de care este îndrăgostită și care a

trădat-o, apoi se întoarce în adâncuri… chiar dacă se căiește și îi încredințează lui Dumnezeu sufletul lui. Așadar o figură mai ambiguă decât pare.

— N-am văzut niciodată opera asta. Și nu-s sigur că te urmăresc.

— Nu-i nimic de urmărit. Ce vreau să spun e că, ținând cont de povestea Klárei și a lui Jiří, alegerea acestui prenume, cam surprinzătoare în definitiv, era întrucâtva un semn. *Rusalky* erau la origine copii de om, morți înainte de botez. Sau fete rămase însărcinate, blestemate și alungate de părinți, sau sinucigașe care reveneau la viață sub forma unor spirite ale pădurii și ale râului, demoni ai apelor. „Orice basm a ieșit din profunzimile sângelui și ale fricii", spunea Kafka, pare-mi-se. Și știa el ceva despre atașamentul sufletului ceh față de aceste povești sumbre și sălbatice. Ce încerc să te fac să înțelegi e că a-i pune un astfel de prenume copilului, mai ales în perioada comunistă când toate credințele populare erau mai mult sau mai puțin condamnate de regim, denunțate ca rămășițe medievale demne de popoarele înapoiate, înseamnă să-l marchezi cu pecetea de neșters a legendelor străvechi. Și, în același timp, să-l legi de epopeea naționalistă de la sfârșitul secolului al XIX-lea – o altă decizie încărcată de sens în cadrul blocului estic de la sfârșitul anilor șaizeci. Însemna să-ți asumi vechea mitologie din colțul ăsta de țară. Să-ți însușești o viziune a lumii marcată de o formă de pesimism ascuns sub umor, dar mereu palpabil. Să revendici genul ăsta de nonșalanță ironică și amară specifică poporului ceh. Și, când ne gândim la destinul acestui copil, nu ne putem împiedica să credem că alegerea nu a fost lipsită de consecințe.

— Nu alegerea asta l-a dus pe tatăl ei în carcerele StB-ului.

— Nu, bineînțeles. Dar Eva a crescut fără tată, în exil, lângă o mamă marcată pentru totdeauna de ruptura asta – cu atât mai greu de asumat cu cât, fără îndoială, nu a aflat niciodată cu adevărat ce i s-a întâmplat soțului ei. Jiří a rămas alături de ele, ca o fantomă discretă, dar omniprezentă, ca o remușcare înțepenită în limburi, în vreun teritoriu intermediar dintre realitate și fantasmă, dintre doliu și speranța

întoarcerii. Eva a văzut cum tinerețea i se scurge în umbra acestui tată pe care nu l-a cunoscut niciodată, dar pe care Klára îl făcea să trăiască numai pentru ea. Au crescut și au îmbătrânit amândouă cu un spectru de care nu puteau, nici nu voiau să se elibereze. Și-au urmat drumul însoțite de amintirea asta vie și încremenită care nu le-a părăsit niciodată cu adevărat.

Julien, care nu părea să mi se adreseze mie de fapt, a făcut o pauză înainte de a-mi arunca o privire ciudată.

— Amintirile noastre ne fac ceea ce suntem. Ne determină, în mare parte, viitorul. Ne influențează relațiile pe care le stabilim. Hotărând să le ținem sub tăcere sau să le împărtășim ne creăm noi imaginea pe care o percep ceilalți.

— Pari să vorbești aici mai mult despre tine decât despre Klára și Eva, am îndrăznit eu după un moment de tăcere.

— Se prea poate. Dar nu, vorbesc și despre ea – despre Eva. Am cunoscut-o bine. De la ea știu ce ți-am povestit. Din ce mi-a spus ea, dar și din ce mi-a ascuns – și a trebuit să ghicesc.

— Ai cunoscut-o?

Întrebarea mea era rezultatul efectului de surpriză. Dar, gândindu-mă mai bine, era absolut logic. Cum ar fi putut Kelsen să afle despre această poveste altfel decât prin intermediul unuia dintre protagoniștii ei? Totuși înțelegeam din ce în ce mai puțin spre ce ne conduceau toate acestea. Cu cât aflam mai multe, cu atât reușeam mai puțin să îmbin piesele acestui puzzle mișcător, care păreau să se înmulțească pe măsură ce avansam, parcă pentru a mă împiedica definitiv să cuprind imaginea de ansamblu. O imagine în care probabil că stăteau Klára și Jiří în fața bisericii lor, și Eva, și Alexej Špidla mort pe baraj, și Julien Kelsen, și Éléonore și cu mine.

— Da, ne-am întâlnit în 2002, cu numai zece ani în urmă. Locuia tot în Elveția pe atunci, la Zürich. Venisem să țin o serie de conferințe la universitate. Pe vremea aia, Klára murise deja de mult. O răpusese un cancer la sfârșitul anilor optzeci, la nici patruzeci de ani. N-a apucat să vadă căderea comunismului.

Kelsen n-a ezitat nicio clipă să treacă într-un registru mai

personal. Într-un fel, am fost emoționat că aborda acest subiect cu mine – eram gata să pariez orice că nu mai vorbise nimănui despre asta.

— Am făcut cunoștință după ultima mea intervenție. A venit la mine și am discutat îndelung. Tocmai abordasem problema rezistenței pasive față de regimul comunist, comparând cazul Cehoslovaciei și cel al Republicii Democrate Germane. Era frumoasă, seducătoare. Eu îmi pierdusem soția cu peste zece ani în urmă. Retrospectiv, îmi spun că eram două feluri de naufragiați care se agățau unul de altul ca să nu se scufunde. Ceea ce nu prea e cel mai bun mod de a-ți salva viața… Pe scurt, am început o relație care a durat aproape un an. Era prima femeie pe care o luam în brațe după moartea soției mele. Am crezut, pentru o clipă, că era un semn al destinului, o a doua șansă. Fiul meu, Romain, a simpatizat-o imediat. Dar, până la urmă, a fost doar un fel de răgaz, o scurtă iluzie. Purtam amândoi o povară prea grea de probleme nerezolvate ca să putem merge mai departe. Ne-am despărțit anul următor. N-am rămas în relații proaste după despărțire, dar fiecare și-a reluat viața de dinainte și, încetul cu încetul, am pierdut legătura.

Kelsen m-a privit și a schițat un zâmbet prin care râdea de sine însuși.

— Pe atunci era văduvă de zece ani. Avea treizeci și cinci de ani, iar eu patruzeci și trei. Avea o fată, mai mare decât Romain. Trebuie să fi avut șaptesprezece ani pe atunci. Dar n-am întâlnit-o niciodată. Era limpede că se înțelegeau foarte prost, dar Eva nu mi-a destăinuit nimic precis pe subiectul ăsta. După câteva luni, am început să sufăr pentru că eram ținut astfel la distanță de o parte a existenței ei – înainte să-mi dau seama că și eu refuzam, exact în același fel, să-i dau acces la propriul meu trecut. Fiecare și-a păstrat secretele, până când lucrurile nerostite au devenit prea apăsătoare. O poveste teribil de prostească, care spune mai multe despre egoismele fiecăruia decât despre construirea unui eventual viitor comun… Așadar am rămas aici.

Un nou zâmbet dulce-amar.

— Totuși mi-a dezvăluit anumite elemente despre familia ei – de fapt, tot ce ți-am povestit acum.

Am prins mingea din zbor.

— Și de ce mi-ai povestit? Mi-ai zis că dispariția lui Éléonore, plecarea ei la Praga și totodată moartea lui Kubiš, alias Špidla, ți-au permis să faci legătura cu propria ta poveste. Adică relația cu Eva, fiica lui Jiří și a Klárei, dacă înțeleg bine. Dar tot nu văd ce poate s-o lege pe Éléonore de tot ce mi-ai mărturisit.

— Știu. Știu prea bine. Totuși, asta nu pot să-ți dezvălui eu. Éléonore trebuie s-o facă, crede-mă. Și cred că o s-o facă.

Citind în ochii lui Kelsen acel amestec straniu de hotărâre rece și de compasiune discretă pe care-l putusem observa deja, m-am decis, fără tragere de inimă, să nu insist.

Trecuse deja destul de mult din după-amiază, umbra turnurilor de la Sfânta Ludmila se alungise peste măsură.

— Te las, Valérien. Poate o să mai rămân câteva zile la Praga. Nu mai venisem de atâta vreme. De la o călătorie cu Eva, ca să spun adevărul.

A părut să ezite.

— Ai numărul meu. Ține-mă la curent. Dacă vrei. Sper că lucrurile o să se aranjeze – cu Éléonore, vreau să spun. Sunt sigur că… ea n-a vrut să te rănească. Pur și simplu, face parte – ca și mine – dintre oamenii care suferă de un handicap afectiv deosebit și cărora le este extraordinar de greu să se destăinuiască altora. Chiar și celor pe care-i iubesc. Nu fi prea aspru cu ea.

S-a ridicat lăsând pe masă câteva monede de cincizeci de coroane.

— La revedere, Valérien. Sper să ne mai întâlnim.

Am schițat un gest vag din cap și l-am privit cum pleacă.

Silueta lui slabă, dreaptă și, totuși, parcă șubredă s-a estompat treptat în ceața căldurii care se ridica din piață. Ochii mei au urmărit o rază piezișă de lumină portocalie, înainte de a reveni spre copacii din jurul bisericii.

Kelsen dispăruse deja.

XVIII

Am rămas așezat mult timp după plecarea lui Kelsen. Discuția noastră durase ore în șir, dar tot era prea devreme ca să mă duc direct în parcul Letná. Așa că am decis să trec pe la hotel.

Am luat-o pe lângă umbrele bisericii, profitând puțin de relativa răcoare pe care o exalau vechile ziduri de cărămidă. Între ele și copaci, vara devenise mai ezitantă, parcă întoarsă deja spre luna cenușie care urma. Dar, după ce am trecut de piață, mirosul fad al asfaltului înfierbântat de soare, al gazelor de eșapament și al mâncărurilor grele de la dughenele ce jalonau strada m-a izbit din nou în față, ca o prezență alături de mine. Orașul trăia și respira în jurul meu.

•

La hotel, am făcut un lung duș rece și m-am schimbat. Am ieșit din cameră pe la ora cinci.

Am traversat Malá Strana, iuțind inutil pasul de-a lungul străzilor șerpuitoare, printre zidurile înalte din jurul grădinilor publice cu peluze arse. Temperatura tot nu scăzuse.

Mergând de-a lungul cheiului Edvard Beneš, printre fațadele înalte ale Academiei Straka și pantele acoperite de copaci care urcau asaltând platoul Letná, am văzut pentru o clipă celălalt mal desprinzându-se, pachebot beat cu vopseaua scorojită care, foarte încet, se îndepărta de mine. Doar zidurile austere, de un brun-negru, ale Facultății de Drept au reușit să pună capăt acestei iluzii de mișcare și să redea imaginii imobilismul ei liniștit.

Apa fluviului curgea cenușie sub lumina apăsătoare, dar nimic nu se mai mișca.

Când am ajuns la baza scării monumentale care urca fără grație spre Metronom, această mașinărie insolită care prefira silențios secundele în ritmul lent al enormului ei balansier și care înlocuise o statuie a lui Stalin distrusă în epoca Hrușciov, am zărit în dreapta o cărare urcând în pantă lină prin desișurile încurcate. Acest drum l-am ales și m-a condus la o

largă terasă umbrită de copaci înalți și presărată cu mese și bănci, cam în genul acelor *Biergarten* bavareze. Puțin retrase, o vilă neoclasică și o cafenea pierdută în afara timpului, cu scaune albe de fier forjat și clienții ei duminicali prea bine îmbrăcați pentru această zi interminabilă și incandescentă de vară.

De acolo, prin golurile mari dintre trunchiuri, am contemplat orașul colorat care se etaja în fața mea, de la râu până la monumentul național de pe Vítkov și la înălțimile cartierului Žižkov. Siluetele negre ale monstruoșilor bebeluși hidrocefali se disting clar în aerul dens, escaladând prostește turnul televiziunii din depărtare. Era, cred, o operă a lui David Černý care emana un sentiment de totală absurditate perfect adaptat la starea mea de spirit. Acești bebeluși mari și negri care urcau fără țintă pe verticală erau frații mei mai mici, o armadă de euri secunde pierdute într-o existență aberantă. Ca și ei, trebuia să urc, să urc în continuare – dar spre ce? N-aș fi știut să spun.

De altfel, și astăzi îmi mai pun întrebarea asta când mă gândesc la ei.

Fără să găsesc mai multe răspunsuri ca atunci.

•

Am umblat pe drumul de lângă terasă, chiar pe marginea pantei. Pietrișul scrâșnea sub pașii mei, pantofii mi se înălbeau de praf. Sub copaci, temperatura era suportabilă, dar, îndată ce razele oblice răzbăteau prin bolta ajurată a frunzișurilor, mă clătinam sub lovitura arșiței dense care, în ziua aceea, strivea fără răgaz orașul.

Am auzit în depărtare, pe celălalt mal, un clopot bătând lent de trei ori. Șase fără un sfert. Mi-am întrerupt hoinăreala ca să mă întorc la metronom. Prin parc, protejat de umbra străpunsă de pete de lumină a fagilor înalți, am iuțit pasul. Cu cât mă apropiam de esplanada care domina parcul, cu atât ritmul mi se accelera, în timp ce voința mea părea să fi renunțat la orice control asupra corpului. Pașii îmi deveneau mai mari, respirația mai scurtă, inima îmi bătea mai tare și mai repede.

Vedeam spațiul liber, pavat cu plăci de marmură desprinse care lăsau să iasă prin toate fantele tufe de iarbă galbenă și bolnăvicioasă, rigidă și scârțâitoare ca lemnul uscat, unde se înălța acest Metronom nepotrivit cu bătăi regulate, ciudat de odihnitoare. M-am forțat să încetinesc, să inspir profund. Clopotele invizibile au răsunat din nou, dar sunetul lor era parcă înăbușit de distanță și de umezeala din aer. În uriașul parvis dreptunghiular, căldura era insuportabilă.

Acolo am văzut-o. Stătea nemișcată la celălalt capăt al terasei, la limita umbrei aruncate de copaci. Sub soarele care apunea, era ca o statuie vie, o nimfă citadină, dură și frumoasă la marginea unei păduri. Zarva învolburată a orașului, alcătuită din zgomotul motoarelor și al roților de tramvai, fier pe oțel, din miile de conversații absorbite de ziua aceea, amestecate într-o cacofonie ordonată, într-o voce mai profundă ce se înălța de pe toate străzile, din toate piețele, din toate gurile de metrou – această zarvă nu a reușit să distrugă caracterul câmpenesc al momentului așa cum mi-a rămas el în amintire.

Ea era acolo.

Cea pe care o așteptasem, cea care rămăsese în ochii mei în fiecare minut al despărțirii noastre – cea care plecase fără o vorbă. Cea care nu avusese încredere în mine. Cea pe care o iubeam.

Éléonore.

Era acolo.

•

Am făcut încet cei treizeci de pași care mă despărțeau de ea. M-a văzut venind, dar n-a schițat nici cea mai mică mișcare în direcția mea.

Statuile nu se clintesc.

Eram în fața ei. A zâmbit timid. Părul ei întunecat oscila între umbra verde și lumina galbenă. Purta frumoasa rochie neagră care-mi plăcea la nebunie.

Și-a desfăcut brațele într-un gest de compasiune neputincioasă, de căință inutilă. Nu știu la ce se aștepta din partea mea, dar știu că fața mea nu a exprimat ceea ce căuta

ea – și că n-a dezvăluit ceea ce aș fi vrut să găsească. Înainte ca vreunul dintre noi să vorbească, neînțelegerea se instalase deja, iremediabil.

Ea a rupt tăcerea care se prelungea, ca o prăpastie tot mai mare între noi.

— Bună, Val.

— Salut.

— Mă… mă bucur să te văd. Toate astea… toate astea n-ar fi trebuit să se întâmple – sau n-ar fi trebuit să se întâmple așa.

— Și eu mă bucur să te revăd și să constat că ești bine…

Era atât de artificial. Cuvintele mele au sunat atât de găunos. Nu știam cum să continui. Voiam s-o iau în brațe. Dar furia – ura, ca să fiu sincer – care se acumulase în mine în zilele precedente a fost cea care mi-a dictat cuvintele.

— Nu mi-ai zis nimic. M-ai lăsat fără nicio veste. Ai hotărât să pleci fără un cuvânt.

Vanele se deschideau brusc și se scurgea un val de dezamăgire amară, de frici prea mult rumegate și de dragoste înșelată. Tot ceea ce nu voiam să arăt, ceea ce nu eram și ceea ce totuși simțisem.

— Nu trebuia să spui decât un cuvânt, să faci un singur lucru: să mă liniștești înainte să pleci. Să mă avertizezi într-un fel sau altul. Aș fi putut să înțeleg orice, să accept orice. De ce n-ai făcut-o?

— Nu știu. Sincer. Chiar nu știu.

Nu era un răspuns. Dar am văzut că era tot ce putea să-mi ofere. Că altceva nu era de spus.

— Dar de ce? am repetat prostește.

Simțea bine că n-o înțeleg.

I-am văzut lacrimile în ochi.

S-a apropiat de mine.

— Nu pot să-ți explic… Am acționat stupid. Bineînțeles că ar fi trebuit să vorbesc cu tine. Bineînțeles că ar fi trebuit să te anunț. Și totuși n-am făcut-o…

Lacrimile s-au revărsat, curgându-i pe obraji. Când a ridicat ochii spre mine, am văzut două stele de o culoare indefinibilă.

Între albastru, gri și verde, intense ca niște luciri de aur, două licăriri palide și totuși mai puternice decât toate obscuritățile, două licăriri care nu mai străluciseră pentru mine, de două zile, decât prin văluri groase. Numai două zile. Dar două zile poate însemna atât de mult timp…

Am văzut, de asemenea, două fântâni de tristețe și de remușcare.

Am văzut ochii celei pe care o iubeam.

N-am mai rezistat. Chiar dacă furia rămânea aceeași, chiar dacă intenționam să obțin explicațiile de care aveam nevoie, chiar dacă nu știam ce-o să se aleagă de noi, n-am mai putut să mă apăr. Am cuprins-o în brațe.

A izbucnit în hohote care mă sfâșiau, fiecare, ca o lamă. Ochii mei rămâneau uscați, dar sufeream.

Pentru ea.

Dar și pentru noi.

•

Am rămas îmbrățișați mult timp. Nu știu exact cât. N-am încercat să număr bătăile. Pe cele ale inimii mele între coaste. Pe cele ale clopotelor invizibile, îndepărtate și totuși atât de apropiate, în mijlocul tumultului orașului.

Îmi imaginasem clipa aceasta de zeci de ori în zilele precedente. Acest moment al regăsirii. Acest moment care să spulbere toate angoasele, să șteargă toate îndoielile. Deja îl trăisem prin anticipare. Deja îl lăsasem fără prospețime gândindu-l prea mult. Îl ofilisem așteptându-l prea mult. Îl murdărisem visându-l prea mult.

Văzusem cum ne lipim unul de altul într-un vârtej de lumină. Simțisem pe buze sărutul pe care aveam să ni-l dăm. Îi respirasem mirosul. Îi ținusem corpul în mâini. Îmi unisem conștiința cu a ei, în timp ce lumea din jur ar fi părut să-și țină răsuflarea în fața insuportabilei imagini de fericire pe care o ofeream ea și cu mine, cuplu regal strălucind în mijlocul timpului care se oprea.

N-am simțit nimic din toate acestea. Construisem acest moment piatră cu piatră, senzație cu senzație – și acest moment nu a venit. Ca un ecou care ar sublinia doar absența

sunetului – doar vidul și tăcerea.

Nu ne-am sărutat. Când plânsul lui Éléonore s-a potolit, ne-a desprins ușor unul de altul, fără să ne privim. Clipa trecuse și nu știuserăm – sau nu vruseserăm – să o trăim.

Éléonore a început să meargă prima. Eu am urmat-o alături. Voiam să-i spun o sumedenie de lucruri și totuși știam că n-ar fi folosit la nimic.

Căldura era în continuare grea și se strecura prin frunzișuri. Iradia din sol sub forma unor coloane de aer invizibil și fierbinte, ridicându-se ca o respirație tăcută. Ne purta un resac arzător. Căldura era aerul pe care-l respiram, solul pe care călcam, spațiul prin care ne mișcăm – eram greoi în mijlocul unui suflu ascendent, dens și irezistibil.

Înaintam totuși.

Și tăceam.

•

Eu am rupt tăcerea aceasta insuportabilă. Mâna dreaptă îmi atârna prostește pe lângă corp, într-o mișcare avortată de a o apuca pe a ei. Dar trebuia să vorbesc, ca să-mi înec în cuvinte dezamăgirea și dezgustul pe care mi le provocam mie însumi.

— Julien Kelsen e la Praga.

Nu știu de ce-am început cu asta.

— M-a contactat ieri dimineață, la biroul meu de la poliția cantonală. Își făcea griji și voia să afle ce-ai pățit, după ce n-ai ajuns la întâlnire.

A părut uimită.

— Ce caută aici? a întrebat ea în cele din urmă.

Nu știam precis ce să-i răspund.

— Nu sunt sigur. Am vorbit mult cu el. Mi-a povestit lucruri, despre oameni morți de mult. Lucruri care s-au întâmplat aici sub dictatură. Și care ar avea legătură cu line. Și cu cazul de care mă ocupam în Valais.

Am remarcat că, involuntar, foloseam imperfectul. Lumea mea părea acum atât de departe…

Éléonore tăcea și își privea fix vârful pantofilor. În timp ce ai mei erau albi de praf, ai ei erau uimitor de curați.

— Kelsen părea să știe multe despre tine. Prea multe, la

drept vorbind, pentru cineva care nu te-a întâlnit niciodată.

Simțeam limpede cât de acuzator suna tonul meu.

— Crede-mă, chiar nu l-am întâlnit niciodată, a replicat Éléonore.

Acum mă privea drept în ochi.

— Sincer, nu înțeleg ce-a putut să-ți spună despre mine.

— De fapt, nu mare lucru. M-am exprimat eu prost. A vrut să ne întâlnim la Freiburg. Părea foarte îngrijorat din cauza ta. Am stat de vorbă. Întâmplător, a văzut dosarul cazului de la baraj. Mai ales poza pe care o găsiserăm în mâna victimei. Și a recunoscut imediat locul unde fusese făcută. Mi-a zis că e aici, la Praga. Pe urmă am trecut pe la biroul tău de la universitate. Am sunat la ultimul număr format de pe telefonul tău. Am aflat că ai luat avionul spre Praga. Am plecat și eu. Azi-dimineață Kelsen m-a sunat din nou. Voia să ne vedem iar. Bănuia că găsise o legătură între plecarea ta la Praga, mortul de la Mauvoisin și ceva ce i s-a întâmplat lui însuși. Mi-a propus să vină aici – sau, mai bine spus, m-a anunțat că sosește. Ne-am mai văzut o dată după-amiază, în oraș. Cunoștea numele victimei, Jiří Kubiš, chiar dacă informația asta n-a fost dezvăluită de poliție. Mi-a spus povestea lui Jiří și a Klárei, cum un tip de la StB pe nume Alexej Špidla le-a distrus viața. Cum, foarte probabil, Špidla a ajuns în Elveția sub identitatea lui Jiří. Mi-a vorbit și despre fiica lor Eva și despre relația pe care a avut-o cu ea la începutul anilor 2000.

La ultima frază, Éléonore nu a izbutit să-și ascundă pe de-a-ntregul o ușoară mișcare de surpriză care nu mi-a scăpat. M-am oprit un moment.

— Mi-a zis că tu ai un loc în povestea asta. Dar că tu trebuie să-mi vorbești despre asta. Dacă vrei.

Éléonore își revenise. M-a privit trist.

— Da, ți-a spus multe, dar a ținut sub tăcere esențialul.

— Ce anume? La dracu', tu-ți dai seama că nu înțeleg nimic din povestea asta, că tot nu știu de ce-ai plecat?

Voiam s-o iau de umeri, s-o zgâlțâi, s-o forțez să nu-mi mai ascundă nimic.

Voiam să fac dragoste cu ea.

— Nu ți-a vorbit despre fiica Evei Kubišová. Nepoata Klárei și a lui Jiří.

— Nu prea. Mi-a zis că n-a întâlnit-o niciodată.

Éléonore a oftat. Un oftat prelung, o expresie a chipului pe care nu i-o mai văzusem niciodată. Se îndepărta de mine, devenea o străină pe care n-o mai recunoșteam.

— Așa e, a spus ea, n-a întâlnit-o niciodată.

N-am priceput până-n ultimul moment.

— Eu sunt fiica Evei.

XIX

A trebuit să mă sprijin de trunchiul masiv al unui ulm care creștea pe marginea drumului pustiu pe unde mergeam. Contactul rugos era reconfortant. Undeva, niște copii râdeau și țipau, dar nu-i vedeam.

Éléonore m-a privit cu un aer absent. Părea să se fi refugiat în sine însăși. Plecase foarte departe, unde n-o puteam urma.

Cum putuse să-mi ascundă atâtea lucruri? În aproape doi ani de relație, cum putuse să mă mintă în halul ăsta? Mama și tatăl ei muriseră când avea zece ani, asta-mi spusese mereu. Devenise un subiect pe care-l evitam amândoi. Vedeam limpede că nu-i plăcea să vorbească despre asta și nu insistasem niciodată. Aveam eu însumi o relație destul de dificilă cu părinții mei ca să înțeleg cât de sensibil și de dureros poate fi subiectul acesta.

Și deodată îmi dădeam seama că tot ce știam despre ea erau minciuni.

— Mama ta trăiește?

Întrebarea îmi scăpase, chiar dacă eram sigur că știu răspunsul. Vocea îmi era uimitor de calmă.

— Da. N-a murit, cum ți-am spus ție.

— Și tatăl tău?

— El a murit. Într-un accident rutier, când aveam zece ani. Vezi, nu ți-am spus numai minciuni.

Am privit-o timp de câteva secunde lungi. Tot ce am văzut

era o tristețe insondabilă.

— De ce mi-ai spus așa?

— Din reflex. Din obișnuință.

S-a așezat pe jos, lângă un copac. M-am lăsat și eu, ușor, alături de ea.

— Niciodată nu m-am înțeles bine cu ea. Mă rog, după moartea tatălui meu. De la vârsta de cincisprezece ani am stat la internat. Când am primit diploma de bacalaureat, mama nu era în sală. De atunci n-am văzut-o decât de două ori. De două ori în nouă ani.

Éléonore s-a întors către mine.

— Am exclus-o din viața mea. Pentru mine nu mai exista. De asta te-am mințit. Spuneam că e moartă. Și, oarecum, așa și era pentru mine. Într-un anumit fel, era adevărat.

Ne-am privit. Mi-am petrecut brațul peste umerii ei. Ea s-a lăsat cuprinsă.

— Ești supărat pe mine? m-a întrebat.

— Da. Sunt supărat pe tine pentru că n-ai avut încredere în mine. Sunt supărat pe tine pentru că ai plecat fără să mă anunți. Știu că despre anumite lucruri e greu să vorbești. Dar aș fi vrut să… să te deschizi față de mine. Măcar un pic. Cum faci acum, în sfârșit.

— Știu. Te rog să mă ierți. Am stricat totul.

Am ezitat.

— Nu știu. Ce e sigur e că o să am nevoie de timp. Nu știu dacă de acum o să mai pot avea încredere totală în tine. Dar știu un lucru: te iubesc. Te iubesc, Éléonore, mai mult decât orice pe lume.

Mi-a zâmbit. Și în zâmbetul acela, timp de o secundă, am regăsit-o în sfârșit pe cea care o pierdusem.

Erau încă atâtea lucruri pe care aș fi vrut să le înțeleg. Tot nu știam ce o făcuse să vină la Praga. Nu știam ce treabă avea acolo. Nu știam cum aranjase să-mi transmită mesajul prin care-mi dădea întâlnire în acel loc, în acel parc, sub acel copac.

Și totuși toate aceste întrebări nu prea mai aveau importanță. Furia mea nu mai avea importanță. Se potolise în

sfârșit.

Éléonore era acolo, numai asta conta.

M-am surprins gândindu-mă că am putea trece peste această criză. Că am putea să ne regăsim. În orice caz, eram gata să fac tot ce ținea de mine.

I-am zâmbit. Ea și-a pus capul pe umărul meu, ca și cum ar fi lăsat jos deodată o povară prea grea.

Soarele apunea încet, alungind la nesfârșit umbrele deasupra apei negre a Vltavei. Seara s-a lăsat încet și noi n-am încercat să fugim de ea.

PARTEA A TREIA

Quando corpus morietur

PRAGA – MÜNCHEN – PRAGA
Duminică, 19 august 2012 – duminică, 21 octombrie 2012

XX

După ce se despărțise de Valérien, Julien mersese și el mult timp pe jos, până se rătăcise prin cartierul rezidențial care domina gara centrală și încâlceala ei de linii brun-ruginii. În stânga, suprastructurile murdare ale Muzeului Național păreau pe punctul de a se topi sub soarele de august, gata să se resoarbă într-o magmă neagră care să acopere palatul Venceslas, invizibil undeva mai jos.

Eva.

Ciudat cum putuseră evenimentele din ultimele zile să retrezească aceste amintiri îngropate. Fusese o poveste frumoasă între ei. Ceva destul de serios, în orice caz. Singura lui tentativă adevărată de a reconstrui ceva după moartea soției sale, dacă se poate spune așa. Nu existase nimic altceva înainte, nimic după.

Se soldase cu un eșec, bineînțeles. Dar măcar încercase să se implice în această relație, în felul lui. Timp de câteva luni crezuse sincer în posibilitatea unui nou început. Până să-l prindă din urmă realitatea.

De altfel, asta îi și spusese lui Valérien. Fusese absolut sincer cu el în această privință. Ceea ce dusese la despărțirea lor de comun acord era chiar incapacitatea de a se deschide complet unul față de celălalt. Nu era vorba de un refuz conștient – sau, cel puțin, nu din partea lui. Nu, mai degrabă de consecința fatală a ceea ce era el. Un bărbat rănit, marcat de dispariții pe care nu le acceptase niciodată pe deplin. Tatăl

lui. Soția lui. Morți care-i modelaseră ființa, care pur și simplu creaseră omul care devenise. Un om care-și proteja cu gelozie secretul sufletului – un secret alcătuit din vid.

Oftă. Acum lămurise totul cu sine însuși. Știa bine că nu mai avea nimic de oferit. Nimănui. Poate că încă nu înțelesese asta când o întâlnise pe Eva. Sau poate că nu acceptase încă. Dar acum nu se mai îndoia. Cu vârsta, se debarasase de negare.

Fără îndoială, asta aducea bătrânețea care, pentru el, începea să se apropie: forța de a se privi lucid, analitic și fără patimă. Voința de a ține în față o oglindă necruțătoare.

Eva.

Ce se alesese de ea? Nu putea tăgădui că se gândise la ea în lunile de după despărțirea lor. Apoi episoadele de regret se răriseră. Până dispăruseră cu totul. Egoismul, care-i era ca o a doua piele, îl ferise să cadă în capcana de a relua legătura cu ea, de a schimba noutăți. Punțile fuseseră arse și era foarte bine așa.

Totuși se despărțiseră fără patos, ca niște adulți. Ba chiar totul se petrecuse destul de bine, fiecare părând să înțeleagă perfect argumentele celuilalt. Și în privința asta îi spusese lui Valérien doar strictul adevăr. Chiar dacă el fusese cel care luase inițiativa de a pune capăt relației, întâlnise la Eva o înțelegere care-i permitea să vorbească despre o despărțire amiabilă. Ea recunoscuse că nu-l lăsase să pătrundă decât până la periferia vieții ei. Exact aceeași expresie ar fi putut s-o folosească pentru ceea ce făcuse el însuși. Prin urmare, decizia se impusese logic, fără certuri inutile.

Imaginea ei îl părăsise încetul cu încetul. Sau, cel puțin, așa crezuse.

Până când Valérien îi arătase, accidental, acea fotografie.

Jiří și Klára.

Se întâmpla în ajun. Și totuși parcă trecuseră zile întregi.

Julien rămase minute lungi sprijinit cu cotul de balustrada de pe marginea trotuarului. Până la urmă se hotărî.

Ea era singura care putea să-i răspundă la întrebări.

O căutare rapidă pe telefon îi permise să constate că Eva nu

mai locuia la adresa din Zürich. Nici altundeva în Elveția, după cât se părea. Poate că se măritase și își schimbase numele? După cum o cunoștea, această ipoteză i se păru de la bun început foarte improbabilă – deși nu putea s-o excludă complet.

Mai rămânea totuși o altă explicație.

Scotoci în portmoneu ca să scoată o carte de vizită cu colțurile îndoite și purtând stema roșie și albă a Confederației Elvețiene. Formă repede numărul indicat. O cunoștință din administrația federală care avea o datorie la el. O poveste veche.

După două sonerii, persoana de la Berna răspunse. Și, trei minute mai târziu, avea informația care-i lipsea.

Eva părăsise teritoriul Elveției în octombrie 2009. Posesoare a unui pașaport elvețian, se înscrisese peste o lună ca rezidentă pe listele ambasadei Elveției la Praga.

Julien închise și puse tacticos telefonul și portmoneul înapoi în buzunarele pantalonilor, înainte de a se ridică și a porni iarăși, cu pași lenți, la întâmplare pe străzile liniștite. Gardurile vii de oleandru răspândeau un miros greoi și îmbătător.

•

Ea era aici. Se întorsese în Cehia.

El presimțise asta.

Era logic.

Ea era Rusalka și aici, în Boemia, trebuia s-o caute.

XXI

Era târziu, luni dimineața, când am plecat de la hotel cu Éléonore.

După ore lungi petrecute cu o zi în urmă în parcul Letná vorbind și tăcând, sărutându-ne și contemplând plasa de stele țesută de noapte deasupra capetelor noastre, așezați sub copacul nostru sau mergând încet pe iarba uscată, ne întorseserăm până la urmă în Malá Strana, la hotelul meu și la

cizma lui mare. Făcuserăm dragoste de mai multe ori, întâi cu un fel de furie, de violență exasperată de lipsă, apoi mai tandru, când sentimentul de urgență se risipise lăsând loc micilor obișnuințe care erau ale noastre, mângâierilor de mii de ori repetate, dar de fiecare dată noi care erau modul nostru de a ne exprima pasiunea.

Când am deschis ochii, soarele inunda camera cu raze ametitoare. Am simțit greutatea capului lui Éléonore, brațul ei care-mi strângea trunchiul. În momentul acela m-am simțit bărbatul cel mai puternic din lume, până s-a trezit și ea și mi-am dat seama că eram pur și simplu fericit.

•

Pe la ora unsprezece urcam din nou spre castel. Între timp, soarele se estompase și o briză răcoroasă aducea deasupra orașului fâșii de nori cenușii. După căldura sufocantă din ajun, schimbarea era binevenită. Mergeam încet, ținându-ne de mână, fără să vorbim. Din când în când privirile ni se întâlneau și ne zâmbeam. Eram doi iubiți noi a doua zi după prima noapte petrecută împreună – o noapte căreia vor să-i păstreze amintirea, dar pe care știu că, inevitabil, o vor uita până la urmă. Doi iubiți care pierd șirul orelor de după întâlnirea lor. Doi iubiți care nu se gândesc decât la ei.

Ajunseserăm pe terasa din prelungirea primei curți a castelului, împrejmuită de un gard de fier forjat cu o poartă impunătoare flancată de doi eroi de piatră uriași ce domină gheretele unde stau, veșnic neclintiți, doi soldați de gardă. Înconjurată de palate ale vechilor familii din nobilimea cehă, această piață se termină, într-o parte, cu un balcon suspendat deasupra străzilor întortocheate și a acoperișurilor vesele din Malá Strana. Priveliștea se întinde dincolo de râu, peste tot orașul Praga, care în ziua aceea se pierdea în umbra unui cer jos. Străpungând cuvertura de nori, razele soarelui luminau totuși, pentru scurte momente, un cartier sau altul al capitalei, ca niște pete de lumină dintr-un tablou de Turner care pun în evidență, în maniera proiectoarelor de la teatru, un detaliu pe care orașul decide brusc să ni-l dezvăluie după capriciile lui de neînțeles.

Éléonore m-a dus apoi, prin labirintul de curți și porți cu boltă ale castelului, până în grădinile regale care domină Jelení příkop, Șanțul Cerbilor. „E-o groapă cu verdeață, în care-o apă cântă”[8], m-am gândit schițând un zâmbet. Dar niciun adormit nu moțăia în această văiugă.

Încă o dată m-a frapat senzația de calm pe care o dădeau aceste cartiere totuși atât de apropiate de centru. Cerul tot mai sumbru îi descurajase până și pe turiștii cei mai motivați și eram aproape singuri pe puntea de peste șanț.

Éléonore mă trăgea mai departe și până la urmă am ajuns, după ce am mers puțin pe un bulevard pe unde îmi aminteam vag că trecusem cu tramvaiul în ajun și după ce am traversat un cartier cu o liniște aproape rustică, la un restaurant de pe Na Valech, o stradă mărginită de vechi case burgheze, nu departe de stația de metrou Hradčanská. Zarva orașului se auzea iarăși ceva mai mult, dar rămânea ca o prezență discretă ținută la distanță de copacii înalți care stăteau de strajă, santinele solitare de-a lungul unui trotuar pavat.

— Mi-e foame, mi-a șoptit la ureche Éléonore.

Ce-i drept, nu luaserăm micul dejun. Mi-am dat seama că și eu eram lihnit. Am intrat în acel restaurant pe care Éléonore părea să-l cunoască bine.

Interiorul era primitor. Pereții erau acoperiți cu un amestec ciudat de lemn și cupru sau zinc, împodobiți cu reclame din anii cincizeci și șaizeci, unele americane, altele cehe sau rusești. Dar ceea ce te frapa când ridicai ochii spre tavan era vechiul Fiat 500 pus pe niște grinzi deasupra barului. Locul mi-a plăcut imediat.

•

O dată așezați, cu câte un Pilsner Urquell dinainte, am privit-o pe Éléonore în ochi înainte de a dirija conversația spre ceea ce doream.

— Îți dai seama că am o grămadă de întrebări să-ți pun.

Éléonore a zâmbit.

— Da, pot să ghicesc. Dă-i drumul, așa o să fie mai simplu…

Tocmai mă gândisem la prima întrebare.

— Cine era femeia care mi-a transmis mesajul tău sâmbătă seara?

Zâmbetul i s-a lărgit.

— O prietenă. Și verișoară îndepărtată. O cheamă Tereza, e avocată aici, în Praga. Ea m-a găzduit când am picat vineri pe neașteptate. Locuiește la câteva stații de tramvai de aici. Nu ne mai văzuserăm de mulți ani, dar știam că pot conta pe ea când debarc aici. Tot ea, prin relațiile ei, a putut să afle cu ce avion vii tu. Te-a urmărit de la aeroport până să găsească momentul potrivit ca să-ți transmită biletul meu.

— Dar de ce nu m-ai sunat pur și simplu?

Chipul lui Éléonore a devenit deodată grav. A părut să ezite o clipă înainte de a se hotărî să continue.

— Pentru că nu voiam să vorbesc despre asta la telefon. Poate-s paranoică, dar… cineva știa că vii la Praga. Cine ești. Și ce caz anchetezi.

— Poftim?

— Tereza are niște relații bune în poliție. Și-n alte părți. Nu a reușit să afle numai numărul zborului tău și ora aterizării la Praga. Ci și că altcineva a cerut și a obținut aceleași informații despre tine.

— Glumești?

— Nu. După părerea Terezei, miroase de la o poștă a BIS.

— A ce?

— Scuză-mă. Serviciile de informații{9}. În mare, succesorii StB-ului.

— Nu pricep nimic din ce-mi spui.

— Au aflat de moartea lui Alexej Špidla. În ciuda identității false, știau cine e. Serviciile astea sunt organizate ca o mare familie. Nimeni nu iese vreodată cu adevărat din ele. Cu toate epurările, multe cadre din StB și-au păstrat postul în BIS după Revoluție. Rezerva de profesioniști în informații nu e mare într-o țară precum Cehia. Deși a fugit atunci în vest, Špidla a rămas unul de al lor. Sau, în orice caz, un element pe care nu l-au scăpat din ochi.

— Toate astea n-au niciun sens. Și crezi că telefonul meu e ascultat?

Era ca și cum universul meu, pe care credeam că am reușit să-l salvez de bine, de rău, ar fi reînceput să se fisureze și să se sfărâme. Eram un mărunt polițist elvețian de provincie, trăiam în colțul meu de țară protejat de munții mei, în mijlocul unei lumi delimitate clar, familiare și reconfortante. O lume asupra căreia exercitam o formă de control. O lume în care locul meu era definit o dată pentru totdeauna, fără să poată fi pus la îndoială de nimic. Nu eram obișnuit cu aceste pagini proaste de roman de spionaj.

Éléonore a continuat:

— Nu știu. Dar e posibil. Nu știu în ce măsură îi mai interesa Špidla.

— I-am spus lui Kelsen la telefon că trebuie să mă întâlnesc cu tine.

— Ei bine, iată, poate c-au prins de veste. Oricum, erau cu siguranță la curent cu prezența mea aici. Chiar dacă am încercat să rămân discretă. Nu știu cât cunosc ei din trecutul meu, din legătura mea cu Špidla. Habar n-am ce știu ei. Habar n-am ce caută. Dar ce e sigur e că cineva de la ei se interesează de toată povestea asta.

— E nebunie curată.

M-am uitat la iPhone-ul meu pus pe masă, ca și cum acest instrument din viața mea de zi cu zi m-ar fi trădat deodată, devenind un obiect periculos, un inamic ostil – un turnător.

Am încercat totuși să însăilez două idei.

— Te gândești la o execuție? După atâția ani, serviciile cehe de informații, sau măcar anumiți membri ai lor proveniți din vechea securitate de stat comunistă, ar fi venit până-n Elveția ca să omoare un trădător de demult?

— Nu știu. Poate. E posibil.

— Stai un pic. De ce acum? După mai bine de patruzeci de ani? Ce să fi declanșat deodată o asemenea reacție?

— E numai o ipoteză. Chiar dacă nu la asta mă gândesc eu.

— Dar la ce te gândești tu?

— Cred că BIS sau, mai bine spus, anumite elemente din BIS se mulțumeau să-l supravegheze pe Špidla. Cred că asasinarea lui i-a surprins. Ca și cum cineva ar fi dat cu

piciorul într-un furnicar adormit. După părerea mea, ei nu știu ce s-a întâmplat și tocmai asta îi îngrijorează.

— Și ar fi în aceeași situație ca și noi? Ar căuta doar să înțeleagă?

— Probabil că și sosirea bruscă pe teritoriul ceh, fără cerere oficială de cooperare polițienească, a unuia dintre anchetatorii care lucrează la caz în Elveția i-a intrigat – și i-a alarmat. După părerea mea, își închipuie că știi mai multe decât ei. Și asta nu le place.

— De parcă aș ști cu adevărat ceva în cazul ăsta, nu m-am putut eu abține să spun, zâmbind pe jumătate. Nici acum nu știu de ce dracu' ai lăsat totul ca să vii aici!

Éléonore a ridicat din umeri cu un gest de lehamite voalată.

— Nici eu nu-s sigură că știu. În pauza cursului de vineri mi-a sunat telefonul. Era mama. Nu mai vorbiserăm de ani de zile. De fapt, de când plecase de la Zürich și se întorsese la Praga. De altfel, de aici mă suna ca să mă anunțe de moartea lui Špidla. De uciderea lui pe un baraj din Elveția. A făcut imediat legătura cu cazul de care te ocupai. Habar n-am cum de aflase deja.

A făcut o pauză cât ni s-a servit mâncarea, apoi m-a privit din nou în ochi.

— Trebuie să înțelegi cât de importantă era povestea asta pentru mama. A fost crescută de bunica în ură față de Špidla, omul care-i răpise tatăl. Nu știu dacă poți să-ți dai seama cât de mult i-a modelat existența povestea Klárei și a lui Jiří – cât s-a încrâncenat să-mi transmită moștenirea asta de familie. Cu care nu știam ce să fac.

— Mama și bunica ta știau că Špidla le urmărise în Elveția?

— Nu. Credeau că a rămas în Cehoslovacia. Unde ar trebui să fie și acum. De altfel, nu știu în ce măsură ăsta a fost motivul pentru care mama s-a întors în țară. Tocmai asta nu înțeleg. Cum de-a putut mama să afle despre moartea lui în Elveția?

— Mai ales că nu s-a făcut publică nicio informație despre identitatea victimei, am adăugat eu. Identitate reală pe care, de altfel, colegii mei n-o cunosc nici acum.

— Știu. Cred că asta m-a împins să las totul și să vin s-o găsesc pe mama. Când m-a anunțai de moartea lui Špidla, n-am simțit în vocea ei, pe care n-o mai auzisem de mult, nicio ușurare – nimic de genul ăsta. Părea… ciudată. Și n-am stat să mă gândesc. Știam cât de mult îi stricase la propriu existența povestea asta. Mi-a fost frică. Să nu înnebunească. Nu-ți dai seama ce motor puternic a fost ura în viața ei. De altfel, ăsta e unul dintre motivele pentru care m-am îndepărtat de ea. M-am temut ca, odată cu dispariția obiectului urii, să nu se prăbușească totul. N-am stat să mă gândesc. Am plecat.

Am îndreptat spre Éléonore o privire în care voiam să citească toată compasiunea mea, prin care voiam să-i spun că o înțeleg. Nu știu nici astăzi dacă mesajul a ajuns cu adevărat la ea în ziua aceea.

— Și ai găsit-o?

— Tocmai asta-i problema. Îmi dăduse adresa ei. Am sunat-o de zeci de ori – înainte să plec, din avion, la sosirea aici. N-a răspuns niciodată.

— Ce-nseamnă asta?

— Nu știu. De asta mă bucur c-ai venit.

Chipul său exprima o îngrijorare reală. Iar această mărturisire atât de simplă m-a emoționat până-n străfundul ființei.

De acum puteam să fiu acolo pentru ea.

— Și n-ai putut să descoperi cu ajutorul Terezei unde locuiește mama ta? am întrebat după o pauză.

— Ba da. Am adresa ei. Am așteptat mult și bine toată dimineața în fața apartamentului ei. N-a trecut pe acasă de când am ajuns la Praga.

Am tăcut un moment. Eventuala dispariție a Evei punea un anumit număr de probleme. Iar prezența, în filigran, a serviciilor cehe de securitate ridica altele.

În cele din urmă, Éléonore a vorbit din nou:

— Există un element despre care nu știam până nu mi-ai spus tu ieri.

— Care?

— Faptul că Julien Kelsen a avut o relație cu mama.

— Nu știai?

— Dacă s-a întâmplat la începutul anilor 2000, relațiile noastre erau deja foarte proaste și nu mai locuiam la ea. N-aveam de unde să știu ce relații putea ea să întrețină.

Am simțit clar o formă de amărăciune în aceste vorbe.

— Ei bine? am îndemnat-o eu să continue.

— Ei bine, mă întreb ce rol poate să joace Kelsen în povestea asta. A intrat în contact cu mine în cadrul muzeului când știa a cui fiică sunt. Acum e și el la Praga. Cam multe coincidențe, nu?

— Într-adevăr. Mi-am pus de mai multe ori întrebarea asta. Nu reușesc să-i identific rolul exact în evenimentele astea. Știe multe – mai multe decât mi-a spus. Totuși, deși am stat prea puțin în preajma lui, tind să am încredere în el. Nu știu, degajă ceva, ca un sentiment de verticalitate și de sinceritate. Mă exprim prost. Dar cred că-i un tip de treabă.

Éléonore părea convinsă și nu prea:

— Poate. La urma urmei, tu te pricepi să cântărești oamenii. Dar nu mă pot abține să mi se pară neplăcut că un om aproape necunoscut știe atâtea despre familia mea – și poate mai mult decât mine despre propria mea mamă.

— Cred c-ar trebui să ne-ntâlnim cu el.

Éléonore m-a privit, părând să ezite, apoi a încuviințat din cap.

— Da, ai, fără îndoială, dreptate. Trebuie să ne întâlnim cu el.

XXII

Sub un cer tot mai cenușiu, Julien mergea pe sub copaci. Cobora pe bulevardul mărginit de reprezentanțe diplomatice și de vile care se ridicau în spatele unor mici grădini. La intersecție, clădirea ambasadei elvețiene se ascundea după doi pini înalți. În parc, steagul roșu cu cruce albă flutura în vântul care sufla dinspre est aducând amenințarea unei noi furtuni.

Se opri în fața porții de metal alb. O placă discretă de

alamă indica în cehă și în engleză: *Cancelaria diplomatică – Secția consulară.*

Poarta se deschise cu un pocnet metalic în timp ce se auzea o sonerie stridentă și neplăcută. Julien înainta prin grădină spre ușa de sticlă de la recepție, care se dădu și ea la o parte la trecerea lui.

Era un fel de cameră intermediară cu pereți albi, între ușa pe unde intrase și alta, care rămânea închisă. În fața lui se afla un ghișeu de sticlă, spre care se îndreptă. O femeie între două vârste îl salută în cehă. El răspunse în germană. Ea continuă în această limbă, dar cu un accent puternic. Fără îndoială, o angajată localnică.

— Aș vrea să obțin adresa din Cehia a unei cunoștințe cu naționalitate elvețiană, explică Julien după ce-și declină identitatea. Știu că este înscrisă pe listele dumneavoastră.

— În principiu, nu oferim astfel de informații, îi răspunse zâmbind femeia. Puteți foarte bine să-i găsiți adresa în cartea de telefon.

— Știu. Dar nu apare acolo. Cum nu vorbesc aproape deloc ceha, mi s-a părut cel mai simplu să apelez la dumneavoastră. Un prieten de la Oficiul Federal pentru Imigrație m-a sfătuit să vă contactez.

— Oficiul Federal pentru Imigrație nu se ocupă de aceste probleme, replică femeia fără a înceta să zâmbească. Mi-ați spus că respectiva cunoștință are pașaport elvețian.

— Întocmai. E vorba doar despre un prieten care mi-a făcut un serviciu indicându-mi că persoana asta a părăsit teritoriul elvețian, explică Julien fără să se enerveze. Ar fi posibil să vorbesc cu responsabilul secției consulare?

Femeia se încruntă.

— Dacă doriți, spuse ea până la urmă. Vă rog să luați loc, nu durează mult.

— Vă mulțumesc, spuse Julien adresându-i, la rândul lui, un zâmbet cu o urmă de ironie.

Se instală într-unul dintre fotoliile de piele neagră care, împreună cu o masă de sticlă, constituiau singurele mobile din încăperea unde se afla.

După nici trei minute, o femeie energică și cu un păr de un roșu flamboiant intră pe ușa care până atunci rămăsese închisă și-l invită în interiorul ambasadei. Îl conduse până la biroul ei de la parter. Un geam mare dădea spre parcul ambasadei. Un grădinar stropea răzoarele unde creșteau niște flori târzii pe care Julien nu le cunoștea. Gazonul, în contrast cu acela din parcurile publice ale orașului, era de un verde proaspăt și strălucitor.

— Ce pot să fac pentru dumneavoastră? întrebă ea direct, într-o germană marcată de un puternic accent elvețian.

— Aș avea nevoie de adresa unei prietene care locuiește în Cehia din 2009.

— Prietena dumneavoastră este elvețiancă?

— De origine cehă, dar și-a petrecut toată copilăria și o mare parte din viață la Zürich. A obținut cetățenia elvețiană. Apoi a venit să se stabilească aici.

— Vi s-a spus, probabil, că în principiu nu oferim nicio informație despre cetățenii înscriși pe listele noastre.

— Știu. Dar am nevoie doar de adresa ei, explică răbdător Julien. Mi s-a părut cel mai practic să iau legătura cu ambasada. În orice caz, asta mi-a recomandat o cunoștință de la ODM-ul din Berna.

Șefa secției consulare îl fixă un moment cu privirea, înainte de a-i cere numele relației sale de la Berna. Când Julien îi răspunse la întrebare, fața femeii se lumină. Se părea că acest nume îi spunea ceva. Atunci Julien își dădu seama că a câștigat partida.

După mai puțin de cinci minute, părăsea ambasada cu adresa Evei în buzunarul sacoului.

Ea locuia în Praga. În sectorul 7.

Sectorul Klárei și al lui Jiří – dar în partea de sus, cea mai burgheză. Nu în cartierul popular Holešovice, unde se afla micul apartament în care își petrecuse primele luni din viață.

Šmeralova 31.

Cu tramvaiul, ar fi făcut mai puțin de douăzeci de minute.

XXIII

După ce am mâncat, am hotărât să ne plimbăm un pic. Éléonore n-a spus-o explicit, dar știam că voia să se întoarcă în fața clădirii unde locuia Eva. Am traversat platoul Letná luând-o pe un bulevard larg mărginit de terenuri în paragină. Am zărit o casă în ruină dincolo de linia de tramvai. În dreapta se ridica bariera de copaci a parcului unde ne întâlniserăm cu o zi în urmă. Éléonore mi-a arătat niște suprastructuri ruginite și murdare – stadionul echipei Sparta Praga.

La marginea acestui deșert urban se înălțau mai întâi niște clădiri austere datând din perioada comunistă, apoi, parcă disimulat temător în spatele acestor ziduri de apărare din beton rece, un întreg cartier construit înainte de destrămarea Austro-Ungariei.

Eram în Letenské Náměstí, inima vie a părții de sus a sectorului 7. Fațadele frumos renovate contemplau acest spațiu, fără îndoială, cu aceeași indiferență amuzată ca atunci când caleștile împopoțonate din vremea domniei lui Franz-Josef treceau pe sub balcoanele lor exuberante. O dată în plus, am realizat că, la o distanță de câteva sute de metri, pătrunsesem în altă lume.

Éléonore m-a dus pe o stradă liniștită din stânga. Nu spunea în continuare nimic, dar am ghicit că acolo se afla apartamentul mamei sale. Cu fiecare pas ne apropiam de el.

Regăseam paleta de culori cu care mă obișnuiam treptat – bej-ocru, verde pal, galben aprins, roz delicat și gri murdar. Ferestre fără vârstă dând spre un trotuar peticit. Grădini mici și îngrijite, pavele desprinse ce lăsau să iasă tufe de plante agățătoare. Impecabile ziduri despărțitoare cu îmbinări proaspete de ciment și garduri de fier a căror rugină plângea pe baza din piatră roasă. În dreptul ochilor, toate paradoxurile acestui oraș cu o realitate impenetrabilă, fardată într-un degrade de culori, de grandoare și de jeg, disimulată sub o costumație de glorie trecută, de mândrie regăsită și de

murdărie obscenă.

•

— Hai, am ajuns.

Éléonore mă dusese de mână, ca pe un copil, până la capătul străzii, care dădea într-un nou parc – cum sunt atâtea în acest oraș, prin locurile cele mai neașteptate. Stătea în fața ultimei clădiri de pe stradă, numărul 31. Am înțeles.

Nu știu ce așteptam. Éléonore n-a încercat să intre. Era un imobil mare, burghez și clasic, zugrăvit cu o variație de griuri – ancadramentele ferestrelor, muluri și decorațiuni. Nu era cea mai frumoasă construcție sau, să spunem, cea mai barocă de pe stradă, cea de alături sau cea de vizavi, amândouă galbene, fiind mult mai impresionante, dar era un bloc frumos care, de la înălțimea celor patru etaje ale lui, privea fără să pălească parcul și strada.

I-am aruncat lui Éléonore o privire întrebătoare.

— Da, aici ar trebui să locuiască, mi-a răspuns ea la întrebarea tăcută.

A oftat și a scos din poșetă un caiet școlăresc vechi.

— Dar blocul ăsta însemna ceva și pentru Jiří și Klára. Ar fi trebuit să se mute aici în primăvara de după arestarea lui Jiří. Așa mi-a povestit mama pe vremuri. Fiindcă aveau un copil, aveau dreptul la o locuință mai mare. Și, habar n-am prin ce întâmplare, li se repartizase un apartament în clădirea asta. Fără îndoială, nu arăta așa, sigur nu fusese renovată și probabil că semăna cu o ruină, dar era o îmbunătățire față de locuința de pe Komunardů.

Éléonore a făcut un gest vag înspre est, unde se afla cartierul Holešovice, în care trăiseră bunicii ei, apoi mi-a întins caietul deschis.

— Asta i-a inspirat lui Jiří în vara lui 68. Trebuie să fi fost chiar înainte de intrarea trupelor sovietice în Cehoslovacia. Pentru Klára și Jiří, fără îndoială, cea mai frumoasă vară din lume. Mama avea nouă luni. Ea l-a tradus, în adolescență, în franceză și germană și l-a notat în caietul ăsta.

Textul, scris cu creionul, era plin de tăieturi, dar foarte lizibil. Scrisul Evei era îngrijit, cu litere rotunde și alerte pe

hârtia îngălbenită.

Nad Královskou oborou – Impresii din Starý Bubeneč, Praga, sectorul 7 – august 1968

A mers-nainte drumul, iar iarba chicotea
La colțul cel albastru de unde, ca o scară,
Cotind urca pasajul, și-a patruzecea oară,
Spre cerul vesel unde o mierlă fluiera.

O poartă ocru scoate un leneș scârțâit
Din pura ei plăcere. Grădinile, mai jos,
Își murmură cuvinte în graiul lor duios
Ce sub lumina lunii din zori sună-nvechit.

În plin oraș, mirosul de râu precum o boare,
Un tren care își poartă sacadele ușoare,
Cântecul fals al unei gângănii rătăcite,

Sunetul lent de valuri dintr-un absent ocean
I-ngână, făr' s-o știe, acestui orășean
La marginile verii doar zile fericite.

Am zâmbit. Poemul așternut pe acel caiet cu colțurile îndoite mirosea a vară și a fericire.

— Nu știam că Jiří scria.

Éléonore a pus caietul în geantă înainte să-mi răspundă.

— Scria un pic, da. Nu făcuse studii. Dar citea enorm. Nu era neapărat ceva obișnuit pentru un vatman… Trebuie să fi fost un om excepțional. Mă gândesc des la el și-mi spun că-mi pare rău că nu l-am cunoscut.

— Da, sigur era o personalitate interesantă.

Am făcut o pauză înainte să întreb:

— *Nad Královskou oborou*?

— E numele străzii care trece pe lângă parc, chiar după colțul clădirii. „Mai sus de parcul regal", în traducere. Parcul ăsta era la origine o rezervație de vânătoare a regilor Boemiei.

— Și *Starý Bubeneč*?

— Cartierul ăsta, împărțit între sectoarele 6 și 7 ale orașului.

Am îmbrățișat-o pe Éléonore. Apoi am continuat:

— Așadar, când s-a întors la Praga, Eva s-a instalat în apartamentul care, pe atunci, trebuia să le revină părinților ei?

— În ăla sau în altul, nu știu. Dar cu siguranță asta e clădirea. Și știu că a fost o alegere intenționată din partea ei. Istoria părinților ei a marcat-o atât de mult încât poate că a vrut să meargă pe urmele lor, să trăiască, întrucâtva, existența pe care ar fi trebuit s-o aibă ei. Poate părea o nebunie, dar chiar cred că asta a fost, conștient sau nu, motivația ei profundă.

— Nu e chiar așa nebunesc. Citind ce a scris bunicul tău, am impresia că oricine ar vrea să vină și să trăiască în locul descris de el…

— Poate. Când a tradus textele lui Jiří pe care Klára le luase cu ea când plecase în Elveția la sfârșitul lui 1969, mama a descoperit puțin din personalitatea tatălui ei. Și cred că asta a marcat-o pentru totdeauna.

— Mi-ai zis că era adolescentă. E o fază a vieții când încă te cauți pe tine însuți. E destul de normal ca figura tatălui dispărut să fi căpătat o mare importanță pentru ea atunci.

— Era în 1984, avea șaisprezece ani.

Éléonore a tăcut și am plecat alene spre parc. Nici măcar nu încercaserăm să sunăm.

— La ce bun? răspunsese Éléonore la întrebarea mea.

Niște copii se jucau în nisip dincolo de gard, la marginea pădurii. Părinții lor stăteau la taclale pe bănci. Norii șovăiau, soarele se strecura din când în când printre frunze. Cădea sub forma unor bule de lumină.

Mi-am spus că așa ar fi trebuit să fie viața Klárei și a lui Jiří.

Poate că în altă țară, în altă epocă, asta ar fi fost viața lor.

XXIV

— Nu mă pot abține să revin la punctul nostru de plecare. La moartea lui Špidla.

Mergeam încet sub un cer de verdeață opacă. Umbra bruscă era ciudat de răcoroasă, îmi aduc aminte că mi-am ridicat gulerul hainei – așa cum îți amintești un amănunt, uneori după ani de zile.

— Și la mama ta, am continuat eu.

Éléonore a ridicat ochii spre mine. Ghiceam că înțelege foarte bine unde vreau să ajung, dar că așteaptă să-mi pun presentimentele în cuvinte. Să spun, în sfârșit, ceea ce gândeam, fără îndoială, amândoi, fără a reuși să ne exprimăm cu adevărat.

Am continuat.

— O să fiu absolut sincer cu tine. Nu văd cum ar fi putut să obțină așa de repede informații despre moartea lui Špidla fără să fi… fără să fi luat parte, într-un fel sau altul, la evenimentele care au dus la decesul lui.

Nu găsisem o formulare mai diplomatică. Eforturile mele au făcut-o pe Éléonore să zâmbească.

— Știu la ce te gândești, mi-a răspuns ea după un moment de tăcere. Și nu pot să-ți reproșez. Îmi pun și eu multe întrebări. N-o cunosc pe mama. Nu știu de ce-ar fi în stare.

O nouă tăcere.

— Dar singurul lucru care mă depășește, a continuat ea, e alegerea momentului. De ce acum? Dacă știa că Špidla e în Elveția, de ce să se răzbune la atâția ani după fapte?

Am prins mingea din zbor.

— Deci nu excluzi posibilitatea ca mama ta să fi făcut asta.

Éléonore m-a fixat din nou cu privirea. Din nou am întrezărit acele abisuri de tristețe pe care, de ieri, le deslușisem de câteva ori în ochii ei.

— Nu, n-o exclud.

•

Ieșiserăm din pădure și ajunseserăm la o terasă care înconjura o clădire în cel mai pur stil neogotic. Castelul de vară al guvernatorului{10}, cum am aflat mai târziu, fusese la origine un pavilion de vânătoare construit sub Jagelloni,

transformat de mai multe ori și reconstruit complet în secolul al XIX-lea.

O deschizătură în masa compactă a copacilor oferea deodată o perspectivă asupra parcului în stil englezesc care se întindea până la cotul Vltavei, invizibil undeva mai jos. Castani, fagi uriași, sălcii cu crengi grele care se întindeau cât vedeai cu ochii și pini răsuciți dădeau acestui peisaj un aspect mediteraneean – iluzie himerică la sute de kilometri de mare.

Dealul care se ridica în fața noastră de partea cealaltă a văii era și el acoperit de copaci, până la creasta desfigurată de niște șiruri de clădiri respingătoare pe care norii parcă încercau să le șteargă. Fără aceste construcții, am fi putut fără greutate să ne credem pierduți în mijlocul uneia dintre acele păduri imense care, de secole fără număr, acopereau platoul Boemiei.

Ne-am așezat pe o bancă. Mi-am lăsat ochii să rătăcească printre vârfurile copacilor care se legănau nonșalant în vântul întors spre sud.

Éléonore a reînceput deodată să vorbească. Stătea dreaptă, cu privirea ațintită spre celălalt versant, care se estompa în depărtare.

— Mama și-a petrecut toată copilăria la Zürich. La Zürich eșuau întotdeauna cei care, fugind din Cehoslovacia după zdrobirea Primăverii de la Praga, hotărâseră să ceară azil politic în Elveția. Klára n-a făcut excepție de la regulă.

S-a apropiat de mine.

— Puternica mișcare de solidaritate care s-a manifestat în epocă în favoarea refugiaților cehoslovaci s-a exprimat prin oferirea de apartamente, organizarea unor cursuri de învățare a limbii sau de instruire profesională accelerată… Pe scurt, la puțin timp după ce a sosit la sfârșitul lui noiembrie 1968, Klára își găsise o slujbă la spitalul universitar și un mic apartament pe Idaplaz, în cartierul Wiedikon. Acolo și-a petrecut mama toată copilăria. Urma să înceapă facultatea, în 1985, când a cunoscut la o petrecere un tânăr pe nume Daniel von Allmen – tatăl meu. Era încă foarte tânără, nu împlinise nici optsprezece ani, iar el abia puțin mai mult. Era student la

medicină. Cred că a fost un fel de dragoste la prima vedere între ei. Dar nu prea veneau din aceeași lume. Fiica unei infirmiere imigrante și un moștenitor din marea burghezie a Zürichului, îți dai seama… Von Allmen era o familie veche care se trăgea din patriciatul Vechiului Regim și care se reconvertise la industrie și finanțe în secolul trecut. Unii membri făcuseră politică sub stindardul Partidului Radical. Când tata a anunțat că se însoară cu Eva, familia s-a împotrivit din toate puterile. Nu știu cum, dar el a reușit să depășească toate obstacolele. S-au căsătorit în anul următor. Iar eu m-am născut imediat după aceea…

Éléonore s-a întors către mine. Continuam s-o ascult în tăcere cum povestește. Acum, că se hotărâse să-mi spună povestea ei, povestea familiei ei, nu voiam nicicum s-o întrerup.

— Cred că părinții mei erau fericiți împreună. Cred că se iubeau cu pasiune. Asta e impresia cu care am rămas din copilărie. Pe urmă… Klára, bunica mea, a murit de cancer în 1987, cum știi deja. Nu mi-o amintesc deloc. Tata a murit într-un accident rutier în 1996. Se întorcea de la spital. O operație care durase câteva ore. Era complet epuizat. N-a văzut semaforul roșu. A lovit un autobuz. A murit pe loc. Aveam zece ani.

Éléonore s-a ridicat și s-a dus să se sprijine de gardul care se întindea pe lângă zidul de susținere al grădinii. Am imitat-o.

— Îmi pare rău că te fac să retrăiești toate astea, am rostit ușor.

— De ce? a făcut Éléonore întorcându-se spre mine. A trecut timpul. Acum sunt povești vechi. Chiar dacă pe vremea aia a fost foarte greu. Mai ales pentru mama. S-a închis în sine. N-a mai vorbit. Nici măcar cu mine. N-o mai recunoșteam. Atunci am început să ne îndepărtăm treptat una de alta. Puțin câte puțin, fără zgomot, s-a instalat neînțelegerea. Îmi era dor de tata. În fiecare zi. Dar mama era acolo. Sau, mai bine spus, ar fi trebuit să fie acolo. De ea aveam nevoie. Iar ea parcă nu mai era interesată de mine.

Moartea tatei rupsese ceva în ea. Cred că nu și-a revenit niciodată. Pur și simplu nu mai reușea să fie mamă. Pentru asta i-am purtat pică. Îi port și astăzi. Aveam nevoie de ea și ea nu era acolo.

Am privit-o pe Éléonore. Nu știam ce să-i răspund. Fără îndoială, pentru că nu era nimic de spus.

— De asta-ți spun că n-o cunosc pe mama, a zis Éléonore scuturând din cap ca pentru a alunga niște amintiri deranjante. De asta-ți spun că nu știu de ce-ar fi în stare. Știu că povestea părinților ei a marcat-o profund – la fel de profund ca propria ei tragedie, la fel de profund ca moartea soțului ei. Știu asta fiindcă îmi amintesc emoția cu care îmi evoca povestea bunicilor mei. Mi-a vorbit despre asta îndată ce am ajuns la vârsta la care să pot înțelege. Am auzit prima oară numele lui Špidla când aveam vreo șase ani. Cert e că povestea asta era foarte importantă pentru mama.

— Cât de importantă?

— Încât să-l omoare pe Špidla după zeci de ani, asta vrei să spui?

— Da, asta-i întrebarea pe care mi-o pun.

— Sunt obligată să-ți răspund că nu știu. N-am nici cea mai vagă idee. N-o mai cunosc.

M-am îndreptat de spate. Vântul se întețise.

— Trebuie s-o găsim, am murmurat. Oricum ar fi, trebuie să vorbim cu ea.

Am ezitat să continui.

— O să… o să iau legătura cu colegii mei din Valais. Trebuie să trec situația în revistă cu ei. Să le spun despre identitatea reală a victimei de la Mauvoisin. S-ar putea ca apoi să vrea s-o interogheze pe mama ta.

Éléonore s-a întors spre mine. Ochii îi erau mai triști ca niciodată.

— Înțeleg. Ai dreptate. Dar nu poți să mai aștepți câteva ore?

— Pentru ce?

— Ca să încercăm un ultim lucru. Mai există un loc unde s-ar putea afla mama.

— În Praga?

— Nu. La optzeci de kilometri de aici. La Ejpovice, un cătun nu departe de Plzeň. Familia Klárei avea o casă acolo. Știu că mama a moștenit-o. N-am fost niciodată acolo, dar probabil că ea a intrat în posesia casei la întoarcerea în Cehia. Merită să încercăm.

M-am gândit. Cei de la Sion mai puteau să aștepte telefonul meu o jumătate de zi.

M-am hotărât.

— Bine. Hai să vedem. Să plecăm imediat.

Éléonore mi-a zâmbit.

— Mulțumesc, Val. Dacă mama e acolo, aș prefera s-o găsim noi.

În clipa aceea mi-am dat seama că Éléonore nu se mai îndoia de vinovăția mamei sale.

Eva, mama sa, omorâse un om. Iar motivul era o poveste veche de peste patruzeci de ani.

XXV

Era aproape ora patru când ne-am pornit în sfârșit la drum. Merseserăm cu taxiul până la aeroport ca să închiriem de acolo o mașină, Éléonore m-a uimit prin cât de bine vorbea ceha, astfel obținând un vehicul mai nou și, fără îndoială, mai ieftin decât cel propus apoi de vânzător unui cuplu francez care totuși aștepta, fără mari speranțe, de mult mai mult timp decât noi.

Aeroportul era situat la vest de oraș, am putut s-o luăm spre Plzeň fără a mai trebui să trecem prin centrul aglomerat. Drumul n-a durat decât trei sferturi de oră, sub un soare care se întorcea pe cer pe măsură ce înaintam spre granița germană. Puțin înainte de Plzeň, am ieșit de pe autostradă – o ieșire în plin câmp. Altfel spus, aveam impresia că ne rătăciserăm în mijlocul pustietății. Dealuri împădurite, vâlcele împrejmuite de garduri vii groase, cusute într-un *patchwork* de pajiști și ogoare de un brun prăfos sau de un verde pal. Câteva

case adunate de-a lungul unui drum. Soluri grase și ierburi uscate. După oraș, liniștea foșnitoare de la țară, care se întindea cât vedeai cu ochii. Coborâserăm geamurile ca să respirăm acest aer cald și uscat care mirosea a grâu, a pin și a pământ călduț.

În fața acestor întinderi care păreau să se piardă la granița dintre cerul senin și înălțimile verzi, nu m-am putut împiedica să mă gândesc la muzica lui Smetana, la poemele lui simfonice care cântă acest pământ greu și fertil în care își are rădăcinile istoria Boemiei. Sau la simfonia a cincea de Dvořák și la accentele ei bucolice și nepăsătoare.

Conduceam după indicațiile pe care mi le dădea Éléonore cu ochii ațintiți la ecranul telefonului. Întâi am luat-o în direcția greșită, până am ajuns într-un cătun pe nume Tymákov, care nu era nicidecum cel care ne interesa pe noi. Am făcut repede cale întoarsă. Dincolo de câteva păduri de foioase, am găsit în sfârșit satul pe care-l căutam. Ejpovice, o localitate formată îndeosebi din ferme aliniate de-a lungul străzii principale.

Aceste ferme erau invariabil alcătuite din trei clădiri dispuse în formă de potcoavă, a căror deschidere, dând spre stradă, era barată de un zid destul de înalt ca să protejeze de priviri curtea interioară. Cel mai adesea, zidul era străpuns de o poartă mare și arcuită în care uneori își făcea loc una mai mică. Éléonore mi-a explicat că acest mod de a construi era tipic pentru Boemia occidentală și meridională – o regiune de podișuri și dealuri joase care se întinde de la capitală până la Munții Sudeți.

Zărind firma a ceea ce trebuie să fi fost singura cârciumă din sat, Éléonore mi-a zis să trag pe dreapta. Am coborât din mașină. Trei trepte precedau intrarea barului, nu prea îmbietoare.

•

După lumina limpede de afară, ochii noștri au avut nevoie de câteva secunde pentru a se obișnui cu penumbra sălii. Pardoseală demodată, scaune uzate și mese cu tăblii decolorate cărora nicio față de masă nu le ascundea inutil

sărăcia. Într-un colț, doi bărbați în salopete, prinși într-o conversație, cu un aer mândru și grav, bărbi negre și mâini murdare de funingine sau de unsoare. Aceeași tensiune latentă, poate chiar mai palpabilă decât în oraș, între beneficiarii și uitații miracolului economic ceh. Aici, poate că Revoluția de Catifea nu schimbase mare lucru. Pământul, oricât de fertil ar fi, nu-i hrănea niciodată prea bine pe cei care-l munceau. Vechile ferme cădeau în ruină, în timp ce la intrarea în sat creșteau vilele celor care lucrau la Plzeň, la mai puțin de treizeci de kilometri de acolo. Am ridicat din umeri. Cei doi țărani nici nu păreau să ne fi băgat de seamă. Abia dacă au aruncat o privire dezabuzată spre orășenii care eram pentru ei.

Éléonore s-a îndreptat hotărâtă spre tejghea ca să înceapă cu barmanul o conversație din care, firește, eu n-am înțeles nimic. Nu puteam să nu admir felul în care Éléonore stăpânea limba – din ce-mi puteam da eu seama –, chiar dacă știam că o învățase din copilărie. Descoperirea competențelor ascunse ale cuiva apropiat îmi provoacă întotdeauna uimire și o anumită formă de respect. Am așteptat ca ei să termine, privind distrat peisajul prin geamurile de o curățenie îndoielnică.

Orice și-or fi spus, peste mai puțin de cinci minute ieșeam din local cu niște indicații sumare care ar fi trebuit să ne permită să găsim casa Evei.

Am urcat în mașină și am mers drept înainte până la un pasaj boltit pe sub o cale ferată, luând-o apoi pe lângă aceasta. Un panou în engleză anunța un proiect de reabilitate finanțat de Uniunea Europeană. Șoseaua se transforma într-un drum de pământ bătătorit care se afunda tot mai mult în pădure. După un viraj strâns, printre copaci, am zărit un lac. Malurile erau dominate de jur-împrejur de foioase înalte ale căror rădăcini se întindeau în unele locuri până la apă. În fața noastră se ghicea o plajă stâncoasă mărginită de pini.

— Să oprim aici, a murmurat Éléonore, parcă pierdută în gândurile ei, când eu am dat să accelerez după curbă. Probabil că nu mai avem mult.

Am tras pe dreapta, la umbra unei sălcii uriașe, și am oprit motorul.

— Trebuie să fie undeva în față, pe limba asta de pământ, a continuat ea arătând un fel de jetelă care înainta spre mijlocul lacului.

Am mers câteva minute în tăcere, iar lacul se ascundea momentan de ochii noștri. Am găsit repede, în dreapta, o cărare năpădită de iederă și de muri care se abătea de la drumul principal. Pasajul era ușor înălțat față de terenul dimprejur, iar lățimea acestui fel de șosea indica limpede că, pe vremuri, fusese o cale carosabilă. De o parte și de alta se înălța pădurea deasă prin care lumina se strecura cu intermitențe. Am pătruns câțiva metri pe sub copaci pentru a urma o linie paralelă cu drumul, acolo unde terenul era mai liber și fără mărăcini. Înaintam pe un covor de frunze maronii care scârțâiau ușor sub pașii noștri.

Mai întâi am zărit sclipirea apei sub soare. Mergeam drept înainte, apropiindu-ne de mal, și lăsaserăm vechiul drum să o ia la stânga și să dispară.

Brusc ne-am trezit din nou în fața lacului.

Terenul, mai mult sau mai puțin plat, se prăvălea deodată, formând un taluz scurt și abrupt până la undele întunecate. În mai multe locuri, malul se surpase sub acțiunea răbdătoare a valurilor. Pământul, negru precum cărbunele, era gol, de parcă niște ființe supranaturale venite din adâncuri ar fi smuls cu gura bucăți mari din mal, înainte de a se scufunda iarăși în sălașurile lor submarine.

La mai puțin de doi metri sub picioarele noastre, apa clipocea încet. Un pin bătrân, amenințat de eroziune, se apleca periculos spre suprafața scânteietoare.

— Acolo e, a zis Éléonore.

I-am urmărit privirea. În stânga, la nicio sută de metri, într-o adâncitură fără copaci, se ridica o căsuță de lemn. Ocupa centrul unui fel de cuvetă neregulată înconjurată din trei părți de pădure și terminându-se la nord-est printr-o plajă de pietre.

Am luat-o de-a lungul malului ca să ajungem la casă, surpările de teren obligându-ne de mai multe ori să revenim la

adăpostul copacilor. Când am ajuns în sfârșit pe peluza din jurul casei, am fost frapat de impresia de părăsire care se degaja din ceea ce trebuie să fi fost cândva un mic colț de rai.

Ne-am uitat un moment unul la altul. Era clar că nimeni nu venise aici de ani de zile. În spatele nostru, drumul de acces pe care merseserăm la început se ivea dintre copaci. Era barat de o poartă joasă din fier ruginit, legată cu un lanț și prelungită de o parte și de alta cu un gard de tuia care, neîngrijit, căpătase proporții gigantești și ajungea până la trunchiurile celor doi stejari uriași de la liziera pădurii.

Éléonore s-a îndreptat încet spre căsuță. Un singur nivel, un acoperiș în două ape adăpostind, poate, o cameră de mansardă sau o debara. Ferestre ale căror obloane scorojite nu erau închise, lăsând să se întrevadă niște perdele frumoase de un alb îngălbenit. Peste tot împrejur, iarbă prea înaltă, dale de piatră ridicate de rădăcini, crăpate de intemperii și de plantele târâtoare. Pe fațada dinspre terasă, tulpinile încărcate de flori greoaie și violete ale unei glicine care se agăța de zid până la coama acoperișului. Lemnul se înălbise la soare, pietrele hornului se desprinseseră, iar o masă mare își desăvârșea putrezirea la umbra unui măr încărcat de fructe sălbatice.

•

După ce am înconjurat clădirea, am ajuns în fața ușii, aflată înspre pădure. Éléonore m-a privit îndelung, fără să înțeleg ce exprimau cu adevărat ochii ei. Apoi mi-a spus.

— Deschide-o. Deschide ușa asta, te rog.

— Ești sigură?

— Da. Dacă este ceva de aflat…

Nu și-a terminat fraza.

M-am apropiat de ușă și am rotit ușor mânerul. Era încuiată, dar broasca era una veche și simplă. Am căutat în buzunar și am scos setul de șperacle care atârna de portchei. Rareori le foloseam în cadrul meseriei mele, dar, din obișnuință, le purtam întotdeauna la mine. De altfel, fusesem ușor surprins că nu mi le confiscaseră pe aeroportul din Zürich, când le scosesem ca să le pun într-un recipient de plastic împreună cu ceasul și telefonul. Atunci nu-mi

închipuiam nici pe departe că-mi vor fi de folos peste mai puțin de două zile.

M-am lăsat pe vine și am început să pipăi încuietoarea. Chiar dacă nu eram vreun expert, am simțit imediat că nu avea să-mi ia mult timp. Într-adevăr, după numai trei minute de efort, ușa s-a deschis încet.

•

Am intrat amândoi într-un mic vestibul cu pereți de lemn care dădea într-o cameră de zi cu vedere spre lac. Scânduri de brad care cu timpul se închiseseră la culoare, o pardoseală roșiatică pe jos. Fotografii înrămate, cu culori spălăcite, atârnate pe pereți. Mobile demodate, amintind de anii șaizeci.

Éléonore stătea în spate, cu mâna pe umărul meu. O auzeam respirând puțin sacadat.

Aștepta ceva. Poate pe cineva. Dar casa era goală.

— Nu observi nimic? am întrebat-o eu deodată.

— Nu. Ce vrei să spui?

— Nu miroși nimic?

Mă întorsesem. Éléonore încrunta din sprâncene și își încrețea ușor nasul, parcă pentru a capta un miros insesizabil.

— Nu.

— Exact. Nu miroase a închis. Interiorul ăsta e destul de curat. Nu e praf aproape deloc, nici pe mobile, nici pe jos. E cam curios, dată fiind grădina în paragină…

— Ai dreptate. Nu-mi dădusem seama.

— Cineva a stat aici recent. Cineva a avut grijă să aerisească și să facă puțină curățenie. Eva a venit aici cel puțin o dată în ultimele săptămâni.

Éléonore m-a privit din nou, înainte să vorbească:

— Iarba e înaltă, o mașină ar fi lăsat inevitabil urme. Iar drumul e plin de tufe și de mărăcini. E imposibil ca un vehicul să fi trecut pe aici.

— Poate a venit pe jos prin pădure, ca noi. Sau cu barca, dinspre sat. Dar un lucru e sigur: a venit.

Éléonore a ezitat.

— Cred că ar trebui să scotocim un pic, a spus ea până la urmă.

— Și eu. Dar tu hotărăști.

— Ceva trebuie să găsim. Nu știu ce. O indicație despre locul unde ar putea fi ea acum…

A făcut o pauză înainte să-și termine fraza.

— Sau o indicație despre ce a putut să facă.

Am încuviințat tăcut din cap. Trebuia să căutăm. Ce, nu știam prea bine. Dar asta era meseria mea. Să nu știu ce voi găsi, dar să scotocesc metodic.

Am oprit-o pe Éléonore, care se avânta deja spre un fel de birou din lemn deschis la culoare, așezat între două ferestre ce dădeau spre grădină, la vest. Am scos din buzunarul sacoului niște mănuși de plastic de unică folosință – cum aveam de rezervă aproape în toate hainele, tot dintr-un defect profesional, fără îndoială – și i le-am întins. Și le-a pus fără să întrebe nimic în timp ce eu mă întorceam spre ușa de la intrare ca să-mi șterg amprentele de pe mâner și de pe încuietoare. Orice am fi găsit acolo, era inutil să lăsăm urme ale trecerii noastre.

Apoi m-am concentrat asupra tuturor mobilelor și ungherelor de la parter, de la bufetul din camera de zi până la dulapurile din mica bucătărie desuetă, trecând prin dulapurile de pe coridor și cămara de sub scara ce ducea la etaj. Subsol nu exista.

De-a lungul explorării mele sistematice, o vedeam pe Éléonore aplecată deasupra documentelor scoase din biroul pe care-l reperase de la bun început. Așezase foile pe masa din centrul camerei și părea complet absorbită de lectură. Cum eram sigur că n-aș fi înțeles o iotă, am lăsat-o să-și vadă de treabă.

Mă pregăteam să urc la etaj când Éléonore m-a strigat.

— Vino să vezi, Val.

— Ai găsit ceva?

— Da. Fișa medicală a mamei.

Am venit și m-am așezat în liniște lângă ea.

— A făcut un set de analize acum mai puțin de o lună, la spitalul Na Homolce din Praga.

Am simțit cum vocea lui Éléonore începea să tremure ușor.

— Din ce înțeleg, i s-a descoperit cancer la plămâni. S-ar părea că nu i-au propus vreun tratament.

Éléonore s-a întors spre mine.

— De boala asta a murit și Klára, bunică-mea, când aveam numai un an jumate…

Am încercat să asimilez pe îndelete informația. Cancer. Nu m-am putut abține să fac o asociere cu cazul lui Alexej Špidla, despre care vorbisem cu doctorul Morand la Martigny cu câteva zile în urmă. Cancerul devenea încă o legătură ce unea destinele Evei și al lui Špidla. Doi oameni care se știau condamnați. Și care aveau în comun un trecut plin de moarte și de violență.

Am văzut că vestea o afecta pe Éléonore mai profund decât ar fi vrut, fără îndoială, să recunoască. Oricât de proaste vor fi fost relațiile dintre ele, Eva rămânea mama ei.

— E un motiv în plus s-o găsim cât mai repede, i-am zis eu blând.

— Da… Ai dreptate. Dar cum? Unde poate să fie?

— Mai avem de căutat la etaj. Mă ocup eu. Tu mai uită-te prin documentele astea, poate mai găsești ceva.

Am privit-o.

— E-n ordine?

Mi-a adresat un zâmbet palid.

— Da. Pur și simplu am senzația că violez intimitatea vieții cuiva pe care nu-l cunosc. Iar persoana asta e mama mea.

M-a sărutat în fugă. M-am ridicat și m-am dus la mansardă, în timp ce ea se cufunda iarăși în dosarele întinse pe masă.

Căutările au fost rapide. Scara dădea direct într-o unică încăpere ce servea drept dormitor. Nu puteam sta în picioare decât în mijlocul spațiului, sub creasta acoperișului. Nu erau acolo decât un pat mare, nedesfăcut, și două noptiere. Într-un sertar am făcut singura descoperire care ne-ar fi permis, poate, să avansăm. Un telefon mobil ieftin, dotat, fără îndoială, cu o cartelă preplătită anonimă.

Am coborât iute pe scara de lemn care scârțâia.

— Cred c-am găsit ceva!

Éléonore stătea nemișcată în micul coridor, uitându-se la

una dintre fotografiile agățate pe pereți. M-am apropiat de ea.

— Uite, Val! a spus ea deodată în șoaptă. Bunicii mei și mama.

Am privit imaginea pe care mi-o arăta. I-am recunoscut imediat pe Klára și pe Jiří, la fel de tineri ca în fotografia făcută în fața bisericii Sfântul Nicolae din Mala Strana, în mijlocul altor persoane, pe care nu le cunoșteam. Toți stăteau așezați pe iarbă sub un măr tânăr – fără îndoială, cel pe care-l remarcasem mai devreme în grădină, pe malul apei. Un Jiří zâmbitor, beat de fericire, ținea în brațe un copil de vreo șase luni.

Eva.

Éléonore a desprins rama, scoțând la lumină un dreptunghi deschis la culoare pe lemnul peretelui. Urma unei absențe.

Pe spatele ramei figura o dată, scrisă cu creionul pe hârtie.

Iunie 1968.

XXVI

Soarele cădea vertical pe lac, ca pentru a-l face să dea în clocot, ricoșând din undele leneșe ca să încălzească încă o dată malul, departe de umbra protectoare a copacilor. Lumina cădea greu din cer, ștergea conturul lucrurilor într-un fel de voal galben și vesel. Totul se încețoșa în această neclaritate de culoare care era o expresie fizică a fericirii.

Sub un măr tânăr, liniștit și fericit, Jiří îi vedea pe toți agitându-se în jurul lui, apărând și dispărând în această grădină scăldată în lumină. Klára, bineînțeles, care venea în fugă din casă cu un aparat de fotografiat. Și Karel, care o săruta pe gât pe Lucka la celălalt capăt al mesei. Și Blanka și Tomáš, așezați pe o pătură veche cu carouri aruncată neglijent pe iarba proaspăt tunsă și totuși invadată deja de floricele galbene. Și Elena, care stătea puțin deoparte, cu o revistă pe genunchi. Și Vladimír, căruia toți îi spuneau Vlád'a și care o privea din când în când fără să spună nimic, cu un aer extatic – toată lumea știa că era îndrăgostit de ea. Poate că, pentru el, vara asta avea să fie cea bună… Și mai

ales Eva. Eva care dormea liniștită în brațele lui. Eva care era fiica lui. Eva pe care deja o iubea atât de mult.

— Lucka! Karlíček{11}! Elena! Veniți și voi pe iarbă pentru poză!

Lucka și Karel se ridicară și li se alăturară râzând. Elena lăsă revista și se apropie de Vlád'a, care era în al nouălea cer.

Klára puse cu precauție aparatul pe un scaun, se aplecă să cadreze, apăsă pe autodeclanșator și se repezi să se așeze lângă el. Însă, în graba ei, se împiedică de o rădăcină și fu cât pe ce să cadă pe perna pe care el o trăsese alături. O prinse cum putu, cu brațul liber, și o strânse lângă el.

Când se declanșă aparatul, ceilalți râdeau din toată inima. Klára avea genunchii înverziți, dar și ea abia se stăpânea să nu pufnească în râs.

El îi șopti la ureche, în timp ce micuța Eva începea să se agite, trezită de mișcare și de hohote:

— Poza asta e a unei clipe care o să dureze pentru totdeauna.

Klára îl privi îndelung. Karel începu un cântec, iar Vlád'a se ridică iute ca să-și aducă chitara. Ea îi răspunse în cele din urmă:

— E o clipă pe care o s-o păstrăm întotdeauna în noi. Dar astfel de momente le trăim o singură dată. Asta le face prețioase.

Jiří nu era sigur că înțelege ce voia să spună Klára. Dar presimțea că, într-un fel, ea avea dreptate.

Se ridică, întinzându-i-o delicat pe Eva, care începea să-și manifeste zgomotos iritarea. Părea să fi dormit destul, iar acum îi era foame.

Jiří porni apoi, încet, spre mica plajă cu pietre. Între timp, Karel și Vlád'a atacaseră Nowhere Man *al Beatles-ilor.*

•

Eva avea să crească. Poate că legăturile lor cu Thomáš, Blanka, Karel, Lucka și toți ceilalți aveau să se destrame cu timpul. Dar poate că trecerea anilor nu avea să schimbe nimic – sau foarte puțin.

Aruncă o privire în spate, spre grupul așezat pe gazon, sub măr, apoi scrută lacul și valurile perseverente care lingeau malul. În felul lui, fiecare își aducea tributul invizibil. Ca să nu-l mai plătească niciodată.

În spatele lui, îl auzea pe Karel cântând molcom.

Nowhere Man, please listen,
You don't know what you're missing.
Nowhere Man, the world is al your command!

Jiří ridică ochii, contemplând de astă dată mijlocul lacului, unde nu se ghicea nicio mișcare.

Da, astăzi el era, fără nicio îndoială, omul de nicăieri – omul de pretutindeni.

Și lumea chiar i se oferea.

XXVII

Éléonore nu se hotăra să agațe înapoi fotografia pe perete.

— N-ai alte poze cu bunicii tăi? am întrebat-o.

— Niciuna. Probabil că mama a păstrat o grămadă. Îmi arăta dintre ele când eram mică. Dar nu mi-a dat niciodată vreuna.

— Atunci ia-o.

— Crezi?

— Oricum, nu cred că trecerea noastră pe aici o să poată trece neobservată dacă… dacă se declanșează o anchetă a poliției. Iar poza asta este și un pic a ta, nu?

A ezitat.

— Da, într-un fel, a recunoscut ea până la urmă.

— Eu am găsit ăsta la etaj.

I-am arătat telefonul. Era oprit.

— Ai încercat să-l pornești?

— Încă nu. Oricum, n-avem codul. N-ar dura mult să-l spargi, dar trebuie să recunosc că asta îmi depășește cunoștințele în materie.

— Nu fi așa sigur. Dă-mi-l…

Mi-a întins rama de lemn închis la culoare, iar eu i-am dat mobilul. L-a pornit, apoi a încercat să introducă codul. Fără succes.

— Ce număr ai scris?

— Ziua și luna nașterii tatălui meu.

A părut să reflecteze un moment…

— Ar fi ciudat ca…

N-a terminat. Dar a tastat repede un alt cod. Am recunoscut propria ei dată de naștere. Cartela s-a deblocat. Am văzut că era destul de surprinsă.

— Nu m-aș fi gândit că a ales data asta, a comentat ea în cele din urmă.

— Ca să vezi cum nu ne cunoaștem niciodată părinții. Știu eu ce spun…

Éléonore a navigat imediat prin meniul simplu al telefonului.

Pe deasupra umărului ei, am constatat că totul era în cehă.

— E ciudat. Mama vorbea numai germana acasă. Cred că voia să scape de tot ce-i aducea aminte de țara ei de origine, pe care, de altfel, nu și-o amintea deloc. A trebuit să insist mult, pe când aveam vreo șase-șapte ani, ca să mă învețe ceha. N-o văd alegând limba asta pe telefonul ei. În plus, lista de contacte e goală.

— Sigur mai are un mobil. Fără îndoială că nu l-ar fi lăsat aici pe ăsta dacă ar fi fost singurul ei telefon.

— Sau nu-i al ei.

— Sau îl folosea numai pentru anumite apeluri. Sunt aproape sigur că e o cartelă preplătită, pe care o poți cumpăra fără să-ți comunici identitatea. Uită-te la ultimele numere formate.

— Mai multe numere din Cehia.

— Sună la primul de pe listă.

Éléonore s-a conformat și a îndepărtat telefonul de ureche după două sonerii, în timp ce eu mă apropiam mașinal ca să prind, dacă se putea, câteva frânturi de dialog.

A răspuns o voce de femeie.

— Blanka Richtrová.

Am schimbat o privire cu Éléonore. Era cu putință să fie vorba de Blanka, colega Klárei de la spitalul general universitar? Éléonore a încuviințat imperceptibil din cap, ca

pentru a-mi da de înțeles că probabil așa era, înainte să înceapă o conversație din care, cum era de așteptat, n-am priceput nimic.

M-am îndepărtat cu câțiva pași, gândindu-mă repede la consecințele apariției acestei noi piese din puzzle. Era o prietenă apropiată, poate cea mai apropiată a Klárei înainte să plece din Praga în 1968. Faptul că Eva o contactase pe cea mai bună prietenă a mamei sale nu era, fără îndoială, deloc întâmplător.

Éléonore a închis după câteva minute. Probabil că toate întrebările mi se citeau transparent pe față.

Cu precauții inutile, Éléonore a pus telefonul pe o mică etajeră fixată pe peretele coridorului și mi-a rezumat discuția pe care o purtase cu Blanka.

— Era, într-adevăr, Blanka, colega infirmieră a bunicii mele. I-am zis cine sunt. Mi-a confirmat că a sunat-o chiar mama de pe numărul ăsta.

— Când?

— Ultima oară, joi seara. Prima oară, cu vreo două luni în urmă.

— Ceea ce înseamnă că Eva a trecut pe aici după convorbirea asta. Sau că a sunat-o pe Blanka direct de aici, de vreme ce am găsit telefonul pe care l-a folosit. Ce voia?

— Voia s-o întâlnească. Pentru a evoca amintirea Klárei. Blanka a fost absolut surprinsă. Nu știa că mama se întorsese de aproape trei luni la Praga. Blanka a invitat-o la ea, iar mama a acceptat imediat.

— Blanka stă în Praga?

— Nu. În Benešov, un orășel la vreo patruzeci de kilometri la sud-est de Praga.

— Și Eva s-a dus acolo?

— A venit de trei ori. Ultima oară, joi seara.

Adică aproximativ când plecam de la Sion spre Mauvoisin cu Lucas, am calculat eu rapid.

Am văzut că Éléonore ezita să vorbească până la capăt. Am încurajat-o din privire să continue.

— Și acum e acolo, a spus ea până la urmă.

— Ce, acum?

— A plecat în după-amiaza asta ca să-și ia câteva lucruri din apartamentul de la Praga, dar trebuie să se întoarcă în puțin timp. Când a ajuns joi, a întrebat-o pe Blanka dacă poate să stea la ea câteva zile. Blanka, care se pare că locuiește singură și ține acum o mică pensiune, a acceptat. Valiza mamei e tot în camera pe care i-a pus-o la dispoziție.

O găsiserăm pe Eva.

Nu stătea nici în apartamentul ei din Praga, nici în această casă de la Ejpovice. Locuia momentan la o veche prietenă a mamei sale. Oare se ascundea? Fugea de ceva?

— I-ai zis că o căutăm? am întrebat.

— Am rugat-o să nu-i spună nimic. Și i-am zis că sosim cât de repede.

— Când ar trebui să se întoarcă mama ta la Benešov?

— În mod normal, cam într-o oră – după indicațiile pe care i le-a dat Blankăi. Dacă am fi rămas la pândă în fața blocului ei în după-amiaza asta, fără îndoială că am fi întâlnit-o.

— Ce-i făcut e bun făcut. Plecăm imediat. Cât facem până acolo?

— Nu mai puțin de o oră jumate, cred. Dacă mama respectă ce i-a spus Blankăi, nu putem să i-o luăm înainte, dacă la asta te gândești.

— Păcat. Să plecăm acum.

— Val?

În timp ce eu mă îndreptam deja spre ușă, Éléonore rămăsese nemișcată pe coridor. Am întors capul.

— Da?

— Crezi că ea e, nu-i așa? Cea care l-a omorât pe Špidla?

— Nu știu.

— Nu-i adevărat.

Éléonore mă măsura cu un aer zdruncinat.

— Nu știu, am repetat eu. Dar cred că nu poate să fie străină de toate astea. Sunt prea multe coincidențe. Špidla a murit miercurea trecută, seara, cel mai târziu la miezul nopții. Dacă Eva era la fața locului, ceea ce încep să cred, a putut foarte bine să ia avionul spre Praga a doua zi. Sau, mai

probabil, să facă drumul cu mașina. A ajuns la Ejpovice joi după-amiază, a sunat-o pe Blanka, și-a lăsat telefonul aici dintr-un motiv pe care nu-l cunosc, apoi și-a continuat drumul ca să ajungă seara la Benešov – unde, din câte se pare, rămâne retrasă de atunci. În orice caz, așa cred. Dar n-avem nicio dovadă. Așa că vreau să vorbesc cu ea.

Éléonore m-a mai privit câteva clipe, apoi a luat mobilul pe care-l lăsase pe etajeră și l-a strecurat în buzunar.

— Hai, a zis ea simplu.

După ce a aruncat o ultimă privire circulară prin casă, a ieșit cu un pas hotărât, lăsându-mi mie grija de a închide și de a încuia ușa, ceea ce mi-a luat iarăși câteva minute.

Apoi am mers în tăcere prin pădure până la mașină. Voiam să-l sun pe Lucas ca să-i pun pe colegii mei pe pista Evei. Dar nu voiam să fac asta de față cu Éléonore. Vedeam limpede că o speriaseră concluziile mele. Fără îndoială, pentru că ajunsese și ea la același rezultat.

Am decis așadar să mai aștept puțin înainte de a încerca să iau legătura cu Lucas. Era, cu siguranță, o greșeală, dar deocamdată aveam numai niște bănuieli, o convingere care se întărea, dar pe care n-o sprijinea nimic solid.

Când m-am așezat la volan, m-am întors către Éléonore. Nu i-am zis nimic, dar ea a schițat un zâmbet palid înainte de mișca din cap într-un gest care putea însemna că face față. Când am demarat și am trecut în viteza întâi, mâna i s-a oprit pe a mea, care stătea pe mânerul schimbătorului.

Am accelerat. Un sentiment de urgență, brusc și inexplicabil.

M-am grăbit să ajung din nou pe autostradă, fără să schimbăm nicio vorbă.

XXVIII

Julien umbla încoace și încolo prin fața blocului Evei. Venise pe jos, direct de la ambasadă. Tocmai bătuse ora unu după-amiaza, iar el aștepta de două ore să se întâmple ceva.

Urcase de două ori până la ușa apartamentului, sunase îndelung. Fără rezultat.

Era convins că Valérien și Éléonore aveau să i se alăture, până la urmă, în fața acestei case. Dintr-o clipă într-alta aveau să se ivească la colțul străzii. Era matematic. Cu siguranță Éléonore cunoștea adresa de la Praga a mamei sale. Și, chiar dacă nu, avusese timp din belșug s-o descopere – lui însuși asta îi luase foarte puțin.

Spre deosebire de ceea ce-i spusese în ajun lui Valérien, nu se îndoise nicio clipă de împăcarea lor. Se mândrea că știe să recunoască dragostea veritabilă când o întâlnește. Iar Valérien era îndrăgostit nebunește de Éléonore. Furia lui, teama de a o pierde, violența neînțelegerii lui erau semne vizibile ale acestui lucru. Și ar fi băgat mâna-n foc că el îi iertase imediat totul – plecarea fără să spună nimic, tăcerea ei. Erau încă tineri, nu lăsaseră încă în urmă acea perioadă a vieții când sentimentele au o forță pe care nimic n-o poate opri. Când îi scuzi celuilalt orice greșeală, sau aproape, fiindcă pur și simplu nu-ți imaginezi existența fără el.

El însuși, la vârsta lor… Dar nu, mai bine să nu-și aducă aminte de asta. Chiar dacă se obișnuise să arunce cât mai calm cu putință aceste priviri în urmă, singurele care îți permit apoi să mergi înainte (sau măcar să încerci), chiar dacă știa să rămână fals imperturbabil când trecutul ieșea pe neașteptate la suprafață, sub unul dintre numeroasele lui avataruri, la o cotitură sau alta a drumului pe care mergea, confruntarea fără vreun motiv valabil cu cel care fusese odinioară nu-i reușise niciodată prea bine. Și nu exista niciun motiv ca asta să se schimbe astăzi.

Éléonore și Valérien aveau să sosească neîntârziat, Julien era sigur de asta. Însă nu era pe deplin sigur că vrea să-i întâlnească. Ce-ar mai fi avut să le spună? Voia cu adevărat să le vorbească? Deja îi povestise totul lui Valérien. Tot ce știa. Sau aproape. Și trebuia să admită că se temea de momentul când avea să stea față în față cu Éléonore.

De ce? Nu prea știa. Se temea că n-o va vedea în ea decât pe mama ei? Poate. Poate că, dacă ar fi avut de ales, ar fi

preferat s-o găsească pe Eva decât să înfrunte reflexia acesteia pe chipul fiicei.

Această teamă o simțise deja în momentul când Éléonore luase pentru prima oară legătura cu el, cu luni în urmă, pe subiectul expoziției pe care voia s-o organizeze la muzeul ei. Când îi spusese cum o cheamă, el înțelesese imediat, bineînțeles, că ea era – chiar dacă ea, din câte se părea, nu știa nimic despre el. Reușise totuși să treacă peste surpriza și teama provocate de apariția bruscă în viața lui a fiicei Evei.

Această îngrijorare revenea însă, mai puternică, mai persistentă acum, când era conștient că Éléonore nu mai putea să nu știe despre relația lui de demult cu Eva.

Eva nu-i spusese niciodată nimic fiicei sale, de asta era sigur. Dar el îi spusese lui Valérien. Acum Éléonore era la curent. În sine, asta nu schimba mare lucru. Dar, într-un fel, îl stânjenea.

Tatăl lui Éléonore murise, Eva era văduvă când o cunoscuse el. În ochii lui Éléonore, faptul că mama sa putuse avea o legătură cu un alt bărbat nu se asimila unei forme de trădare?

Ideea era stupidă, știa asta. Propriul lui fiu, Romain, deși era în pragul adolescenței când începuse relația lui cu Eva, nu simțise sau nu exprimase niciodată ceva de genul acesta. Și doar era văduv și el. Dar Romain nu-i reproșase niciodată că ar fi uitat-o sau ar fi trădat-o pe mama lui. Nu exista niciun motiv ca lucrurile să se fi petrecut altfel cu Éléonore, care părea o persoană absolut matură – în orice caz, dacă se lua după contactele telefonice și epistolare cu ea.

Și totuși, persista un soi de disconfort difuz, căruia nu reușea să-i discearnă originea exactă.

Ridică din umeri și se hotărî. Avea să mai aștepte un sfert de oră. Dacă până atunci nu se întâmpla nimic, avea să plece. Nu avea să se întâlnească în ziua aceea cu Éléonore și cu Valérien, și era foarte bine așa.

Sigur pe această decizie, își aprinse o țigară, dându-și pe spate coama argintie cu o mișcare mașinală.

Atunci îi sună telefonul.

Aruncă o privire distrată spre ecran.

Era fiul său, Romain. Pe care tocmai îl pomenise pe firul sinuos al gândurilor sale.

O întâmplare?

Nu există întâmplare.

Știa bine asta.

Se grăbi să răspundă.

— Salut, Romain! Mă bucur să te-aud…

— Salut, tata. Voiam să văd ce mai faci, nu ne-am văzut de o grămadă de vreme…

— Sunt bine, mulțumesc. Tu ce mai faci?

Nu se putea descotorosi de o anumită formă de îndoiosare ori de câte ori auzea vocea fiului său. Era o prostie, dar dura de douăzeci și doi de ani.

Uneori își spunea că fiul său este, fără îndoială, singura reușită a vieții sale. Singurul motiv ca să nu creadă în absurditatea completă a existenței. Singurul lucru care împiedica amintirea soției sale să dispară irevocabil. Singura urmă pe care avea s-o lase după el.

— Binișor. Am vizitat un apartament nou azi-dimineață. Dormitorul e destul de cool, mult mai mare decât cel pe care-l am acum. Colegii par simpatici. În plus, nu-i departe de TU{12}. Schellingstraße. Om vedea.

— Super. Sper pentru tine să meargă.

— Legătura nu-i prea bună. Nu ești la München?

— Nu, sunt în străinătate.

— Aha. Ții o conferință?

— Nu chiar… De fapt, sunt la Praga.

— Păi, ce cauți la Praga?

— Excelentă întrebare. Nu-s sigur că știu nici eu.

Julien ezită un moment.

— Ar dura prea mult să-ți explic. Are legătură cu Eva.

— Fosta ta?

— Da. Dar… da, e cam complicat.

— Acum stă la Praga?

— Așa se pare, da.

— Și te-ai hotărât să reiei legătura cu ea?

Julien nu și-a putut stăpâni un râset sincer.

— Nu, nu chiar. E un fel de întâmplare.

— Aha.

Romain nu părea prea convins de explicația lui – sau, mai degrabă, de lipsa lui de explicații. De altfel, continuă fără ocolișuri:

— Întotdeauna am crezut că încă o iubești.

Chiar dacă era obișnuit cu firea directă a fiului său, Julien fu luat pe neașteptate de această constatare care ținea, vizibil, de un postulat irefutabil, de o axiomă științifică. Și care, o știa, era mai puțin departe de realitate decât ar fi vrut el.

— A, da? a spus el în cele din urmă, în lipsa unei replici mai bune.

— Mi se pare destul de clar. Dacă te-aș întreba deschis și dacă ai încerca și tu să răspunzi sincer, ce mi-ai spune? O mai iubești?

— Poate că da. De fapt, nu știu.

— Ba sigur că știi. Dar nu recunoști. E singura persoană pe care am văzut-o vreodată atât de aproape de tine. Te-ai ferit să-mi vorbești despre asta, știu bine, dar cred că ai avut o relație serioasă cu ea.

— Studii de inginerie îți plătesc eu ție? Fiindcă uneori am impresia că vorbesc cu psihologul meu.

— N-ai psiholog. Și privește partea pozitivă: cu mine e gratis.

— Un fel de-a spune. Nu pot să nu mă-ntreb câteodată dacă e normal ca un tată și un fiu să poarte genul ăsta de discuții.

— Te deranjează?

— Sigur că nu. Doar că-mi pun o întrebare. Cum faci să mă citești așa de bine – uneori chiar mai bine decât reușesc eu însumi – când ne vedem așa de puțin și cred că nici eu nu-s un om deosebit de… expansiv, să spunem.

— Ne cunoaștem, atâta tot. Ne apreciem și ne respectăm. De asta reușim să vorbim despre orice. Sau aproape.

— Poate că ai dreptate. Sper doar că n-am ratat complet cu educația ta.

— Nu cred. Și, în orice caz, acum e prea târziu. Dar, vezi, tocmai ăsta e geniul tău: ai reușit să abați cu totul discuția.

— Ani de experiență ca profesor. O să vezi, o să-nveți și tu cu timpul.

— Foarte amuzant. Bine, văd că nu vrei să-mi spui mai mult deocamdată. Nu știu ce pui la cale, dar îți urez succes. Salut-o pe Eva din partea mea dacă o întâlnești până la urmă. Îmi plăcea mult de ea.

— Știu. Dar nu știu dacă o s-o revăd. Și, dacă se întâmplă, nu știu despre ce-o să vorbim.

— Iată-te din nou foarte misterios. Aici trebuie să recunosc că nu pricep.

— Poate că-i mai bine așa. Dar îți promit să-ți povestesc când mă-ntorc.

— Promisiunile nu-i angajează…

— Decât pe cei care le fac, i-o tăie Julien. Pentru mine, în orice caz.

— Foarte bine. Când te-ntorci?

— Nu știu. În câteva zile, cu siguranță. Te sun imediat ce ajung la München.

— În regulă. Sper să ți se împlinească planurile.

— N-am planuri. Niciodată. Credeam că știi.

— E un fel de-a spune. Dar m-ai înțeles. Fii prudent.

— De ce?

— Nu știu. Spun asta pentru orice eventualitate.

— Am notat. Numai bine, băiete.

— Ai grijă de tine. Pe curând.

— Te pup. Pe curând.

După sfârșitul convorbirii, Julien rămase câteva clipe nemișcat. Hotărât lucru, fiul lui avea să-l uimească întotdeauna…

Se pregătea să pună în practică retragerea strategică planificată cu câteva minute în urmă când o femeie destul de bătrână, încovoiată sub povara unor saci de gunoi prea grei, ieși din clădirea în fața căreia aștepta el. Spunându-și că, la urma urmei, nu avea nimic de pierdut, își adună cele câteva cuvinte cehe pe care le știa și se îndreptă spre ea ca să intre în vorbă.

— *Dobrý den.*

Femeia îl măsură neîncrezătoare.

— *Dobrý den.*

— Sunteți portăreasa? Caut o locatară din blocul ăsta. Se numește Eva von Allmen. Poate o cunoașteți sub numele de fată. Eva Kubišová.

— Da, aici stă, încuviință morocănoasă femeia.

— Dar nu-i acasă?

— Nu, a plecat.

— V-a cerut să-i transmiteți corespondența? Înțelegeți-mă, chiar trebuie s-o văd.

— Cine sunteți dumneavoastră?

— Un prieten.

Îi întinse cartea lui de vizită, pe care ea o apropie de ochii obosiți. Poate că înșirarea titlurilor lui universitare o liniști, cert e că îl privi un moment înainte să-i spună:

— A plecat pentru câteva zile la Benešov, la o prietenă, cred. Pot să mă duc să caut adresa.

— Mulțumesc.

Bătrâna dispăru călcând mărunt și lăsându-l singur pe stradă. Reapăru după câteva momente ca să-i întindă o pagină de carnet pe care era trecută, cu un scris tremurător, o adresă.

— Mă ajută foarte mult. *Děkuji vám.*

Femeia dădu din cap și se întoarse fără o vorbă la sacii ei de gunoi.

•

Julien merse încet spre Letenské Náměstí, strângând în mână bucățica de hârtie pe care i-o dăduse bătrâna.

Benešov. Își amintea vag de acest oraș de provincie lipsit de farmec, la vest de care se afla uriașul parc al castelului Konopiště, ultima reședință a lui Franz-Ferdinand, arhiducele Austriei asasinat la Sarajevo. Cu zece ani în urmă, cu ocazia unei călătorii la Praga, Eva îl dusese acolo.

Atunci fusese frapat de răceala ostilă a edificiului, de amenințarea surdă pe care i se părea că o răspândește donjonul masiv, ca un abur acid purtat de vântul de noiembrie. Își amintea culoarele interminabile împodobite cu mii de trofee de vânătoare de toate soiurile, etichetate și

numerotate cu o grijă maniacală și sordidă.

În fața zidurilor acestui castel renovat în ultimii ani ai dublei monarhii într-un stil hibrid ce trimitea la un Ev Mediu mai degrabă fantasmat decât real, Julien se întrebase atunci care va fi fost adevărata personalitate a ultimului proprietar – cel a cărui moarte avea să servească drept pretext pentru declanșarea celui mai mare măcel din toate timpurile.

•

Julien se scutură simbolic, parcă pentru a-și alunga din minte imaginea unui loc pe care nu ținea neapărat să-l revadă.

Așadar la Benešov avea să găsească răspunsurile la întrebările lui.

Dacă voia să pună punct final poveștii care începuse pentru el cu zece ani în urmă, acolo trebuia să se ducă.

XXIX

De trei zile un vânt rece dinspre nord-est apucase în pumnul lui de oțel cartierul Kampa, la poalele dealului Petřin. Rafalele nu-și slăbeau strânsoarea decât pentru scurte momente, oferindu-le un răgaz fals locuitorilor de pe malul fluviului, înainte de a veni iar să acopere această porțiune din oraș unde iarna își făcuse grădină. Furtuna urla atunci din nou pe străduțe, măturând necruțătoare piețele, făcând să pârâie sinistru copacii desfrunziți și să se trântească în depărtare canatul unei uși pe care nimeni nu avusese curajul s-o închidă.

De la fereastra camerei lor de hotel, Eva și Julien contemplau tristul plafon de noii joși a cărui boltă arunca un fel de capac opac peste capitala cehă. Čertovka curgea leneș sub ei, strecurându-se printre fațadele înalte și zidurile oarbe și purtând în scurtul și lentul ei periplu bucăți de gheață cenușie și pachete compacte de frunze moarte.

Cursul artificial de apă părăsea Vltava în dreptul Podului Legiunilor, pentru a se întoarce în fluviu la câteva zeci de metri în aval de pilonii masivi ai Podului Carol, separând astfel Insula Kampa de Malá Strana. De la pervazul pe care stăteau sprijiniți în

coate, se distingea, la o azvârlitură de băț, o uriașă roată de lemn închis la culoare pe care odinioară o acționa curentul și care se înălța acum, imobilă și mâncată de mușchi, în apa neagră a canalului.

Čertovka. Canalul Diavolului.

De unde i se trăgea numele acesta? Julien o întrebase pe Eva, care se arătase incapabilă să-i răspundă. La urma urmei, nu era oare Praga orașul alchimiștilor și al Golemului, o răscruce a legendelor slave, germane și idiș spre care convergeau, de secole fără număr, amintiri de violență, zvonuri de uri uitate și ecouri de fapte sângeroase? De ce ar fi fost ieșit din comun ca și Diavolul să-și aibă partea?

— Ieșim? întrebă Julien.

Eva se smulse din reverie și se întoarse spre el. Așteptase această propunere – avea chef să fie singură cu el în vântul care se sfâșia în creasta acoperișurilor, voia să opună trupurile și voințele lor iernii continentale care asedia zidurile orașului. Da, aveau să iasă.

•

Pe străzile apropiate de Vltava, urmele inundațiilor erau încă vizibile{13}. Dacă unele ziduri fuseseră zugrăvite la loc, majoritatea arborau încă stigmatele catastrofei: tencuieli cu umflături stând să crape, pietre desprinse, geamuri sparte astupate sumar cu carton sau scânduri. Pe jos, caldarâmul era acoperit cu mai mulți centimetri de mâl gălbui pe care vijeliile îl purtau în vârtejuri scrâșnite.

— Oare cum arăta cartierul ăsta înainte de inundații? se întrebă Julien cu voce tare.

— Trebuie să vii la anul. Am citit că o să se investească miliarde de coroane în refacerea zonelor de pe malul râului. Aici, dar și în Karlín, pe partea cealaltă, mai în aval. Nu-i prima oară când se întâmplă – și sigur n-o să fie ultima.

Julien o privi un moment pe Eva, dreaptă în pardesiul ei lung și deschis la culoare, cu gâtul delicat învelit într-un fular gros de lână albă. Își dădu seama deodată de ce o găsea și mai atrăgătoare de când ajunseseră în Boemia cu două zile în urmă: mai mult decât la Zürich, mai mult decât la München, aici ea

părea acasă. Parcă făcea parte în mod natural din acest peisaj de turnuri și dealuri, de arce întunecoase și de cupole, aparținea acestei țări pe care el abia o descoperea.

Relația lor dura deja de trei luni, dar în ziua aceea Eva i se înfățișa, în sfârșit, în toată autenticitatea ei, în toată complexitatea strălucitoare a ființei ei.

— De ce te uiți așa la mine? întrebă ea deodată, zâmbind.

— Pentru că-mi pari frumoasă, în primul rând, răspunse serios Julien. Și apoi, pentru că e ca și cum aici, în orașul ăsta, mi te-ai dezvălui pentru prima oară. Nu știu cum să spun, dar am impresia că ai trăit întotdeauna aici – că ești de aici și de nicăieri altundeva.

— Aici m-am născut, îi aminti Eva. Dar n-am locuit niciodată aici. N-aveam niciun an când mama a plecat din Cehoslovacia ca să se stabilească la Zürich, după invazia sovietică. M-am întors la Praga, pentru un scurt sejur, abia după revoluție, la începutul anilor ’90. Și a doua oară după moartea soțului meu. Regimul comunist căzuse, Cehoslovacia nu mai exista. Ce mai rămânea din țara pe care o cunoscuseră părinții mei? Nimic, fără îndoială. Și, cu siguranță, e mai bine așa.

Julien simți intens amărăciunea din aceste vorbe ale Evei.

— Îmi pare rău. N-am vrut să răscolesc amintiri dureroase.

Privirea Evei devenise distantă, parcă puțin mai dură.

Privirea celor care au înfruntat singuri adversitatea și care doar lor înșiși își datorează faptul că mai sunt în picioare.

— Eu trăiesc cu amintirile astea. Mama mi le-a transmis și n-am avut de ales decât să le accept. Sunt legate de moartea tatălui meu, aici, înainte ca mama să fugă în Elveția. Poate o să-ți spun odată povestea asta. Dar nu azi. Nu acum.

Păru să ezite.

— Nu aici.

Julien se abținu să insiste. Merseră mai departe pe străzile goale. Treceau pe lângă zidurile pictate ale palatelor baroce, cele austere, cu deschizături ogivale, ale bisericilor cărora nu le știau numele și prin fața ușilor închise ale caselor de meșteșugari, cu firme care se legănau tăcut în vânt. Până la urmă ajunseră la Podul Legiunilor și trecură pe celălalt mal.

O plimbare fără țintă de-a lungul trotuarelor pustii îi conduse la Café Imperial, nu departe de gara Masaryk. Se *năpustiră bucuroși în acest cuib cald, lăsând în urmă suflul glacial coborât din Sudeți care măturа bulevardul Na Poříčí.*

Chelneri în jiletcă se agitau fără zgomot sub plafoanele înalte, strecurându-se silențios printre coloanele de faianță. Unul dintre ei, cu un aer important, îi conduse la o masă de lângă fereastră. Comandară două cafele însoțite de regulamentarele prăjituri moștenite din tradiția habsburgică, în timp ce Julien se minuna în fața detaliilor bogate ale plăcilor mari de ceramică deschisă la culoare care acopereau pereții deasupra lambriurilor sumbre sculptate delicat. Basoreliefurile în stil Sezession se întindeau de-a lungul peretelui din fața sa, înconjurând delicat un orologiu care rămăsese cu douăzeci de minute în urmă – sau care se oprise. Cum făcuse și timpul în acest sanctuar unde până și aerul respirat părea să fie din altă epocă.

— Era cafeneaua preferată a mamei, spuse încet Eva. O pomenea des când îmi vorbea despre viața ei de aici.

Julien fu surprins să o vadă abordând din nou subiectul, aparent dureros, al istoriei sale familiale.

— O chema Klára, continuă Eva, cu privirea pierdută în contemplarea unei lustre.

— E un fel de coincidență, zise Julien după o scurtă tăcere. Și pe mama mea la fel.

— Chiar?

— Da, Clara. Clara Hora. Familia ei era de origine maghiară, dar știu că a trăit un timp la Praga, în tinerețe, înainte să-l cunoască pe tata în Austria după război și să se instaleze cu el în Bavaria.

— Vasăzică ai și tu o legătură cu orașul ăsta… remarcă Eva, aproape în șoaptă.

— Dacă vrei. N-am cunoscut-o deloc pe mama. A murit când aveam numai un an și jumătate. Nu pusesem piciorul în Praga până azi. Chiar dacă orașul îmi trezește, incontestabil, senzații diverse, nu găsesc aici amintirea mamei.

Julien tăcu un moment înainte să remarce:

— Scuză-mă, și istoria mea familială e complicată.

— Cât de complicată?

— Mai mult decât crezi. Mai mult decât poți să-ți închipui.

Se lăsă din nou tăcerea.

Cu timpul, Julien avea să-și spună că în ziua aceea apăruse, în scurta, dar intensa lor relație, prima fisură.

XXX

Kilometrii se perindau. Conduceam prea repede, eram conștient de asta, dar simțeam, undeva în adâncul sufletului, că trebuia să ajungem cât mai repede la Benešov. Aveam sentimentul difuz, cu atât mai puternic cu cât era irațional, că evenimentele urmau să se accelereze. Și cred că Éléonore, fără să recunoască, împărtășea această impresie – dacă nu cumva fusese pur și simplu cuprinsă de frica instinctivă de care eu încercam, de bine, de rău, să nu mă las copleșit.

— Trebuie să-mi spui acum, am reușit până la urmă să articulez la un sfert de oră după ce plecaserăm de la Ejpovice.

Trebuia să rup tăcerea de plumb care se lăsase între noi.

— Trebuie să-mi spui ce știi. Špidla a organizat arestarea și, fără îndoială, execuția lui Jiří. O voia pe Klára, era nebun după ea. Dar Klára a știut? Ce a înțeles ea – sau ce a ghicit?

Éléonore privea fix drumul, drept înainte.

Se gândi îndelung înainte să răspundă.

— Din ce știu, Klára a bănuit întotdeauna că Špidla era în spatele tuturor lucrurilor. De la prima lor întâlnire la spital, a simțit o frică instinctivă față de el. Însă n-a mai avut ocazia să-l revadă între arestarea bunicului meu și plecarea ei în Elveția cu mama. Cred că lucrurile s-au desfășurat destul de repede, totul a durat numai câteva săptămâni. A încercat să afle ce se întâmplase cu soțul ei, dar s-a lovit de un zid de tăcere. Familia ei a încurajat-o repede să părăsească țara cu copilul. Poate că Blanka o să ne poată spune mai multe despre perioada de dinainte de plecarea lor.

S-a întors către mine.

— Tot ce știu sunt informații indirecte. N-am cunoscut-o pe bunica, tot ce știu am aflat de la mama. Care nici ea nu

cunoaște povestea asta decât din ce i-a spus Klára. Poate că Blanka e ultimul martor al tragediei. Fără îndoială, de asta a apelat mama la ea.

— Să încercăm să gândim la rece, am spus eu. Nu omori un om pe baza unor lucruri care ți-au fost povestite. De ce s-ar fi hotărât brusc Eva, mama ta, să-și răzbune tatăl, la patruzeci de ani după acele fapte?

— Ne-am pus deja întrebarea asta. Și n-am găsit răspuns, a constatat Éléonore. Fără îndoială că tu n-ai face asta. Fără îndoială că eu n-aș face asta. Dar noi n-am trecut prin așa ceva.

— Nici mama ta, am obiectat eu. Nu poate să aibă nicio amintire despre toate astea.

— A crescut fără să-și cunoască tatăl și i s-a spus de ce. Poate că asta a făcut să se nască în ea un sentiment de vid, de nedreptate, de ură – ce știu eu? – care a împins-o la extreme pe care tu sau eu nu le-am concepe niciodată în mod spontan.

— Dar de ce acum? De ce așa de târziu? am insistat eu, revenind la întrebarea mea precedentă ca un maniac la ideea lui fixă.

— Špidla se ascundea. Sub o identitate falsă. Și era un profesionist. Nu-i exclus să fi reușit să rămână ascuns până de curând. Se pare că era îndrăgostit de bunică-mea. Probabil că a ucis din motivul ăsta. A urmărit-o în Elveția. Și totuși n-a abordat-o niciodată. N-a încercat niciodată să stabilească vreun contact. Nu știu ce poate să spună asta despre el sau despre psihologia lui, dar e clar că era gata de orice ca să rămână ascuns.

— Lucrurile astea nu stau în picioare.

Éléonore m-a privit aspru.

— Tu ai luat în calcul o responsabilitate a mamei în crima asta.

— O idee care ți-a venit și ție și care te-a adus până aici, am răspuns într-o atitudine defensivă.

— Poate. Dar nu eu ți-am vârât-o în cap.

Avea dreptate. Mersesem cu capul înainte într-o direcție care, dacă mă gândeam mai bine, îmi fusese indicată. Mai ales

de povestea spusă de Kelsen. Dar asta însemna că era o pistă falsă?

— Scuză-mă, a continuat deodată Éléonore. Am fost nedreaptă. Multe elemente o indică pe Eva. Nu degeaba am ajuns amândoi la aceeași concluzie. Totuși părți întregi din poveste rămân în umbră. Sunt încă prea multe lucruri pe care nu le înțelegem.

Am auzit-o înghițind în sec.

— Și pe care poate că n-o să le înțelegem niciodată.

•

Am ocolit Praga pe la sud. Era aproape ora opt, circulația nu era prea densă în jurul capitalei. Am accelerat și mai tare.

Mai aveam, poate, vreo jumătate de oră până la Benešov.

•

Până la urmă am ajuns.

Blanka Richtrová locuia într-un cartier periferic din vestul orașului. Case mici și fără pretenții, precedate de grădini minuscule, se aliniau de-a lungul străzilor liniștite și pustii la ora aceea. Pe a ei am găsit-o fără multă greutate. Am parcat în grabă pe trotuar, deranjând o pisică roșcată care dormea pe asfaltul încălzit de ultimele raze ale soarelui.

Am împins o mică poartă de lemn proaspăt vopsit și am traversat cu pași mari o grădiniță întreținută cu grijă. Am remarcat mica pancartă de pe gard, care semnala acel *Bed and Breakfast.* Éléonore a sunat, în timp ce eu stăteam puțin mai în spate. Blanka a deschis imediat, ca și cum ne-ar fi așteptat.

Am văzut o femeie de șaizeci și cinci, șaizeci și șapte de ani, zveltă și vioaie. Avea părul vopsit și era machiată, dar nu ostentativ. În felul ei, era încă frumoasă, cu ochii de un albastru profund în jurul cărora se întindea o rețea de riduri subțiri care parcă le sporeau strălucirea.

Am constatat că părea încordată, îngrijorată. Ca un om căruia i s-a tulburat rutina calmă și reconfortantă.

Bineînțeles, am lăsat-o pe Éléonore să vorbească în timp ce ea ne invita înăuntru. Am rămas în picioare pe coridor, deși Blanka ne îndemna să luăm loc în salon. Foarte repede, văzând că nu înțeleg ceha, a trecut la germană, pe care o

stăpânea destul de corect.

— Recunosc că am fost surprinsă când m-a contactat Eva, ne-a explicat ea. N-o mai văzusem de mai bine de douăzeci de ani. La puțin timp după Revoluție, a venit la Praga cu soțul ei. Și cu tine, a zis ea privind-o pe Éléonore. Cred că aveai cel mult cinci ani.

— Îmi amintesc călătoria aia, a reacționat Éléonore. Dar scuzați-mă, trebuie să recunosc că de dumneavoastră nu-mi aduc aminte.

— E normal. Ne-am văzut numai un pic. Pe vremea aia încă lucram la spitalul general universitar, pe Karlovo náměstí. Acolo m-a vizitat maică-ta. Era cu tatăl tău și cu tine. Am schimbat câteva cuvinte și am stabilit să ne vedem după ce ies din tură, la o cafenea de pe strada Vodičkova. Maică-ta a venit singură. Am vorbit despre trecut.

— Despre arestarea lui Jiří, bunicul meu? a întrerupt-o Éléonore.

— Știi povestea asta?

Éléonore a încuviințat cu un semn din cap. La rândul ei, Blanka s-a mohorât.

— Bine, a zis ea după un moment de tăcere. Cred că e normal că ți s-a povestit. Maică-ta o cunoștea deja, pe atunci, în mare parte. Eu n-am făcut decât să-i dau anumite detalii.

— Despre Alexej Špidla? a întrebat Éléonore.

— Printre altele.

Era clar că Blanka n-are chef să mai vorbească mult despre subiectul acesta. A abătut conversația spre altceva.

— N-am mai avut nicio veste de la maică-ta de atunci. Până într-o seară din iunie anul trecut, când m-a sunat prima oară. Habar n-aveam că locuiește în Cehia.

— E ceva destul de recent. Numai de câțiva ani s-a mutat la Praga, a precizat Éléonore înainte de a pune întrebarea care ne ardea pe buze amândurora. E aici?

— Nu, a plecat iar, acum vreo jumate de oră.

— Unde?

— În parcul de la Konopiště. A venit aici un bărbat, pe la ora patru. Pare-se că știa că maică-ta stă momentan la mine și

voia să vorbească cu ea. I-am răspuns că tocmai a plecat la Praga, dar că se întoarce spre seară. A hotărât s-o aștepte. A rămas în picioare în fața porții toată după-amiaza. Îl vedeam umblând încolo și încoace pe trotuar, fumând țigară de la țigară.

Am schimbat o privire rapida cu Éléonore.

— Un tip destul de înalt, foarte subțire, la vreo cincizeci de ani? Păr cărunt, cam lung? am întrebat eu imediat.

— Exact. Foarte politicos. Vorbea un pic de cehă, cu accent nemțesc.

Éléonore m-a privit întrebătoare. Am dat imperceptibil din cap.

— Au plecat cu mașina? am continuat eu.

— Nu, pe jos. Cred că voiau pur și simplu să umble ca să discute. Părea că se cunosc. Acum sigur se plimbă prin parcul castelului.

— E departe?

— Nu, pe jos, dacă o tai peste câmp ca să ieși la șosea, cel mult juma de oră. Cu mașina voastră, puteți ajunge în cinci minute.

M-am consultat din priviri cu Éléonore. Să așteptăm până se întorc Eva și Julien sau să mergem să-i căutăm în parc? Ea părea să ezite. La mine sentimentul de apăsare pe care-l avusesem la plecarea din Ejpovice se accentua din nou. Nu înțelegeam motivele acestui disconfort, dar am decis să mă încred în instinctul meu.

— Mergem acolo. E mare parcul ăsta?

— Destul de mare. Dar dacă au rămas pe alei aveți șansa să-i întâlniți, a răspuns Blanka.

Fosta infirmieră părea puțin derutată. Probabil că o destabiliza apariția, în chiar inima existenței sale tihnite, a tuturor acestor oameni legați de un trecut îndepărtat. Ceea ce nu era chiar de neînțeles. Mi-am dat seama că doar expresia mea îngrijorată o oprea să ne pună întrebările care i se busculau în minte.

Și Éléonore părea că vrea să continue discuția. Poate că îi devenise străină certitudinea unei urgențe arzătoare, care pe

mine mă asalta. Poate că voia pur și simplu să amâne momentul confruntării cu mama ei. Am luat asupra mea forțarea unei decizii, îndreptându-mă cu pași rapizi spre ușă. După o fracțiune de secundă, Éléonore m-a imitat, nu fără a se întoarce ca s-o asigure pe Blanka că vom reveni mai târziu, împreună cu Eva.

Blanka ne-a urmat pe mica terasă a casei sale. Când am demarat, am zărit-o în oglinda retrovizoare cum se uita în continuare după noi. Cu mâinile împreunate, mi s-a părut singură, cumplit de singură și pierdută în fața ușii casei sale goale.

La capătul străzii am făcut la dreapta, iar imaginea ei a dispărut.

XXXI

Julien își mai aprinse o țigară. Penultima din pachetul lui. De trei ore aștepta în fața casei Blankăi. Eva trebuia să se întoarcă dintr-o clipă în alta.

Abia dacă realiza faptul că urma s-o revadă. După aproape zece ani. Cât de mult se schimbă oamenii într-un deceniu? Când se situează exact momentul când ultima urmă a tinereții se șterge definitiv? Pentru el, momentul acela trecuse de mult. Dar pentru ea?

Reîntâlnirea cu ea îl tulbura mai mult decât voia să admită. Cu siguranță, intensitatea relației lor, durerea legată de despărțire – chiar dacă aceasta fusese, în felul ei, logică – aveau și ele o contribuție importantă. Își dădea seama că, deși nu se mai gândise la ea în ultimii ani, nici n-o uitase. Rămânea ascunsă într-un ungher al memoriei lui, dar, într-un fel, mereu prezentă. Doar că evitase s-o vadă. Și ea avea să reapară în viața lui. Avea să se afle în fața lui. Timpul trecuse, săpând între ei ceva ca un fluviu prea lat, dar ea avea să vină, să se ivească pe celălalt mal, deopotrivă vizibilă, apropiată și totuși intangibilă.

Aruncă chiștocul departe.

Se întoarse cu mâinile în buzunare.

O berlină albastră coti la colțul străzii, venind spre el.

Când parcă la nici cinci metri de el, știa că este ea. O recunoscuse deja prin parbriz.

Ea nu-l observase. Abia când coborî din mașină ridică ochii și-l văzu pe bărbatul a cărui siluetă subțire se decupa în soare și care părea să aștepte ceva. Sau pe cineva.

Rămase nemișcată, cu mâna pe portieră.

— Julien?

Era așa cum o văzuse la prima lor întâlnire. Bineînțeles, câteva riduri i se adânciseră la colțurile ochilor și în jurul gurii. Câteva fire albe apăreau și dispăreau în părul ei întunecat, după fantezia razelor oblice care se strecurau printre ultimii nori. Dar nu se schimbase. Irișii de o culoare imposibil de definit, între albastru, gri și verde, parcă marcați de sclipiri de aur, buzele fine, modul de a sta dreaptă, el recunoștea toate aceste detalii pe care totuși era sigur că și le șterse din amintire.

Când ea îi rosti prenumele, parcă îl trecu un fior. Acel timbru vocal atât de deosebit rămăsese și el același.

— Julien?

— Da, eu sunt, răspunse el lăsând să i se schițeze pe față un zâmbet palid cu o urmă de ironie inconștientă adresată doar lui însuși. Vasăzică nu m-am schimbat prea mult.

Ea tot nu se clintise.

— Ce cauți aici? întrebă ea.

Întrebarea exprima mai degrabă uimirea și nedumerirea decât reproșul.

— Te așteptam. Voiam să te văd.

Eva închise încet portiera și se apropie de el.

— Nu, nu prea te-ai schimbat, continuă ea când ajunse în fața lui. Poate ai albit nițel, dar… probabil că și eu.

Se lăsă o scurtă tăcere, niciunul neîndrăznind să rostească fraza care ar fi pornit conversația și ar fi rupt alchimia instabilă a clipei pe care o trăiau.

Până la urmă Eva începu:

— Au trecut aproape zece ani, nu?

— Da, aproape zece ani, repetă lent Julien.

— Zece ani… Avem… avem atâtea să ne spunem. Hai să ne plimbăm un pic. Sau, mai bine, așteaptă, numai să intru puțin, am ceva să-i spun Blankăi. Și vreau să iau o haină pe mine. Seara se răcorește repede pe-aici. Mă aștepți? Vin într-un minut.

Julien încuviință cu un semn din cap. Eva își luă poșeta de pe scaunul din dreapta și se îndreptă repede spre casă. În prag, se întoarse, ca pentru a se asigura că Julien nu avea să fugă. Apoi dispăru înăuntru.

Peste nici două minute, ieșea, aproape în fugă. Își aruncase pe umăr un impermeabil ușor în tonuri de violet. Atunci îi remarcă Julien rochia neagră, foarte simplă, care-i sublinia subțirimea taliei. Oare cum făcuse pentru a-și șterge din memorie orice reflexie a frumuseții ei?

Ea i se alătură pe trotuar. El se plasă în stânga și își potrivi pașii după ai ei. Un timp rămaseră tăcuți. Pe furiș, Julien văzu totuși că ea schița un zâmbet ciudat. Oare chiar se bucura să-l revadă? El își aminti atunci de circumstanțele care duseseră la această reîntâlnire neașteptată, de întrebările pe care trebuia să i le pună. Se posomorî și așteptă ca ea să-i vorbească din nou.

— Ce-ai mai făcut? începu ea după câteva minute.

— Nu s-a schimbat mai nimic de când… de ultima oară când ne-am văzut. Tot la München locuiesc. Predau în continuare la LMU și de trei ani țin un seminar la departamentul de istorie de la Columbia, primăvara.

— Columbia? Chiar așa?

Julien zâmbi stânjenit.

— E, întrucâtva, rodul hazardului. Totul s-a făcut prin *German University Alliance,* organismul care reprezintă LMU și *Freie Universität* din Berlin în Statele Unite. A apărut un post pentru care cele două universități ale noastre trebuiau să prezinte candidați și… am plecat eu.

Stingherit, Julien mută conversația.

— Dar tu ce faci de când stai la Praga?

— Ții minte că eram profesoară la liceu? Ei bine, asta fac și

acum. Când am venit aici, am găsit un post la gimnaziul Johannes Kepler. Predau germana și istoria. Salariul nu-i chiar ca la Zürich, dar mă descurc…

Traversaseră șoseaua care trecea pe lângă cartierul Blankăi și acum mergeau pe un drum vicinal îngust care se strecura printre ogoarele împrejmuite cu garduri vii stufoase. Mai trecură pe lângă câteva ferme, apoi nu se mai văzu nicio locuință. Ajunși la o intersecție, o luară la stânga, pe un drum care se afunda treptat în pădure. Soarele apunea și numai țipetele păsărilor de prin crânguri rupeau tăcerea care se lăsase iar între ei.

— De ce te-ai întors în Cehia? întrebă deodată Julien.

Eva păru surprinsă de întrebare.

— De fapt, nu știu exact. Mi s-a părut pasul firesc. Trecusem de patruzeci de ani. N-aveam pe nimeni în viața mea. Nimic care să mă rețină. Mi-am zis că trebuie să plec. Praga e o variantă care s-a impus destul de repede. În definitiv, aici mă născusem, era orașul părinților mei… într-un fel, era logic. Să mă-ntorc.

Când Eva pomeni de părinții ei, Julien ezită dacă să dirijeze conversația în această direcție. Renunță totuși. Încă nu venise momentul.

Observă că dispăruse zâmbetul pe care Eva îl arborase în fața casei Blankăi. Se întrebă din nou dacă era cu adevărat bucuroasă să-l vadă reapărând deodată – sau dacă fusese doar o mască pentru a disimula politicos stânjeneala sau indiferența. Orice sentimente ar fi avut ea față de el, acum i se părea limpede că este îngrijorată. Când nu-i vorbea, gura ei căpăta o încrețitură dezabuzată. Amărăciune și disperare, iată ce se citea din când în când pe fața ei – chiar dacă ea încerca vizibil să ascundă asta când i se adresa.

Continuară să înainteze fără o vorbă pe sub frunzișurile aurii, lumina amurgului dând acestei seri estivale o adiere de toamnă.

— Îți amintești călătoria noastră la Praga? îl întrebă deodată Eva.

— Sigur. De altfel, tocmai m-am gândit la ea în după-

amiaza asta, înainte să vin aici.

— Mult timp m-am întrebat de ce ne-am despărțit. În fine, nu, mă exprim prost. Știu bine ce a pus capăt relației noastre. Nu, adevărata întrebare pe care mi-am pus-o e de ce n-am făcut nimic ca să evit despărțirea asta.

Fu rândul lui Julien să fie descumpănit. Nu se așteptase ca Eva să abordeze acest subiect – sau măcar nu în felul acesta.

— Cred că știm amândoi, începu Julien prudent. Aveam prea multe secrete unul față de altul. Fiecare purta în el prea multe drame nerezolvate. Povestea părinților tăi te-a marcat profund și nu cred că pe atunci reușiseși să ți-o asumi pe deplin. Și știi ce poveri duc eu. Ți-am povestit viața tatălui meu. Ți-am spus cum mi-am pierdut soția. Ți-am explicat ce însemna ea în continuare pentru mine. Pentru mine, niciuna dintre poveștile astea nu e complet închisă – nici în ziua de azi. De aceea era imposibil să construim ceva nou.

— Știu. Dar cred că n-am fost în stare să ne luptăm cât ar fi trebuit. Eu, în orice caz. Dar toate astea nu prea mai contează acum.

Julien nu găsi nimic de adăugat.

Ajunseseră pe marginea unui drum. Merseră câteva sute de metri până la o cărare care se îndepărta pentru a intra în umbra subarboretului.

— Recunoști locul? îl întrebă Eva după o lungă tăcere.

— Nu. Trebuie să recunosc că nu-mi spune nimic.

— E parcul castelului Konopište. Îndată ajungem la lac.

— Konopište? Acolo mergem? se miră Julien. Nu-mi place castelul ăsta, lăsă el să-i scape.

— Știu. Mi-ai mai zis. Dar o să vezi, vara locul e încântător.

Eva îl privi un moment, încruntând imperceptibil din sprâncene.

— Nu mi-ai zis cum m-ai găsit.

— Cu ajutorul unei relații de la Berna, am aflat că ai plecat în Cehia. Apoi am obținut de la ambasada Elveției adresa ta din Praga. Iar portăreasa blocului tău de pe Smeralova mi-a dat, până la urmă, adresa Blankăi din Benešov. Vezi, nu-i vreo mare vrăjitorie.

— Nu, într-adevăr. Și de ce-ai făcut toate eforturile astea? Țineai atât de mult să mă revezi?

Eva își cufundă ochii într-ai lui. Julien se simți stânjenit.

— E mai complicat, se eschivă el. Hai să mai mergem până la lac.

Hotărât lucru, nu era pregătit să abordeze subiectul. Mai avea nevoie de puțin timp. De un ultim răgaz.

— Dar sigur că sunt fericit să te văd, continuă el cu glasul coborât, fără s-o privească – parcă vorbind pentru sine. Dacă nu m-ar fi împins circumstanțele, fără îndoială că n-aș fi încercat niciodată să te găsesc. De altfel, poate c-ar fi fost mai bine. Dar acum, că sunt aici, mă bucur că lucrurile s-au petrecut astfel. Câteodată viața e făcută din întâmplări care…

— Nu există întâmplare, îl întrerupse Eva.

Își amintea că și el își spusese asta cu câteva ore în urmă.

Nu există întâmplare.

Da, ea avea dreptate. Prezența lui aici nu datora nimic hazardului. Era efectul unei voințe – a lui. Sau al unei forțe necunoscute. Poate că era rezultatul unui impuls. Dar era, totodată, consecința unei alegeri.

Dacă ar fi vrut, ar fi putut renunța la ideea de a părăsi Münchenul.

Dar venise, știind foarte bine ce putea să găsească.

Înaintau pe sub o boltă întunecată, iar cărarea se îngusta din ce în ce mai mult. Frunzișurile acopereau complet pasajul pe care apucaseră, alcătuind un fel de tunel de verdeață deasupra lor. La capătul unei lungi linii drepte, se deslușea o lumină, spre care se îndreptau. În acel loc, ghicea Julien, cărarea avea să dea în spațiul liber al grădinilor castelului. Iar dincolo de ele aveau să găsească lacul.

Mergeau în continuare spre acea lumină portocalie, în tăcere.

Nu există întâmplare.

Lumina îi aștepta.

•

Până la urmă ieșiseră din pădure. Urmaseră aleile întreținute cu grijă ale parcului, care șerpuiau printre

gardurile vii tăiate impecabil, răzoarele de trandafiri roșii și statuile împrăștiate fără ordine în luminișurile succesive, separate de bucăți mari de pădure ce se întindeau până pe marginea drumului ca niște faleze de vegetație.

Grădina era pustie.

Micul lac le-a apărut deodată în față la ieșirea dintr-un pâlc de molizi. Strâns în cutia lui silvestră, își întindea între dealurile împădurite și nu prea înalte suprafața lină în care lumina agonizantă a zilei se reflecta și se pierdea, ca absorbită de apele sumbre.

Se îndepărtară de grădini, urmând malul sălbatic înspre vest, până se treziră prinși între malul lacului și pădure. Se așezară unul lângă altul pe un trunchi proaspăt doborât și parțial scufundat care deocamdată fusese cruțat de putrezeală. Eva își ridică puțin impermeabilul ca să nu se murdărească la contactul cu lemnul mort.

Aplecându-se ușor, Julien putea zări șirul de acoperișuri și ultimele etaje ale castelului, care apăreau din pădure, pe o ridicătură, la câteva zeci de metri mai sus de lac. Dominând asalturile unei maree verzi sub razele aproape orizontale ale soarelui, părea, într-adevăr, mai puțin auster, mai puțin respingător și amenințător decât în amintirea lui.

Tăcerea se prelungi minute bune. Julien își lăsa privirea să alunece pe apa liniștită, evitând să se întoarcă spre Eva.

Îi auzea respirația calmă. Îi mirosea parfumul discret. Și se întreba acum ce-l împinsese să-și asume riscul de a o revedea.

— Întotdeauna mi-au plăcut malurile de lac, rosti pe neașteptate Eva, pe un ton visător. Poate datorită prenumelui pe care mi l-au dat părinții.

— Rusalka. Femeia lacului, murmură Julien.

— Da, Rusalka. Nimfa ieșită din ape, dar condamnată să se întoarcă în ele. Crezi că alegerea unui prenume poate avea o influență asupra destinului celui care-l poartă?

— Nu-s sigur că înțeleg sensul întrebării tale.

— Rusalka. Seamănă nenorocire în jurul ei. Suferă, bineînțeles, din cauza condiției ei. Ar vrea să trăiască o viață care-i este interzisă. Ar vrea să părăsească apele pentru

lumina soarelui. Dar nu poate. Destinul ei e să rămână veșnic la marginea lumii oamenilor. Poate să-i atragă spre ea, dar nu se poate duce la ei.

— Și așa îți vezi tu simbolic existența?

Eva nu se uita la Julien, ci fixa un punct indistinct de pe malul opus.

— Nu, bineînțeles, spuse ea cu o voce neutră. Nu așa îmi văd viața.

Julien nu era sigur că ea este convinsă de propriu-i răspuns.

Își dădu seama că era timpul să-i spună de ce venise.

— Fiica ta, Éléonore, e la Praga. Și iubitul ei. Te caută.

Eva nu reacționă. Ca și cum s-ar fi așteptat la această veste. Julien continuă.

— Alexej Špidla e mort. A fost omorât.

— Știu, răspunse ea simplu.

Nu mai adăugă nimic. Julien nu știa cum să continue.

— Știu, repetă ea după un moment de tăcere. Eu am anunțat-o pe Éléonore.

Tot nu-l privea.

— Eu l-am omorât.

XXXII

Eu l-am omorât.

Julien se așteptase la această mărturisire. Și totuși nu reușise să se pregătească pentru ea.

Cu mult timp în urmă, Eva îi fusese alături. O iubise. Nu știa dacă o mai iubește. De când o regăsise acum mai puțin de jumătate de oră, simțea clar că felul în care o privea era marcat de o profundă ambivalență.

Cândva ea fusese pentru el o forță de viață. Acum era o forță distructivă. O forță de moarte.

— De ce? articulă el într-un final.

Se ridicase încet și se plasase în fața ei, cu spatele la apele imobile, dominând-o cu statura lui. Ea nu se mișcase, rămânând așezată calm. Ridicase totuși ochii spre el.

— De ce, după atâta timp? De ce-ai așteptat atâta?

— Era scris să se întâmple așa, îi răspunse ea fără a lăsa să transpară vreo emoție.

— Nimic nu e scris vreodată. Toate faptele noastre sunt consecința alegerilor noastre. Dacă ai făcut-o și dacă ai făcut-o acum înseamnă că așa ai hotărât. Că asta ai vrut.

— Așa crezi? Nu, Julien, există lucruri pe care nu le facem alegând. Există forțe pe care nu le putem reprima, pulsiuni atât de profunde încât fac parte din noi. A încerca să le stăpânim înseamnă să ne strivim ființa – să ne distrugem pe noi înșine.

Julien nu spuse nimic. Era pe cale să fie copleșit de tristețe și de compasiune. Eva înțelese imediat asta.

— Nu vreau mila ta. N-o merit și n-o vreau.

Julien își feri privirea.

— În cazul ăsta, cum? zise el cu o voce care i se păru și lui ciudată. Cum ai procedat? Dacă refuzi să-ți asumi alegerea, poți totuși să-mi spui cum ai făcut.

— Îmi asum complet fapta. Chiar dacă n-a fost rezultatul unei alegeri. Asta, fără îndoială, n-o să poți înțelege tu, din cauza concepției tale voluntariste despre om.

— Nu contează ce cred sau ce gândesc eu. Spune-mi doar ce-ai făcut, pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi totul.

Eva schiță din nou acel surâs straniu, lipsit de veselie, distant și rece.

Era mai frumoasă ca oricând.

— Acum trei luni am întâlnit un bărbat la o serată organizată de ambasada Elveției la un mare hotel din Praga. Nu prea aveam de-a face cu lumea aia, dar primisem o invitație prin intermediul unei cunoștințe de la camera de comerț ceho-elvețiană. Cum viața mea socială nu era prea trepidantă de la întoarcerea la Praga, am hotărât să mă duc. În afară de câțiva expatriați, nu cunoșteam aproape pe nimeni. Când un bărbat m-a abordat la bufet, am fost flatată. Îl chema Pavel, avea vreo patruzeci de ani, arăta destul de bine pentru vârsta lui, avea umor… Pe scurt, după ce mi-am petrecut aproape toată seara cu el, i-am cedat. Trecuse mult

timp de când… de când nu mi se mai întâmplase așa ceva. Am mers la el acasă. Ne-am revăzut de câteva ori în săptămânile următoare. Cred că se poate spune că am avut o relație. Nu eram îndrăgostită. Dar mă simțeam din nou tânără. În ce-l privește, cred că s-a atașat de mine. Poate mai mult decât ar fi trebuit. Dar, pe moment, n-am vrut să văd asta.

Eva își lăsă din nou privirea să rătăcească pe celălalt mal.

— Pavel lucra la BIS, serviciul ceh de informații. Într-o seară, când ne întorceam pe jos de la operă, discuția a deviat spre evenimentele din vara lui 1968 și rolul securității de stat în normalizarea care a urmat după invazia sovietică. Nu-mi amintesc exact cum am ajuns să abordăm subiectul ăsta – pe care, de obicei, caut să-l evit. Pavel rămăsese întotdeauna discret cu privire la munca lui, cum e și de așteptat din partea unui angajat al serviciilor de informații. Oricum, în seara aia mi-a mărturisit că suferă fiindcă munca lui e comparată uneori cu aceea a StB-ului de pe vremuri. Timpurile se schimbaseră. După douăzeci de ani, membrii BIS-ului nu prea mai aveau legătură cu cei ai securității comuniste, care fuseseră, aproape toți, debarcați după Revoluția de Catifea – cu excepția unor specialiști indispensabili. De altfel, dintre cei care mai trăiau, majoritatea erau ținuți sub o supraveghere discretă. Informația asta, care, la drept vorbind, nu era nicidecum un secret de stat, chiar dacă nu apărea pe prima pagină a ziarelor, mi-a atras imediat atenția. A trezit ceea ce dormea în mine de prea mult timp. O forță care era doar ațipită și pe care apoi n-am mai reușit s-o stăpânesc.

Făcu o pauză lungă, în timp ce Julien își aprindea ultima țigară din pachetul pe care-l boți cu un gest înainte să-l vâre în buzunar. Pătrățelele lipsă aveau să-și recapete locul în mozaic, avea să afle înlănțuirea evenimentelor care duseseră la moartea lui Špidla, la întâlnirea lui cu Valérien – și la această discuție cu Eva sub niște pini schimonosiți și niște stejari fără vârstă.

Rămase absolut tăcut, așteptând ca Eva să-și continue povestirea.

— Din acel moment, trebuie să recunosc că n-am făcut

decât să mă folosesc de Pavel, vorbi ea din nou cu o voce coborâtă. Nu simt nicio rușine, n-am nicio urmă de remușcare. Era pur și simplu ceea ce trebuia să se întâmple. Cu răbdare și șiretenie, am reușit să adun anumite informații de care aveam nevoie. Dar, până la urmă, Pavel și-a dat seama că-mi comunicase elemente care ar fi trebuit să rămână secrete. S-a prins că interesul meu pentru un fost ofițer StB era motivat de altceva decât de curiozitatea istorică. A trebuit să-i dezvălui o mare parte din povestea părinților mei. A crezut atunci că mă înțelege. Se gândea că sunt mânată doar de nevoia de justiție. N-a văzut dorința de răzbunare și de distrugere.

În timp ce cuvintele rostite deveneau tot mai dure, atitudinea Evei nu era decât liniște visătoare și detașare lipsită de afectare.

Aceste cuvinte erau ale ei, dar spunea povestea alteia.

— Era îndrăgostit. N-a văzut nimic. A consultat pentru mine dosarul lui Špidla la sediul BIS din Stodůlky, la periferia Pragăi. Dacă cvasitotalitatea arhivelor StB-ului a fost mutată în fondul Institutului pentru Studiul Regimurilor Totalitare{14}, unele piese, mai ales cele referitoare la supravegherile în curs, au rămas în localurile serviciilor de informații.

Făcu o scurtă pauză, înăbușindu-și un suspin.

— Săptămâna trecută, Pavel mi-a transmis rezultatele cercetărilor lui, inclusiv fotocopii ale documentelor originale. Aveam dovada scrisă că Špidla ordonase execuția tatălui meu. Știam, de asemenea, că arestarea tatei fusese pregătită cu mult timp înainte. Că cineva oferise informații despre Jiří și Klára. Era vorba de Elena, o prietenă de-a părinților mei care lucra la spital cu mama și despre care-mi vorbise Blanka. Era informatoare a StB-ului. A murit demult. Dar am aflat și că Špidla dispăruse complet de pe radar la sfârșitul anului 1968 – adică exact după plecarea noastră în Elveția, când eu aveam mai puțin de un an. StB-ul nu i-a dat de urmă până la mijlocul anilor ’70.

— Špidla vă urmărise pe tine și pe mama ta în Elveția, completă Julien cu glas coborât, dar ferm. Sub numele de Kubiš. Sub numele tatălui tău.

Înțelese imediat că reușise s-o descumpănească. Citi în ochii ei un amestec de uimire și furie.

— Știai? spuse ea printre dinți.

— Nu, fii pe pace. Am intuit asta abia acum două zile. De fapt, n-ar fi trebuit să aflu nimic despre afacerea asta, dar lucrurile s-au petrecut altfel.

Trase adânc aer în piept, ca pentru a-și pune repede ordine în idei înainte să continue.

— Punctul de plecare pentru toate astea e că trebuia să mă-ntâlnesc cu Éléonore în cadrul meseriei mele. Știam că e fiica ta. Or, ea dispăruse vinerea trecută – tocmai în ziua când aveam întâlnire. Atunci am luat legătura cu partenerul ei de viață. Ceea ce poate că nu știi e că omul ăsta, Valérien de Roten, e unul dintre polițiștii care se ocupă de anchetă în Elveția. Dispariția lui Éléonore îl distrusese. Ne-am întâlnit și, fără să vrea, mi-a arătat o poză din dosarul de anchetă, găsită, se pare, în mâna victimei. În poza aia am recunoscut-o imediat pe Klara. Pe vremuri mi-ai arătat poze cu mama ta și semănați așa de bine… Pe scurt. Nu i-am zis nimic lui Valérien pe moment, fiindcă eram puțin perplex. O fotografie a mamei tale, dispariția fiicei tale… Era o coincidență deranjantă. M-am mulțumit să-i indic că poza fusese făcută, fără îndoială, la Praga. În aceeași seară, el descoperea că Éléonore tocmai luase avionul spre Praga și o urmărea aici. Am considerat că e prea mult ca să fie rodul hazardului. Am început să întrevăd ceva monstruos. Așa că am pornit și eu la drum. Când Valérien mi-a confirmat că victima se numește Jiří Kubiš, deși eu știam foarte bine că tatăl tău murise într-o temniță a StB-ului în 1968, asta mi-a întărit intuiția. Totul mi-a devenit limpede. Victima de la baraj nu putea să fie decât Špidla.

Ea își recăpătase calmul și aerul gânditor.

— Într-adevăr, era logic, dat fiind ce știai, să ajungi la concluzia asta. Pe urmă ce-ai făcut?

— I-am spus lui Valérien povestea părinților tăi, fără să-i dezvălui totuși ce legătură avea Éléonore cu drama asta, și l-am lăsat s-o găsească și să descopere singur ce avea de

descoperit. Eu am pornit în căutarea ta. Ca să te găsesc, dacă era posibil, înaintea lor.

— De ce?

Julien își dădu seama că întrebarea Evei nu ascundea nicio capcană. Era sinceră și naivă.

— Pentru că vedeam o singură persoană care avea motiv să-l omoare pe Špidla. Chiar dacă nu voiam să cred că-i cu putință. Persoana asta erai tu.

Eva se ridică și se apropie de malul apei.

— Nici acum nu știu dacă vreau să aflu, continuă Julien. Nu știu dacă n-aș prefera să uit totul și să plec. Dar acum, că am ajuns la capătul drumului, poți să-mi spui exact ce ai făcut?

Ea se întoarse încet.

— Aveam adresa lui. Știam că, timp de aproape patruzeci de ani, se ascunsese într-un mic sat de pe fundul unei văi din Valais. I-am scris pur și simplu. I-am spus cine sunt. I-am spus că vreau să ne întâlnim. Nu știu cum a reacționat când a primit scrisoarea mea, dar a acceptat. Pe urmă am înțeles de ce.

— Te-ai dus acasă la el?

— Da. Miercurea trecută. Am făcut drumul cu mașina de la Praga și am ajuns în cătunul ăla de munte, Sarreyer, când se însera. Mă aștepta. Mă crezi sau nu, dar am plecat pe negândite, încă nu știam ce-o să fac. Sau da, voiam să-l omor pe omul care le distrusese viața părinților mei. Dar nu luasem nicio armă. Nu știam cum o să procedez. Dar știam c-o să-l omor. Aveam la mine documentele primite de la Pavel. Mai ales raportul despre execuția tatei. Și o poză a părinților mei. Când i-am arătat toate astea lui Špidla, monstrul a râs. A râs, îți dai seama?

Vocea Evei se frânsese. Se apropiase de Julien, care observă atunci că ea plânge. Carapacea de indiferență distantă se fisurase până la urmă. El își reținu gestul instinctiv de a o lua în brațe. Ea sesiză asta și făcu un pas înapoi.

— Atunci a pus un pistol pe masa la care stăteam așezați. Nu ca să mă amenințe. Nu, dimpotrivă, l-a pus în fața mea, cu

țeava întoarsă spre el. Mi-a zis că arma e încărcată. Mi-a zis că suferă de cancer și că o să moară curând. Că, pentru el, faptul că-i scurtez existența cu câteva săptămâni n-ar schimba nimic.

— Și ce-ai făcut? o presă Julien, fără a reuși să determine dacă voia cu adevărat să audă urmarea.

— I-am zis că o să-l omor. Nu pentru că mi-o cerea el. Și nu cum voia el. Ci pentru tata. Sub amenințarea armei, l-am făcut să urce în mașina mea și am plecat la întâmplare. Nu știam unde vreau să ajung. Știam doar că nu voiam să moară la el acasă. Știam doar că vreau să urc, să urc tot mai mult din vale. Avea să sfârșească singur, singur în mijlocul pustietății. Așa am ajuns la un baraj imens, când apunea soarele. Habar n-am cât a durat drumul, nu știam unde eram, dar mi-am dat seama că era locul ideal. Nu se putea întâmpla decât pe malul apei, nu?

Îl privi în ochi pe Julien. El încercă să-i facă semn că a înțeles.

— L-am pus să înainteze până la mijlocul coronamentului. Apoi i-am întins raportul despre execuție, l-am silit să-l citească cu voce tare.

Julien rămânea absolut imobil. Degeaba își recăpătase Eva, prin lacrimi, ceva din umanitatea care părea s-o fi părăsit înainte, el avea impresia că simte pe piele un suflu arzător. Suflul urii.

— Tata fusese dus în afara Pragăi, nu departe de un sat pe nume Choteč. Acolo fusese obligat să-și dea jos hainele. Špidla dădea ordinele, stând puțin în spatele oamenilor să-i Tata trebuise să se dezbrace până la piele. Asta l-am pus și eu pe Špidla să facă. A încercat să se împotrivească, dar până la urmă s-a supus. Tatei i se ordonase să se pună în genunchi. Špidla a îngenuncheat și el. Am venit în spatele lui și l-am ucis cu un singur glonț în inimă. Focul a răsunat între faleze, repetat de mai multe ori de ecou. Špidla a căzut în față. Probabil că așa l-au găsit. Am strâns dosarul, am pus arma în buzunarul paltonului și m-am urcat în mașină. Prea târziu mi-am dat seama că pierdusem fotografia părinților mei. N-am încercat s-o recuperez. Am condus fără oprire până la

Ejpovice, puțin după Plzeň. Familia mamei avea o căsuță acolo. Mai departe n-aș fi fost în stare să merg. M-am prăbușit și am dormit puțin. Apoi am venit direct aici, la Blanka. Unde m-ai găsit tu.

Eva parcă se prăbușise. Nu mai avea nici ură, nici dorință de răzbunare. Nu mai avea decât oboseala, epuizarea de a fi trebuit să retrăiască fapta care, pentru ea, îi justificase întreaga existență.

Julien rămase tăcut minute bune.

Apoi reveni asupra unui amănunt care nu-i dădea pace.

— Am văzut poze cu cadavrul. În dosarul lui Valérien. Din ce-am văzut, era oribil de… Nu știu cum să spun. Sfârtecat.

— Nu, te asigur că nu. Era intact când am plecat eu.

Julien cântări cuvintele Evei. Își dorea s-o creadă.

— Poate niște animale sălbatice, sugeră el. Vreun lup.

— Poate, la urma urmei. Un lup pentru alt lup.

Eva ridică din umeri.

— După execuție, Špidla a pus să fie aruncat trupul tatei într-o mică adâncitură aflată foarte aproape. L-au acoperit cu pietre și au plecat. Am încercat să descopăr locul urmând indicațiile din raport. Erau prea vagi, n-am reușit să-l găsesc.

Julien își luă capul în mâini. Toate acestea erau doar o risipă înfiorătoare, o îngrămădire de existențe sfârâmate. Și pentru ce? Pentru nimic, în definitiv. Pentru a satisface dorința, gelozia, pasiunea unui bărbat care nu voise niciodată să culeagă fructul crimei sale. Care se mulțumise să trăiască retras în munți, observând-o, poate, de departe, pe cea la care râvnea și de care nu avea să se apropie niciodată. Și care, decenii mai târziu, sfârșise prin a plăti prețul faptelor lui – când stătea deja în picioare pe marginea propriului său mormânt.

Ce poate fi mai absurd?

Julien întâlni atunci privirea Evei. Cea care se distrusese pe sine făcând o dreptate amară, zadarnică și tardivă.

Ce poate fi mai lipsit de sens?

•

— O să vină până la urmă și fiica ta.

Nici Eva, nici Julien nu știau cât timp stătuseră în picioare, față în față, fără să scoată o vorbă, pierduți amândoi în universuri între care nu reușeau să construiască vreo punte.

— O să vină fiica ta, repetă Julien. Sunt pe urmele tale. Ce-o să-i spui?

— Ce vrei să-i spun? întrebă Eva cu un zâmbet dureros.

Julien nu ezită nicio clipă.

— Nu-i povesti asta. N-are nevoie să știe. Nici Valérien. E polițist, nu trebuie să afle nici el. Eu o să pot uita tot ce mi-ai spus.

— De ce? De ce să mint?

— Fiica ta n-are nevoie să poarte povara asta.

— O poartă deja, oftă ea. Știe aproape toată povestea. Încă de când era mică. O să reușească singură să umple golurile, să ghicească ce m-am abținut să-i dezvălui sau am încercat să-i ascund. Oricum, nu contează prea mult ce-o să-i spun. Am fost o mamă rea și nu mai sunt nimic pentru ea.

— Cum poți să spui asta?

— Am depășit vârsta la care să mă mai mint, zâmbi Eva. Știu ce-am făcut, știu ce crede fiică-mea despre mine. Că am abandonat-o. Că nu m-am mai interesat de ea după ce-a murit taică-su. Și are dreptate. Îl iubeam pe Daniel, iar dispariția lui mi-a sfărâmat viața. N-am mai fost în stare să fiu mamă după aceea – tocmai când fiică-mea avea nevoie de mine.

Eva desfăcu brațele într-un gest de neputință resemnată, înainte de a continua:

— Singurul moment când am simțit că trăiesc cu adevărat a fost în timpul petrecut cu tine.

Julien nu răspunse. Nu voia să știe. Era destul de aproape de prăpastie. Nu voia să cadă în ea.

— Sunt bolnavă, Julien.

Eva rostise această frază pe un ton neutru. Nu urmărea să-l înduioșeze, ci făcea o simplă constatare.

— Am cancer. Ca mama.

— Nu!

Julien nu-și putuse reține o exclamație de negare care îi dezvălui lui însuși, dacă se mai îndoia, cât de importantă

rămăsese Eva pentru el.

Nu izbuti să se stăpânească. O apucă de brațe cu amândouă mâinile, scuturând-o ca să o forțeze să-i răspundă la întrebări – ca s-o forțeze să rămână în viață.

— De când știi? În ce stadiu ești?

— De trei săptămâni, răspunse ea zâmbind iarăși, timid și trist. Pronosticul nu e prea pesimist, dar… nu-s sigură că mai am destulă tărie în mine ca să mă lupt și să mă tratez.

Julien zăbovi cu privirea în adâncul ochilor Evei. Nu știa cum să-i răspundă. O ținea în continuare strâns, cu fața la câțiva centimetri de a lui.

— Julien?

Avea o voce ciudată, deopotrivă rugătoare și fermă.

— Julien, crezi că ai putea să mă săruți? Numai o dată?

Julien vedea cum se apropie prăpastia.

— Nu cred că ar fi o idee bună, răspunse el cu o voce mai dură decât ar fi vrut.

Dar nu o îndepărta de el.

— Știu că și tu te-ai gândit la asta, cu mult înainte să ți-o cer.

— E adevărat. Dar asta nu schimbă nimic.

— Ba da. Înseamnă că vrei, dar că te abții. Că-ți refulezi dorința. Ca să nu mi-o satisfaci pe a mea.

— Nu. Pur și simplu cred că asta nu ne-ar duce nicăieri.

— Oricum nu mergem nicăieri. Eu, cel puțin.

— Nu știi ce spui.

— Știi bine că am dreptate. În câteva luni, cel mult un an, o să fiu moartă. Sunt deja, în felul meu. Am distrus totul, nu-mi mai rămâne decât să mă distrug pe mine.

— Ești nebună.

— Ba nu, și o știi. Fiindcă ești ca mine. Ești din cei care știu că duc în ei greutatea propriei lor distrugeri. Și care sunt conștienți că nu poți purta la nesfârșit o asemenea povară.

Julien tăcea. Asculta respirația Evei.

— Nu răspunzi? continuă ea.

— Ce vrei să-ți spun?

— Am purtat moartea în mine din copilărie și am știut

mereu asta. Acum a crescut, o să mă poarte ea pe mine. N-o să fug ca să încerc să scap de ea.

— Și fiica ta? Și… și eu?

— Sărută-mă, Julien.

În fața acestui ordin plin de forță, în fața puterii irepresibile a propriei sale dorințe, Julien cedă. Își apropie încet buzele de cele ale Evei. Gurile li se atinseră ușor, se îndepărtară, se uniră iarăși.

Era lucrul pe care-l așteptaseră și de care se temuseră. La care speraseră fără să vrea. Impulsurile și dorința lor se întrupau în acel moment care, așa cum nu se îndoiseră niciodată, trebuia să vină pentru ei.

Sărutul lor dură o veșnicie în timpul suspendat, sub creanga lungă a unui pin care se apleca spre suprafața lacului ca pentru a o atinge – fără să reușească.

Julien nu văzu nimic când Eva scoase arma din pardesiu.

XXXIII

Abandonaserăm mașina la marginea parcului, acolo unde drumul trecea cel mai aproape de lac înainte să părăsească malul pentru a se afunda iarăși în pădure. Nu făcuserăm mai mult de cinci minute de la casa Blankăi.

Stăteam pe malul apei. Era acel moment efemer când ultima lumină a soarelui se dizolvă într-o strălucire, când apusul se răsfiră și se transformă în penumbră. Era liniște peste tot, păsările tăceau la apropierea clipei când lumea trece de la zi la un întuneric palid care încă nu este pe de-a-ntregul noapte.

Éléonore întorcea capul în toate părțile, nesigură asupra direcției de urmat. Eu analizam repede pe telefon planul parcului. Grădinile englezești și pădurile se întindeau pe zeci de hectare. Cum să-i găsim pe Eva și Julien pe o asemenea suprafață?

— Lacul. Pe lângă lac trebuie să căutăm, a spus până la urmă Éléonore.

— Ce te face să spui asta?

— Dacă este un lac, acolo o să se ducă mama.

— Ești sigură?

— Crede-mă. Ori de câte ori are ocazia, se duce pe malul apei. Să dăm un tur.

— O să ne ia ceva… am observat eu.

— Asta e, de undeva tot trebuie să-ncepem.

În privința asta, Éléonore avea dreptate. A pornit cu pas hotărât pe cărarea care mergea de-a lungul malului, trasând un inel în jurul întinderii lichide. Alesese să o ia la stânga. Am prins-o din urmă ca să merg lângă ea.

— Ce-o să le spunem? am întrebat eu.

— Nu știu. Niciodată n-am știut ce să-i spun mamei. N-o să mă schimb acum.

N-am insistat.

Insuportabila impresie de tensiune care se abătuse asupra mea de la sfârșitul după-amiezii creștea de la o oră la alta. Nu știam ce așteptam, dar tot corpul meu era la pândă – o fiară pitită în iarbă și gata să sară sau să fugă din fața unei prăzi care putea foarte bine să fie un vânător. Înaintam cu pași mari, încercând să alung acest sentiment și să-l împing spre pământul pe care călcam. Zadarnic.

Mergeam de câteva minute când am auzit prima împușcătură. A izbucnit, enormă, asurzitoare, nepotrivită în liniștea aceea, deplasându-se ca o undă pe suprafața lacului și murind încet deasupra copacilor. Am rămas încremeniți până când zgomotul s-a stins de tot, iar secundele se scurgeau fără ca vreunul dintre noi să le poată număra.

— Treci în spatele meu, i-am ordonat lui Éléonore când am reușit să reacționez.

S-a conformat fără o vorbă.

Atunci a răsunat a doua împușcătură.

De data asta eram pregătit. Am estimat că venea dinspre mal, ceva mai departe în fața noastră. În locul acela lacul făcea un tel de golf larg pe care trebuia să-l ocolim. Dincolo, un deal scund se întindea în apa opacă.

Am luat-o la fugă, repetându-i lui Éléonore să rămână cu

câțiva metri în urmă. Am blestemat fatalitatea care mă lăsase să fiu surprins fără armă – un pistol pe care, ca să spun așa, nu-l purtam aproape niciodată, dar pe care în seara aceea l-am regretat mai mult ca oricând.

Minutele treceau într-un ritm infernal. Cu cât lungeam pasul, cu atât vedeam cum timpul se accelerează. Am întors capul și mi-am dat seama că începusem să mă distanțez de Éléonore. Mi-am zis că poate era mai bine să ajung înaintea ei în punctul pe care-l definisem aproximativ. Am luat-o la picior și mai repede. Nu mai auzeam decât pulsul care-mi bătea la tâmple și suflul răgușit al respirației, din ce în ce mai scurt.

Am ajuns la un golfuleț înconjurat de pini cu forme ciudate pe lângă care trecea cărarea înainte de a se afunda sub umbra deasă a foioaselor înalte agitate de briza serii. Chiar dacă soarele dispăruse, cerul rămânea luminos, iar această lumină difuză dădea lucrurilor un relief deosebit, scurtând distanțele, ștergând detaliile și imperfecțiunile într-un degrade de culori terne și pământii.

Acolo i-am văzut.

Primul meu reflex a fost să mă întorc pentru a striga la Éléonore să se oprească. A rămas nemișcată la vreo șaizeci de metri în spatele meu.

M-am apropiat. Sub un pin care crescuse puțin în fața celorlalți, chiar la capătul unei limbi de țărm, două trupuri întinse pe spate. Formau un unghi drept, iar capetele aproape că li se atingeau.

Timp de câteva secunde am crezut că înnebunesc, mi s-a părut că o văd pe Éléonore întinsă pe iarba brună, cu o stea roșu-închis la tâmplă.

Abia când am îngenuncheat am înțeles că acel chip atât de asemănător cu cel pe care-l iubeam, marcat totuși de câteva riduri necunoscute, era al Evei.

Mama lui Éléonore.

Rusalka.

Mașinal, i-am pipăit încheietura albă, apoi gâtul. Nu mai era nimic de făcut. Lângă mâna ei desfăcută, un pistol de un model pe care n-am știut să-l identific zăcea între două

rădăcini negre.

Am scrutat îndelung ochii aceia de o culoare nesigură care priveau cerul, ochii aceia pe care-i recunoșteam, încremeniți pe veci în contemplarea imensităților inaccesibile.

•

Apoi m-am întors spre bărbat.

Kelsen era întins cu un picior îndoit sub el. Mâna lui stângă stătea pe șoldul Evei. Fața îi era ușor întoarsă către ea, de parcă ar fi vrut, printr-o mișcare instinctivă, să se agațe de acea ultimă imagine. Urmele de sânge de pe cămașă lăsau să se ghicească o rană în dreptul inimii.

Mă pregăteam, fără prea mari speranțe, să-mi pun degetele și pe gâtul lui, când a vorbit. Era o șoaptă înăbușită, șuierătoare, greu de înțeles, dar Kelsen vorbea.

— Romain…

Ținea ochii închiși, făcând eforturi mari ca să articuleze. Pe moment n-am înțeles cui voia să se adreseze.

A mai mișcat o dată buzele, apoi a continuat, ceva mai deslușit:

— Valérien?

— Da, Julien. Eu sunt. Nu te mișca…

— N-are rost. Știu ce urmează.

A scos ceva ca un gâlgâit și i-a scurs sânge pe la colțul gurii.

— Ea n-a vrut. Voia… să moară. Când am văzut… am apucat țeava armei. Ca s-o întorc dinspre ea. Glonțul a plecat. Ea nu voia…

Efortul părea să-l fi epuizat. Respirația i-a devenit aproape imperceptibilă. Totuși a deschis ochii. A zâmbit, fixând cu privirea un punct de deasupra umărului meu.

M-am întors.

Éléonore se apropiase fără zgomot, stătea livid în spate meu. A mai făcut un pas, apoi s-a lăsat încet pe vine.

S-a aplecat spre Julien.

El zâmbea în continuare.

— Iart-o pe mama ta, Éléonore.

Privirea i s-a imobilizat, ațintită în ochii lui Éléonore.

Aceasta a fost ultima lui imagine în momentul când părăsea acea plajă cu pietre cuprinsă încet de umbra foșnitoare, înainte de a pătrunde în adâncurile tăcute ale lacului, unde Rusalka se întorsese și îl luase cu ea.

XXXIV

Soarele își încheia cursa, era pe punctul de a dispărea dincolo de silueta masivă a castelului. Turnurile catedralei se decupau pe fondul cerului incendiat, proiectându-și umbra uriașă până pe suprafața Vltavei. Căldura era din nou insuportabilă, strivind orașul care nu mai făcea decât să aștepte noaptea.

Douăzeci și patru de ore trecuseră de la evenimentele de la Konopište. Colegii mei Lucie și Lucas veniseră la Praga spre seară. Mă dusesem să-i iau de la aeroport.

Moartea Evei și a lui Julien declanșase o anchetă a poliției cehe, în timp ce Arlettaz însuși, ca urmare a unei lungi convorbiri telefonice pe care o purtasem cu el dimineața, reușise să-l convingă pe procurorul Savioz să formuleze o cerere de colaborare în cazul morții lui Špidla – cerere care justificase deplasarea colegilor mei la fața locului.

•

Cât despre mine, evident că fusesem eliminat din anchetă din cauza relației cu fiica presupusei ucigașe a lui Špidla. Șeful meu, abrupt ca de obicei, îmi ordonase să-mi iau o săptămână de concediu, precizând totodată că, dacă aș fi putut să dispar complet din circulație în această perioadă, toată lumea ar fi fost mai mulțumită. Oficial, venisem la Praga ca turist cu trei zile în urmă.

Știam că mă expun unui blam din partea superiorilor – în cel mai bun caz. Am pomenit atunci posibilitatea unei demisii. Răspunsul lui Arlettaz a fost fără echivoc: „Îți pierzi capul, de Roten. Ai făcut ditamai pocinogul, dar aveai intenții bune. Îmi asum abaterile tale și te acopăr. Dar să nu-mi mai faci una ca asta!”. Inutil să mai spun că am acceptat fără discuții.

Fusesem silit s-o las pe Éléonore singură o mare parte a zilei. Chiar dacă rămăsese absolut calmă din ajun și mă asigurase că e bine, detașarea ironică și dureroasă față de moartea mamei sale mă îngrijora. Între un telefon și o videoconferință cu colegii din Elveția, nu găsisem timp să vorbim cu adevărat. Nu puteam pretinde că mă pun în pielea ei, dar percepeam limpede că moartea Evei era pentru ea o bulversare mai importantă decât voia să-mi mărturisească. Speram că îndepărtarea mea din anchetă va avea măcar avantajul de a ne oferi un răgaz ca să fim singuri.

•

După un ocol pe la hotelul lor ca să-și lase bagajele, Julie, Lucas și cu mine ne întorseserăm în centru. Éléonore ne aștepta la capătul Podului Jirásek, în fața Casei care dansează. Când am traversat strada, am remarcat că stătea de vorbă cu un bărbat. Și el părea să ne aștepte. Înalt, vreo patruzeci de ani, cu tâmple grizonante, stătea lângă una dintre coloanele aplecate ce susțin sticlăria deformată straniu pe care arhitectul o proiectase la ieșirea dintr-un vis deconstructivist.

Deasupra lor, casa întreagă se legăna într-o mișcare veselă, trimițându-le trecătorilor zâmbete seducătoare, eliberându-se într-un hohot de râs de greutatea insuportabilă a anilor gri de dictatură.

Éléonore ne-a întâmpinat cu un mic semn din cap și ni l-a prezentat pe bărbatul de lângă ea.

— Pavel Hofmann, de la BIS.

L-am salutat pe Hofmann cu o strângere de mână, întrebându-mă ce treabă aveau cu noi serviciile cehe de informații. Îmi aminteam bine că Éléonore pomenise de BIS cu o zi în urmă, dar nu voisem să cred că acesta ar fi putut fi, în vreun fel, implicat în evenimentele pe care le trăiserăm. Se părea că mă înșelasem.

Hofmann i-a salutat și el respectuos pe colegii mei, în timp ce eu îi aruncam lui Éléonore o privire plină de întrebări. Ea s-a mulțumit să facă un gest cu mâna prin care-mi dădea de înțeles că trebuie să aștept explicațiile lui Hofmann. Eram totuși sigur că vorbise deja cu el și că știa ce voia el de la noi.

Mi-am stăpânit o mișcare de nerăbdare.

— Să mergem puțin, a zis Hofmann într-o germană fără accent. Să coborâm pe chei.

Dacă Lucie vorbea perfect germana, nu era și cazul lui Lucas. Am continuat în engleză:

— Îmi pare rău să vă pun această întrebare, dar în ce calitate interveniți dumneavoastră exact?

— Într-o calitate absolut particulară, a precizat Hofmann. BIS urmărește cazul numai de departe. Poliția anchetează.

— Atunci care e rolul dumneavoastră în toate astea?

Probabil că afișam un aer cel puțin suspicios. Hofmann a așteptat să ajungem la baza treptelor pentru a răspunde.

— Cum i-am explicat deja domnișoarei von Allmen, o cunoșteam puțin pe Eva. Ne-am văzut des în ultima vreme.

Hofmann înainta încet, urmând bordura cheiului, care era destul de lat ca să mergem toți cinci în rând. Oamenii se plimbau fără vreun scop aparent de-a lungul Vltavei, între pasarelele navelor amarate și terasele localurilor, deasupra cărora fuseseră întinse pânze multicolore. O ambianță veselă de vacanță scălda malul, de la Insula Žofin până la arcele Podului Palacký. În față, fațadele cartierului Smíchov se colorau pentru o ultimă oară în roșu-portocaliu.

Un cvartet cânta melodii de jazz la baza zidului deasupra căruia orașul continua să trăiască în ritmul lui. Grupuri de tineri stăteau așezați pe marginea cheiului, bălăngănindu-și neglijent picioarele deasupra apei verzi.

Noi eram totuși străini de această atmosferă nepăsătoare. Eram obosit. Aș fi vrut atunci să scap de toți și să mă așez și eu cu Éléonore pe piatra caldă a zidului. Să tac alături de ea, să contemplăm victoria irepresibilă a serii și să privim trecerea tăcută a râului prin fața ochilor noștri.

Dar momentul acela nu venise încă.

Și nu știam dacă va veni cu adevărat într-o zi.

— Am avut o relație cu ea, continuase Hofmann după lungi secunde de ezitare. În mare parte, prin mine a obținut informațiile care i-au permis să-l găsească pe Alexej Špidla.

Hofmann a părut să reflecteze. Ca și cum n-ar fi știut cu

adevărat ce voia – sau ce putea – să ne dezvăluie.

— Nu m-am gândit totuși că o să meargă… până la a-l ucide. Am fost luat prin surprindere. Când ni s-a comunicat știrea morții lui Špidla, am înțeles că eram direct responsabil. Sosirea dumneavoastră la Praga n-a făcut decât să-mi întărească acest sentiment, a adăugat el privindu-mă.

A trebuit să mă forțez pentru a mă întoarce spre Hofmann și a mima o curiozitate pe care, la drept vorbind, n-o mai simțeam.

— Cum așa?

— BIS a menținut sub supraveghere anumite foste cadre ale StB-ului. O procedură lejeră. Dar suficientă ca să afle despre principalele lor acțiuni. Știam că Špidla fugise în Elveția. Chiar SIB-ul îi dăduse de urmă în epocă, dar fără să întreprindă nimic. Špidla nu era, la drept vorbind, cineva important în cadrul securității de stat comuniste. Nu constituia o țintă prioritară după defectare. StB-ul s-a mulțumit să nu-l scape din ochi – ceea ce am continuat să facem noi. Moartea lui ne-a fost semnalată imediat. Așa cum nu ne-a scăpat nici intrarea dumneavoastră neașteptată în scenă. Dar eu nu mai aveam cum să acționez. Era deja prea târziu. Pierdusem de mult controlul situației.

Hofmann s-a oprit ca să contemple o navă care trecea.

— Înțelesesem că Eva era foarte interesată de omul ăsta. Și mi-am trădat datoria secretului, i-am transmis informații de care dispuneam. Am mers chiar până la a scoate dosarul lui Špidla din arhivele BIS-ului și a face copii, pe care i le-am dat ei.

— De ce? l-am iscodit eu.

— De ce? Pentru că mi-a cerut-o. Pentru că voia să se facă lumină asupra faptelor lui Špidla din timpul reprimării Primăverii de la Praga. Pentru toate astea aveau legătură cu tatăl ei. Pentru că o iubeam, pur și simplu.

Hofmann nu se uita la noi. Fixa în continuare cu privirea un punct, undeva în curentul apei. Când s-a întors în sfârșit către noi, afișa un zâmbet discret, trist și dezabuzat.

— Dacă domnișoara von Allmen v-ar fi cerut

dumneavoastră același lucru, a continuat el privindu-mă, ceați fi făcut?

N-am știut ce să-i răspund.

Éléonore s-a apropiat de mine. Lucie și Lucas stăteau puțin mai în spate, de parcă ar fi simțit, în adâncul lor, că nu-i privește ceea ce se vorbea.

În fața tăcerii mele, Hofmann a continuat.

— Probabil că o să fiu dat afară. Asta nu prea contează acum.

Și-a înghițit un oftat.

— Am reușit totuși să obțin o ultimă informație printr-un prieten care lucrează la poliția criminalistică – o informație care ar trebui să înlăture ultimele îndoieli. Pistolul găsit lângă corpul Evei și cel al bărbatului decedat împreună cu ea este o versiune specială de CZ 77, o armă de fabricație cehoslovacă, de calibrul nouă milimetri Parabellum. De fapt, e vorba de un prototip de dinainte de începerea comercializării în 1975, așa cum au primit mulți ofițeri din armată și din serviciile de informații încă de la sfârșitul anilor șaizeci. Nu încape îndoială că e arma de serviciu a lui Špidla. Iar comparațiile balistice ar trebui să dovedească destul de repede că e arma cu care a fost omorât.

Concluziile lui Hofmann erau logice. Eva îl găsise pe Špidla în refugiul său din Valais și, în circumstanțe pe care cu siguranță nu le vom cunoaște niciodată exact, îl executase cu propria lui armă.

Înainte de a o folosi ca să se sinucidă.

Rănindu-l mortal pe Kelsen cu această ocazie.

Toate acestea erau doar o risipă înfiorătoare.

Fără a înțelege de unde îmi venea această intuiție, în acel moment exact am știut că și lui Julien îi va fi trecut prin minte același gând cu puțin înaintea sfârșitului.

•

Fără să mai adauge nimic, Hofmann ne-a salutat cu un semn din cap și a plecat cu mersul său lent înspre centrul orașului. Nu l-am mai văzut niciodată și nu știu ce s-a întâmplat cu el.

Lucie, care rămăsese tăcută pe toată durata dialogului, s-a întors către mine. Chiar înainte să-mi pună vreo întrebare, i-am spus:

— S-a terminat. În ce mă privește, nu mai conduc ancheta și știu acum, cu siguranță, tot ce-o să putem ști vreodată.

N-a fost nevoie să continui. Lucie înțelesese. Mă simțeam mai istovit ca oricând.

Lucie l-a tras discret pe Lucas după ea. Abia dacă am simțit când el m-a bătut pe umăr, vocile lor ajungeau la mine ca de la mare depărtare când ne-au salutat și au plecat spre hotel.

Am rămas în picioare pe malul apei, singur cu Éléonore. Ea s-a lipit de mine. Am stat nemișcați și tăcuți cu fața la fluviu, până când mi-am dat seama că Éléonore plângea.

Am strâns-o mai tare.

Vltava își rostogolea valurile lente prin fața ochilor noștri, purtând spre nord imaginea Evei și a lui Julien întinși pe pietrele netede în mijlocul buruienilor.

XXXV

Odeonsplatz se întinde sub un soare necruțător. Doar arcadele de la Feldherrnhalle oferă o umbră îmbietoare – dar nu acolo mă duc eu. În spatele meu, Ludwigstraße se îndepărtează, în volute de căldură, spre nord. Münchenul se macină sub o lumină barbară și dispare într-un nor de praf. Nicio adiere nu coboară din Alpi și de la izvoarele Isarului, orașul întreg se mistuie și se descompune sub un dom de oțel încins – alb precum acest cer imobil care pare să spună: „O să vă vin de hac tuturor, o să ard până nu mai rămâne nimic”.

În față la Theatinerkirche se înghesuie o mică mulțime, îmbrăcată în negru, o adunătură de mici torțe a căror flacără lasă funingine, așteptând zadarnic vântul care să le stingă. Mă apropii, urmez acest cortegiu dezorganizat care pătrunde sub înaltul naos alb.

Găsesc un loc în fundul bisericii, lângă un pilon masiv. Văd cum oamenii se așază, de la corifeii universității, în costume

de gală, la necunoscuții fără număr de sub bolta semicilindrică. Zăresc sicriul strivit sub flori, aud orgile izbucnind într-un zgomot de tunet deasupra mea.

Cine era omul acesta la a cărui înmormântare voi lua parte, anonim printre anonimi? Știu că-l chema Julien. Abia dacă l-am cunoscut. Am bănuit în el niște contradicții, am ghicit tensiuni nerezolvate și o melancolie despre care nici astăzi n-am nicio idee. Nu știu nimic despre certitudinile și fricile lui, despre speranțele sau îndoielile lui. Habar n-am ce-l ținea în picioare.

Dar de un lucru sunt sigur: era un om bun.

Éléonore nu m-a însoțit. N-a avut putere. Dacă Julien e înmormântat astăzi e pentru că Eva l-a ucis – chiar dacă, poate, nu a vrut, chiar dacă, poate, el voia. Ca fiică a ei, Éléonore n-a vrut să vină, de parcă ar fi purtat o parte din responsabilitatea pentru această moarte. Greșește gândind astfel, dar o înțeleg.

Nu-l cunoștea pe Julien. Locul ei nu e aici.

Sunt eu aici pentru amândoi.

•

Sunt sigur că recunosc acest *Kyrie eleison* pe care corul îl face să răsune în uriașul spațiu. Îmi ia totuși ceva timp să-l identific. Este cel al *Misei in re* de Dvořák. O misă în mod major pentru a face despărțirea mai ușoară, mai puțin violentă.

Și totuși sunt trist, copleșit de o emoție pe care n-o înțeleg. Puținul timp pe care l-am petrecut alături de Julien nu poate s-o justifice. Mi-e rușine, dar nu reușesc să gonesc această idee care mi s-a încrustat puțin câte puțin în creier: pe tatăl meu îl însoțesc la marginea gropii.

Nu pe cel care, întâmplător, mi-a transmis genele și numele lui.

Pe cel pe care mi l-aș fi dorit.

•

Mă simt îngreunat. Îngreunat de vinovăția acestui gând paricid. Îngreunat de compasiunea pentru viața acestui om cu care m-am întâlnit fugitiv și căruia n-am avut timp să-i spun

nimic. Mă întreb dacă totul e-n ordine cu mine, dacă toată povestea asta nu m-a marcat definitiv, dezvăluind în străfundul meu un lucru a cărui existență n-o bănuiam și pe care sunt incapabil să-l numesc.

Încerc să ies din acest cerc de reflecții stranii care se închide încet în jurul meu. Reușesc mai mult sau mai puțin. Dar știu că nu voi scăpa așa de ieftin, știu că aceste gânduri deranjante vor reveni. Și că, într-o zi sau alta, va trebui să le înfrunt.

După împărtășanie, un tânăr așezat în primul rând se întoarce pentru o clipă. Privirile ni se încrucișează timp de o secundă. Are un chip care-mi trezește amintiri și pe care totuși nu-l cunosc. E tânăr, la vreo douăzeci și doi de ani.

Mă uit îndelung la silueta lui subțire strânsă într-un costum negru, apoi mă hotărăsc.

Simt că e timpul să plec. Nu voi merge până la Alter Nordfriedhof, nu voi vedea cum coboară sicriul în pământul proaspăt săpat. Rolul meu s-a terminat. Nu-i locul meu acolo, cu toți oamenii aceștia. Suferința lor nu-i a mea. Tristețea mea le este indiferentă.

A venit momentul să mă întorc în lumea mea.

XXXVI

Stăm amândoi așezați la umbră, Éléonore e în dreapta mea, îi ghicesc profilul în întuneric. Pielea ei albă parcă răspândește o lumină palidă care-mi atrage și-mi ghidează privirea. Pe mânerul dintre scaunele noastre, mâinile ne sunt împreunate.

Scena nu este luminată. Doar o rază piezișă pare să cadă dintr-un cer îndepărtat, luminând chipul ridicat al unei tinere femei în rochie de solzi verzi și argintii, așezată pe malul unui lac.

Cântecul care se înalță atunci este de o puritate cum n-am mai întâlnit. Deși am evocat această operă de Dvořák pe malul Vltavei în seara când am ajuns prima oară la Praga, cu luni în urmă, este pentru prima oară când asist la o reprezentație a

Rusalkăi.

Acest pasaj din cântecul lunii este pentru mine un fel de revelație. Rusalka, singură într-o lume a apelor și a pădurilor, a nopții și a tăcerii, își destăinuie lunii iubirea necruțătoare și deznădăjduită pentru un prinț din lumea oamenilor – pentru un muritor.

•

Měsíčku na nebi hlubokém…

Lună mică atât de sus pe cer…

Sub podoabele de aur ale Teatrului Național, povestea ondinei disperate capătă pentru noi un sens deosebit. Soprana care se mișcă încolo și încoace pe scenă se mulțumește cu un joc sobru care face și mai credibil destinul ei sfâșietor – mai aproape de noi, într-un fel.

Simt că acest cântec al clarului de lună îmi va rămâne pentru totdeauna în memorie ca traducerea, într-o limbă pe care n-o cunosc, a ceea ce trăiserăm vara trecută.

Și totuși scena finală a sărutului ne tulbură cel mai tare, atât de vizibilă pare legătura între tragedia Evei și a lui Julien și cea a Rusalkăi și a Prințului, atât de evident ni se pare că mitul care capătă formă sub ochii noștri nu este decât ecoul îndepărtat, debarasat de orice element miraculos, al unei povești umane deja încheiate.

Prințul o imploră pe Rusalka să-l sărute pentru ultima oară. Știe că asta îl va ucide. Moare din cauza acestui sărut încărcat de prea multă forță vitală, de prea multă iubire, de prea multă magie și de prea multă deznădejde. Se prăbușește pe țărm. Julien e întins pe malul apei imobile, sub razele unui proiector, în fața sutelor de persoane tăcute cărora aș vrea să le strig să plece, să nu-l mai pângărească cu privirile lor compătimitoare sau indiferente.

Rusalka, eliberată de farmecul vrăjitoarei Ježibaba, figură diabolică cu care a încheiat un pact pentru a se putea apropia de Prinț sub formă omenească, renunțând astfel la nemurire și acceptând riscul damnării dacă acesta avea s-o trădeze (ceea ce el va face), poate în sfârșit să se întoarcă în împărăția adâncurilor, datorită sacrificiului salvator al bărbatului pentru

care a pus totul în joc.

Dar a cunoscut dragostea omenească. Niciodată nu va mai putea să fie aceeași.

Pentru noi, când cade cortina, imaginea care persistă este cea a păcii sublime din ochii Prințului în momentul în care își dă viața pentru a-și răscumpăra greșeala.

Această liniște, această seninătate le-am văzut în ochii lui Julien în ultimele lui clipe.

Nu mă pot abține să cred că el și Eva s-au sărutat, ca modelele lor, pe malul lacului de la Konopiště. Nu pot să-mi închipui un alt sfârșit pentru povestea aceasta, Éléonore nu-mi împărtășește neapărat viziunea. Crede că Julien s-a aflat pur și simplu în locul nepotrivit, la momentul nepotrivit. Nu-i vede pe bătrânii amanți reaprinzând, prin sărutul lor, cenușa rece a pasiunii lor de demult.

Eu sunt sigur că Julien știa pe cine va regăsi în persoana Evei: pe femeia pe care o iubise altă dată, pe care poate că o iubea încă și pe cea care ucisese pentru a răzbuna răul făcut părinților ei. Amanta dorită și justițiara neînduplecată. Energia vitală și forța de distrugere. Cred că îl atrăgea această dualitate adânc ancorată în persoana Evei. Sunt sigur că era perfect la curent cu ceea ce făcuse ea. Că ea i-a explicat, fără îndoială, ceea ce noi nu vom înțelege niciodată pe deplin. Sunt convins că era absolut conștient de riscul simbolic pe care și-l asuma apropiindu-se de Rusalka, această forță din altă lume a cărei flacără nu poate decât să-i ardă pe oameni.

Éléonore îmi spune, zâmbind, că o iau razna. Că supraestimez puterea mitului, capacitatea lui de a influența realitatea trăită. Că nu poveștile legendare, oricât de adânc ar fi ele înrădăcinate în noi, ne guvernează lumea și stau la baza relațiilor dintre oameni.

Se prea poate.

Totuși eu sunt sigur că am dreptate.

•

Un soare palid de octombrie se înalță peste orașul vechi. La această oră matinală, Podul Carol este, măcar o dată, complet pustiu.

După ce am plecat de la Teatrul Național pe la unu noaptea, am mers la întâmplare prin oraș. Am trecut prin noapte discutând, oprindu-ne uneori la câte o terasă ca să bem ceva în mijlocul noctambulilor care fumau în jurul radiatoarelor cu gaz.

Dimineața ne-a surprins la colțul unei străduțe. Nu ne era somn. Cerul care se înălbea încet la est nu putea fi semnul unei zile noi, de vreme ce nu avuseserăm timp să vedem trecând, apoi agonizând orele întunecate sub lună…

Sprijiniți de parapet, a trebuit totuși să acceptăm evidența. Soarele nou și zgribulit care alunecă peste apele Vltavei chiar vine să ne spună că, inconștient, am continuat să ardem prin întuneric, ca și cum timpul nu mai avea control asupra noastră.

Nu cunosc sentiment mai îmbătător decât acela de a respira aerul zorilor după o noapte nedormită. În acel scurt moment când orașul revine la lumină, mă simt invincibil. Când toți au capitulat în fața oboselii și a beznei, eu sunt cel care a rămas pe punte. Sunt cel care, primul, are dreptul să salute lumina.

Mă uit la Éléonore. Am făcut de gardă și tura ni s-a terminat. Dacă ziua se întoarce e datorită nouă, fiindcă numai noi am așteptat-o.

Ieri și azi sunt totuna.

În felul nostru, am atins pentru o clipă nemurirea.

•

Acoperișurile portocalii din Malá Strana se aprind unul după altul, de la castel până la casele înghesuite pe malul apei. Copacii roșii, maro și aurii își aruncă ultimele focuri, deși iarna se apropie de Boemia.

O contemplu secunde bune pe Éléonore.

— De ce te uiți așa la mine?

— Fără motiv. Pur și simplu îmi spuneam că te iubesc. Și mă întrebam dacă n-a venit timpul primului sărut la lumina soarelui…

Fără a-i lăsa răgaz să răspundă la această întrebare mai degrabă retorică, mă apropii de fața ei și îmi pun ușor buzele peste ale ei.

Ne sărutăm atât de lung încât, atunci când ne recăpătăm suflul, sunt sigur că e deja amiază.

Éléonore mă scrutează pentru o clipă, apoi își lasă privirea să alunece de-a lungul malului vestic. Depășind pădurea, Metronomul la poalele căruia ne-am reîntâlnit într-o seară fierbinte de august, acum o veșnicie, bate deja măsura zilei care începe. Statuile negre de pe pod rămân imobile într-o mișcare încremenită pe vecie.

— Acum, că am revenit aici, nu mă pot abține să mă gândesc la mama, spune ea în cele din urmă.

Încep să privesc și eu valurile liniștite ale râului în aval de pod.

— Am, o dată în plus, impresia că m-a părăsit, continuă ea. Că a sacrificat totul pentru răzbunarea ei. Și că, în loc să-mi vorbească, a preferat să se omoare.

Îmi dreg ușor glasul.

— Și dacă te înșeli?

Éléonore nu răspunde. Încurajat, continuu.

— Și dacă a făcut asta pentru tine? Pentru ca tu să nu porți povara care pe ea a strivit-o toată viața? A pus capăt dramei care a început aici într-o zi din martie 1967. A încheiat socoteala. Și-a potolit setea de răzbunare – și, în felul ei, din punctul ei de vedere, a făcut o formă de dreptate. Iată-te liberă de acum. Liberă să uiți povestea asta. Liberă să mergi înainte. E darul pe care ți l-a făcut.

Éléonore mă privește surprinsă. Ghicesc că, exact în acest moment, ceva se schimbă în ea. I se deschide o nouă perspectivă. Se profilează un nou drum.

Un drum pe care Eva, Klára și Jiří vor înceta, în sfârșit, să o urmărească.

Schițează un zâmbet.

— Și dacă ai dreptate?

EPILOG

PRAGA
NOAPTEA DE CRĂCIUN, 2012

Pulpanele pardesiului meu plutesc pe deasupra suprafeței lăptoase a asfaltului prost curățat în timp ce mergem cu pași repezi de la stația de metrou spre fortăreața Vyšehrad. În spatele grădinilor imaculate și tăcute, la marginea luminii aruncate de felinare, niște necunoscuți sărbătoresc Crăciunul închiși ermetic în căldura căminelor lor.

Traversăm tunelul întunecos care străpunge zidul, printre cazematele presărate cu alb. Lumina spălăcită a unui proiector profilează umbrele copacilor scheletici pe pereții de cărămidă roșie. Pașii noștri răsună sub boltă ca și cum un batalion ar veni să schimbe o gardă absentă pe un drum de strajă pustiu. Dar nu e nimeni aici. Suntem singuri.

Éléonore și-a scos o mănușă. Mă ia de mână.

Suntem doi străini într-o lume de promoroacă, sub un cer negru și gol pe care o divinitate nebună a semănat la întâmplare mii de stele.

Și ne place acest rol.

Traversăm cimitirul ca să ajungem la biserica Sfinții Petru și Pavel, care tronează în mijlocul esplanadei. Fiecare mormânt are capișonul lui de zăpadă albă. Am ajuns puțin mai devreme, hoinărim pe alei și pământul înghețat se crapă sub picioarele noastre. Nume ilustre defilează în lumina lunii – câteodată ne folosim de telefoanele mobile ca să descifrăm o inscripție. Dirijorii Karel Ančerl și Rafael Kubelík, pictorul Alfons Mucha, scriitorii Jan Neruda și Karel Čapek și, bineînțeles, compozitorii Bedřich Smetana și Antonín Dvořák, toți își au locul în acest panteon în aer liber al culturii cehe. Toți sunt aici, ca pentru a ne însoți cu prezența lor discretă în această seară de Crăciun, când suntem atât de departe de casă.

•

Ne-am hotărât brusc. Eu nu voiam să-mi văd încă o dată părinții la interminabila petrecere de Crăciun. Dacă noaptea de Sfântul Silvestru o petreci cu prietenii, cea de Crăciun trebuie îndurată în familie – tradițiile sunt trainice.

Simțind că n-am putere să suport încercarea și neputând să impun prezența noastră vreunuia dintre apropiații care sărbătoreau și ei nașterea Mântuitorului în familie, i-am propus cu lașitate lui Éléonore să fugim.

Ea mi-a zis că greșesc, că mă port urât cu părinții mei – în privința asta avea pe deplin dreptate –, dar până la urmă a acceptat ideea mea. Când să alegem destinația, Praga s-a impus imediat, fără nicio dezbatere. Cu obișnuita ei ironie, înțepătoare și dureroasă, Éléonore mi-a atras atenția că astfel o să petrecem seara de Crăciun lângă familia ei.

Nu aici, în cimitirul Vyšehrad, e înmormântată Eva. Dar știu că mâine vom merge la ea la Olšany, dincolo de Vinohrady, unde se odihnește la câțiva zeci de metri de mormântul lui Jan Palach.

Știu că Éléonore e pregătită, știu că vrea să mă ia cu ea. Astfel, vom putea întoarce împreună ultima pagină.

•

Așadar cu totul alt motiv ne-a adus în seara aceasta pe colina unde stătea odinioară Libuše când, potrivit legendei, a vestit întemeierea Pragăi. Dacă suntem aici e pentru a ne supune unui ritual eminamente ceh: *Misa de Crăciun* de Jakub Jan Ryba, o operă în limba cehă, nu în latină, compusă la sfârșitul secolului al XVIII-lea și pe care toate corurile din țară o reiau în noaptea de Crăciun. Se spune că această misă a rămas, de la crearea ei, atât de populară încât nici măcar regimul comunist n-a îndrăznit vreodată s-o interzică…

Ieșim din cimitir. Începe să vină lumea. Pardesiuri lungi, geci sau pelerine închise la culoare, toci și pălării. Cu căciulița ei asortată cu paltonul, cizmele înalte și ochii ușor migdalați pe care deja i-am descris prea mult, a căror culoare rămâne imposibil de definit, între albastru, gri și verde și care sunt parcă marcați de sclipiri de aur, Éléonore pare o cehoaică mai

tipică decât toate femeile pe care le văd.

După ce am așteptat puțin sub portic, intrăm în biserică și ne alegem un loc în mijlocul naosului. Programul amintește că muzicienii din orchestra simfonică a Pragăi vor acompania corul – al cărui nume este atât de impronunțabil pentru mine încât l-am și uitat.

Băncile trosnesc, aburul alb care iese din guri se împrăștie sub înălțimea bolții acoperite în întregime cu fresce Jugendstil. Auriul și albastrul-peruzea dansează, în lumina lumânărilor, o sarabandă nebunească. Suntem mai mult decât uluiți. Interiorul acestui sanctuar este punctul improbabil unde se întâlnesc Evul Mediu visat de ultimii romantici și fantezia Sezession, culorile patinate de scurgerea timpului și violența inalterabilă a lapislazuliului.

Orga izbucnește dintr-odată, urmată de flaute.

Hej, mistře, vstaň bystře!

Hei, stăpâne, trezește-te!

Este o arie veselă, atât de antrenantă încât îți vine să bați ritmul cu piciorul. De când adolescența i-a spulberat magia, n-am mai apreciat cu adevărat noaptea de Crăciun. Totuși, în seara aceasta, am impresia că mă întorc în copilărie, simt cum un fel de bucurie lejeră, inexplicabilă se naște și crește în mine, revărsându-se necontrolat din ființa mea.

Mă întorc spre Éléonore. E mai frumoasă ca oricând. În răcoarea bisericii, ne zâmbim.

Nu știu ce înseamnă pentru mine Crăciunul. Nimic, fără îndoială. Dar în clipa aceasta sunt fericit. Suntem împreună și nimic altceva nu contează.

•

Nu mă pot abține să arunc o privire asupra anului care se încheie aici, de pe acest deal înghețat care domină râul. Trebuie să fii absolut fericit pentru a putea îndrăzni să privești în urmă.

Mă gândesc la sosirea mea la Praga, în august. Eram singur, sfâșiat între frica fără nume de a o fi pierdut pe Éléonore și ura care mocnea în mine și pe care o simțeam uneori față de ea.

Înțeleg în sfârșit.

Ura nu este decât celălalt nume al iubirii disperate.

Oare este cu putință ca noi să fi trăit toate acestea? Îmi amintesc că mi-am pus deja această întrebare la întoarcerea în Valais după înmormântarea lui Julien. În valea noastră, între munții noștri, nimic nu se schimbase de când plecasem. Viața își urmase cursul liniștit, fără vreo întrerupere. Malurile Ronului sunt atât de departe de cele ale Vltavei…

Oare suntem cu adevărat aceiași noi, care stăm în picioare în biserica aceasta, care trăim la poalele Alpilor, care am alergat prin Praga și prin Boemia după fantomele unor oameni morți de mult? Cu omul acesta, Julien, chiar m-am intersectat? Klára și Jiří, oare n-am trăit, de departe, puțin din viața voastră? Eva, nu te-am întâlnit niciodată, dar mi s-a povestit destul despre existența ta ca să pot spune și eu: „Te cunosc”?

Îmi revine în minte o frază a lui Kundera din *Insuportabila ușurătate a ființei*.

„Dacă nu poți trăi decât o singură viață, e ca și când n-ai trăi deloc”{15}.

În cazul acesta, eu aici, la Praga, am început să trăiesc.

•

Un sărut grăbit depus de Éléonore pe obrazul meu mă smulge din reflecții. Misa se încheie. Finalul este un foc de artificii al veseliei, puțin naivă, dar sinceră, la care am impresia că nimeni nu poate rămâne indiferent. Fără să-mi dau seama cu adevărat, am luat-o de mână pe Éléonore. Împreună, ne împărtășim din acest avânt intraductibil pe care cuvintele nu-l pot transcrie. Și aici îmi aduc aminte de bătrânul Kundera. El spune undeva că muzica este negarea frazelor, că muzica este anti-cuvântul. Știu, deodată, câtă dreptate are.

În mijlocul aplauzelor care nu se mai termină, eu și Éléonore schimbăm o privire.

În ochii ei îmi văd viitorul. În ochii ei văd șansa pe care o avem. În ochii ei văd fericirea, cea care li se oferă numai câtorva privilegiați, cea pe care trebuie s-o fi simțit Jiří atunci

când Klára i-a spus da, într-o zi, cu foarte mult timp în urmă.

•

Biserica se golește repede. Stăm în picioare în parvis. Șovăim, ca în pragul unui vis. Nu ne așteaptă nimeni, dacă am vrea am putea prelungi acest moment la infinit.

Un tânăr se apropie de noi, ezitant. Poartă o haină groasă cu glugă mare. Îi recunosc chipul. E băiatul căruia i-am întâlnit pentru o clipă privirea la München, cu luni în urmă. Dar îi recunosc totodată ochii, gri ca oceanul, strălucitori în lumina felinarelor. Ochii lui Kelsen.

Atunci înțeleg cine este.

Éléonore, uimită, îl privește în timp ce se apropie de noi. Se oprește la câțiva pași, timid. Tace, nu îndrăznește.

Îi zâmbesc.

Până la urmă vorbește.

— Mă numesc Romain.

APENDICE

Jurnalul *Rusalkăi*

Nu-i niciodată ușor să scrii al doilea roman. Nici să-ți ucizi personajul preferat, cel în care uneori (adesea) te-ai recunoscut.

Și totuși, asta am făcut. Nu că aș avea sentimentul că trebuie să mă explic. Orgoliul nemăsurat al autorului (chiar dacă nu-l citește nimeni) nu se sinchisește, în principiu, de asemenea considerații. De altfel, nici nu mă voi justifica.

Nu, ceea ce voi explica aici este doar că zămislirea unui roman înseamnă adesea a scrie mult mai mult decât se va regăsi, în cele din urmă, în versiunea publicată. Înseamnă a ucide mai multe personaje decât îndrăznești să-i mărturisești cititorului.

•

Există, inevitabil, elemente narative pe care te simți obligat să le tai – chiar dacă uneori e dificil, aproape dureros. Nu că aceste elemente ar fi, în sine, fundamental inutile. Poate să fie astfel, bineînțeles. Dar de multe ori nu este. Pur și simplu, aceste elemente nu-și găsesc locul în ansamblu. Fără a fi complet lipsite de merit, nu reușesc să se integreze în întregul mai mult sau mai puțin omogen (mai degrabă mai puțin decât mai mult) pe care-l formează romanul. Sunt deci, la prima vedere, pierdute.

Totuși am decis să triez aceste elemente înainte de a le arunca. Nu mă pot abține să mă gândesc că, la sfârșitul cărții, mai rămâne puțin loc pentru unele dintre ele. Că mai rămâne un mic spațiu pentru anumite reflecții, anumite frânturi de text, anumite paranteze și alte digresiuni (divagații?) care au însoțit scrierea *Rusalkăi.* Oarecum ca atunci când se scot schelele unei clădiri terminate: peste tot în jurul zidurilor se

găsește materie brută care trebuie îndepărtată. Moloz, resturi care acoperă solul și care ar trebui măturate când se termină lucrarea. Totuși, din aceste deșeuri de construcție s-ar putea face ceva uneori. Ceva care ar pune într-o lumină nouă rezultatul final – în cazul de față, acest soi de diptic alcătuit din *Spumele negre*[16] și *Rusalka*.

Acest proces s-ar înrudi așadar cu o formă de recuperare simbolică – sau de reciclare literară. La urma urmei, în epoca dezvoltării durabile, astfel de metode sunt în spiritul timpului. Este, poate, un motiv în plus să le aplic la lumea romanescă.

Prin și dincolo de această muncă de recuperare și de reciclare, ceea ce vreau este să fac câteva precizări despre unele aspecte care compun acest roman.

Dar, totodată, vreau să exprim atracția pe care orașul Praga a exercitat-o asupra mea, într-atât încât am făcut din el mai mult decât un decor – un personaj deplin al cărții. Și toate aceste resturi heteroclite îmi vor fi de ajutor.

Praga.

Ca și alții înaintea mea, m-am lăsat prins în mrejele ei. Din diverse motive. Dacă, în cele din urmă, am reușit să ies din ele, este, în parte, grație acestei cărți.

Sau, în orice caz, aceasta este iluzia în care îmi place să mă complac.

Septembrie 2011

Pentru început, voi spune că este un oraș care există cu adevărat. Sau care, în orice caz, a existat cu adevărat. Și care, chiar dacă se schimbă incontestabil, va mai continua mult timp să existe. Este el etern? m-am întrebat odată, aproape naiv. Dacă mă gândesc mai bine, întrebarea nu este totuși atât de ingenuă.

Așadar am reflectat mult înainte să răspund. Da, așa cred. Este etern. Nu cred eu în multe, dar, dacă există elemente ale realului care reflectă ceva imuabil, el trebuie să facă neapărat

parte din ele. Dacă n-ar fi așa înseamnă că eternitatea trebuie să fie tare tristă și inestetică.

Problema este, mai degrabă, că nu sunt cu adevărat sigur că orașul despre care vreau eu să povestesc nu este, de fapt, fratele lui geamăn. Cel pe care l-am construit undeva în sufletul meu pentru a servi ca fundal reveriilor mele dulci-amare și amintirilor mele care se ofilesc. Cel pe care numai eu îl cunosc și pe care cred că-l stăpânesc.

O copie, în concluzie. Fermecătoare, îmbătătoare cel puțin la fel de mult pe cât este dătătoare de inspirație, dar tot o copie.

Reiau deci. Este vorba despre o imagine deformată a unui oraș care, pe de altă parte, există pe deplin. Iată un mod mai onest de a spune lucrurile. Dar care sună mai prost.

Sau nu. Poate că, în definitiv, este complet prezumțios să crezi că poți reinventa un oraș ca acesta. Poate că a-ți închipui că poți pune în scenă un asemenea univers este o manifestare a acelui *hybris* specific scriitorului. Că poți crea scrâșnetul tramvaielor care trec pe lângă biserica Sfântul Nicolae, în Partea Mică. Că poți imagina, pornind de la nimic, vârfurile ascuțite ale sumbrei și neliniștitoarei biserici a Maicii Domnului din Týn. Că poți să desenezi aleile umbrite ale cimitirului de la Vyšegrad și să te reculegi pentru un moment, tăcut, la mormântul lui Antonín Dvořák. Că poți face să apară din propria ta minte acele fâșii de ceață care se mângâie și se sfâșie pe statuile unui pod.

Nu, nu poți să fii atât de înfumurat încât să crezi sincer că aceste imagini le cizelezi în tine. O asemenea realitate este de la bun început dincolo de ficțiune. Chiar și simpla reorganizare a câtorva elemente observate pe viu pentru a le da o nouă semnificație – chiar și asta mi se pare, gândindu-mă mai bine, complet imposibil. Într-o lume ca aceasta, orice adăugire, orice transformare înseamnă o pierdere a prospețimii. Această cetate umană este prea perfectă pentru a se datora mâinii sau minții unui singur om. E foarte greu de exprimat, dar aici, în aceste aproximări, se profilează adevărul pe care-l presimt.

Prin urmare, se înțelege limpede că despre acest oraș care există am vrut eu să vorbesc. Dar că, încă din momentul în care l-am văzut pentru prima oară, am acceptat ideea că nicio descriere pe care aș putea să i-o fac nu va fi vreodată obiectivă.

Așadar ceea ce vreau să scriu am văzut. Sau am trăit. Ceea ce nu-i totuna.

Că privirea mea este ca un filtru care denaturează o realitate intraductibilă în cuvinte, asta e o certitudine. Dar, cum e dilema irezolvabilă care i se pune oricărui povestitor, mi se pare inutil să revin asupra acestui lucru pentru a adăuga câteva considerații de prisos la zecile de mii de pagini scrise deja pe acest subiect. Să spunem doar că voi încerca pur și simplu să nu fiu mai slab decât alții la nivelul acesta. Că voi încerca să descriu această lume așa cum mi s-a dezvăluit ea. Să fiu sincer până la ultima limită.

Ceea ce înseamnă că voi minți pe față.

Orașul acesta despre care vorbesc, orașul acesta care mă atrage și spre care, inexorabil, mă readuce totul, orașul acesta pe care-l iubesc este Praga.

Octombrie 2011

Praga mi s-a dezvăluit într-o seară de octombrie. Sau, cel puțin, așa am crezut eu pentru o clipă, până să-și ascundă atracțiile sub o mantie de ceață ușoară, prea subțire ca s-o disimuleze în întregime, dar destul ca să exprime un refuz. Un văl tulbure doar cât să mă lase să mai ghicesc ceea ce ferea brusc de ochii mei. Pentru a-mi da de înțeles că doar o curte îndelungată îmi va permite, nu să o cuceresc, ci doar să mă apropii puțin de ea. Pentru a provoca așteptarea fără care dragostea nu este decât o mișcare trecătoare a inimii, ca un foc de vreascuri prea uscate.

Praga nici nu dă, nici nu ia. Este dintre cele care-l învață pe îndrăgostit să fie răbdător sau îl scot din minți.

În seara aceea, m-am forțat să învăț răbdarea.

•

Momentul acela de lumină oranj, aproape orizontală este

cât se poate de efemer. Pe urmă, foarte repede, vin umbra, crepusculul, noaptea. Mulți oameni își încep în zilele acelea depresia sezonieră, iar această stare colectivă de posăceală mai mult sau mai puțin asumată trebuie să dureze până la primele lumini ale Adventului – pentru cei afectați mai puțin grav, în orice caz.

Nu știu de ce, nu reușesc să comunic cu mulțimea aceasta care se înfășoară în fulare, lasă capul în jos și iuțește pasul prin vântul multicolor. De fapt, cred că prefer cerul acesta care devine mai închis, chiar și la amiază. Cred că-mi place toamna care s-a apropiat, s-a strecurat cu grijă, s-a insinuat parcă fără tragere de inimă în grădina Raiului, șovăind să o răvășească, și care se înalță acum, mândră și hotărâtă, ca învingătoare incontestabilă.

Nu că aș vrea să fiu original. Îmi place luna octombrie. Îmi place în oraș, de preferință de-a lungul unui bulevard mărginit de copaci, îmi place la munte, în Valaisul meu natal. Are culori care o fac de neînlocuit, iar iarna pe care o anunță nu mă sperie.

De fapt, acest anotimp care-mi dă dorința de a fluiera când merg pe stradă ajunge întotdeauna, mai devreme sau mai târziu, să-mi orienteze gândurile spre Praga. În fiecare an, când vreau să respir mai adânc ca să nu pierd nicio adiere din mireasma de frunze înroșite și de zile scurtate, simt că privirea mi se îndreaptă spre est. Nu știu prea bine de ce, dar așa se întâmplă.

•

Tresărirea lentă și suavă a primei mele confruntări cu Praga datează deja de mult timp. Cred că era în 2003 – chiar dacă n-aș băga mâna-n foc în privința anului. Poate că era chiar mai devreme. Cert e că era în noiembrie și că aveam vreo șaisprezece ani – vârstă la care riști cel mai mult să te îndrăgostești. De o fată sau de un oraș. În anul acela, a fost un oraș.

Era într-o seară ploioasă. Îmi amintesc zgomotul pașilor mei, îndreptându-se dinspre Náměsti Republiki spre interminabila Piață Venceslas, și străduțele întortocheate și

pline de apă și de întuneric, unde lumina felinarelor era parcă aspirată spre cer. Îmi amintesc și Podul Carol – fiindcă, băiețandru neexperimentat, acolo am ajuns până la urmă, bineînțeles.

Era, într-adevăr, toamna lui 2003, o dovedește pașaportul, astăzi expirat, pe care mi-l făcusem cu această ocazie. Pe vremurile acelea deja atât de îndepărtate, pașaportul încă era necesar dacă voiai să mergi în Cehia. În sfârșit, ce spun n-are nicio importanță. Tot ce știu e că, singur și murat de aversa caldă, am avut în seara aceea primul meu sentiment adevărat de libertate.

O libertate nemărginită. O dorință de a îmbrățișa, de unul singur, lumea întreagă.

Noiembrie 2011

Prima mea întâlnire cu Klára și Jiří a avut loc pe malul Vltavei, într-o dimineață, pe la ora nouă, într-un abur fin care se ridica dinspre cataracta care precedă Podul Carol.

Sprijinit cu coatele de balustradă, priveam pescărușii jucându-se în oglinda lichidă care se pierdea în ceață în direcția insulei. Era în noiembrie și apa era netedă cum nu este niciodată vara.

În locul acela, cheiul înaintează în râu ca o jetelă. Pentru cunoscători, acolo se află Muzeul Bedřich Smetana.

Nu demult, am revenit pe acel capăt de chei care se avântă spre mijlocul râului. Era la fel ca în amintirea mea.

Așadar acolo mi-am încrucișat privirea cu Klára și Jiří.

Și, la urma urmei, chiar dacă mă înșel, ce contează, de fapt?

Știu de la început că acolo vreau să-mi plasez întâlnirea cu ei. Poate că a avut loc altundeva. Ba chiar e probabil. Poate chiar nu s-a întâmplat deloc. Totuși acolo, pe malul apei, în dimineața aceea aureolată de ceață, i-am făcut să apară în ochii mei. Acolo trebuie să înceapă povestea lor, pe care vreau s-o spun.

•

Era un frig umed și cețos, specific orașului în acest anotimp. Cerul era atât de jos încât abia se distingea malul opus, iar caldarâmul de sub tălpile prea subțiri ale pantofilor mei lucea deja de promoroacă.

Lângă mine, ireali, deși se aflau la numai câțiva metri, Klára și Jiří se înghesuiau unul în celălalt. Își șușoteau lucruri pe care nu le înțelegeam. I-am contemplat un timp, iar unul dintre ei (cred că Jiří) mi-a zâmbit.

Cred că pentru ei era iarna anului 1967. Curând va izbucni Primăvara de la Praga, dar lor nu le pasă. Au douăzeci de ani și se iubesc, iar această ceață care acoperă cel mai frumos oraș din lume este aceeași pentru ei și pentru mine.

18 decembrie 2011

Azi a murit Václav Havel. Sunt afectat de parcă mi-aș fi pierdut un prieten. Această figură cerând libertate de la balconul unei amintiri pe care poate că am inventat-o în întregime – adunând frânturi din imagini de arhivă ce-mi vorbeau despre un timp pe care nu-l cunoscusem acest bărbat pe care întotdeauna mi l-am imaginat simplu și drept, idealist și poet, unificator și visător, acest om nu mai exista nici el.

Și totuși imaginea lui rămâne întipărită în adâncul inconștientului meu, amintire plutitoare și indecisă a momentului de cotitură din 1989, pe care de atâtea ori mi-a plăcut să-l reînvii, regretând că nu l-am trăit eu însumi…

Václav Havel a murit și mie nu-mi stă inima la scris.

15 martie 2013

Trenul va pleca din Viena mâine dimineață, la ora opt și douăzeci și unu, din gara Südtirolerplatz. Trebuie să recunosc că mă bucur. Drumul va fi scurt, vremea se anunță rece pentru o lună martie uscată și luminoasă, iar eu n-am mai fost niciodată la Bratislava.

De la Viena, totul este aproape.

O impresie, cea că te afli în mijlocul Europei. Într-o capitală adormită politic, visând la orele pierdute ale unui trecut îngropat și totodată găzduind o viață culturală intensă, la marginea unei țări prea strâmte și în centrul unui spațiu infinit, multiplu și divers, în care toate contradicțiile, toate opozițiile, toate incoerențele capătă sens: *Mitteleuropa* fotografiilor sepia, a zâmbetelor radioase, a revoltelor populare, a dictaturilor de plumb și a democrațiilor născute în catifea.

Pentru vest-european, Viena este poarta de intrare într-un univers pe care îi este greu să-l înțeleagă. În ciuda maldărelor de cărți istorice și de romane, de filme și documentare, de conferințe specializate sau de conversații spontane cu care s-a impregnat ca să-și creeze o cultură „central-europeană", concept vag al cărui conținut îi va scăpa întotdeauna, dar a cărui existență o presimte totuși, va fi veșnic – și știe asta – un călător. Un fel de amorez prea tânăr, așteptând și temându-se de o dezvirginare care nu vine – poate că nu va veni niciodată. Însă tot călător. Care percepe o realitate fără s-o poată explica. Care simte mult, dar intelectualizează puțin. Care nu poate decât să-și avânt, fără să cadă nicăieri. Numai să-și ia avânt. Adesea cu încântare, uneori cu furia de a rămâne în afara înțelegerii acestei evidențe care i se oferă și i se refuză, întotdeauna cu încredere, dar fără să știe vreodată unde-l va duce calea pe care a pornit.

În această lume minunată în care nimic nu este simplu, unde totul fuge, unde, ca pentru a-i ține nou-venitului mintea într-o perpetuă mișcare, totul dispare îndată ce te apropii, pentru a se reconstrui ceva mai departe – în lumea aceasta, Viena își ocupă locul ei. Un loc aparte, un mic loc de observator, sus, pe margine, așa cum senatorii pe viață, din primul rând al hemiciclului, urmăresc și comentează ceea ce se întâmplă la tribună. Dacă Viena este ultimul loc în care unele dintre codurile noastre încă au valoare, Viena este și punctul unde deodată, fără preaviz, lacunele și ignoranțele încep să aibă greutate. Viena este ultimul balcon de unde încă domini totul, de unde crezi că descifrezi totul, chiar înainte de

marele salt.

Mâine, pe un traseu paralel cu Dunărea pe care n-o voi vedea, trenul mă va duce la Bratislava. Spre lumea aceea pe care nu mă pot hotărî s-o părăsesc.

Plec iar în călătorie. Pentru că Bratislava are ceva din Praga – sau i-a fost soră provincială timp de câteva decenii ale secolului XX. Provincială, așa spun praghezii. Și vienezii. O să văd. Oricum, chiar dacă nu știu nimic despre acest oraș, ghicesc deja că-mi va plăcea.

Pentru că acolo, la câțiva kilometri în avalul fluviului, voi regăsi tot ce-mi este drag.

30 iunie 2015

Moartea Evei și a lui Julien trebuia să fie precedată de un sărut. Din motive care țin doar de mine, de cartea pe care voiam s-o scriu și, poate, de faptul că Eva era o femeie pe care aș fi vrut eu însumi s-o sărut – pe care o creasem, dar de care eram pe cale să mă îndrăgostesc iremediabil.

Mai serios spus, am vrut ca acest sărut să se întâmple în acel moment și în acel loc pentru că Eva este Rusalka. Rusalka, ondina care, în operă, sfârșește prin a-l ucide pe Prinț cu sărutul ei. El știe asta, l-a avertizat. Totuși îi cere, o imploră să-i facă acest dar fatal.

Și Julien știe, în felul lui. Cunoaște mitul – de altfel, el i-l explică lui Valérien în lunga lor discuție din Piața Păcii. Știe cum se termină opera lui Dvořák. Tocmai a evocat, cu Eva, figura Femeii Lacului. Într-un fel, ghicește, simbolic, ceea ce riscă – chiar dacă nu el ia inițiativa acestui sărut.

Ezită, apoi acceptă. Face o alegere. Eva reprezintă pentru el atât pulsiunea sexuală, forța vitală cât și – știe, simte asta – forța distructivă, pulsiunea morții. Ea este Eros și Thanatos în sens freudian sau, mai exact, devine, în această scenă finală, o formă de traducere romanescă a „distrugerii drept cauză a devenirii” dezvoltate de Sabina Spielrein, prima care (înaintea lui Freud) a legat dorința pasională și acceptarea distrugerii de sine. Julien înțelege, în acest moment, că satisfacerea

dorinței sale trece în mod necesar prin acceptarea unei posibilități – aceea a propriei sale nimiciri.

Eva a ucis. Se poate să ucidă din nou – intenționat sau nu. Julien a identificat clar acest pericol și îl acceptă implicit – dacă nu cumva este atras *tocmai* de această forță distructivă pe care o degajă Eva…

•

Nu este vorba aici de a dori cu orice preț să dau acestei scene o interpretare psihanalitică. Dar nu mă pot împiedica să cred că, din momentul în care s-a concretizat, acest capitol are scopul de a răspunde la trei întrebări:

1) Cine sunt cu adevărat personajele care se întâlnesc aici? Pe Julien îl cunoaștem. Schimbările de focalizare au dezvăluit o parte dintre reflecțiile și gândurile sale intime. Eva, în schimb, apare prima oară ca „personaj-actor". Până atunci n-o cunoșteam decât prin perspectiva celorlalți asupra ei când povesteau despre ea (Julien, Éléonore, Blanka). Încă n-am văzut-o intervenind direct în narațiune, „intrând în scenă" în mijlocul trioului format din Julien, Éléonore și Valérien. Eva era până atunci doar o evocare; ea se întrupează deodată și devine, pentru un scurt timp, un personaj deplin.

2) Care este forța de influență a narațiunii mitice (povestea ondinei Rusalka) asupra narațiunii individuale (povestea femeii Eva-Rusalka)? În ce măsură personajul Evei este influențat de cel al Rusalkăi? Care este puterea mitului în momentul în el vine să dea sens realității și s-o modifice? La acest nivel, abandonăm orice tentativă de interpretare freudiană pentru a trece, dimpotrivă, într-o logică jungiană…

3) În sfârșit, ce formă va lua interacțiunea dintre aceste două personaje, faptele lor fiind parțial determinate de narațiunea mitică, precum și de propriul lor trecut? Sau, altfel spus, care va fi partea lăsată alegerii, liberului arbitru? Tocmai în privința aceasta se contrazic cele două personaje la începutul capitolului, Julien susținând caracterul absolut al liberului arbitru, într-o viziune evident voluntaristă, în timp ce Eva invocă forța pulsiunilor – pulsiuni a căror reprimare (ca și, paradoxal, satisfacerea lor) ar conduce iremediabil la

distrugerea de sine.

•

În final, viziunea Evei pare să triumfe, de vreme ce ea cedează pulsiunii autodistructive din ea, rănindu-l mortal și pe Julien, printr-un accident. Ar putea fi vorba despre o dublă înfrângere a voinței, fiindcă Julien, întruchipare a voluntarismului în două romane, își găsește moartea în fața unei ființe care a cedat unei pulsiuni sinucigașe (este acesta un act voluntar?) și, pe deasupra, în mod accidental. Intervine atunci expresia hazardului, a destinului, a *fatum*-ului, dar în niciun caz cea a voinței.

Dacă nu cumva… revenim în punctul de plecare și acceptăm postulatul că Julien a ales să o revadă pe Eva, că a ales să o sărute în ciuda forțelor simbolice pe care le reprezintă ea și pe care el le presimte în ea. Și, prin urmare, că a acceptat în mod conștient posibilitatea propriei lui distrugeri.

Cercul se închide.

4 iulie 2015

Sunt la Roma. E puțin trecut de ora cinci dimineața, forumul pustiu își întinde aleile cu coloane sfărâmate în lumina oranj a zorilor. Via dei Fori imperiali, complet goală, începe să se încălzească la soarele milenar din Latium. Pe cerul gri și roșu, o lună rătăcită, improbabilă, își încheie cursa nocturnă dincolo de Vittoriano.

Ei sunt cu mine. Klára și Jiří. Eva și Julien. Éléonore și Valérien. Formează toți un singur cuplu căruia îi disting clar trăsăturile. Sunt niște străini și totuși sunt totuna cu mine. Mă însoțesc astăzi ca în fiecare zi din ultimii patru ani. Se opresc și privesc spre mine înainte să plece iar.

Știu că în curând mă vor părăsi.

Știu că în curând nu-i voi mai revedea.

6 iulie 2015

Azi citesc un pasaj dintr-un roman de Kundera care mă emoționează în mod deosebit. Pentru că, așa cum face adesea, vorbește despre orașul său – pentru că vorbește despre Praga. Dar, de data asta, nu pentru a descrie în câteva cuvinte simple cadrul în care se desfășoară intriga lui. Nu pentru a schița liniile mari al unui decor. Face cu totul altceva.

Vorbește despre orașul său (chiar dacă, de fapt, este din Brno) ca despre o ființă vie – ființa iubită pe care încearcă s-o uite, dar a cărei imagine refuză să se lase ștearsă. Vorbește despre orașul și despre țara sa pe care a trebuit să o părăsească. Vorbește despre o ruptură forțată, despre o relație căreia a fost forțat să-i pună un punct final artificial deși nimic nu se încheiase.

Acest fragment minunat (și mai sunt multe altele) l-am găsit în *Cartea râsului și a uitării.* Ca din întâmplare. Când nu mă așteptam. În această carte „despre râs și despre uitare, despre uitare și despre Praga, despre Praga și despre îngeri". Și nu pot face nimic mai bun decât să-l copiez aici. Ca un colaj pentru a exprima ceva ce nu mă pricep să spun. Pentru că orașul din anii 1970 evocat de Kundera este cel pe care-l cunosc eu – deopotrivă același și altul. Un oraș lacul din memorie și uitare.

„Pe străzile ce nu-și cunosc numele bântuie fantomele monumentelor distruse. Distruse de Reforma cehă, distruse de Contrareforma austriacă, distruse de Republica Cehoslovacă, distruse de comuniști; până și statuile lui Stalin au fost distruse, în locul acestor monumente distruse, răsar astăzi cu miile în toată Cehia statuile lui Lenin, răsar acolo așa cum răsare iarba pe ruine, ca florile melancolice ale uitării"{17}.

8 iulie 2015

Au toate acestea un sens? Sau sunt o expresie dureros de facețioasă a absurdului care-mi dirijează viața? Oricum ar fi, aceste frânturi de text, unele scrise cu mult timp în urmă, altele în ultimele zile, capătă toate un sens, aici și acum. Bucla se închide.

Nu știu unde sunt.

Dar știu că mi-e dor de Praga.

Orice voi fi trăit acolo, orice voi fi simțit apoi, știu că mă voi întoarce.

Într-o zi.

Poate că mâine.

Știu că ea mă așteaptă.

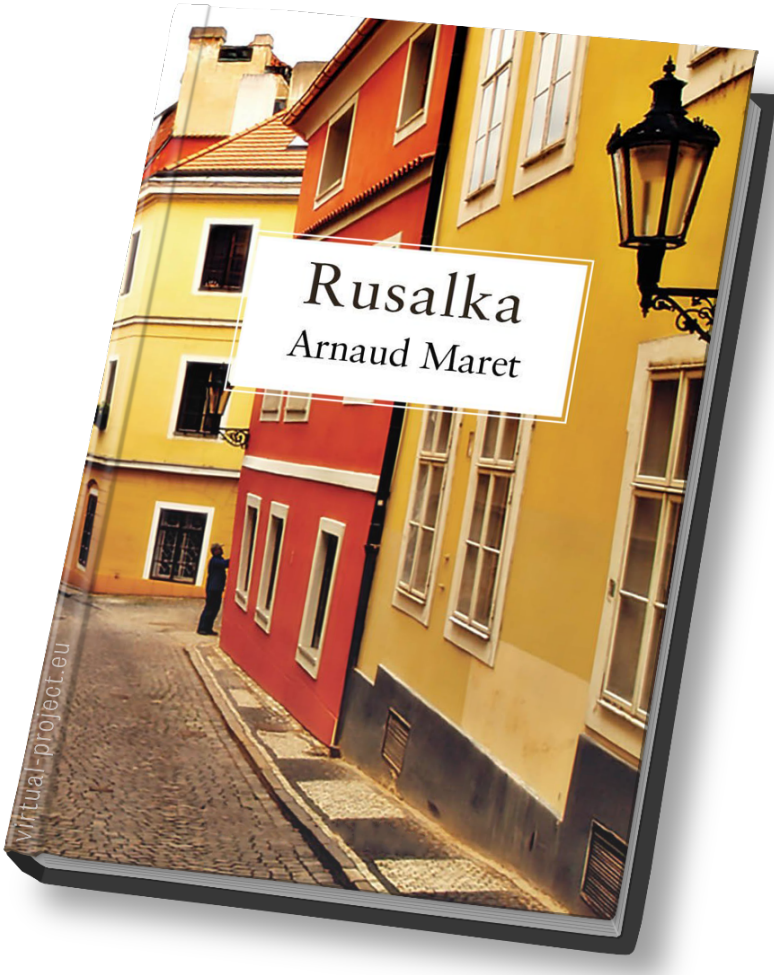

virtual-project.eu

violin

{1} Itinerar montan între Chamonix (Franța) și Zerman (Elveția) (n.tr.).

{2} În fr., *mauvais voisin* (n.tr.).

{3} În cehă și în slovacă, folosirea diminutivului prenumelui (adesea mai lung decât prenumele însuși) este foarte frecventă în registru familiar.

{4} Diminutiv de la Blanka.

{5} Literal, *Legea roșie.* Expresia s-ar putea traduce, eventual, prin *Dreptatea roșie.*

{6} *Komunistická strana Československa,* Partidul Comunist Cehoslovac.

{7} *Státní bezpečnost,* securitatea statului sub regimul comunist cehoslovac.

{8} Primul vers al poeziei *Le Dormeur du val* de Arthur Rimbaud („Adormitul din văiugă", în *Opere,* traducere de Mihail Nemeș, Polirom, 2003, p. 64) (n.tr.).

{9} *Bezpečnostni informační služba,* Serviciul de Informații de Securitate, care grupează din 1994 toate structurile de informații interne și de contraspionaj ale Cehiei.

{10} *Místodržitelský letohrádek.*

{11} Diminutiv de la Karel. *Lucka* este tot un diminutiv, de la Lucie.

{12} Technische Universität, Universitatea din München care grupează științele economice și cele exacte.

{13} Este vorba de inundațiile care au afectat Europa Centrală în august 2002 și care au provocat pagube deosebit de mari în mai multe cartiere istorice ale Pragăi aflate în apropierea Vltavei, cauzând moartea a șaptesprezece persoane în toată Cehia.

{14} Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR), instituție cehă însărcinată, de la înființarea ei în 2007, cu stocarea, digitalizarea și publicarea arhivelor legale de perioadele de ocupație nazistă (1938 – 1945) și de dictatură comunistă (1948 – 1989).

{15} Traducere de Jean Grosu, Univers, 1999, p. 12 (n.tr.).

{16} *Les Ecumes noires,* primul roman al lui Arnaud Maret, publicat în 2011 și care îl are ca protagonist pe Julien Kelsen (n.tr.).

{17} Traducere de Mariana Vorona, Univers, 1998, p. 157, 150 (n.tr.).